ROMAN

GASTON LEROUX

SARI ODANIN ESRARI

Çeviren: Nuriye Müstakimoğlu

20. YÜZYILIN EN İYİ POLİSİYE ROMANI

BZ YAYIN

GASTON LEROUX

Sarı Oda'nın Esrarı

Çeviren: Nuriye Müstakimoğlu

Gaston Leroux

Sarı Odanın Esrarı

Çeviren: Nuriye Müstakimoğlu

ePub düzenleme: BZ Yayın

Kapak tasarım: BZ Yayın

Birinci Sürüm: Temmuz 2014

“20. yüzyılın en iyi klasik polisiye romanı”

2000 yılı içinde yazar, eleştirmen ve okuyucular arasında yapılan bir araştırma sonucu Gaston Leroux’nun 1907’de yazdığı *Sarı Odanın Esrarı* 20. yüzyılın en iyi klasik polisiye romanı seçildi.

Agatha Christie, Mickey Spillane ve Georges Simenon gibi ünlü yazarların eserlerini geride bırakarak yüzyılın romanı seçilen *Sarı Odanın Esrarı*’nı severek okuyacağınıza inanıyoruz.

Bu kitabın başka bir ilginç yanı 94 yıl önce yazılmış olmasıdır. 1907’de tefrika edilen roman, 1908’de kitap halinde yayınlanmıştır. Fransa ve tüm Avrupa’da bomba etkisi yaratan *Sarı Odanın Esrarı* o yılların en çok satılan ve aranan kitabı olmuştur.

Zamanın anlayışına uygun olarak kaleme alınan eserde, aksiyondan çok, mantık ve zekâ oyunlarına yer verildiğini göreceksiniz.

Belki romanı ölümsüz kılan ve diğer eserlerden üstün tutulmasına neden olan da bu özelliğidir.

Kitabın sonundaki büyük sürpriz ise okurların anılarında daima yaşayacaktır.

İşte Gaston Leroux ve *Sarı Odanın Esrarı*...

İçindekiler

SUNUŞ

A. Ömer Türkeş

Polisiyelerin tarihine eğilen her çalışmada hem yazarın hem kitabın adı mutlaka zikredilecektir. Evet, Gaston Leroux'un "Sarı Odanın Esrarı" romanından söz ediyorum. 1868 doğumlu Leroux'un 1909 yılında yayımlanan bu tarihi polisiyesi, kapalı kapılar arkasında işlenen "imkânsız" bir cinayet üzerine kuruludur ve muamması kendisinden sonra gelen pek çok yazar için aşılması gereken bir karmaşıklığa sahiptir.

Avukatlığın yanı sıra gazetecilik mesleğini de sürdüren Leroux, politika alanında da aktif roller üstlenen bir yazardı. O dönemde Fransa'yı çalkalayan Dreyfüs davasında Emile Zola'nın yanında saf tutmuştu. Yazarlık kariyerinde yükselmesini yarattığı detektif tiplemesi Rouletabille'ye ve onun ilk macerası "Sarı Odanın Esrarı"na borçludur. Kitap önce dönemin popüler dergisi *L'Illustration*'da tefrika olarak yayımlanmıştı.

"Sarı Odanın Esrarı", Edgar Alan Poe ve Canon Doyle'nun açtığı yolu izleyen ama onlar kadar analitik yöntemler kullanmayan, daha enerjik detektifiyle sokaklarda da dolaşan bir polisiye. Hikâyesini kısaca özetleyelim; Babasıyla birlikte Glandier malikânesinde yaşayan Mathilde Strangerson evlerinin –adı üzerinde- sarı odasında öldürülmüş olarak bulunur. Odanın kapı ve pencereleri içeriden kilitlidir. Olayın kamuoyunda yarattığı heyecan üzerine Rouletabille adlı genç bir gazeteci cinayet mahalline gelir, mesleğinin getirdiği avantajlardan yararlanarak soruşturmaya başlar. Soruşturmayı

yürüten polis şefi Frideric Larson'la çatışmaları ve aralarında bir rekabet başlaması kaçınılmazdır. Yöntemleri farklıdır elbette; Larson, geleneksel polis yöntemlerini izleyerek suçu bir şüphelinin üzerine yıkmaya çalışırken Rouletabille, hem eldeki kanıtları tümdengelimci bir yöntemle değerlendirir hem de içgüdülerinin sesini dinler.

Hikâyenin başlangıcındaki Poe ve Doyle etkileri ilerleyen sayfalarda azalırken Fransız melodramlarının rüzgârları esmeye başlayacaktır: Aslında Mathilde ölmeyip ağır yaralanmıştır. Sonunda iyileşir ama bu kez de kendisini vuranın kimliğini açıklamaya yanaşmaz. Ortada gizlenen sırlar, ucu Rouletabille'yi de etkileyecek trajik bir gönül ilişkisi vardır. Bu noktadan sonra sarı odanın gizemi falan kalmaz. Yazar okuyucuyu şaşırtacak entrika ve rastlantılar uğruna polisiye kurguyu feda etmiştir. Ancak bunun o dönemin beğenisine uygun bir tercih olduğunu, Fransız polisiyelerinin –mesela Rokambol ya da Arsene Lupin maceralarının- İngiliz polisiyelerinden farklı bir seyir izlediğini dikkate almak gerekir.

Leroux, "Sarı Odanın Esrarı"nı Rouletabille merkezli bir dizinin ilki olarak tasarlamıştı. Nitekim hemen ardından ilk olaydaki karakterlerin hayat hikâyelerini kaldığı yerden izleyen ikincisini yazdı; "Siyahlı Kadının Kokusu". Bu iki romanla genç gazeteci Rouletabille'nin hayatındaki sırlar da çözülmüştür. Sonraki Rouletabille maceraları daha çok casusluk edebiyatının alanına giren ve kahramanının detektiflikten ziyade gazetecilik kimliğini öne çıkaran türdendirler; "Rus İhtilalcileri Arasında", "Perili Koltuk", "Krupp Fabrikası'nda Bir Fransız Casusu". Rouletabille dizisi

dışındaki en önemli romanı ise beyaz perde uyarlaması nedeniyle ünlenen “Operadaki Hayalet”tir.

Türkçe’deki ilk Leroux Çevirisi 1909 yılında A.R. kısaltmasını kullanan bir tercümanın çevirdiği ve yayıncılığını *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinin yaptığı “Glandiye Cinayeti”dir. Bu ilk çeviriyi Ragıp Rıfkı’nın 1912’de yaptığı “Haydutlar Kralı”çevirisi izleyecek, “Sarı Odanın Esrarı” ise özgün adıyla 1922 yılında Rodoslu Ahmet Rıza tarafından Türkçeleştirilecektir. 1921 yılında “İspati Yedilisi” adıyla çevrilen Leroux romanının tanıtım yazısıyla bitiriyorum:

“Gaston Leroux’ nun bu hayretaver ve esrarengiz ölüm romanı perşembe gününden itibaren forma forma kütüphanemiz tarafından neşredilecektir. Aşk ızdırap, korku ve felaket şimdiye kadar bu eser gibi hiçbir yerde tasvir edilmemiştir. Filminin bütün Paris sinemalarında gösterilmesi bunu teyid eder mahiyettedir.”

SARI ODANIN ESRARI

Joseph Rouletabille'in olağanüstü maceralarını anlatmaya başlarken, heyecana kapılmaktan kendimi alamıyorum. Bugüne kadar o, bu öyküyü yazmama daima engel olduğundan son on beş yılın en ilginç polisiye öyküsünü bir gün yayınlayabilme ümidini kaybetmeye başlamıştım.

Eğer, meşhur Profesör Stangerson'a *Legion d'Honeur* nişanının verilmesi nedeniyle akşam gazetelerinden biri bu eski faciayı tekrar canlandırmış olmasaydı halk, "Sarı Oda'nın Esrarı" denen ve korkunç facialara sebep olan bir olayın iç yüzünü belki de hiç öğrenemeyecekti. Bu faciaya çok yakından karışmış olan Joseph Rouletabille onu hatırlamak bile istemediğini her zaman söyledi.

Sarı Oda'nın Esrarı!...Bu facia hakkında on beş yıl önce az mı yazı yazıldı... Az mı dedikodu yapıldı! Bugün belki de bunu hatırlayan bile kalmamıştır. Paris'te her şey öyle çabuk unutulup gider ki!...

Bu, polisimizin karşısına çıkan ve yargıçlarımızın vicdanına sunulan sorunların en karışık ve en karanlığıdır. Aylarca bütün dünyayı ilgilendirdi. Akıllara durgunluk veren bu esrarın çözümü herkesi uğraştırdı. Âdeta ihtiyar Avrupa ile genç Amerika'nın üzerine merakla eğildiği bir bilmece oldu.

İşte bugün, benzeri az bulunan bazı evraklar sayesinde bu olayı aydınlatabilecek durumdayım. Ve benim için hiçbir övünme payı olmadığından, çekinmeden söyleyebilirim ki, bu facia gerçeğin de, hayalin de sınırlarını aşmaktadır. Ne *Morg Sokağındaki Çifte Cinayet*'in yazarının ne de Canon Doyle gibi Edgard Poe'den sonra gelenlerin hayallerinden "Sarı Oda'nın Esrarı"na benzer bir eser doğabilmiştir.

Kimsenin çözemediği bir sorunu da, henüz on sekiz yaşında bir gazeteci olan Joseph Rouletabille çözdü. Fakat ağır ceza mahkemesinde gerçeği açıklarken bazı gerçekleri gizledi. Sadece anlaşılmayanı anlatmak ve bir suçsuzu kurtarmak için ne gerekiyorsa onu söyledi. Onu susturan nedenler bugün artık ortadan kalktı. Onun için her şeyi öğreneceksiniz.

Sarı Odanın Esrarı'nı, Glandier şatosunda geçen faciayı, ertesi günü dünyaya yayıldığı şekilde gözlerinizin önüne sermeye çalışacağım.

25 Ekim 1892, *Nan-Temps* gazetesinin son haberlerinde şöyle bir yazı vardı:

"*Glandier şatosunda korkunç bir saldırı oldu. Sainte Genevieve ormanının eteğinde, Epinaysur Orge'un üst yanında bulunan bu şato, Profesör Stangerson'a aittir.*

"Profesör laboratuvarında çalışırken, yan odada yatmakta olan Matmazel Stangerson'u öldürmeye çalıştılar."

Bu haberin Paris'te yarattığı heyecanı tahmin edebilirsiniz. İlim dünyası, Profesör Stangerson'la kızının çalışmalarıyla çok ilgileniyordu. Bu çalışmalar ilerde mösyö ve Madam Curie'nin radyumu keşfetmelerine yardım edecekti. Profesör Stangerson'un fen fakültesinde, yeni teorisi hakkında vereceği bilgi merakla beğeniyordu. "Dünyada hiçbir şey yeniden var olmaz ve kaybolmaz" teorisini kökünden sarsacak bir kuramdı.

Ertesi sabah gazeteler, pek tabii olarak hep bu facia ile doluydu. *Matin* gazetesinde şöyle bir başlık vardı: "*Doğaüstü bir saldırı*!"

"*Glandier şatosundaki olay hakkında şunları öğrendik. Profesör, üzüntüden perişan bir halde olduğundan Matmazel Stangerson da henüz komadan çıkmadığından, kesin bir şey öğrenilemiyor. Yalnız Stangerson ailesinin emektar uşağı Jacques Baba (memlekette onu böyle çağırıyorlar) ile konuşabildik. 'Sarı Oda'ya profesörle beraber girmişler ve Matmazel Stangerson'u geceliğiyle yerde inler bir halde bulmuşlar. Bu oda laboratuvara bitişiktir. Laboratuvar da şatonun 300 metre ilerisindeki bir müştemilatta bulunmaktadır. Adamcağız bize şunları anlattı:*

"Ben o sırada Mösyö Stangerson'un çalışmakta olduğu laboratuvarda bulunuyordum. Saat yarımdı. Bütün gece araçları yıkayıp temizlemiştim.

Gidip yatmak için profesörün yatmasını bekliyordum. Matmazel Mathilde de gece yarısına kadar babası ile çalışmıştı. Saat on ikiyi çalınca, ayağa kalkarak babasını öptü, iyi geceler diledi. Sonra bana da, 'İyi geceler Jacques Baba,' diyerek Sarı Oda'nın kapısını itti ve içeri girdi. Odanın kapısını kilitlediğini ve sürgüyü de çektiğini işittik. Hatta ben mösyöye, 'Matmazel kapıyı iki defa kilitliyor, galiba Tanrı kedisinden korkuyor!' dedim. Fakat o işine öylesine dalmıştı ki, beni duymadı. Yalnız korkunç bir miyavlama bana cevap verdi. Tüylerim diken diken oldu. Tanrı kedisinin sesini tanımıştım. Yine mi uykumu kaçıracak, diye düşündüm. Ekimin sonuna kadar ben müştemilatın tavan arasında, tam Sarı Oda'nın üstünde yatarım. Matmazel geceleri parkın bir ucunda yalnız kalmasın diye orada yatıyorum. Yazı müştemilatta geçirmek isteyen matmazeldir. Orasını şatodan daha sevimli buluyor galiba! Dört yıldan beri, yani müştemilat yapıldığından beri ilkbaharda matmazel oraya yerleşir. Kış basınca da şatoya döner, çünkü Sarı Oda'da şömine yoktur.

"Söylediğim gibi, Mösyö Stangerson ile ikimiz de müştemilattaydık. O bürosunda çalışıyordu, ben de işimi bitirdiğimden, iskemlede oturuyordum. Ona bakarak kendi kendime, 'Ne adam! Ne zekâ!... Ne bilgi!...' diyordum. Hiç gürültü olmadığından saldırgan da bizi yattı sandı galiba... Tam saat yarımı çaldığı sırada Sarı Oda'dan bir çığlık geldi. Matmazelin sesiydi bu!... 'Katil... katil var!... İmdat!...' diye bağırdı. İki el silah patladı ve sanki boğuşuyorlarmış gibi devrilen masaların, iskemlelerin gürültüsü duyuldu. Matmazel hâlâ, 'Katil!... İmdat baba... İmdat!...' diye bağırıyordu. Mösyö Stangerson ile nasıl yerimizden fırlayıp kapıya atıldığımızı tahmin edersiniz!... Fakat ne yazık ki, kapı içeriden kilitlenmişti. Hem de iki defa. Söylediğim gibi, matmazel hem anahtarla kilitlemiş, hem de sürgüyü sürmüştü. Kapıyı kırmaya çalıştık ama çok sağlamdı. Mösyö Stangerson deliye dönmüştü. Nasıl deli olmasın? Matmazelin, "İmdat!... İmdat!..."

diye inlediğini duyuyorduk. Mösyö bütün kuvvetiyle kapıya abanıyor, hırsından ağlıyor, çaresizlik içinde kıvrım kıvrım kıvranıyordu. O sırada aklıma bir fikir geldi.

"Saldırgan pencereden girmiştir... Ben pencereye koşuyorum!" dedim ve deli gibi koşarak müştemilattan çıktım. Aksiliğe bakın ki, Sarı Oda'nın penceresi kırlara bakıyordu. Parkın duvarı da müştemilata dayandığından pencereye kadar varamıyordum. Önce parktan çıkmam gerekti. Bu kez demir kapıya doğru koşmaya başladım. Yolda Bernier ile karısına rastladım. Kapıcılar da silah seslerini ve bağrışmalarımızı duymuşlardı. Onlara hemen durumu anlattım, kapıcıya mösyönün yanına gitmesini söyledim. Kadına da benimle gelerek bana kapıyı açmasını rica ettim. Beş dakika sonra kapıcı kadınla Sarı Oda'nın penceresinin önünde bulunuyorduk. Ay ışığında pencereye dokunulmamış olduğunu gördüm. Demirleri olduğu gibi duruyordu. Demir parmaklıkların ardında pancurlar da akşam benim kapattığım gibi sımsıkı kapalıydı. Matmazel çok yorgun olduğumu bildiği için, rahatsız olmayayım diye, 'Bırak ben kapatırım,' demişti. Fakat ben yine onları her gece elimle kapatır demir sürgüsünü de sürerdim. Demek ki saldırgan oradan girmemişti. Girmediği gibi, oradan da kaçmamıştı. Aksiliğe bakın ki, ben de giremiyorum. Deli olmak işten değildi. Odanın kapısı içerden kilitliydi. Biricik pencerenin demirleri ve kepenkleri de sapasağlamdı! Zaten demir parmaklıklar o kadar sıktı ki, kolunuzu bile arasından geçiremezdiniz.

Matmazelin artık sesi duyulmaz olmuştu. Belki de ölmüştü. Mösyönün kapıyı kırmaya çalıştığını bulunduğum yerden işitiyordum.

Kapıcı kadınla konuşa konuşa müştemilata döndük. Mösyö Stangerson ile Bernier'in bütün çabalarına rağmen kapı olduğu gibi duruyordu. Nihayet birleşik kuvvetimize dayanamayarak kırıldı ve ne gördük Allah'ım!... Kapıcı

kadın arkamızdan lamba tutuyordu. Laboratuvarın lambası çok kuvvetli olduğundan bütün odayı aydınlatıyordu.

Şunu da söyleyeyim ki, mösyö, Sarı Oda çok küçüktür. Matmazel orayı geniş demir bir karyola, bir küçük masa, bir gece masası, bir tuvalet ve iki iskemle ile döşemişti. Kapıcı kadının tuttuğu lambanın ışığında her taraf görünüyordu.

Matmazel üstünde geceliğiyle yerde yatıyordu. Etraf altüsttü. İskemleler, masalar devrilmişti. Belli ki, çetin bir boğuşma olmuştu. Matmazeli yatağından çekip sürüklemiş olacaklardı; üstü başı kan içindeydi.

Boynunda da derin tırnak yaraları vardı. Boynunun etlerini adeta parçalamışlardı. Şakağındaki delikten akan kanlar, döşemenin üstünde bir birikinti yapmıştı. Mösyö Stangerson kızını bu halde görünce öyle bir ıstırap ile üzerine atıldı ki, görseniz içiniz parçalanırdı.

Kızcağızın hâlâ nefes almakta olduğunu görünce artık sadece onunla meşgul oldu. Bize gelince: Saldırganı!... Küçük hanımımızı öldürmek isteyen sefili arıyorduk!... Ah, bir elimize geçseydi... Yemin ederim ki, mösyö, hemen işini tamamlardık. Fakat nasıl orada olmaz... Nasıl kaçabilirdi? Bunu insanın aklı almıyordu! Yatağın altında kimse yoktu, eşyaların ardında da kimse yoktu, sadece izlerini bulduk. Duvarın üstünde iri bir erkek elinin kanlı izi ile kapının üstünde kandan kızıla boyanmış bir mendil... Mendilde hiç marka falan yoktu. Bir de eski bir bere... Döşemede birçok ayak izleri görünüyordu. Odada yürüyen adamın ayakları çok büyük olmalıydı! Ve siyah, is gibi bir leke bırakmıştı. Bu adam nereden gelmiş?... Nasıl ortadan kaybolmuştu?

Unutmayın ki mösyö, Sarı Oda'da şömine de yoktur. Bir kere kapıdan çıkamazdı. Çünkü kapı çok dardı. Eşiğinde de elinde lamba ile kapıcı kadın

duruyordu. Kocasıyla ikimiz de bir insanın saklanması mümkün olmayacak kadar küçük olan odayı araştırıyorduk. Kırılan kapıyı duvara dayamıştık. Orada da kimse gizlenemezdi. Kepenkleri, demir parmaklıkları sağlam olan pencereden çıkılamazdı. O halde?... O halde?... Hani nerede ise şeytana inanacağım geliyordu. Bir de yerde benim tabancamı görmeyelim mi?... Evet, kendi tabancamı!... Aklımı başıma topladım. Matmazeli öldürmek için şeytan benim tabancamı alacak değildi ya!... Oraya gelen adam, demek önce tavan arasına çıkarak çekmecemden tabancamı almıştı. Kurşunlara baktık, iki tane eksikti. Saldırgan yalnız iki el ateş etmişti. Olay sırasında Mösyö Stangerson'un laboratuvarında beni gözleriyle görmüş olması büyük şanstı!... Yoksa bu tabanca öyküsü başıma dert açabilir ve şimdiye kadar hapse bile girmiş olabilirdim."

Matin gazetesinin muhabiri şöyle devam ediyordu:

"Jacques Baba'yı bıraktık. 'Sarı Oda'nın esrarını bildiği gibi anlatsın. Hiç sözünü kesmedik. Kullandığı kelimeleri bile olduğu gibi yazdık, sadece araya kattığı sızlanmaları, şikâyetleri atladık.

Anlaşıldı Jacques Baba... Efendilerinizi seviyorsunuz. Ve bunu herkes de bilsin, diye durmadan tekrarlıyorsunuz. Bilhassa tabanca bulunduktan sonra!... Jacques Baba'ya sormak istediğimiz birçok şey vardı ama gelip onu çağırdılar. Sorgu yargıcı istetmiş. Şatonun büyük salonunda onları sorguya çekiyordu. Glandier'e giremedik. Şato, geniş bir polis çemberi içine alınmıştı. Müştemilata giden ve belki de saldırganın bulunmasına yarayacak olan bütün izleri koruma altına almışlardı.

Kapıcılara da bir şeyler sormak istiyorduk, ama onları bulamadık. Nihayet şatonun demir parmaklıklarına yakın bir handa oturup sorgu yargıcı Mösyö de Marquet'in çıkmasını bekledik. Saat beş

buçukta zabıt kâtibi ile beraber göründü. Arabaya binmedi. Ona şu soruyu sorduk:

‘Bize olay hakkında biraz bilgi verebilir misiniz efendim?’

Mösyö de Marquet, ‘Bilgi verecek durumda değiliz!’ dedi. ‘Bu, karşılaştığım olayların en esrarlısıydı. Tam bir şeyler öğrenmek üzere olduğumuzu sanıyoruz. Bir de bakıyoruz ki, hiçbir şey öğrenememişiz.’

Ne demek istediğini sorduk, büsbütün esrarengiz bir cevap verdi, ‘Eğer bugün elde edilen delillere yenileri gelip eklenmezse bu facianın esrarı korkarım ki, kolay kolay aydınlanamayacaktır. Aklımızın selameti için dua edelim de! Yarın duvarlarda, tavanda ve döşemede yapacağımız araştırmalarda (Müştemilatı dört yıl önce yapan müteahhitle beraber çalışacağız) bize akıl ve mantıktan hiçbir zaman ümit kesilemeyeceğini gösteren deliller bulunsun!... Saldırganın kapıdan girerek Matmazel Stangerson’un karyolasının altında saklanmış olduğunu biliyoruz. Fakat nereden çıktığını, nasıl kaçtığını bulamıyoruz. Eğer gizli bir kapı, bir delik ya da kaçabilecek en ufak bir aralık bulunmazsa... Duvarları kontrol ettikten, hatta yıktıktan sonra da bir insanın veya herhangi bir yaratığın geçebileceği bir geçit ortaya çıkmazsa, o zaman artık, Jacques Baba’nın dediği gibi, şeytana inanmaktan başka çare kalmayacak!’ “

Hepsinden daha enteresan bulduğum için seçtiğim bu makalenin yazarı diyor ki:

“Sorgu yargıcı, ‘Jacques Baba’nın dediği gibi şeytana inanmaktan başka çare kalmayacak,’ sözünü pek anlamlı bir tarzda söyledi.”

Ve makale şu sözlerle bitiyor:

“Tanrı kedisinin sesi derken Jacques Baba’nın ne demek istediğini merak ettik. Burç Hanı’nın sahibi bu hususta bizi aydınlattı.

Kasabada Agenoux Ana diye anılan ihtiyar bir kadın varmış. Onun bazı geceler korkunç bir ses çıkaran kedisine bu ismi veriyorlarmış.

Agenoux Ana, Saint Germain mağarası dolaylarındaki bir kulübede oturan aziz bir kadınmış.

Sarı Oda, Tanrı kedisi, Agenoux Ana, şeytan, Saint Genevieve Baba... İşte! Yarın bir kazma darbesiyle aydınlanacak olan esrarlı saldırı!

Sorgu yargıcının dediği gibi, aklımızı oynatmamak için biz de, ‘Dua edelim de aydınlansın!’ diyelim.

Durmadan sayıklayan ve ‘Katil!... katil!...’ diye inleyen Matmazel Stangerson’un sabaha çıkmayacağını söylüyorlar.”

Aynı gazete, son dakikada, Emniyet Müdürünün, şimdi Londra’da bulunan meşhur polis müfettişi Frederik Larson’a derhal Paris’e dönmesi için telefon ettiğini haber veriyor.

*

O sabah Rouletabille’in odaya girişini daha dünmüş gibi hatırlıyorum. Saat sekize yaklaşmıştı. Yatağımda, *Matin* gazetesinin Glandier şatosunda meydana gelen saldırı hakkındaki makalesini okuyordum.

Fakat her şeyden önce, size dostumun portresini çizmeliyim.

Joseph Rouletabille’i tanıdığım zaman, henüz küçük bir gazete muhabiriydi. Ben de baroya yeni girmiştim. Ona sorgu yargıçlığının koridorlarında sık sık rastlıyordum. Yusyuvarlak bir başı vardı.

Herhalde bu yüzden gazeteci arkadaşları ona Rouletabille lakabını takmış olacaklardı. Artık hep bu ismi kullanacak ve bir gün de bu isimle adını duyuracaktı. Kâh bir ispinoz kuşu gibi neşelenir ve öter, kâh Papa kadar durgun ve ağırbaşlı olurdu. Onu ilk tanıdığım zaman on altı yaşındaydı. "Bu yaşta bir gazeteci olarak hayatını nasıl kazanabiliyordu?" diyeceksiniz ama o daha ilk günden büyük bir başarı elde etmiş, bir cinayete kurban giden bir kadının, polisin o kadar arayıp da bulamadığı sol bacağını bir lağımda bulup ortaya çıkarmıştı. Onu orada aramak tabii ki kimsenin aklına gelmemişti. Bu başarısı sayesinde birçok da dost edinmişti. Herkese yardım etmeyi seven çok neşeli bir genç olduğundan, onu kıskananların bile kalbini kazanmıştı. Ahbaplığımız, baro kahvesinde ilerledi. Avukatlar, suçlular ve gazeteciler birbirlerine düşman olamazlar. Çünkü bir kısmının haber toplamaya ötekinin de reklama ihtiyacı vardır. Ahbaplığımız ilerliyordu. Öylesine zeki ve uyanık bir gençti ki, onun orijinal fikirlerini başka kimsede bulamıyordum.

Bir süre sonra *Cridu Boulevard* gazetesinin adliye sütununda yazmaya başladım. Gazeteciliğe girişim aramızdaki dostluk bağlarını büsbütün kuvvetlendirdi. Bazen ona gazetesi için hukuki bilgi veriyordum.

Böylece iki yıl geçti. Onu yakından tanıdıkça daha çok seviyordum. Neşeli görünüşüne rağmen yaşından çok daha ciddi olduğunu keşfetmiştim. Onu daima neşeli, hem de aşırı derecede neşeli görmeye alışkın olduğumdan bazen derin bir kedere kapıldığını görünce şaşırıyordum. Bu ani değişikliğin nedenini öğrenmek istedim. Fakat ne zaman sordumsa güldü ve cevap vermedi. Ailesinden hiç söz etmezdi. Bir gün soracak oldum. Beni

duymazlıktan gelerek yanımdan kaçtı. İşte o sırada “Sarı Oda’nın Esrarı” meselesi ortaya çıktı. Bu olay arkadaşımın, sadece çok parlak bir gazeteci değil, aynı zamanda dünyada eşsiz bir polis olduğunu da ortaya çıkardı. Bu iki özelliğin aynı kişide toplanmasına şaşmamalı. Çünkü gazetecilik de artık değişiyor. Günlük gazeteler bir “cinayet habercisi” haline gelmeye başlıyor. Kötümser insanlar bu halden şikâyetçi olabilirler ama ben memnunum. Bence bir caniye karşı özel veya resmi her türlü silah işe yarar.

*

26 Ekim 1892 sabahı Rouletabille’in odama geldiğini söylemiştim. Yüzü her zamankinden fazla kızarmıştı. Gözleri adeta yuvalarından dışarı fırlamış ve son derece heyecanlı görünüyordu. Titreyen elindeki Matin gazetesini sallayarak, “Azizim Sainclair, bunu okudunuz mu?...” diye bağırdı.

“Glandier olayını mı?”

“Evet, Sarı Oda’yı!... Bu konuda fikriniz nedir?...”

“Ne olacak,” dedim. “Bu saldırıyı gerçekleştiren ya şeytandır ya da Tanrı kedisi!”

“Ciddi konuşalım!...” diye söylendi.

“Öyle ise şunu söyleyeyim ki, ben duvarın içinden geçen saldırganlara pek inanmıyorum. Bence Jacques Baba saldırıda kullandığı aleti ortada bırakmakla hata etti. Matmazel Stangerson’un odasının üstünde yattığına göre sorgu yargıcının bugün yaptıracağı yıkma işinden sonra adamın hangi gizli kuyudan veya kapaktan

geçerek tekrar laboratuvara döndüğünü öğreneceğiz. Başka ne diyeyim bilmem ki!... Bu da bir tahminden ibaret tabii...

Rouletabille bir koltuğa oturdu. Yanından hiç ayırmadığı piposunu yaktı. Sessizce birkaç nefes çekti. Heyecanını bastırmaya çalışıyordu anlaşılan. Sonra beni küçümser bir tavırla, "Delikanlı, dedi!... Avukatsınız. Suçluları kurtarmak için gösterdiğiniz başarıyı yadsıyacak değilim. Fakat bir gün sorgu yargıcı olacak olursanız, suçsuzları pek çabuk mahkûm edeceğe benziyorsunuz... Gerçekten kabiliyetinize diyecek yok!"

Hırsla piposundan birkaç nefes daha çekti.

"Hiçbir gizli yol bulunmayacak ve Sarı Oda'nın esrarı gittikçe daha koyu bir esrar perdesiyle örtülecek!" dedi. "İşte beni bu yüzden ilgilendiriyor ya!.. Sorgu yargıcının hakkı var. Bu saldırıdan daha garip bir olay hiç görülmemiştir."

"Saldırganın nasıl kaçtığı hakkında bir fikriniz var mı?" diye sordum.

"Şimdilik hiçbir fikrim yok," diye cevap verdi. "Fakat... Örneğin... Tabanca hakkında bir düşüncem var. Bu silahı kullanan saldırgan değildir."

"Peki... Kim kullandı öyleyse..."

"Kim mi?... Tabii ki Matmazel Stangerson!."

"Artık hiçbir şey anlayamaz oldum..." dedim. "Daha doğrusu hiçbir zaman da anlamadım, ya!..."

Rouletabille omuzlarını silkti, “*Matin* gazetesinin makalesinde dikkatinizi çeken bir şey olmadı mı?”

“Doğusu hayır... Bütün anlattıkları bana tuhaf geldi...”

“Peki... Ya kilitli kapı?”

“Anlatılan şeylerin içinde en mantıklı kısım bu!...”

“Sahi mi?... Ya sürgüye ne demeli?...”

“Sürgü mü?...”

“İçerden kapatılan sürgü... Bu fazla bir önlem değil mi? Bence Matmazel Stangerson birinden korkuyordu. Hatta kimseye bir şey söylemeden Jacques Baba’nın tabancasını da almıştı. Kimseyi, özellikle babasını korkutmak istemiyordu. Matmazel Stangerson’un korktuğu şey de başına geldi. Kendini müdafaa etti. Boğuştular. Ve tabancasını kullanarak saldırganı elinden yaraladı... Kapıda ve duvarlarda görülen kanlı el izlerinin anlamı budur. Adam etrafı yoklaya yoklaya kaçacak bir yer aramıştır. Fakat ne yazık ki, kadın şakağına inen darbeye engel olacak kadar çabuk davranamadı.”

“Matmazel Stangerson’u şakağından yaralayan tabanca değil mi?”

“Gazete bir şey yazmıyor ama ben öyle tahmin etmiyorum. Çünkü Matmazel Stangerson’un tabancayı saldırgana karşı kullanması bana daha mantıklı geliyor. Öyleyse saldırganın kullandığı silah neydi? Şakağındaki yara, onun Matmazel Stangerson’u öldürmek istediğini gösteriyor... Önceden de boğmaya çalışmış... Saldırgan, Jacques Baba’nın tavan arasında yattığını biliyordu ve onun için sessiz bir silah kullanmak istedi. Belki de bir çekiç veya bir topuz.”

“Bütün bunlar, saldırganın odadan nasıl kaçtığını bize anlatmıyor,” dedim.

Rouletabille ayağa kalkarak, “Elbette,” dedi. “Bunu aydınlatmak gerek. Onun için de Glandier şatosuna gidiyorum. Sizi almaya gelmiştim.”

“Beni mi?...”

“Evet dostum. Size ihtiyacım var. Gazetem bu işi bana verdi. Meseleyi mümkün olduğu kadar çabuk aydınlatmam gerek.”

“Size ne gibi bir yardımım dokunabilir?”

“Mösyö Robert Darzac, Glandier şatosunda bulunuyor.”

“Sahi... Kim bilir ne derin bir keder içindedir zavallı!...”

“Onunla görüşmek istiyorum...”

Rouletabille bu sözleri beni şaşırtan bir tarzda söylemişti.

“Şey... Şey... Yani bu yönden ilginç bir şey bulacağınıza mı inanıyorsunuz?...”

“Evet...”

Fazla bir şey söylemek istemedi. Çabuk olmamı rica ederek salona geçti.

Mösyö Darzac’ı tanıyordum. Avukat Barbet Delatour’un sekreteri olduğum sırada bir davasında ona büyük bir iyiliğim dokunmuştu. O sırada kırk yaşlarında olan Mösyö Robert Darzac, Sorbonne’da fizik profesörüydü. Stangerson’lar ile çok yakın dosttu. Yedi yıl,

bıkıp usanmadan Matmazel Stangerson'a kur yaptıktan sonra şimdi onunla evlenmek üzereydi.

Şu anda otuz beş yaşlarında olan Matmazel Stangerson hâlâ çok güzeldi.

Giyinirken salonda bekleyen Rouletabille'e seslendim: "Saldırganın hangi sınıfa mensup olduğuna dair bir fikriniz var mı?..."

"Evet," diye cevap verdi. "Bir sosyete adamı değilse bile yüksek bir sınıftan olduğuna eminim... Tabii bu sadece bir seziden ibaret..."

"Bu duyguya kapılmanızın sebebi ne?"

"Yağlı bir bere, adi mendil ve döşemenin üstündeki kaba ayakkabı izleri... Bunlar hiç dikkatinizi çekmiyor mu?"

"Anladım! İnsan arkada kendini ele verecek bu kadar çok iz bırakmaz!"

Rouletabille, "Sizde iş var azizim Sainclair!... Her zaman söylerim!" diye benimle dalga geçti.

*

Yarım saat sonra Rouletabille ile Orleon garında bulunuyorduk. Bizi Epinaysur Orge'a götürecek olan trenin kalkmasını bekliyorduk. Corbey savcılığı adına gelen sorgu yargıcı Mösyö de Marquet de zabıt kâtibi ile uzaktan göründü.

Mösyö de Marquet kibar bir ihtiyardı. Her zaman son derece terbiyeli ve zarifti. Hayatta bir tek merakı tiyatroydu! Ve ancak ona piyes konusu verebilecek işlerle meşgul olurdu. Şimdi de Paris'ten

geliyordu. Castifgat Ridengo imzasıyla yazdığı küçük bir revünün gösterimine katılmıştı.

“Sarı Oda” olayı bütün esrarı ile onun gibi bir edebiyatçıyı elbette ilgilendirecekti. Bu işe gerçeği öğrenmeye çalışan bir yargıç gibi değil de karışık bir işe atılan amatör tiyatro yazarı gibi karışmıştı. Aklı fikri entrikanın esrarıyla meşguldü. Adeta piyesin bitmesini istemeyen bir seyirciye benziyordu.

Onlara rastladığımız sırada Mösyö De Marquet içini çekerek zabıt kâtibine şöyle söylüyordu: “Mösyö Maleine’ciğim... Dua edelim de, müteahhit elindeki kazması ile bu güzel esrarı mahvetmesin!...”

Mösyö Maleine, “Korkmayın!” dedi. “Kazması belki müştemilatı yıkar, ama bizim sır yine olduğu yerde kalır. Duvarları, döşemeyi, tavanı ben ellerimle yokladım. Bu hususta deneyimim var. İçiniz rahat etsin, bir şey bulamayacaklar...”

Bu sözlerle şefinin endişesini dağıttıktan sonra bizi işaret edince, adamın yüzü birden kızardı. Rouletabille’in ona doğru geldiğini görünce de hemen trene atladı ve kâtibine, “Özellikle gazetecileri istemiyorum!...”diye tembih etti. Mösyö Maleine de, Rouletabille’in trene binmesine engel olmaya çalıştı.

“Affedersiniz efendim, fakat bu kompartıman özeldir.” Genç dostum büyük bir nezaketle selam vererek, “Ben gazeteciyim... *Epoque* gazetesinin yazarlarındanım. Mösyö de Marquet’e bir şey söylemek istiyordum...” dedi.

“Mösyö de Marquet yapacağı soruşturmayla meşgul...”

“Ooo!... Onun soruşturmasıyla hiçbir ilgim yok bana inanın... Ben ezilen köpeklerin hikâyesini yazanlardan değilim, (dudaklarımdaki küçümsemeyi görmeliydiniz!) ben tiyatro haberleri yazarım. Bu akşam La Scala hakkında yazı yazacağımdan...”

Zabıt kâtibi hemen çekilerek, “Rica ederim mösyö buyurun,” dedi. Rouletabille kompartımana girmişti bile. Ben de arkasından atladım, gidip yanına oturdum. Kâtip kapıyı kapadı. Mösyö de Marquet kâtibinin yüzüne bakıyordu. Rouletabille, “Rica ederim mösyö, yasağı dinlemeyerek geçtiğim için bu adamcağıza kızmayın sakın!” dedi. Ben Mösyö de Marquet ile değil Mösyö Castigat Ridengo[1] ile görüşmek istiyorum. *Epoque* gazetesinin yazarı olarak sizi tebrik etmeme izin verin!...”

Bunu söyleyerek önce beni sonra da kendisini tanıttı. Mösyö de Marquet endişeli bir tavırla sivri sakalını sıvazlıyordu. Kısa bir tereddütten sonra, “Tiyatro yazarının eseri yargıcın işine zarar verebilir,” dedi. “Bilhassa hâlâ tutucu olan taşrada.”

Rouletabille ellerini havaya kaldırarak, “Benim gevezelik etmeyeceğimden emin olabilirsiniz,” dedi.

O sırada tren hareket etti. Sorgu yargıcı, bizim trende kaldığımızı görünce şaşarak, “Gidiyoruz!” dedi.

Gazeteci tatlı tatlı gülümseyerek, “Evet, hareket ettik!” dedi. “Glandier şatosuna doğru yol alıyoruz. İlginç bir iş Mösyö de Marquet... Çok ilginç bir iş bu!...”

Yargıç, “Karanlık bir iş! İnanılmaz, anlaşılmaz, içinden çıkılmaz bir iş bu Mösyö Rouletabille!” dedi. “Yalnız korktuğum bir şey var!...

Gazeteciler de bu işe burunlarını sokmaya kalkmasınlar da."

Arkadaşım ona taş atıldığını anlamıştı. Olağan bir tavırla, "Evet... Bu korkulacak şey," dedi. "Onlar her şeye burunlarını sokuyorlar. Bana gelince: Size bundan söz ettim, çünkü... Bir rastlantı... Evet... Sırf rastlantı beni karşınıza çıkardı... Adeta beni kompartımanınıza sürükledi diyebilirim!"

Mösyö de Marquet, "O halde nereye gidiyorsunuz?" diye sordu.

Roultabille gözünü kırpmadan, "Glandier şatosuna!" dedi.

Mösyö de Marquet yerinden sıçradı, "İçeri giremeyeceksiniz Mösyö Rouletabille!..."

Arkadaşım mücadeleye hazır bir horoz gibi, "Engel mi olacaksınız?" diye sordu.

"Hayır, kesinlikle gazetecileri çok severim ve ne şekilde olursa olsun canlarını sıkmak istemem. Yalnız Mösyö Stangerson kimseyi kabul etmiyor. Emri kesin. Dün şatonun demir kapısından bir tek gazeteci bile içeri girmedi."

Rouletabille, "Daha iyi ya!... Tam zamanında gelmişim!" dedi.

Mösyö de Marquet dudaklarını ısırdı ve Rouletabille eski bir dostu görmek için şatoya gittiğimizi söyleyinceye kadar ağzını açmadı. Mösyö Robert Darzac'ı hayatında belki de yalnız bir defa gören gazeteci dostum, "Zavallı Robert!... Zavallı Robert!... Üzüntüsünden ölebilir de... Matmazel Stangerson'u öyle çok seviyordu ki!.." diye söylendi.

Mösyö de Marquet'in ağzından istemeyerek şu kelimeler döküldü, "Mösyö Darzac'ın üzüntüsü gerçekten insana dokunuyor..."

"Umarım Matmazel Stangerson kurtulur..."

"Umarım!... Dün babası, o ölürse kendisinin de yaşamayacağını söylüyordu. İlim dünyası için ne büyük bir kayıp olur!"

"Şakağındaki yara ağır değil mi?"

"Elbette!... Ölmemesi bile büyük şans... Darbe öyle şiddetli indirilmiş ki!..."

Rouletabille bana sevinç dolu gözlerle baktı, "Demek Matmazel Stangerson tabanca ile yaralanmamış!..."

Mösyö de Marquet birden şaşırdı, "Böyle bir şey söylemedim!... Bir şey söylemek istemiyorum... Ve söylemeyeceğim de!..." diye mırıldanarak sanki bizi tanımıyormuş gibi birden kâtibine döndü.

Oysa Rouletabille'i başından savmak kolay değildi. Yargıca yaklaştı ve cebinden *Matin* gazetesini çıkararak, "Size saygısızlık etmeden sorabileceğim bir şey var!" dedi. "*Matin*'deki yazıyı okudunuz mu?... Saçma değil mi?..."

"Hiç değil mösyö!..."

"Nasıl olur?... Sarı Oda'nın bir tek penceresi var, o da demirli. Demir parmaklıklar olduğu gibi duruyor, kapıyı kırarak içeri giriyorlar ve saldırganı bulamıyorlar..."

"Evet... Böyle mösyö!... Durum aynen böyle..."

Rouletabille başka bir şey söylemedi ve düşüncelere daldı. Böylece bir çeyrek saat geçti. Sonra yine birden sordu. “O akşam Matmazel Stangerson acaba saçlarını ne şekilde taramıştı?”

“Pek iyi anlayamadım!”

Rouletabille, “Bu çok önemlidir!” diye söylendi. Saçlarını başının etrafına sarmıştı değil mi... O gece, facia gecesi saçlarını başının etrafına dolamıştı, eminim!...”

Sorgu yargıcı, “Yanılıyorsunuz Mösyö Rouletabille!” dedi. “Matmazel Stangerson o akşam alnını tamamıyla açık bırakarak saçlarını arkaya doğru taramış ve topuz yapmıştı. Zannedersem saçlarını her zaman da böyle tarıyordu. Bunu size kesin olarak söyleyebilirim. Çünkü yarayı çok dikkatle inceledik. Ve olaydan sonra da kimse saçlarına dokunmamıştı.”

“Emin misiniz?... Matmazel Stangerson’un facia gecesi saçlarını başının arkasına topladığından emin misiniz?...”

Yargıç gülerek, “Kesinlikle,” dedi. “Hatta doktorun yarayı muayene ettikten sonra şöyle söylediğini de hatırlıyorum: Keşke Matmazel Stangerson saçlarını arkaya taramak âdetinde olmasaydı... Saçlarını başının etrafına dolamış olsaydı... Darbenin şiddeti hafiflerdi! Neden buna bu kadar önem veriyorsunuz anlayamadım.”

Rouletabille, “Fakat nasıl olur? Nasıl olur?... Bunu mutlaka öğrenmeliyim!...” diye söylendi. Sonra ciddileşerek, “Şakağındaki yara çok mu ağır,” diye sordu.

“Evet... Müthiş bir şey!...”

“İyi ama ne ile yaralanmış?...”

“Bu soruşturmaya ait bir sırdır mösyö!...”

“Kullanılan cismi buldunuz mu?...”

Yargıç cevap vermedi.

“Ya boynundaki yaralar?...”

Bu konuda sorgu yargıcı bize yalnız doktorların fikrini söyledi. Eğer saldırgan boynunu biraz daha sıksaymış kızcağız ölecekmiş.

Rouletabille, “*Matin* gazetesinin anlattıkları bana büsbütün saçma geliyor,” dedi. “Sayın yargıç, müştemilatta kaç kapı ve pencere var, lütfen bana söyler misiniz?...”

Mösyö de Marquet birkaç kez öksürdükten sonra, “Beş tane,” dedi. “Müştemilatın tek giriş kapısı olan holün kapısı da bunların içinde. Bu kapı daima kendiliğinden kapanır ve ister içerden, ister dışardan olsun ancak özel anahtarlarla açılır. Bu anahtarların biri daima Matmazel Stangerson’da, diğeri de Jacques Baba’da durur. Matmazel Stangerson’un anahtara ihtiyacı yok, çünkü Jacques Baba geceleri müştemilatta yatıyor, gündüzleri ise babasının yanından hiç ayrılmıyor. Dördü birden kapıya hücum edip, kırdıkları zaman holün giriş kapısı her zamanki gibi kapalıydı ve anahtarlardan biri Jacques Baba’nın diğeri de profesörün cebinde bulunuyordu. Pencerelere gelince: Müştemilatta dört pencere var. ‘Sarı Oda’da bir tane, laboratuvarda iki tane, bir de holde. Sarı Oda’ ile laboratuvarın pencereleri kırlara bakıyor. Yalnız antrenin penceresi parka bakıyor.

Rouletabille, “İşte adam bu pencereden kaçtı,” diye bağırdı.

Mösyö Marquet arkadaşıma tuhaf tuhaf bakarak, “Bunu nereden biliyorsunuz,” diye sordu.

Rouletabille, “Saldırganın oradan nasıl çıktığını sonra öğreneceğiz, ama müştemilata çıkmak için mutlaka holün penceresini kullanmıştır,” dedi.

“Peki ama... Nereden biliyorsunuz?”

“Ne kadar basit Tanrım, görmüyor musunuz?... Müştemilatın kapısından çıkmadığına göre bir pencereden çıkmış olması gerekir. Fakat dışarıya çıkabilmesi için de pencerelerden birinin demirli olmaması şart. Sarı Oda’nın penceresi kırlara baktığı için demir parmaklıklıdır.

Laboratuvarın pencereleri de kıra baktıklarına göre demirli olmaları gerekir. Madem saldırgan kaçtı, o halde pencerelerden biri demirli değildir. O da ancak parka bakan hol penceresi olabilir. Bunu tahmin etmek için falcı olmak gerekmez.”

Mösyö de Marquet, “Evet... Evet ama tahmin edemediğiniz bir şey var,” dedi. “Holün penceresinin dediğiniz gibi demiri yok ama çok sağlam demir kepenkleri var. Bu kepenkler içerden demir çengellerle kapanmış bulunuyordu. Fakat yine de saldırganın buradan kaçmış olduğunu biliyoruz. Elimizde bunu ispat edecek deliller var. İçerdeki duvarlarda ve kepenklerde kan izleri ile toprakta ‘Sarı Oda’daki ayak izlerinin ölçülerine uyan izler bulduk. Bunlar saldırganın oradan kaçtığını gösteriyor. Fakat bunu nasıl yapabildi? Madem ki kepenkler içerden kapatılmıştı, bir gölge gibi kepenklerin bir yanından öbür yanına geçemez ya!... Saldırganın müştemilattan kaçarken bıraktığı izler bulundu, fakat ‘Sarı Oda’dan nasıl çıktığı, hole gitmek için laboratuvardan nasıl geçtiği anlaşılamadı... İnsanın deli olacağı geliyor... Bu öyle güzel

düzenlenmiş bir plan ki, Mösyö Rouletabille, bunun anahtarı daha uzun zaman bulunamayacak!... Hem ümit ederim ki...”

“Ne ümit ediyorsunuz yargıç bey?”

Mösyö de Marquet cümlesini düzeltti, “Ümit etmiyorum... Zannediyorum...”

Rouletabille, “Demek oluyor ki, saldırganı kaçırdıktan sonra pencereyi tekrar kapatmışlar,” dedi.

“Evet, şimdilik insanın ilk aklına gelen şey bu... Fakat anlaşılmıyor... Böyle bir şey için bir veya birkaç suç ortağı olması gerekir... Suç ortakları kim olabilir?... Bilemiyorum.”

Bir an sustuktan sonra ilave etti. “Ah Matmazel Stangerson bugün kendine gelebilse de olanları anlatsa.”

Rouletabille, “Ya tavan arası?...” dedi. “Muhakkak oradan dışarı çıkacak bir yer olmalı...”

“Evet... Onu saymamıştım... Orada da küçük bir pencere var. O da malikânenin dış tarafına baktığı için Mösyö Stangerson demir parmaklık yaptırmış. Bu pencerenin demirleri de sapasağlam, kepenkleri de iç taraftan kapatılmış. Zaten saldırganın tavan arasından geçtiğini gösteren hiçbir iz bulamadık.”

“Demek ki yargıç bey... Nasıl olduğunu anlayamadığınız halde saldırganın holün penceresinden kaçtığı sizce muhakkak?...”

“Her şey öyle gösteriyor...”

Rouletabille büyük bir ciddiyetle, “Ben de öyle sanıyorum,” dedi. Bir süre sustuktan sonra devam etti: “Tavan arasında hiçbir ize

rastlamadığınıza göre Jacques Baba'nın tabancasını saldırganın almadığına inanmış olmanız gerekir."

Sorgu yargıcı manalı bir tavırla başını sallayarak, "Tavan arasında Jacques Baba'nın parmak izlerinden başka bir şey yok!" dedi. "İyi ki Jacques Baba olay sırasında Mösyö Stangerson'un yanındaydı. Bu onun için büyük şans!..."

"Peki... Faciada Jacques Baba'nın tabancası ne rol oynuyor? Tabanca Matmazel Stangerson'dan çok saldırganı yaralamışa benziyor?..."

Mösyö de Marquet ne cevap vereceğini bilemediğinden bu soruyu cevapsız bıraktı ve bize 'Sarı Oda'da iki kurşun izi bulduklarını söyledi. Biri duvarda, kanlı el izinin olduğu yerde. Öteki tavandaymış.

Rouletabille, "Ne?... Tavanda mı?... Tavanda ha?..." diye tekrarladı. "Çok tuhaf bir şey!... Tavanda ha!..."

Sessizce gözlerini kapatıp uyuklamaya başladı.

*

Epinaysur Orge'a geldiğimizde onu kendine getirmek için omzuna vurmak zorunda kaldım.

Trenden inince yargıçla kâtibi selam vererek ayrıldılar. Artık bizi görmek istemedikleri anlaşılıyordu. Rouletabille bir tren memuruna sordu: "Buradan yaya olarak Glandier şatosu ne kadar sürer?"

"Bir buçuk saat... Hızlı yürümezseniz bir saat kırk beş dakika!" dedi.

Rouletabille havaya baktı, sonra koluma girerek, "Haydi gidelim!... Yürümeye ihtiyacım var," dedi.

“Nasıl gidiyor,” diye sordum. “Esrar biraz aydınlanmaya başladı mı?...”

“Aydınlanan hiçbir şey yok!... Eskisinden de karanlık şimdi. Yalnız bir fikrim var!...”

“Söyle, nedir?”

“Yoo! Şimdilik bir şey söyleyemem... Benim fikrim en az iki kişi için ölüm kalım meselesidir...”

“Suç ortağı meselesine inanıyor musunuz?”

“İnanmıyorum...”

Bir süre sustuktan sonra tekrar, “Bu sorgu yargıcı ile kâtibine rastlayışımız büyük bir şans!” dedi. “Nasıl?... Size tabanca için ne demiştim?...”

Başını yere eğmiş, ellerini cebine sokmuş ıslık çalarak yürüyordu. Biraz sonra “Zavallı kadın!” diye söylendiğini duydum.

“Matmazel Stangerson’a mı acıyorsunuz?”

“Evet... O acınacak biri... Çok asil bir kızdır o, çok... Çoook sağlam karakterlidir... Öyle sanıyorum ki...”

“Matmazel Stangerson’u tanıyorsunuz demek?”

“Ben mi?... Hayır, yakından tanımam.. Yalnız bir defa gördüm...” “Saldırgana kafa tuttuğu için... Büyük bir cesaretle kendini savunduğu için ve bilhassa tavana sıktığı kurşun için...”

Rouletabille’e baktım... İçimden benimle alay mı ediyor, yoksa aklını mı kaçırdı, diye düşünüyordum. Fakat gülmeye hiç niyeti

olmadığını gördüm. Küçük mavi gözlerinin parıltısından aklının da yerinde olduğunu anladım. Zaten onun böyle kırık, kesik cümlelerle konuşmasına alışmıştım. Açıkça bana düşüncesini anlatıncaya kadar onları hep manasız ve esrarlı bulurdum. Sonra birdenbire her şey aydınlanıverir, bana anlamsız gelen kelimeler kolayca birbirine bağlanır ve "Bunu nasıl daha önce anlayamadım!", diye kendi kendime kızardım.

Glandier şatosu derebeylik zamanından kalma şatolarıyla meşhur olan lle de France'ın en eski şatolarından biridir. Philippe le Bell zamanında yapılmıştır.

Sainte Genevieve des Bois'den Monthery'ye giden yoldan birkaç yüz metre ilerde, ormanın ortasında birbirine uymayan birkaç yapıdan ibarettir. Bütün bu yapıların yukarısında etrafı iyi gören bir burç vardır. Bu eski burcun sallanan merdivenlerini tırmanarak küçük terasına çıkacak olursanız oradan ta uzaklarda, vadinin ve ovanın ötesinde Monthery kalesini görürsünüz. Bu kale ile burç, yüzyıllardan beri, yemyeşil ormanların üstünden bakarak birbirine Fransa tarihinin en eski efsanelerini anlatıyorlar. İşte, Profesör Stangerson ile kızı, geleceğin ilmini hazırlamak için tamamen geçmişe ait olan bu yeri seçip yerleşmişlerdi. Ormanların arasında böylesine ıssız bir yer oluşu onları kendine çekmişti. Orada, çalışmalarına ve ümitlerine sadece eski taşlarla, kocaman meşe ağaçları tanık olacaktı. Her zaman bol meşe palamudu toplandığı için şatoya da Glandier (Palamutluk) adı verilmişti. Bugün hazin bir şöhrete erişen bu yerler, son sahipleri tarafından ihmal edildiği için viran bir hal almıştı. Yalnız bu vahşi doğanın koynunda gizlenen binalar değişikliklere uğramış ve her geçen yüzyıl üzerlerinde

izlerini bırakmıştı. Her mimari parçası ya müthiş bir olayın ya da kanlı bir maceranın anısını taşıyordu. İlmin sığınmak istediği bu şato, esrarlı ölümlere ve korkunç olaylara sahne olmaya yakışacak bir yerdi.

*

Burada Glandier'i anlatmaya çalışırken okuyucuların gözleri önüne sereceğim drama uygun bir dekor yaratmak istediğim sanılmasın! Bu esrarlı olayı anlatırken, mümkün olduğu kadar sadelik içinde kalmaya çalışacağım. Ben bir yazar değilim. Böyle bir iddiam da yok. Yazarlarda daima biraz romancı ruhu vardır. Ama Sarı Oda'nın esrarı zaten edebiyat yapmaya gerek göstermeyecek kadar korkunç sahnelerle doluydu. Ben sadece olayları olduğu gibi anlatarak, her şeyi kendi çerçevesi içine yerleştirmek istiyorum. Bunu yaparken olayın geçtiği yeri size tanıtmak görevimdi.

Gelelim Mösyö Stangerson'a: Feci olaydan on beş yıl önce bu malikâneyi satın aldığında, Glandier uzun zamandan beri boştu. Komşusu olan XIV'üncü yüzyıldan kalma eski şatoda ise kimse oturmuyordu. Sadece Corbey'e giden yol üstünde, birkaç küçük ev ile bir han vardı. Burada 'Burç Hanı' ismindeki hanla bu evlerden başka medeniyeti hatırlatan bir şey bulamazdınız. Başkentten birkaç kilometre uzakta böyle bir yere rastlayacağı insanın aklına bile gelmezdi.

Mösyö Stangerson ile kızı da buranın terk edilmiş ıssızlığına kapılmışlardı. Mösyö Stangerson Amerika'dan yıllarca önce dönmüştü. Çalışmaları orada çok ilgi uyandırmış ve büyük şöhret kazanmıştı. Philadelphia'da yayınladığı *Elektrik Etkisiyle Maddenin Ayrılması* başlıklı kitabı ilim dünyasında büyük itirazlara yol açmıştı.

Mösyö Stangerson Amerikan asıllı bir Fransız'dı. Miras meseleleri yüzünden uzun yıllar Amerika'da kalmaya mecbur olmuştu. Bunlar başarı ile sonuçlanmış ve eline büyük bir servet geçmişti. Onda bu icat yeteneği varken isteseydi çok daha fazla para kazanabilirdi. Fakat dehasını bir kazanç kaynağı gibi kullanmak istemiyordu. Ancak bu umulmadık servet onu sevindirmişti. Çünkü artık istediği gibi rahat rahat çalışabilirdi. Onu sevindiren bir sebep daha vardı. Evlenme çağına gelmiş olan kızına da drahoma ayırabilecekti. Babası Amerika'dan döndüğü sırada matmazel Stangerson yirmi yaşındaydı. Onu doğururken ölen annesinden Parisli zarafetini, Amerikalı büyük babası William Stangerson'dan da sağlığını almıştı. William Stangerson, bir Fransız kızıyla evlenince Fransız uyruğuna geçmiş, küçük Stangerson da bu yüzden Fransız olarak doğmuştu.

Yirmi yaşındaki Matmazel Stangerson mavi gözlü, sarı saçlı, süt gibi beyaz tenli, çarpıcı ve güzel bir kızdı. Yeni Dünya'da olsun, Eski Dünya'da olsun evlenecek çağdaki kızların belki de en güzeliydi. Kızından ayrılmak ona çok güç geldiği halde babası onu evlendirmeyi düşünmek zorundaydı. Herkes onun Matmazel Mathilde'yi sosyeteye sokacağını umarken, o çocuğunu alıp Glandier'e kapanmaktan çekinmemişti. Kendisini görmeye gelenler, nedenini sorduklarında, onlara şöyle cevap veriyordu:

"Ne yapayım, kızım böyle istiyor. Onun hiçbir isteğini reddedemem. Glandier'i satın almak isteyen oydu!"

Genç kıza gelince, "Bundan daha iyi çalışacak bir yer bulamazdık ki," diyordu. Matmazel Mathilde daha o zaman bile babasıyla çalışıyordu. Fakat ilim sevgisini en parlak taliplerini reddedecek kadar ileriye götüreceğini kimse tahmin etmemişti. Dünyadan uzak

yaşasalar da arada sırada resmi davetlere katılıyor ve bazı dostlarla görüşüyorlardı. Gittikleri her yerde Mathilde'nin güzelliğiyle profesörün şöhreti büyük bir etki bırakıyordu.

Genç kızın son derece soğuk davranışı, önceleri hayranlarını kaçırmadı ama birkaç yıl sonra artık boş yere arkasından koşmaktan usandılar, içlerinden yalnız bir tanesi vazgeçmedi. Ona "Ebedi nişanlı" ismini takmışlardı. O da boynunu büküp bu sıfatı kabullenmişti. Matmazel Stangerson artık çok genç değildi. Şimdiye kadar evlenmek istememişti. Şimdiden sonra evlenmesi için de bir neden yoktu. Yalnız Mösyö Darzac böyle düşünmüyordu. Matmazel Stangerson otuz beş yaşına geldiği ve hiç evlenmeyeceğini söylediği halde o hâlâ, derin bir sevgi ve saygı ile yılmadan usanmadan sevdiği kadının etrafında dolaşıyordu.

Feci olaydan birkaç hafta önce ortada bir söylenti dolaşmaya başladı. Sözde, Matmazel Mathilde, Mösyö Robert Darzac'ın sönmez aşkına karşılık vermeye başlamıştı. Bu herkese öylesine imkânsız göründü ki, önceleri kimse aldırmadı. Fakat Mösyö Darzac bu söylentileri yalanlamayınca bunun gerçek olabileceğini düşünmeye başladılar. Nihayet bir gün Profesör Stangerson fen fakültesinden çıkarken kızının Robert Darzac ile Glandier şatosunda, sade bir şekilde evleneceğini açıkladı. Yalnız, maddenin elektrikle erimesi hakkındaki çalışmaları bittikten sonra evleneceklerdi. Yeni evliler de Glandier şatosunda oturacak ve profesörle beraber çalışacaklardı.

İlim dünyası daha bu haberin şaşkınlığını üzerinden atamadan Matmazel Stangerson feci bir saldırıya uğradı.

Şimdi şatoya yaptığımız ziyaret sayesinde bu olayı etraflı bir şekilde anlamaya çalışacağız.

Vaktiyle bir iş görüşmesinde tanımış olduğum Mösyö Robert Darzac'dan topladığım bu eski bilgileri okuyucularıma sunmaktan çekinmedim. İstiyorum ki, Sarı Oda'nın eşiğinden adımlarını atarlarken onlar da bu olay hakkında benim kadar bilgi sahibi olsunlar.

*

Rouletabille'le birkaç dakikadan beri, Mösyö Stangerson'un geniş malikânesini çevreleyen duvarın dibinden yürüyorduk. Demir kapı görünmeye başlamıştı. Tam o sırada, yere eğilmiş biri dikkatimizi çekti, o kadar dalmıştı ki bizi görmedi. Kâh eğiliyor, adeta yere yatıyor... Kâh doğruluyor duvarı inceliyordu. Kâh avucunun içine bakarak iri adımlarla yürüyor, sonra yine sağ avucuna bakarak koşuyordu. Rouletabille elini uzatarak beni durdurdu.

"Yavaş... Frederic Larson çalışıyor. Onu rahatsız etmeyelim," dedi.

Rouletabille bu ünlü polis müfettişine hayrandı. Ben Frederic Larsun'u şimdiye kadar hiç görmemiştim, ama şöhretini çok duymuştum. Londra, Berlin hatta Amerikan polisi bile darda kalınca ona başvuruyordu. Onun için 'Sarı Oda'nın Esrarı' ortaya çıkar çıkmaz o sırada büyük bir hırsızlık olayını araştırmak için Londra'da bulunan Frederic Larson'a Emniyet Müdürünün, "Çabuk gelin!" diye telgraf çekmesini olağan bulmuştum. Emniyet teşkilatında Büyük Fred, diye anılan Frederic de acil bir durum olduğunu anlayarak hemen bu davete koşmuştu. İşte o sabah işe bile başlamıştı.

Sağ avucunda saati vardı ve dakikaları saymakla meşguldü. Birden geri döndü. Tekrar koşmaya başladı. Ancak demir kapıya gelince

durdu, tekrar saate baktı, omuzlarını silkti, saati cebine koydu, parka girdi, demir kapıyı kilitledi ve başını kaldırınca parmaklıkların arasından bizi gördü. Rouletabille ona doğru koştu. Ben de arkasından gittim. Larson bizi bekledi.

Rouletabille hayranlığını belirten büyük bir saygı ile şapkasını çıkararak sordu: “Mösyö Fred, Mösyö Robert Darzac’ın şatoda olup olmadığını bize söyleyebilir misiniz lütfen?... Yanımda kendisiyle görüşmek isteyen bir baro arkadaşı var da...”

Fred arkadaşımın elini sıkarak, “Ben de bilmiyorum... Kendisini görmedim,” dedi.

Rouletabille tuğladan yapılmış küçük bir evi işaret ederek, “Herhalde kapıcılar bilir?” dedi.

“Kapıcılar da size bir şey söyleyemezler Mösyö Rouletabille...”

“Niçin?...”

“Yarım saat önce tutuklanmış bulunuyorlar da onun için...”

Rouletabille, “Ne?... Onları tutukladılar mı?...” diye bağırdı. “Saldırgan onlar mıymış?...”

Frederic Larson omuzlarını kaldırdı ve son derece alaylı bir sesle cevap verdi: “Saldırgan yakalanamayınca, suç ortağı icat etmek çok kolaydır!...”

“Onları siz mi tutuklattınız Mösyö Fred?...”

“Hayır, ne münasebet!... Onları ben tutuklatmadım. Bir kere bu olayda hiçbir suçları olmadığına eminim, sonra da...”

“Sonra da ne?...”

Larson, “Sonra da... Hayır!... Bir şey yok!...” diyerek başını salladı.

Roulstabille, “Çünkü suç ortağı diye bir şey yok! Değil mi?” diye bağırdı.

Frederic Larson birden durdu ve ilgiyle arkadaşımın yüzüne baktı, “Ooo!... ooo!... Bu mesele hakkında fikir yürütebiliyorsunuz demek?... Oysa daha hiçbir şey görmediniz delikanlı... Henüz içeriye bile girmediniz!...”

“Gireceğim!...”

“Sanmıyorum, girmek kesin olarak yasak.”

“Eğer Mösyö Robert Darzac’la görüştürürseniz içeri girmem. Ne olur... Bunu benim hatırım için yapın!... Dost olduğumuzu unutmayın Mösyö Fred... ‘Altın külçeleri’ için hakkınızda yazdığım güzel makaleyi hatırlıyor musunuz? Yalvarırım size... Mösyö Robert Darzac’la görüştürün beni.”

O sırada Rouletabille’in yüzü komik bir ifade almıştı. Bu kadar esrarlı bir olayın geçtiği yeri görmek için içi titriyordu ve yalnız diliyle değil, gözleri ve yüzünün bütün çizgileriyle yalvarıyordu. O kadar komikti ki... Bir kahkaha atmaktan kendimi alamadım. Frederic Larson da kendini tutamayarak gülmeye başladı.

Bir yandan da kapının anahtarını cebine yerleştiriyordu. Ben dikkatle onu inceliyordum. Elli yaşlarında bir adamdı. Kırlaşmaya başlayan saçları, mat teni, sert profili ile yakışıklı bir erkekti. Alnı biraz çıkıktı. Sinekkaydı tıraş olmuştu. Bıyıksız dudakları çok biçimliydi. Küçük ve yuvarlak olan keskin gözlerini size diktiği

zaman şaşırır ve bir huzursuzluk duyardınız. Orta boyluydu. Sempatik ve zarifti. Hiç de sıradan bir polise benzemiyordu. Büyük bir sanatkârdı o... Kendisine olan güveni her halinden belli oluyordu. Mesleğinde öyle cinayetler, öyle çirkinliklerle karşılaşmıştı ki… Rouletabille'in tabiriyle bunlar "duygularını köreltmişti."

Larson birilerinin gelmekte olduğunu duyunca başını çevirdi. Gardan sorgu yargıcıyla kâtibini getiren arabayı tanımıştık. Robert Darzac arabaya doğru yaklaştı.

Larson, "Mösyö Robert Darzac'la görüşmek istiyordunuz... İşte karşınızda," dedi.

Araba kapının önünde bekliyordu. Robert Darzac, Larson'dan kapıyı açmasını rica ediyordu. Paris'e gidecek trene yetişmek için pek az vakti kalmıştı. O sırada beni gördü ve Larson ona kapıyı açarken böyle bir anda hangi sebeple Glandier'e geldiğimi sordu. O zaman son derece sararmış olduğunu fark ettim. Yüzünde derin bir üzüntü okunuyordu. Hemen, "Matmazel Stangerson biraz olsun iyileşti mi?" diye sordum.

"Evet," dedi. "Belki onu kurtarabilecekler. Kurtarmaları da gerekiyor."

"Kurtulmazsa ölürüm," demedi ama bu kelimeler soluk dudaklarından dökülüyordu adeta. Rouletabille söze karıştı, "Mösyö biliyorum aceleniz var ama mutlaka sizinle görüşmeliyim. Size söyleyeceğim çok önemli bir şey var."

Frederic Larson, "Ben artık gidebilir miyim? Anahtarınız var mı, yoksa bunu da size bırakayım," dedi.

“Teşekkür ederim. Anahtarım var. Ben kapıyı kapatırım.”

Larson birkaç yüz metre ötede bütün heybetiyle yükselen şatoya doğru ilerledi. Robert Darzac kızmıştı, huysuzluk belirtileri gösteriyordu. Rouletabille’i ona çok iyi bir dostum olarak tanıtmıştım. Gazeteci olduğunu öğrenince bana sitemle baktı. Gara gitmek için ancak yirmi dakikası kaldığını söyleyerek özür diledi ve atı kırbaçladı. Rouletabille’in gemlere sarılarak arabayı durduğunu hayretle gördüm ve bence hiç anlamı olmayan şu sözleri söyledi:

“Papazın evi cazibesinden, bahçe de parlaklığından bir şey kaybetmemiş!...”

Bu kelimeler arkadaşımın ağzından çıkar çıkmaz Robert Darzac’ın sendelediğini gördüm. Zaten sapsarı olan yüzü büsbütün sarardı. Dehşetle genç adama bakıyordu. Anlatamayacağım bir şaşkınlık içinde arabadan indi.

“Haydi gidelim, haydi!...” diye kekeledi. Sonra adeta hırsla, “Haydi mösyö haydi!...” diye tekrarladı. Ve bir tek kelime söylemeden şatonun yolunu tuttu. Rouletabille de arkasından yürüyordu. Darzac’a bir iki söz söyledim, ama beni işitecek halde değildi. Gözlerimi Rouletabille’e çevirdim. O da beni görmüyordu.

Şatoya girdik. Şatonun XIV’üncü Louis zamanında baştan yapılmış olan kısmı ile eski burç, modern bir bina ile birleşiyordu. Giriş kapısı da bu binada bulunuyordu. Ömrümde bu kadar çirkin ve ilginç bir yapı görmedim. Çeşitli stillerin bir araya gelişinden garip bir mimari şekli ortaya çıkmıştı. Ama çirkin olduğu kadar da çekiciydi. Biraz yaklaşınca, burcun zemin katına açılan kapısının önünde iki jandarmanın dolaşmakta olduğunu gördük. Vaktiyle zindan vazifesi

gören ve şimdi sandık odası gibi kullanılan bu kata kapıcıları kapatmışlardı.

Mösyö Robert Darzac bizi şatonun modern kısmındaki büyük kapıdan içeri aldı. Atı ve arabayı bir uşağa teslim eden Rouletabille, gözlerini Darzac'dan ayırmıyordu. Bakışlarını izledim ve profesörün eldivenli ellerine takılmış olduklarını gördüm. Eski eşyalarla döşenmiş olan küçük bir salona girdik.

Mösyö Darzac birden arkadaşıma döndü ve sert sert sordu: "Şimdi söyleyin bakalım benden ne istiyorsunuz?"

Gazeteci de aynı sertlikle cevap verdi: "Elinizi sıkmak..."

Darzac'ın irkildiğini gördüm, "Ne demek istiyorsunuz?"

Benim gibi o da hatasını anlamıştı. Belli ki arkadaşım ondan şüpheleniyordu. Sarı Oda'nın duvarındaki kanlı el izini hatırlamıştı. Bu mağrur görünüşlü adama baktım. Her zaman dürüst bakışlı olan gözlerinde derin bir şaşkınlık okunuyordu. Sağ elini uzattı ve beni işaret ederek, "Bir meselede bana beklenmedik bir iyilikte bulunan Mösyö Sinclair'in dostusunuz mösyö!... Elinizi sıkmamak için bir sebep göremiyorum," dedi.

Rouletabille ona uzanan eli sıkmadı ve görülmemiş bir küstahlıkla, "Mösyö, birkaç yıl Rusya'da yaşadım ve orada, eldivenli bir eli sıkmanın doğru olmadığını öğrendim," dedi.

Sorbonne'lu profesörün içinde kabarmaya başlayan hiddetin artık patlak vereceğini sandım fakat o büyük bir çabayla hiddetini yenmeyi başardı. Sonra sakin bir şekilde eldivenlerini çıkardı. Üzerlerinde hiçbir yara izi yoktu!

“Şimdi rahatladınız mı,” diye sordu.

Arkadaşım, “Hayır!” dedi. Sonra bana dönerek, “Bir dakika bizi yalnız bırakmanızı rica edeceğim!” diye ilave etti.

Selam verdim ve çekildim. Gördüklerim ve işittiklerim beni şaşırtmıştı. Robert Darzac’ın bu küstah ve saldırgan gence neden haddini bildirmediğine şaşıyordum. Yirmi dakika kadar şatonun önünde dolaştım. Bu sabah geçen çeşitli olayları birbirine bağlamaya çalıştım. Rouletabille’in düşüncesi ne idi? Darzac’ı bir saldırgan gibi görmesi mümkün müydü? Birkaç gün sonra Matmazel Stangerson ile evlenecek olan bu adamın nişanlısını öldürmek üzere Sarı Oda’ya saklanacağı nasıl akla gelebilirdi? Saldırganın Sarı Oda’dan nasıl çıktığı bir türlü anlaşılamamıştı. Bence, bu esrar aydınlanmadıkça kimseden şüphe etmek doğru olmazdı. Yankısı hâlâ kulaklarımda kalan bu cümlenin anlamı ne idi?

“Papazın evi cazibesinden, bahçe de parlaklığından bir şey kaybetmemiş...”

Rouletabille ile yalnız kalmak ve bunun anlamını öğrenmek için sabırsızlanıyordum.

O sırada arkadaşım, Robert Darzac’la beraber şatodan çıktı. Şaşılacak şey!... Aralarının düzeldiğini ve dost olduklarını ilk bakışta anladım. Rouletabille bana, “Sarı Oda’ya gidiyoruz, siz de benimle gelin,” dedi. “Biliyorsunuz ya... Bütün gün sizi yanımda alıkoymak niyetindeyim... Kasabada beraber yemek yeriz.”

Mösyö Darzac itiraz etti: “Burada benimle beraber yemek yemenizi rica ediyorum....”

Rouletabille, “Teşekkür ederiz. Fakat biz, Burç Hanı’nda yiyeceğiz,” dedi.

“Çok rahatsız olursunuz. Orada yiyecek bir şey bulamayacaksınız!...”

Arkadaşım, “Sahi mi? Ben nasıl olsa bir şeyler bulacağımı sanıyorum. Öğle yemeğinden sonra tekrar birlikte çalışırız. Ben makalemi hazırlarım...” Bana döndü: “Siz de lütfeder, onu gazeteye götürürsünüz...”

“Ya siz?... Siz benimle gelmiyor musunuz?...” diye sordum.

“Hayır, ben burada kalacağım.”

Rouletabille’in yüzüne baktım. Gayet ciddiydi. Mösyö Darzac da şaşkın görünmüyordu. Burcun önünden geçerken ağlaşmalar işittik.

“Bu insanları neden tutukladılar?” diye sordum.

Mösyö Darzac, “Bu biraz da benim suçum,” dedi. “Dün sorgu yargıcına kapıcıların tabanca sesini duyduktan sonra iki dakika içinde giyinip evlerinden müştemilata kadar gitmelerine imkân olmadığını söyledim. Çünkü tabanca sesleriyle Jacques Baba’ya rastlamaları arasında ancak iki dakika var.”

Rouletabille, “Evet... Bu iş biraz karanlık,” dedi. “Demek giyinmişlerdi öyle mi?...”

“İşte inanılmayacak nokta da bu ya... Giyinmişler, hem de sıkı sıkı giyinmişlerdi. Üzerlerinde hiçbir şey eksik değildi. Kadının ayağında terlikleri vardı ama adam ayakkabılarının bağını bile bağlamıştı. Her gece olduğu gibi saat 21.00’de yattıklarını iddia

ediyorlar. Bu sabah gelirken sorgu yargıcı saldırıda kullanılan tabancanın bir eşini de beraber getirmişti. Çünkü kanıtlara dokunmak istemiyordu. Kâtibini Sarı Oda'ya yollayarak iki el ateş ettirdi. Odanın pencere ve kapısı kapalı idi. Kendisi de bizimle kapıcının evinde kalmıştı. Hiçbir ses duymadık. Demek oradan bir şey işitilmiyordu. Kapıcılar yalan söylemişlerdi, buna şüphe yoktu. Tamamen giyinmiş olarak müştemilat civarında ne işleri vardı. Herhalde birini bekliyorlardı. Bu saldırıyı onlar yapmış olamazlardı, ama suç ortağı olabilirlerdi. Mösyö de Marquet de bunun için onları gözaltına aldı."

Rouletabille itiraz etti, "Eğer suç ortağı olsalardı gece kıyafetiyle ortaya çıkarlar ya da hiç görünmezlerdi. İnsan suçunu ispat eden kanıtlarla gidip, kendini adaletin kolları arasına atmaz! Ben kendi hesabıma onların suç ortağı olduklarını sanmıyorum," dedi.

"O halde gece yarısı dışarda ne işleri vardı. Onu söylesinler..."

"Saklamak istedikleri bir şey var!... Bu kesin... İşte asıl bunun ne olduğunu öğrenmeli!... Çünkü böyle bir zamanda her şey önemli olabilir.

Douve Irmağı üzerine kurulan eski bir köprüyü geçiyor ve parkın (Lachenaie) meşelik denilen kısmına geliyorduk. Burası yüzlerce yıllık meşe ağaçları ile kaplıydı. Sonbahar, sararan yapraklarını kıvırıp bükmüştü. Kapkara uzanan dalları, birbirine karışmış saçlara ve yılan kıvrımlarına benziyordu. Bu şato tuhaf bir yapıydı!... Bu yanda hiç penceresi yoktu. Sadece antreye giren küçük kapı vardı, insana, terk edilmiş bir ormanın ortasında büyük bir mezar hissini veriyordu. Yaklaştıkça onu daha iyi görmeye başlıyorduk. Sadece güneyden ışık alıyordu. Yani malikânenin öbür yanından, kırlara

bakan tarafından… Parka açılan küçük kapı da kapandı mı, mösyö ve matmazel Stangerson’un işleri ve dünyalarıyla baş başa kalabilecekleri ideal bir hapishane oluyordu.

Şimdi müştemilatın planını çizeceğim. Birkaç basamak merdivenle çıkılan tek bir katla, bizi şimdilik hiç ilgilendirmeyen oldukça yüksek bir tavan arasından ibaretti. Onun için okuyucularıma sadece birinci katın planını veriyorum.

MÜŞTEMİLATIN PLANI:

AYAK İZLERİ

PARK

1) Sarı Oda: Demirli olan tek penceresi ve laboratuvara açılan tek kapısıyla.

2) Laboratuvar: Demirli iki büyük penceresi ve biri Sarı Oda’ya, öteki antreye açılan iki kapısıyla.

3) Antre: Demirsiz penceresi ve parka açılan kapısıyla.

4) Tuvalet.

5) Tavan arasına çıkan merdiven.

6) Laboratuvar denemelerinde kullanılan büyük şömine.

Bu planı Rouletabille eliyle çizdi. Sorunun çözümüne yarayacak hiçbir çizgi, hiçbir nokta eksik değil. Bu plan ve bu öykü ile okuyucular da; Rouletabille’in müştemilata ilk adım attığı ve herkesin birbirine, “Acaba saldırgan Sarı Oda’nın neresinden kaçtı?” diye sorduğu zamanki kadar bilgi sahibi olacaklardır.

Müştemilata girmek için üç basamağı çıkmadan Rouletabille bizi durdurdu ve damdan düşer gibi Darzac'a sordu: "Adamın bunu yapmaktaki maksadı neydi acaba?..."

Matmazel Stangerson'un nişanlısı üzgün bir tavırla cevap verdi: "Maksadı belli!... Matmazel Mahtilde'nin boğazında ve göğsündeki tırnak izleri bunu açıkça gösteriyor. Bence, alçakça bir tecavüzde bulunmak istedi. Dün yaraları inceleyen doktorlar bunların duvardaki kanlı elin eseri olduğunu söylediler."

Sonra anlatamayacağım kadar acı bir gülümseyişle ekledi, "Çok iri bir el bu mösyö!... Benim eldivenime sığmayacak kadar büyük!..."

O sırada sözünü keserek sordum, "Duvardaki kanlı el, matmazel Stangerson'un eli olamaz mı?... Düşerken duvara dayanmış ve kayarak böyle bir iz bırakmış olabilir."

Darzac, "Matmazel Stangerson'u buldukları zaman ellerinde bir damla bile kan yoktu," dedi.

Rouletabille, "Demek ki Jacques Baba'nın tabancasını Matmazel Stangerson'un kullandığını biliyorlar," dedi. "Öyle ya... Madem ki saldırganı elinden yaralamış!... Birinden ya da bir şeyden korkuyordu demek!..."

"Olabilir..."

"Şüphelendiğiniz biri var mı?"

Darzac, Rouletabille'in yüzüne bakarak, "Hayır," dedi.

O zaman Rouletabille bana döndü, "Size şunu söyleyeyim ki dostum, Mösyö de Marquet bize her şeyi söylememiş. Sorgu yargıcı

çok daha fazla şey öğrenmiş. Tabancayı Matmazel Stangerson'un kendini savunmak için kullandığını bildiği gibi, Matmazel Stangerson'u şakağından yaralayan aletin ne olduğunu da öğrenmiş. Mösyö Darzac, onun bir koyun kemiği olduğunu söylüyor. Mösyö de Marquet herhalde polisin ve emniyetin araştırmalarını kolaylaştırmak için bunu gizli tutuyor ve doğanın yarattığı en müthiş cinayet aracı olan bu kemiğin sahibini Paris'in adi hırsızları arasında bulacağını sanıyor!... Bir sorgu yargıcının aklından neler geçtiğini, insan dünyada tahmin edemez!"

Rouletabille bu sözleri alaycı bir tavırla söylemişti.

"Sarı Oda'da bir koyun kemiği bulundu, demek," diye sordum.

Mösyö Darzac, "Evet efendim... Fakat rica ederim bundan kimseye söz etmeyin!" dedi. "Mösyö de Marquet bunun gizli tutulmasını istiyor. Bu kocaman bir kemikti. Eklem tarafı kandan kıpkırmızıydı. Görüşüne göre başka olaylarda da kullanılmış eski bir kemik olacak. Kemiği, incelenmesi için Paris belediye laboratuvarına gönderen Mösyö de Marquet de böyle düşünüyor. Kemiğin üstünde sadece yeni kurbanın taze kanının değil, başka cinayetlerin kurumuş kan izlerinin de bulunduğunu tahmin ediyor."

Rouletabille, "Usta bir elde koyun kemiği korkunç bir silah olabilir," dedi. "Ağır bir çekiçten daha sağlam ve daha tehlikeli bir silah!"

Mösyö Darzac öfke dolu bir sesle söylendi: "Alçak saldırgan bunu kanıtladı da. Koyun kemiği Matmazel Stangerson'un alnında tehlikeli bir yara açtı. Kemiğin eklem tarafı yara izine tıpatıp uyuyor... Bana kalırsa... Eğer Matmazel Stangerson'un tabancası saldırganın hareketine mani olmasaydı bu yara öldürücü olabilirdi.

Adam elinden yaralanınca kemiği fırlatıp kaçmış olacak... Ne yazık ki kemiği kızın şakağına indirecek kadar vakit bulabilmiş ve boğulmaktan güçlükle kurtulan Matmazel Stangerson'u bu sefer baygın bir halde yere sermiş! Eğer attığı ilk kurşunla adamı yaralayabilseydi, kemiğin şakağına inmesine engel olurdu. Fakat tabancayı almakta gecikmiş ve boğuştukları sırada kurşun gidip tavana saplanmış. Ancak ikinci kurşun isabet etmiş."

Bunları anlatırken Mösyö Darzac bir yandan da müştemilatın kapısını vuruyordu. Olayın geçtiği yeri görebilmek için ne kadar sabırsızlandığımı söylemeye gerek yok. Koyun kemiği hakkında öğrendiklerim çok ilginç olmakla beraber, kapının açılmadığını gördükçe yerimde duramıyordum. Nihayet açıldı ve kapıdaki adamın Jacques Baba olduğunu hemen anladım. Altmış yaşlarında vardı. Uzun beyaz bir sakal, üzerine bir bere oturtulmuş beyaz saçlar, çizgili kahverengi kadifeden eski bir giysi, asık bir surat. Fakat Mösyö Darzac'ı görür görmez bu yüz aydınlanıverdi.

"Dostlarımla geldim... Müştemilatta kimse yok mu Jacques Baba?"

"Kimseyi içeri sokmamak için emir aldım. Ama bu yasak size göre değil Mösyö Robert... Adliyeden gelen efendiler daha ne istiyorlar bilmem ki... Her şeyi gördüler... Az mı zabıt tuttular... Resim çektiler?"

Rouletabille atılarak, "Affedersiniz Mösyö Jacques. Size bir şey sormak istiyorum," dedi.

"Söyleyin bakalım delikanlı... Bildiğim bir şeyse cevap veririm."

"Hanımınız o gece saçlarını nasıl taramıştı?... Saçını başının etrafına mı toplamıştı?"

“Hayır küçük bey, hanımım hiçbir zaman saçlarını dediğiniz gibi başının etrafına dolamazdı. Ne o gece, ne de başka bir zaman!... Onları yine her günkü gibi arkaya doğru tarayarak bir çocuk alnı kadar temiz ve pürüzsüz olan güzel alnını açıkta bırakmıştı.”

Rouletabille bir şeyler mırıldanarak hemen kapıyı incelemeye koyuldu ve onun otomatik bir şekilde kapandığını, hiçbir zaman açık kalmayacağını ve mutlaka bir anahtarla açmak gerektiğini gördü. Sonra hole girdik. Kırmızı tuğla döşenmiş küçük bir yerdi bu. Rouletabille, “İşte saldırganın kaçtığı pencere!” dedi.

“Öyle diyorlar mösyö... Varsın desinler... Eğer oradan kaçmış olsaydı onu mutlaka görürdük. Allaha şükür hiçbirimiz kör değiliz! Ne ben... Ne Mösyö Stangerson... Ne de tutuklanan kapıcı!... Beni niye hapse atmıyorlar sanki?... Tabanca yüzünden beni de tutuklayabilirdi.”

Rouletabille pencereyi açmış, kepenkleri gözden geçiriyordu.

“Bunlar, olay olduğu sırada kapalı mıydılar, Jacques Baba?...”

“Hem de içerden mandalla kapatılmıştı. Ama ben, saldırganın kapalı pencereden geçmediğine eminim,” dedi.

“Kan lekeleri mi bunlar?...”

“Evet... Bakın orada... Dışardaki taşların üstünde... Fakat ne kanı acaba?...”

Rouletabille, “A!... Bakın, bakın... Ayak izleri de görünüyor!...” dedi. Karşıda... Yol üstünde!... Birazdan gider onlara da bakarız. Toprak ne kadar ıslak!...”

Jacques Baba itiraz etti, “Saçma! Saldırgan oradan geçmedi.”

“Peki, ya nereden geçti?”

“Ne bileyim ben?...”

Rouletabille her şeyi görüyor, her şeyin kokusunu alıyordu. Diz çöktü ve holün lekeli taşlarını dikkatle gözden geçirdi.

Jacques Baba söylenmekte devam ediyordu: “Hiçbir şey bulamayacaksınız küçük bey!... Onlar da bir şey bulamadılar... Hem şimdi burası çok kirli... Dünya kadar insan gelip geçti... Ama saldırının olduğu gün, taşları bol su ile kendi elimle yıkamıştım. Eğer saldırgan oradan geçmiş olsaydı mutlaka belli olurdu... Matmazelin odasında kaba kunduralarının az mı izi var?”

Rouletabille doğrularak sordu, “En son bu taşları ne zaman yıkadınız?” Keskin bakışlarını Jacques Baba’nın yüzünden ayırmıyordu.

“Olay günü... Söyledim ya... Saat 17.30’a doğru babasıyla matmazel bahçede dolaşmaya çıkmışlardı. Yemeklerini burada, laboratuvarda yediler. Ertesi gün yargıç geldiğinde yoldaki ayak izlerini gördü. Bu izler beyaz bir kâğıda mürekkeple çizilmiş gibi belliydi. Oysaki yeni basılmış para kadar parlak olan holde ve laboratuvarda hiçbir ayak izi görülmüyordu. Madem bu izleri tekrar dışarda, pencerenin dibinde buluyoruz... Adam Sarı Oda’nın tavanını delip tavan arasına çıkmış, oradan da damı delerek antredeki pencerenin içine atlamış olacak... Ama ne yazık ki, ne Sarı Oda’nın tavanında, ne de benim tavan aramda delik yok!... Görüyorsunuz ya... Hiç... Hiçbir şey bilinmiyor... Hiçbir zaman da bilinmeyecek... Şeytan işi gibi esrarlı bir şey bu!...”

Rouletabille birden holün sonundaki küçük tuvaletin kapısı önüne diz çöktü. Bir dakika öylece kaldı. Doğrulduğu zaman, “Ne var,” diye sordum.

“Önemli bir şey değil!... Bir damla kan,” dedi. Jacques Baba’ya dönerek, “Hol ile laboratuvarı yıkadığınız zaman holün penceresi açık mıydı,” diye sordu.

“Mösyö için laboratuvarın ocağında kömür yaktığımdan onu açmıştım,” dedi. “Ateşi kâğıtla tutuşturduğumdan duman olmuştu. Cereyan yapsın diye hem laboratuvarın, hem holün camlarını ardına kadar açmıştım. Sonra laboratuvarın camlarını kapattım, ama holünkini açık bıraktım. Ve şatodan bir kova almak üzere bir dakika dışarı çıktım. Döndüğümde... size dediğim gibi saat 17.30’a doğru taşları yıkamaya başladım. Yıkadıktan sonra da pencereyi açık bırakarak gittim. Nihayet müştemilata son gelişimde pencere kapanmıştı. Mösyö ile matmazel laboratuvarda çalışıyorlardı.”

“Mösyö ile Matmazel Stangerson içeri girdikleri zaman, pencereyi kapatmış olacaklar.”

“Öyle olmalı.”

“Kendilerine sormadınız mı?...”

“Hayır...”

Rouletabille sanki biz orada yokmuşuz gibi küçük tuvaletle tavan arasına çıkan merdiveni gözden geçirdikten sonra, laboratuvara girdi. Ben de arkasından gittim. İtiraf edeyim ki, çok heyecanlıydım. Robert Darzac arkadaşımın hiçbir davranışını gözden kaçırmıyordu. Bana gelince, gözlerim hızla Sarı Oda’nın kapısına gitti. Kapı

kapatılmıştı. Daha doğrusu laboratuvara doğru itilmişti. Kırılmış ve kullanılmaz bir hale gelmiş olduğu hemen göze çarpıyordu. Facia sırasında üstüne yüklenenlerin ağırlığından kırılmış olmalıydı.

İşini sistemli şekilde yürüten arkadaşım, içinde bulunduğumuz odayı sessizce gözden geçiriyordu. Geniş ve aydınlık bir odaydı. Demir parmaklıklar geçirilmiş olan iki büyük pencereden, göz alabildiğine uzanan kırlardan ışık alıyordu. Bütün vadiyi, ovayı, hatta güneşli günlerde belki uzaktaki şehri bile görüyordu. Oysa bugün yerler çamurlu, gökyüzü isli, Sarı Oda da kanlıydı.

Laboratuvarın duvarını baştanbaşa bir ocak kaplamıştı. Her yerde çeşitli kimya deneylerine yarayacak aletler, tüpler, fizik aletleri vardı. Masaların üstünde şişeler, kâğıtlar, dosyalar, elektrikli makineler göze çarpıyordu. Robert Darzac, profesörün bunları deneyleri için kullandığını anlattı. Duvar boyunca da dolaplar, vitrinler, mikroskoplar, özel fotoğraf makineleri ve bir sürü kristal parçaları dizilmişti. Rouletabille başını şöminenin içine sokmuş, ızgaraları karıştırıyordu. Birden doğruldu. Elinde yarı yanmış bir kâğıt tutuyordu. Üstünde şunlar okunuyordu:

“Papazın evi... cazibe... ve bahçe... den... şey kaybetmemiş.”

Altında şu tarih vardı: 23 Ekim.

Sabahtan beri ikinci kez, bu acayip cümleyle karşılaşıyordum. Bunun Sorbonne’lu profesörün üstünde yine aynı etkiyi bıraktığına dikkat ettim. Yıldırım çarpmışa dönmüştü. Hemen Jacques Baba’ya baktı. Fakat o bizi görmüyor, pencereden dışarısını seyrediyordu. Darzac hemen cüzdanını çıkardı ve “Aman Tanrım,” diye söylenerek kâğıdı içine yerleştirdi. O sırada Rouletabille şömineye

çıkmıştı, daha doğrusu tuğlaların üstüne tırmanmıştı. Gittikçe daralan ocağı gözden geçiriyordu. Başının elli santim yukarısında, tuğlaya tutturulmuş demir plakalar ocağı tamamen kapatmıştı. Oradan yalnız on beş santim çapında üç boru geçiyordu. Genç adam laboratuvara sıçrayarak, “Buradan da geçmek olanaksız,” dedi. Böyle bir şey yapmaya kalkışmış olsaydı demirlerin hepsi aşağı inerdi. Bu tarafta da iş yok!”

Ondan sonra Rouletabille eşyaları gözden geçirdi. Dolapların kapılarını açtı. Sıra pencerelere gelmişti. Fakat oradan geçmek de imkânsızdı. Jacques Baba pencerenin önünde dalmış, dışarıya bakıyordu.

“Jacques baba... Böyle dalmış ne seyrediyorsunuz?”

“Havuzun etrafında araştırma yapan polise bakıyorum. Ötekilerden fazla bir şey bulamayacak... İşte ukalanın biri daha!...”

Rouletabille, “Siz Frederic Larson’u tanıyor musunuz Jacques Baba!” dedi. “Eğer tanımış olsaydınız böyle konuşmazdınız... Burada saldırganı bulacak biri varsa, odur. Bana inanın...”

Rouletabille bunları söylerken, derin derin içini çekti. Jacques Baba inatla, “Önce saldırganın nasıl ortadan kaybolduğunu bulsunlar hele”, dedi.

Sonunda Sarı Oda’nın kapısına gelebildik. Rouletabille; başka zaman olsa, insanın komik bulacağı bir ciddiyetle, “İşte, ardında esrarengiz olaylar geçmiş kapı,” dedi.

*

Rouletabille kapıyı itti ve Sarı Oda'nın eşiğinde birden durdu ve manasını çok sonra anlayacağım bir heyecanla, "Ooo!. Siyahlı kadının parfümü," diye söylendi. Oda karanlıktı. Jacques Baba kepenkleri açmak istedi ama Rouletabille engel oldu ve "Facia karanlıkta mı geçti?" diye sordu.

"Hayır delikanlı, matmazel masasında her zaman bir gece lambası bulunsun isterdi. Ve o yatmaya gitmeden gece odaya ben bakardım. Akşam oldu mu, ben adeta oda hizmetçisi olurdum. Oda hizmetçisi ise yalnız sabahları gelirdi... Matmazel geceleri geç vakte kadar çalışırdı."

"Lambanın bulunduğu masa nerede duruyordu?... Karyoladan uzakta mıydı?"

"Uzaktaydı..."

"Şimdi bu gece lambasını yakabilir misiniz?"

"Masa devrildiği zaman lamba kırılmış, içindeki gaz da dökülmüş. Zaten her şey olduğu gibi duruyor. Şimdi görürsünüz. Hele bir kepenkleri açayım da..."

"Biraz durun!.."

Rouletabille laboratuvara döndü, iki pencerenin de kepenklerini kapadıktan sonra hole açılan kapıyı da kapattı. Tamamen karanlık olunca bir mum yaktı, onu Jacques Baba'nın eline vererek elindeki mumla, gece lambasının o gece yandığı yere kadar gitmesini söyledi.

Jacques Baba ayakkabılarını daima holde çıkardığı için, içerde çorapla kalmıştı. Elindeki ışıkla Sarı Oda'ya girdi. Sönmek üzere olan bu titrek ışıkta etrafı hayal meyal seçebildik. Etrafa devrilmiş

eşyalar, bir köşede de karyola vardı. Karşımızda sol tarafta karyolanın yanında bir ayna parlıyordu. Bir anda bunları gördük, sonra Rouletabille, “Yeter, artık pancurları açabilirsiniz,” dedi.

Jacques Baba, “Ne olur daha ileri gitmeyin. Ayakkabılarınız iz bırakabilir,” dedi. “Yargıcın fikri bu... O göreceğini gördü ama...”

Bunları söyleyerek pancurları itti, donuk bir ışık odaya doluverdi. Safran rengi duvarların arasında korkunç bir dağınıklık göze çarpıyordu. Hol ve laboratuvarda yerler taştı ama bu odanın zeminine tahta döşenmişti. Tahtaların üstüne sarı bir hasır serilmişti. Yatağın ve tuvalet masasının altına da uzanarak bütün odayı kaplıyordu. Zaten düzeltilmeyen sadece onlardı. Gece masası, yuvarlak masa ve iskemleler yere devrilmişlerdi. Buna rağmen geniş bir kan lekesini gizleyememişlerdi. Bu kan Matmazel Stangerson’un şakağındaki yaradan sızmıştı. Zaten her tarafta kan damlaları vardı. Bu damlalar, ayak izlerinin yanı başında görünüyordu. Ayak izleri çok büyük ve simsiyahtı. Bu damlalar da, saldırgan elini bir an duvara yasladığı zaman, damlamış olmalıydı. Duvarda bu elin başka izleri de vardı ama bunlar çok silikti. Bu kesinlikle, iri bir erkek elinin iziydi.

Bağırmaktan kendimi alamadım, “Bakın!... Bakın!... Şu duvardaki kana bakın!... Elini bu kadar kuvvetle duvara dayayan adam, herhalde karanlıkta olmalıydı ve elinin altında bir kapı bulunduğunu sanıyordu. Onu itmek için bütün kuvvetiyle bastırmış ve sarı kâğıdın üstünde onu ele verecek böyle bir iz bırakmış. Dünyada bu büyüklükte el çok olmasa gerek... Hem büyük, hem etli parmakların sanki hepsi bir boy!... Başparmak ortada yok, sade avucunun izi duruyor. Bu elin izini takip edecek olursak, duvara

yaslandıktan sonra onu yoklayarak kapıyı aradığı anlaşılıyor. Onu bulunca da kilidi arıyor...”

Rouletabille alaylı bir gülüşle sözümü kesti: “Evet ama ne kilitte, ne de sürgüde kan lekesi var!...”

Kendimden pek emin bir tavırla, “Ne çıkar,” dedim. “Kilidi ve sürgüyü sağ eli yaralı olduğundan, sol eliyle açmıştır...”

Jacques Baba, “Böyle bir şey olamaz,” diye bağırdı. “Hepimiz delirmedik ya... Kapıyı kırdığımız zaman dört kişiydik!...”

“Ne tuhaf bir el bu. Bir baksanıza,” diye söylendim.

Rouletabille, “Her el gibi bir el işte!...” dedi. “Yalnız, duvarın üstünde kaydığı için böyle şekil değiştirmiş!... Bu adam 1.90 boyunda olabilir.”

“Bunu nereden anladınız?”

“Elin duvardaki yüksekliğinden.”

Arkadaşım bundan sonra duvardaki kurşun deliğiyle meşgul oldu. Bu yuvarlak bir delikti.

“Kurşun tam karşıdan gelmiş. Ne yukardan, ne de aşağıdan atılmış,” dedi.

Ve bu deliğin, elin kanlı izinden birkaç santimetre daha aşağıda olduğunu gösterdi. Rouletabille tekrar kapıya gitmiş, kilitle sürgünün üstüne eğilmişti. Kapı menteşelerinin sökülerek açıldığı belliydi. Kilit de, sürgü de hâlâ yerinden çıkan kapının üstünde duruyordu. Yerinden oynayan menteşeler de duvarın üstünde sallanıyordu. Genç gazeteci onları dikkatle muayene etti. Kapıyı

evirdi, çevirdi her iki tarafına baktı. Sürgünün de, kilidin de dışardan açılamayacağına kanaat getirdi. Anahtarı iç tarafta kilidin üstünde bulmuşlardı. Sürgülü olduğundan kapı dışardan anahtarla da açılamazdı. Sürgü de, kilit de çok sağlamdı. “Daha iyi gidiyor,” diye söylenerek yere oturdu. Pabuçlarını çıkarıp çoraplarıyla odanın içinde ilerledi. İlk yaptığı iş, devrilen eşyayı incelemek oldu. Sessizce onu seyrediyorduk.

Jacques Baba alaycı bir sesle, “Yavrum, kendini boş yere zahmete sokuyorsun,” diye söylendi.

Fakat Rouletabille başını kaldırarak, “Doğru söylemişsiniz Jacques Baba,” dedi. “Hanımınız o gece saçlarını başının etrafına dolamamış... Böyle bir fikre saplanmakla asıl ben aptallık etmişim!...”

Bunu söyledikten sonra, yılan gibi kıvrılarak, yatağın altına süzüldü. Jacques Baba, “Düşünün bir kere... Saat onda pancurları kapamak ve gece lambasını yakmak için odaya girdiğimde saldırgan bu yatağın altındaymış,” dedi. “Çünkü olay anına kadar ne ben, ne Mösyö Stangerson, ne de matmazel laboratuvardan ayrılmadık.”

Yatağın altından Rouletabille’in sesi geliyordu, “Mösyö Jacques... Mösyö Stangerson ile Matmazel Mathilde en son laboratuvara saat kaçta geldiler?”

“Saat 18.00’de...”

Rouletabille konuşmaya devam ediyordu, “Evet, bunun altına girmiş... Bu kesin. Zaten bundan başka saklanacak bir yer de yoktu. Dördünüz birden içeri girdiğinizde yatağın altına baktınız mı?”

“Hemen oraya baktık, hatta yatağı bile çektik. Sonradan tekrar yerine koyduk.”

“Ya şiltelerin arasına?...”

“Bu karyolada sadece bir şilte vardı. Onun üstüne de matmazeli yatırdık. Mösyö Stangerson da kapıcı ile şilteyi laboratuvara taşıdı. Şiltenin altında madeni somya vardı sadece. Oraya da bir insan gizlenemezdi. Unutmayın mösyö, dört kişiydik ve bir şey gözümüzden kaçamazdı. Oda küçüktü, fazla eşyası da yoktu. Müştemilatta ise her taraf kapalıydı.”

Bir fikir ortaya attım, “Belki de şilte ile dışarı çıktı. Böyle bir esrar karşısında her şey akla gelebilir! Mösyö Stangerson ile kapıcı, heyecanlarından şiltenin fazla ağır olduğunu fark edememişlerdir. Üstelik kapıcı da suç ortağı ise… Görüşümde ısrar etmiyorum ama böylece esrarın birçok noktası anlaşılmış olur. Örneğin, odada ayak izleri olduğu halde niçin laboratuvarda ve holde iz bulunmuyor... Matmazeli laboratuvardan şatoya taşıdıkları sırada pencerenin önünden geçerken, adam kaçacak fırsat bulmuştur...”

Rouletabille yatağın altından gülerek, “Daha başka?... Daha başka?... Daha başka?...” diye söyleniyordu.

Biraz içerlemiştim, “Gerçekten insan ne düşüneceğini bilmiyor ve her şey olası geliyor,” dedim.

Jacques Baba, “Sorgu yargıcı da sizin gibi düşündü,” dedi. “Şilteyi iyice muayene ettirdi. Sonradan bu fikrine kendi de güldü. İki katlı bir şilte değildi ki bu. İçinde insan olsa, herhalde belli olurdu.”

Ben de gülmek zorunda kaldım. Çok saçma bir şey söylemiş olduğumu da anladım. Fakat böyle bir olay karşısında saçmalık nerede başlar, nerede biter. Kim bilebilir ki?...

O yine yatağın altından seslendi: “Bu hasırı kaldırmak aklınıza geldi mi Jacques Baba?”

“Onu da kaldırdık efendim,” dedi. “Saldırganı bulamayınca, acaba döşemede bir delik var mı, diye araştırdık.”

Rouletabille, “Öyle bir şey yok!” dedi. “Peki, bir mahzeniniz var mı?”

“Hayır, mahzenimiz yok. Fakat sorgu yargıcıyla kâtibi bununla yetinmediler. Sanki altında bir bodrum varmış gibi döşemenin tahtalarını birer birer incelediler.”

Arkadaşım yatağın altından çıkmıştı. Gözleri parlıyor, burun delikleri titriyordu. Ümitli bir av izi bulan köpeğe benziyordu. Böyle yerde emeklerken onu cins bir av köpeğine benzetmemek elde değildi. Yakalamaya ve efendisine götürmeye yemin ettiği avın izini sürüyordu. Onun efendisi *Epoque* gazetesinin müdürüydü.

Böylece emekler durumda odanın dört yanını dolaştı. Her şeyi kokluyor ve bizim görmediğimiz birçok şeyi görüyordu. Önce tuğla duvarları yokladı, kokladı. Duvarlarla işi bittikten sonra çevik parmakları sarı duvar kâğıdının üstünde gezindi. Bir iskemleye çıkarak tavanı yokladı. Yerdeki öteki kurşun izini de inceledikten sonra pencereye yaklaştı. Şimdi sıra demirlere gelmişti. Demirleri de, kepenkleri de sapasağlam bulunca derin bir “Oooh!” çekerek, artık rahatladığını söyledi.

Jacques Baba gülümseyerek sordu: “Nasıl?... Bizi imdadına çağırdığı zaman zavallı matmazelimizin sıkı sıkı kapalı bir odada bulunduğuna inandınız mı?...”

Genç gazeteci alnının terini silerek, “Evet,” dedi. “Sarı Oda gerçekten bir kasa gibi sımsıkı kapalıymış.”

“İşte, dedim... Onun içindir ki ‘Bunun kadar insanı şaşırtan bir olay görmedim’, diyorum. Hayalinde bile insan böyle bir şey yaratamaz. *Morg Sokağındaki Cinayet*’le Edgar Poe’da kapalı bir odada geçen bir cinayetten söz eder. Fakat o oda da hiç olmazsa bir maymunun geçebileceği bir pencere vardı. Burada öyle bir şey bile yok, bu kapalı kapıdan ve pencereden bir sinek bile girip çıkamaz!”

Rouletabille devamlı terini siliyordu, “Gerçekten de öyle,” dedi. “Çok güzel... Çok büyük... Çok düşündürücü bir esrar bu!...”

Jacques baba da söze karıştı: “Bu saldırıyı, Tanrı kedisi yapmış olsa bile... O da kaçacak bir yer bulamazdı!... Susun!... Bakın!... Dinleyin... Dinleyin... Duyuyor musunuz?...”

Jacques Baba bize susmamızı işaret ediyor ve eliyle ilerde, ormanda bir yeri gösteriyordu. Fakat biz bir şey duymuyorduk...

“Gitti!...” diye söylendi. “Korkunç bir hayvan bu!... Ama o bir Tanrı kedisidir. Kimse ona dokunmaya cesaret edemez. Agenoux Ana’nın büyüsünden korkar...”

“Bu Tanrı kedisi ne büyüklükte bir hayvan?...”

“Aşağı yukarı zağar[2] köpeği büyüklüğünde. O bir canavardır diyorum size!... Zavallı matmazelin boynunu tırmalayan acaba o mu, diye kaç kere düşündüm... Fakat Tanrı kedisi kaba pabuç

giymez, tabanca kullanmaz ve böyle kanlı bir el izi de bırakmaz. Hem bu odada kapalı kalmış olsaydı, onu mutlaka görürdük.”

“Sarı Oda’yı görmeden ben de ‘Bu Agenoux Ana’nın kedisinin işi olmasın!’ diye düşünmüştüm,” dedim.

Rouletabille, “Siz de mi?...” diye bağırdı.

“Ya siz,” dedim.

“Ben bir an bile böyle bir şey düşünmedim,” dedi. “Bunun bir hayvanın işi olmadığını biliyorum. Burada korkunç bir olay geçtiğine yemin edebilirim. Jacques Baba, odada bulunan mendille bereden hiç söz etmiyorsunuz.”

Öteki duraklayarak, “Onları yargıç aldı,” dedi.

Rouletabille, “Ben ne mendili gördüm, ne de bereyi, ama onların şeklini size tarif edebilirim,” dedi. “Kırmızı çizgileri olan büyük, mavi bir mendildi. Bere de, başınızdakine benzeyen eski bir bere Jacques Baba!...”

Jacques Baba gülmeye çalıştı ama beceremedi: “Gerçekten siz bir sihirbazsınız mösyö,” diye söylendi. “Mendilin kırmızı çizgili, mavi bir mendil olduğunu nereden biliyorsunuz?”

Arkadaşım cevap vermedi. Cebinden beyaz bir kâğıtla bir makas çıkardı. Bu kâğıdı ayak izlerinin üzerine koydu ve kesmeye başladı. Sonra kaybetmememi rica ederek kâğıdı bana uzattı. Pencerenin önüne gitti ve hâlâ havuzun başında dolaşan Larson’u gösterdi. Polis müfettişinin Sarı Oda’da çalışıp çalışmadığını sordu.

Rouletabille ona yanık kâğıt parçasını verdiğinden beri ağzını açmamış olan Darzac, “Hayır,” dedi. “Sarı Oda’yı görmeye ihtiyacı olmadığını söylüyor. Saldırganın Sarı Oda’dan gayet normal bir şekilde çıkmış ve bunu bu gece açıklayacakmış.”

Mösyö Darzac’ın bu sözlerini işitince Rouletabille’in sarardığını hayretle gördüm.

“Frederic Larson benim şüphelendiğim şeyi mi buldu yoksa?” diye söylendi.” Larson değerli bir polis hafiyesi... Ona hayranım ama bu olay sadece bir polis işi değil... Bunun için tecrübeli olmak yetmez... Mantık da lazım. 2+2 = 4 gibi kesin düşünmemeli, ayrıca mantığını da yerinde kullanmalı!...”

Büyük Fred’in ondan önce bu esrarı çözebileceğini düşünen arkadaşım deli gibi dışarı fırladı. Müştemilat kapısının eşiğinde ona yetiştim, “Bu kadar heyecanlanmayın!... Biraz sakin olun... Memnun değil misiniz,” dedim.

İçini çekerek, “Çok memnunum,” dedi. “Çok önemli izler buldum.”

“Somut mu, soyut mu?...

“Birkaçı soyut, biri somut… Bakın örneğin, biri şu!...” Cebinden bir kâğıt çıkardı. Herhalde karyolanın altında iken onu cebine koymuş olacaktı. Kâğıdın içinde bir tel sarı saç vardı.

*

Beş dakika sonra Rouletabille parkta ayak izlerinin üstüne eğilmiş inceliyordu.

O sırada şatodan koşarak gelmekte olan bir uşak Mösyö Darzac'a seslendi: "Mösyö!.. Yargıç, matmazeli sorguya çekmeye başladı."

Darzac bizden özür dileyerek şatoya doğru koştu. Uşak da arkasından gitti.

"Ölü konuşursa ne ilginç olacak," dedim.

Arkadaşım, "Bunu kesinlikle öğrenmem gerek!..." Haydi yürüyün şatoya gidelim," diyerek beni de oraya sürükledi.

Şatoya geldiğimizde, holde bekleyen bir jandarma yukarı çıkmamıza engel oldu. Beklemek zorunda kaldık. Aile doktoru, Matmazel Stangerson'un biraz iyileştiğini görünce, tekrar fenalaşır da bir şey söyleyemez, diye korktuğundan hemen yargıca haber yollamıştı. Sorgu sırasında Mösyö de Marquet'ten başka, zabıt kâtibi, doktor ve Mösyö Stangerson da orada bulunuyordu. Sonradan, bu sorgunun metnini aldım ve onu buraya olduğu gibi geçiriyorum.

*

Soru: "Fazla yorulmadan, uğradığınız korkunç saldırı hakkında bize biraz bilgi verebilir misiniz?"

Cevap: "Kendimi daha iyi hissediyorum efendim... Size bildiğim kadarını söylemeye çalışacağım. Odaya girdiğimde hiçbir anormallik görmedim..."

Soru: "Affedersiniz matmazel... İzin verirseniz ben sorayım, siz sadece cevap verin... Bu daha az yorucu olur."

Cevap: "Peki efendim."

Soru: "O gün ne yaptığınızı bütün ayrıntısıyla bilmek istiyorum, eğer sizi fazla yormazsam tabii..."

Cevap: "O sabah geç kalktım. Saat 11.00'di. Gece babamla eve geç dönmüştük. Cumhurbaşkanının Philedelphia'lı bilginler onuruna verdiği ziyafete katılmıştık. Sabah 11.30'da odamdan çıktığım zaman babam laboratuvarda çalışmaya başlamıştı bile. Öğleye kadar beraberce çalıştık ve öğle yemeğini şatoda yedik. Sonra yine her zamanki gibi 13.30'a kadar dolaşıp tekrar laboratuvara döndük. Oda hizmetçisi odayı topluyordu, ona bazı emirler vermek üzere Sarı Oda'ya girdim. Bir müddet sonra hizmetçi kız müştemilattan gitti. Ben de babamla çalıştım. Saat 17.00'de yine bir gezinti yapmak ve çay içmek için müştemilattan çıktık."

Soru: "Saat 17.00'de müştemilattan ayrılmadan odanıza girdiniz mi?" Cevap: "Hayır efendim... Odama babam girdi. Bana şapkamı getirmesini rica etmiştim."

Soru: "O zaman şüpheli bir şey görmemiş mi?"

Mösyö Stangerson: "Hayır efendim hiçbir şey görmedim."

Soru: "Zaten o saatte saldırganın henüz yatağın altında olmadığını biliyoruz. Çıktığınız zaman odanın kapısını kilitlemediniz mi?..."

Cevap: "Hayır, kilitlemek için bir neden yoktu."

Soru: Mösyö Stangerson ile müştemilattan ne kadar zaman uzak kaldınız?"

Cevap: "Tahminen bir saat kadar."

Soru: “İşte saldırgan da müştemilata o saat girmiş olmalı. Fakat nasıl?... Bilinmiyor. Holün penceresinden uzaklaşan ayak izleri var, ama gelen hiçbir iz yok!... Babanızla çıkarken holün penceresi açık mıydı?... Farkında mısınız?”

Cevap: “Hatırlamıyorum efendim.”

Mösyö Stangerson: “Kapalıydı, efendim.”

Soru: “Ya döndüğünüz zaman?...”

Cevap: “Dikkat etmedim.”

Mösyö Stangerson: “Kapalıydı. Çok iyi hatırlıyorum. Çünkü ‘Biz yokken Jacques Baba pencereyi açabilirdi’ diye düşündüğümü hatırlıyorum.”

Soru: “Bu çok tuhaf işte!... Jacques Baba müştemilattan çıkmadan onu açmıştı, hatırlıyor musunuz?... Demek saat 18.00’de laboratuvara girdiniz ve çalışmaya başladınız?...”

Cevap: “Evet efendim.”

Soru: “Ve o andan itibaren odanıza gidinceye kadar laboratuvardan ayrılmadınız öyle mi?”

Mösyö Stangerson: “İkimiz de ayrılmadık mösyö... İşimiz aceleydi ve kaybedecek vaktimiz yoktu. Hatta o kadar ki ondan başka her şeyi ihmal ediyorduk...”

Soru: “Laboratuvarda mı yemek yediniz?...”

Cevap: “Evet aynı nedenle orada yedik...”

Soru: “Akşam yemeğini laboratuvarda yemek âdetiniz midir?...”

Cevap: “Arada sırada orada yeriz...”

Soru: “Saldırgan o akşam laboratuvarda yemek yiyeceğinizi bilemez miydi?”

Mösyö Stangerson, “Yok canım hiç sanmıyorum. Altıya doğru müştemilata döndüğümüz sırada akşam yemeğini kızımla müştemilatta yemeğe karar verdim. O sırada korucum yanıma geldi, kendisiyle beraber koruya kadar gitmemi istiyordu. Çünkü orada bazı ağaçları kestirmeye karar vermiştim. Fakat vaktim olmadığından bu işi ertesi güne bıraktım. O zaman korucuya rica ettim. Madem şatodan geçecekti, laboratuvarda yemek yiyeceğimizi oradakilere haber versin istedim. Korucu bunu söylemek üzere yanımdan ayrıldı. Ben de kızımın yanına döndüm. Müştemilatın anahtarını ona vermiştim, o da dışarda kapının üstünde bırakmıştı. Geldiğimde kızım çalışmaya başlamıştı bile...”

Soru: “Babanız çalışmaya devam ederken, siz saat kaçta odanıza döndünüz?...”

Cevap: “Saat 24.00’de...”

Soru: “Jacques Baba hiç Sarı Oda’ya girdi mi?”

Cevap: “Her geceki gibi, pancurları kapamak ve gece lambasını yakmak üzere içeri girdi.”

Soru: “O da bir şeyden şüphelenmedi mi?...”

Cevap: “Eğer şüphelenseydi söylerdi. Jacques Baba sadık bir uşaktır ve beni çok sever.”

Soru: “Jacques Baba’nın ondan sonra hep yanınızda kaldığını ve laboratuvardan ayrılmadığını söylüyorsunuz, değil mi?”

Mösyö Stangerson: “Bundan eminim... Bu hususta hiç şüphem yok.”

Soru: “Matmazel, odanıza girer girmez hemen kapıyı kilitlediniz ve sürgüyü de sürdünüz değil mi?... Babanızın ve uşağınızın yakınınızda olduklarını bildiğiniz halde bu kadar ihtiyata ne gerek vardı?... Demek bir şeyden korkuyordunuz?”

Cevap: “Babam az sonra şatoya dönecekti. Jacques Baba da gidip yatacaktı. Hem de evet, korkuyordum.”

Soru: “Hatta o kadar korkuyordunuz ki kendisine bir şey söylemeden Jacques Baba’nın tabancasını da aldınız!”

Cevap: “Doğru. Kimseyi korkutmak istemiyordum. Korkum çocukça bir şey de olabilirdi.”

Soru: “Neden korkuyordunuz?...”

Cevap: “Neden korktuğumu ben de bilmiyordum. Yalnız birkaç geceden beri parkta, parkın dışında ve müştemilatın etrafında garip gürültüler duyuyordum... Bazen dışardan ayak sesleri duyuluyor, dallar çatırdıyordu. Saldırıdan bir gece önce... Saat üçte yattığım akşam, Elysee Sarayı’ndan döndükten sonra bir dakika penceremin önünde durduğumda birtakım gölgeler görür gibi oldum...”

Soru: “Kaç gölge vardı?...”

Cevap: “İki gölge havuzun etrafında dolaşıyordu. O sırada ay bulutların altına girdi ve bir şey göremez oldum. Her yıl, bu mevsim artık şatoya dönmüş olurdum ve kışlık yaşamıma başlardım. Bu yıl,

babamın fen akademisi için hazırladığı Maddenin Dağılması hakkındaki özeti bitirmeden müştemilattan ayrılmamaya karar vermiştim. Birkaç gün içinde tamamlanacak olan bu önemli işin gündelik hayatımızdaki değişiklikler yüzünden aksamamasını istiyordum. Bu çocukça korkularımdan babama neden söz etmediğimi anlarsınız. Dilini tutamayacağını bildiğim için Jacques Baba'nın gece masasının çekmecesinde bir tabanca bulundurduğunu bildiğimden, adamcağızın gündüz orada bulunmadığı bir sırada çabucak tavan arasına çıktım, tabancayı aldım ve başucumdaki komodinin çekmecesine koydum."

Soru: "Düşmanınız olduğunu mu düşünüyordunuz?..."

Cevap: "Hayır..."

Soru: "Öyleyse kızım, bu kadar önlem fazla değil miydi?..."

Cevap: "Hayır, size söylediğim gibi birkaç akşamdan beri huzursuzdum. Hiç rahat değildim."

Mösyö Stangerson, "Bunu bana söylemeliydin. Bu büyük bir hata... Belki de felaketin önüne geçebilirdik..."

Soru: "Sarı Oda'nın kapısını kapadıktan sonra hemen yattınız öyle mi?..."

Cevap: "Evet. Çok yorgun olduğum için de hemen uyudum."

Soru: "Gece lambası yanıyor muydu?"

Cevap: "Evet, ama o çok az ışık veriyor..."

Soru: "Sonra ne oldu, anlatır mısınız?"

Cevap: “Çok uyudum mu bilmiyorum, fakat birden uyandım... Ve bir çığlık attım...”

Mösyö Stangerson: “Ne müthiş bir çığlıktı o... Hâlâ kulaklarımda çınlıyor...”

Soru: “Neden çığlık attınız?...”

Cevap: “Odamda bir adam vardı. Üstüme atıldı ve elini boğazıma götürdü ve beni boğmaya çalıştı. Nefesim kesilmek üzereydi. O sırada elim komodinin aralık kalan çekmecesine uzandı. Tabancayı yakaladım. Tetiği hazırdı ve çektim... O sırada adam beni yatağımdan aşağı yuvarladı... Topuz gibi bir şey başımın üstünde sallandı... Ama ben tetiği çekmiştim. Başıma müthiş bir darbenin indiğini hissettim. Bütün bunlar anlatamayacağım kadar kısa bir süre içinde geçti. Ondan sonrasını bilmiyorum...”

Soru: “Bir şey hatırlamıyor musunuz?... Saldırganın odadan nasıl kaçtığını da mı bilmiyorsunuz?...”

Cevap: “Bilmiyorum... Bir şey bilmiyorum... İnsan bayılınca çevresinde geçenleri bilemez ki...”

Soru: “Bu adam uzun muydu, kısa mıydı?”

Cevap: “Ben sadece bir gölge gördüm. O da bana kocaman göründü.”

Soru: “Demek bize hiçbir ipucu veremiyorsunuz?” Cevap: “Hiçbir şey bilmiyorum efendim... Üzerime bir gölge atıldı... Ben de ona ateş ettim... Daha fazlasını bilmiyorum...”

Matmazel Stangerson’un sorgusu burada sona erdi.

*

Rouletabille, Mösyö Darzac'ın geri gelmesini bekledi. O da biraz sonra göründü.

Matmazel Stangerson'un odasının yanındaki bir odadan hepsini dinlemişti. Bütün duyduklarını arkadaşıma anlattı. Konuşulanları not ettiği için hiçbir şey eksik değildi. Darzac'ın arkadaşımın her isteğine boyun eğmesi beni yine şaşırttı. Sanki onun adına çalışan Rouletabille değilmiş de, kendisi onun sekreteriymiş gibi davranıyordu.

Rouletabille de sorgu yargıcı gibi, kapalı pencere üzerinde çok durdu. Stangerson'ların o günü nasıl geçirdiklerine dair bütün söylediklerini Darzac'a tekrarlattı. Akşam yemeğini laboratuvarda yemeleri onu çok ilgilendirdi. O gece orada yemek yiyeceklerini yalnız korucunun bildiğini ve bunu nasıl öğrendiğini daha iyi anlayabilmek için bu kısmı da bir daha tekrarlattı.

Mösyö Darzac'ın konuşması bitince ben, "Araştırma hiç ilerlemiyor," dedim.

Mösyö Darzac, "Aksine geriliyor," diye söylendi.

Rouletabille düşünceli bir tavırla, "Hayır," dedi. "Yavaş yavaş ilerliyoruz."

*

Üçümüz birlikte müştemilata döndük. Binaya yüz metre kala Rouletabille sağımızdaki küçük koruluğu göstererek, "İşte! Saldırgan müştemilata buradan geldi," dedi.

Büyük meşelerin arasında buna benzer başka korucuklar daha vardı.

Saldırgan acaba neden burasını seçmişti? Rouletabille korunun yanındaki müştemilata gelen yolu bana göstererek, "Bakın, görüyorsunuz ya... Bu yol çakıl döşenmiş," dedi. "Yumuşak toprakta adamın müştemilata giden ayak izlerine rastlamadığımıza göre buradan geçmiş olması gerekir. Adamın kanadı yok ya!... Elbette yürüyerek geldi ve bu çakıllı yoldan yürüdü. Çakıllar yuvarlandıkları için ayak izleri kalmadı. Zaten şatoya giden en kısa yol olduğundan gelen geçen de çok olmuştur. Defne ve iğde ağacı gibi sonbaharda yapraklarını dökmeyen ağaçlardan meydana gelen bir koruda, müştemilata gireceği zamana dek saklanmış ve önce mösyö ve Matmazel Stangerson'un daha sonra da Jacques Baba'nın çıktığını, saklandığı yerden görmüştür. Çakıl taşları hemen hemen holün penceresine kadar geliyor... Bundan sonra gördüğümüz ayak izleri ona aittir. Az sonra göreceğiz... Duvara paralel gidiyor. Oradan bir adımda pencerenin önüne gelebilir ve elleriyle asılarak Jacques Baba'nın açık bırakmış olduğu pencereden içeri girebilir."

"Evet... Olabilir belki," diye söylendim.

Arkadaşım birden sinirlendi, "Neden belki!... Belki olabilir, diyorsunuz," diye bağırdı ve koluma girerek, "İnsan bazen düşüncesinden emin olmamakla hata eder," dedi. "Bu çakıllar aklıma böyle bir şey getirmeselerdi adamın bir balonla içeri girdiğine inanmaktan başka çare kalmazdı... Saldırganı böyle gökten indirebilmem için bilim henüz yeteri kadar ilerlememiştir. Onun için diyorum ki, Adam pencereden içeri girdi. Ne zaman girdiğini de biliyoruz. Profesör ile kızı saat 17.00'de gezintiye çıktıkları zaman girdi. Gezintiden döndükleri zaman oda hizmetçisi oradaydı. Kadın

orada iken de saldırgan yatağın altına girmiş olamaz. Eğer kadın onun yardakçısıysa başka elbette. Siz ne dersiniz Mösyö Darzac?...”

Mösyö Darzac başını salladı ve Matmazel Stangerson’un oda hizmetçisinden şüphe etmediğini ve onun çok sadık ve namuslu bir kadın olduğunu söyledi.

“Zaten saat 17.00’de Mösyö Stangerson kızına şapkasını götürmek için Sarı Oda’ya girdi,” dedi.

Rouletabille, “Evet... Bu da var,” dedi.

“Peki,” dedim. “Adamın sizin söylediğiniz saatte pencereden girdiğini kabul edelim. Öyle ise pencereyi neden kapattı? Böyle yapmakla onu açık bırakanların dikkatini çekeceğini bilmiyor muydu?”

“Belki de pencereyi hemen kapatmamıştır. Pencereyi kapattı ise bile... Onu, taşlı yol pencereye 25 metre kala bir dirsek yaptığı için ve orada da üç meşe ağacı bulunduğu için kapatmıştır.”

Arkamızdan gelen ve Rouletabille’in söylediklerini dikkatle dinleyen Robert Darzac, “Ne demek istiyorsunuz,” diye sordu.

“Bunu size sonra vakti gelince anlatırım mösyö... Fakat tahminim doğru çıkarsa bu söylediklerim çok önemlidir.”

“Tahminlerinizi öğrenebilir miyiz?...”

“Eğer doğru çıkmazsa onu hiç öğrenemezsiniz. Öylesine güç bir tahmindir ki bu... Bir tahmin olarak kaldıkça onu açıklayamam...”

“Saldırganın kim olduğu hakkında bir fikriniz var mı?”

“Hayır... Saldırganın kim olduğunu bilmiyorum ama korkmayın Mösyö Robert Darzac... Bunu mutlaka öğreneceğim!...”

Darzac’ın çok heyecanlanmış olduğu gözümden kaçmadı. Rouletabille’in o kadar kesin konuşmasından memnun olmuş görünmüyordu. Saldırganın meydana çıkmasından bu kadar korkuyorsa, niçin onu bulması için arkadaşıma yardım ediyordu?...

Rouletabille de benim gibi düşünmüş olacak ki birdenbire sordu: “Saldırganı meydana çıkarırsam canınız sıkılmaz ya Mösyö Darzac?...”

Matmazel Stangerson’un nişanlısı beni şaşırtan bir öfkeyle, “Onu ellerimle öldürmek isterim,” diye bağırdı.

Rouletabille, “Ben de öyle sanıyorum. Fakat soruma cevap vermediniz,” dedi.

Arkadaşımın bize az önce söz ettiği koruluğun önünden geçiyorduk. Koruluğa girdik. Orada bir adamın gizlendiğini belirten ayak izleri bulduk. Rouletabille yine haklı çıkmıştı.

“Evet... Evet,” dedi. “Bizler gibi hareket eden, bizim gibi etten ve kemikten yapılmış bir adam var karşımızda! Her şeyin anlaşılması gerek. Başka türlü olamaz zaten...”

Sonra bana emanet ettiği ayak izini gösteren kâğıdı istedi. Bu yeni gördüğümüz izlere tıpatıp uyuyordu.

“Tabii...” diye söylenerek doğruldu.

“Bakın! O buradan duvara kadar gitti. Çitin ve hendeğin üstünden atladı,” dedi. “Malikâneden çıkmak ve havuza gitmek için en kısa

yol budur.”

“Havuza gittiğini nereden biliyorsunuz,” diye sordum.

“Frederic Larson bu sabah havuzun kenarından hiç ayrılmadı. Orada ilginç izler bulmuş olmalı.”

Birkaç dakika sonra havuzun yanındaydık. Etrafı sazlarla çevrilmiş alt tarafı bataklık bir su birikintisiydi bu havuz. Üstünde solmuş birkaç nilüfer yaprağı yüzüyordu. Büyük Fred geldiğimizi görmüş olmalıydı ama bizimle ilgilenmiyordu. Bize aldırış etmedi. Bastonun ucuyla görmediğimiz bir şeyi dürtüyordu.

Rouletabille, “Bakın!... Kaçan adamın ayak izleri,” dedi. “Burada havuzun çevresini dolanıyor, tekrar dönüyor ve nihayet Epinay şosesine çıkan bu yolun önünde kayboluyor. Demek adam Paris yönüne kaçmış!”

“Madem bu yolda ayak izleri yok, bunu nereden bilebilirsiniz,” dedim.

“Nereden mi biliyorum,” diye bağırdı. “İşte, şu ayak izlerinden. Bunları bulacağımı biliyordum zaten...” Bunu söyleyerek zarif bir çift ayak izi gösterdi. “Bakın! Bakın!...”

Larson’a seslendi, “Mösyö Fred!... Yoldaki bu zarif izler saldırı olayı meydana çıktığından beri burada mı?...”

Fred, “Evet delikanlı,” dedi. “Bakın, gelen ayak izleri de var, giden izler de...”

Rouletabille, “Bu adamın bir de bisikleti varmış,” diye bağırdı.

"Kaba ayak izlerinin nasıl kaybolduğu şimdi anlaşılıyor," dedim. "Kaba izlerin sahibi bisiklete binmiş. Zarif izlerin sahibi olan suç ortağı da bisikletle gelerek onu havuzun kenarında beklemiş."

Genç gazeteci anlamlı bir gülüşle, "Hayır azizim," dedi. "Hayır. Ben bu zarif izleri arıyorum zaten... Artık onları buldum, fikrimi değiştiremem. Onlar saldırganın ayak izleridir."

"Ya öteki izler?... Kaba izler ne oluyor?..."

"Onlar da saldırganın ayak izleri..."

"Demek ki iki saldırgan var..."

"Sadece bir saldırgan var. Suç ortağı da yok!..."

Frederic Larson olduğu yerden, "Çoook!. Çoook güçlü bir yaklaşım!... Aferin!..." diye bağırdı.

Genç gazeteci bize orada altüst olmuş toprağı göstererek, "Bakın," dedi. "Adam polisi aldatmak için giydiği kaba pabuçları burada çıkarmış. Sonra kendi ayakkabılarıyla ayağa kalkmış ve şoseye kadar bisikleti elinde götürmüş. Bu berbat yolda bisikletle gitmeye cesaret edememiş. Bakın, burada bisiklet izleri ne kadar hafif, eğer üstünde bir adam olsaydı, bıraktığı izler çok daha derin olurdu. Burada tek bir adam vardı, o da saldırgandı!..."

Büyük Fred yine, "Bravo!... Bravo!..." diye seslendi. Sonra yanımıza geldi ve Robert Darzac'ın karşısına dikildi, "Eğer burada bir bisiklet olsaydı, bu delikanlının çok doğru düşündüğünü ispat ederdik Mösyö Darzac!" dedi. "Acaba şatoda bir bisiklet var mı, biliyor musunuz?"

Darzac, “Şu anda yok,” dedi. “Ben dört gün önce bisikletimi Paris’e götürdüm. Yani saldırıdan dört gün önce...”

Fred buz gibi soğuk bir sesle, “Yazık,” dedi. Sonra Rouletabille’e döndü, “Böyle giderse göreceksiniz ki, her ikimiz de aynı sonuca varacağız!” dedi. “Saldırganın Sarı Oda’dan nasıl çıktığına dair bir fikriniz var mı?...”

“Evet var ama benimki sadece bir şüphe...”

“Benim de öyle,” dedi Larson. “Aynı şeyi düşündüğümüzü sanıyorum. Çünkü bir olay iki türlü düşünülemez. Bunları yargıca anlatmak için şefimin gelmesini bekliyorum.”

“Emniyet Müdürü buraya gelecek demek?...”

“Evet. Bugün öğleden sonra gelecek ve laboratuvarda, sorgu yargıcının önünde, bu dramda rol oynayanların hepsi sorguya çekilecek... Çok ilginç olacak ama ne yazık ki siz bulunamayacaksınız!...”

“Bulunacağız,” dedi Rouletabille.

Fred alaycı bir sesle, “Gerçekten mi?” dedi. “Yaşınıza göre çok yamansınız doğrusu!... Mükemmel bir polis hafiyesi olurdunuz eğer... biraz daha sistemli çalışabilseydiniz. Oysa ki siz alnınızdaki yumrulara fazla önem veriyor ve içgüdünüzü fazla dinliyorsunuz! Dikkat ediyorum da Mösyö Rouletabille, mantığa fazla dayanıyor, gördüklerinize de yeteri derecede önem veriyorsunuz. Ya kanlı mendille duvardaki kırmızı el hakkında ne düşünüyorsunuz?... Siz duvardaki kanlı eli gördünüz, ben sadece mendili gördüm. Şimdi söyleyin bakalım... Düşünceniz nedir?...”

Rouletabille biraz şaşkın cevap verdi, “Ne düşüneceğim!.. Matmatel Stangerson, tabancasıyla saldırganı elinden yaraladı...”

“Dikkat edin Mösyö Rouletabille!.. Doğrudan doğruya mantığa dayanıyorsunuz. Mantığı olduğu gibi kabul etmek size bir gün kötü bir oyun da oynayabilir. Öyle durumlar vardır ki, mantığı biraz ihtiyatla kullanmak, ‘ona uzaktan bakmak’ gerekir. Matmazel Stangerson’un tabancası hakkında söylediğiniz doğru... Onun ateş ettiği muhakkak. Yalnız saldırganı elinden yaraladı derken yanılıyorsunuz...”

Rouletabille, “Ben bundan çok eminim!” diye bağırdı.

Fred hiç istifini bozmadan devam etti, “Yanlış!... Çok yanlış bir görüş bu!... Mendili gördükten ve ayak izlerinin yanında görünen ve kan damlalarına benzeyen yuvarlak kırmızı lekeleri inceledikten sonra, saldırganın elinden yaralanmadığını anladım. Onun burnu kanamış Mösyö Rouletabille!...”

Fred bunları çok ciddi bir tavırla söylediği halde ben hayretimi belirten bir hareket yapmaktan kendimi alamadım. İkisi de dikkatle birbirlerinin yüzlerine bakıyorlardı. Nihayet Fred sözlerini şöyle bitirdi: “Eli ve mendili kan içinde kalınca, adam elini duvara sildi. Bu nokta çok önemli: Saldırganın elinden yaralanmış olması şart değil!...”

Rouletabille bir an düşünüyormuş gibi sustu, sonra, “Mösyö Fredric Larson,” dedi, “Mantığı olduğu gibi kabullenmekten daha tehlikeli bir şey var. O da, bazı polis hafiyelerinin yaptıkları gibi, mantığı, kendi görüşüne göre eğip bükmektir. Belli ki, siz saldırgan hakkında bir fikir edinmişsiniz... Bunu inkâr etmeyin! Ve bunun için de

saldırgan elinden yaralı olmaması gerekiyor... Aksi takdirde bütün tahminleriniz suya düşecek. Onun için de başka bir çözüm yolu aradınız ve buldunuz. Bu çok tehlikeli bir sistemdir!... Bir fikre saplanarak, gereken delilleri ona uydurarak aramak, insanı çok uzaklara sürükleyebilir!.. Dikkat edin!.. Adli bir hataya düşmek tehlikesi ile karşı karşıyasınız!...”

Rouletabille elleri ceplerinde küçük kurnaz gözlerini Fred’e dikmiş, alaylı alaylı gülümsüyordu.

Frederic Larson kendisinden daha kuvvetli olduğunu iddia etmek isteyen bu çocuğa uzun uzun baktı sonra omuzlarını silkti. Selam verdi ve kalın bastonunu taşlara vura vura uzun adımlarla uzaklaştı.

Rouletabille arkasından baktı, sonra neşeli ve muzaffer bir tavırla bize dönerek, “Sonunda onu yeneceğim. Ne kadar güçlü olursa olsun Büyük Fred’i alt edeceğim,” diye söylendi. “Rouletabille hepsinden zeki. Bunu görecekler. Bir de Fred, o ünlü, o büyük Fred... Eski bir kundura gibi muhakeme yürütüyor. Aklını hiç kullanamıyor!...”

Sevincinden dans etmeye başladı. Ama birdenbire durdu. Gözlerinin takıldığı noktaya baktım. Mösyö Darzac, yüzü bembeyaz kesilmiş, yoldaki izlere... Kendi ayak izlerinin yanındaki zarif izlere bakıyordu. Arada hiç fark yoktu!... Bir an bayılacak sandık. Dehşetle açılan gözlerini bizden kaçırıyor. Sağ eliyle, o dürüst, tatlı, mahzun yüzünü çevreleyen sakalını çekiştiriyordu. Nihayet kendini topladı. Kısık bir sesle bize şatoya dönmek zorunda olduğunu söyleyerek uzaklaştı.

Rouletabille, “Vay canına,” diye söylendi. Onun da yüzünde şaşkın bir ifade vardı. Bir kere daha yaptığı gibi cebinden bir kâğıt çıkararak, zarif ayak izlerinin ölçüsünü aldı, sonra onları Mösyö Darzac'ın potinlerinin izleri üzerine koydu. Tamamen aynısıydı.

Tekrar, “Vay canına,” diye söylenerek doğruldu.

Rouletabille'in alnının çıkıntıları altından çok önemli düşünceler geçmekte olduğunu bildiğimden bir şey söylemeye cesaret edemiyordum. Az sonra, “Her şeye rağmen Mösyö Robert Darzac'ın namuslu bir adam olduğunu sanıyorum,” dedi. Ve beni yolun üstünde birkaç ağacın gölgelendirdiği Burç Hanı'na doğru sürükledi.

*

Burç Hanı'nın görünüşü güzel değildi. Fakat ben araba ile yolculuk yapılan günleri çağrıştıran bu eski hanları çok severim. Ocağın isi ve zamanın etkisiyle kararmış kirişleri, kocaman ocaklarıyla öyle şirindir kil... Yakın bir gelecekte onlar ortadan kalkacak ve sadece birer anı olarak kalacaklar... Onlar geçmişin malı, tarihin bir parçasıdırlar... Sanki bize eski yolculuk öykülerini hani şu yollarda çeşitli maceraların geçtiği günleri anlatırlar.

Burç Hanı'nın en az iki yüzyıllık geçmişi vardı. Taşları ve sıvaları oradan, buradan dökülmeye başlamış. Çatısını tutan “X” ve “V” kirişler bir yana kaymıştı. Tıpkı bir sarhoşun başındaki kasket gibi…

Giriş kapısının üstündeki levha, rüzgârda gıcırdıyordu. Yerli bir ressam, üstüne Glandier şatosundakine benzer bir kule resmi

yapmıştı. Kapı eşiğinde, tam bu levhanın altında, asık suratlı bir adam duruyordu. Karanlık düşüncelere daldığı çatık kaşlarından belli oluyordu.

Ancak burnunun dibine geldiğimiz zaman bizi lütfen görebildi. Hiç de nazik olmayan bir tavırla ne istediğimizi sordu. Adam, bu sevimli hanın sahibi olacaktı. Bir öğle yemeği hazırlamasını rica ettik. Hiç yiyeceği kalmadığı için bizi memnun edemeyeceğini bildirdi. Yan gözle de bize şüpheli şüpheli bakıyordu. Rouletabille, “Bize iyi davranabilirsiniz... Polis değiliz,” dedi.

“Benim polisten korkum yok!... Kimseden korkmam ben,” diye söylendi.

Arkadaşıma ısrar etmemesi için işaret ettim. Fakat o içeri girmeyi kafasına koymuştu. Adamın omzunun altından sıyrılarak salona daldı. Bana da, “Burası çok güzel!... İçeri gelin!...” dedi.

Şöminede odunlar harıl harıl yanıyordu. Ocağa yaklaştık ve ısınmak için ellerimizi uzattık. Salon oldukça büyüktü. İçerde iki tahta masa, birkaç tahta iskemle ve üzerine içki şişeleri dizilmiş bir tezgâh vardı. Üç penceresi de yola bakıyordu. Yüksek ocağın rafına, hancı bir sürü kapkacak sıralamıştı. Rouletabille, “Tavuk kızartmak için ne güzel bir ocak,” diye mırıldandı.

Hancı, “Değil tavuk, cılız bir tavşanımız bile yok!” dedi.

Arkadaşım, beni şaşırtan bir sesle, “Evet... Şimdi kanlı et yemek gerekecek biliyorum,” karşılığını verdi.

Neden bunu söylemişti ve neden adam bu sözleri duyar duymaz bir küfür savurmuştu? Fakat hemen kendini topladı ve istediklerimizi

yerine getirmeye çalıştı. O da tıpkı, Darzac'ın papazın evi cazibesinden, bahçe de parlaklığından bir şey kaybetmemiş cümlesini işittiği zamanki gibi yumuşayıvermişti. Rouletabille anlaşılmaz sözlerle insanları kendine bağlamasını biliyordu. Bunu kendisine söylediğim zaman, güldü; güleceğine açıklama yapsaydı daha memnun olurdum. Ama o parmağını ağzına götürmüş bana susmamı işaret ediyordu. O sırada adam bir kapıyı aralayarak içeriye seslendi: "Bana bir düzüne yumurta ile bir parça biftek getirin!..."

Biraz sonra, sarışın, kıvrak, güzel bir kadın, elinde tabaklarla içeri girdi. Tatlı bakışlı, iri mavi gözleri vardı. Bizi merakla süzdü. Hancı sert bir sesle, "Haydi onları bırak da git!... Yeşilli Adam gelirse seni ortalarda görmesin," dedi.

Kadın çekildi. Rouletabille yumurtaları aldı. Raftan bir tava ile bir ızgara indirerek yumurtaları kırmaya başladı. Eti ızgaraya koydu. Hancıya iki şişe elma şarabı ısmarladıktan sonra onunla hiç ilgilenmedi.

Hancı kâh ona yiyecekmiş gibi bakıyor, kâh endişeli gözlerle beni süzüyordu.

Yemeğimizi kendimiz pişirdik, o da, pencere yanında bize masa hazırladı. Birden, kendi kendine söylendiğini duydum, "Hah!... İşte geliyor!,.."

Derin bir kinle pencereden yola bakıyordu. Rouletabille'e haber vermeme gerek kalmadı. O, omlet hazırlamayı bırakmış, pencereye hancının yanına gitmişti. Yeşil kadife bir kostüm giymiş, başına da aynı renk bir kasket geçirmiş bir adam piposunu tüttürerek sakin

adımlarla yolda ilerliyordu. Tüfeğin kayışını omzuna geçirmişti. Bir soylu kadar rahat ve umursamaz görünüyordu. Kırk beş yaşlarında olmalıydı. Bıyığı ve saçları kırlaşmıştı. Yakışıklı bir adamdı. Gözünde gözlük vardı. Hanın önünden geçerken bir ara durakladı. Bizim olduğumuz tarafa baktı. Sonra yine piposunu tüttürerek yoluna devam etti. Rouletabille ile ben hancıya baktık. Sıkılmış yumrukları, titreyen dudakları öfkesini belli ediyordu. Dişlerinin arasından, “Bugün içeri girmemekle iyi etti,” diye söylendi.

Rouletabille omletini karıştırarak, “Kim bu adam,” diye sordu.

Hancı, gürleyen bir sesle, “Yeşilli Adam,” dedi. “Onu tanımıyorsunuz demek!.. Daha iyi... Konuşulacak bir insan değil. Mösyö Stangerson’un kurucusudur.”

Rouletabille omleti tavaya dökerken, “Onu sevmiyorsunuz galiba,” dedi.

“Onu buralarda kimse sevmez mösyö!.. Üstelik pek kibirlidir. Eskiden parası varmış. Hayatını kazanmak için uşaklık etmek zorunda kaldığından, bunu bir türlü hazmedemiyor. Bir korucu da bir nevi uşaktır değil mi?... Etrafındakilere Glandier’in efendisiymiş gibi davranıyor. Sanki bütün o topraklar, o korular onunmuş gibi. Bir fakirin çayıra oturup bir lokma ekmek yemesine bile izin vermez!”

“Ara sıra buraya gelir mi?”

“Çok sık geliyor ama ondan hoşlanmadığımı ona anlatacağım! Daha bir ay öncesine kadar gelişi, keyfimi kaçırmazdı. O zaman Burç Hanı’nı gözü gördüğü yoktu. Saint Michel’de Üç Zambak’daki hancı kadının peşinden koşuyordu. Şimdi onunla bozuştuğu için vaktini

geçirecek başka bir yer arıyor. Kadınların peşinden koşan ahlâksızın biridir. Hiçbir namuslu adamın ona tahammülü yoktur. Örneğin, şatonun kapıcıları… Resmini bile görmek istemezler bu Yeşilli Adam'ın..."

"Demek şatonun kapıcıları namuslu insanlar."

"Beni Mathieu Baba, diye çağırın... İsmim budur. Evet mösyö, namusludurlar. Buna ismime inandığım kadar inanıyorum."

"Oysa ki onları tutukladılar."

"Bundan ne çıkar. Bir yanlışlık olmuş."

"Peki, saldırı hakkında ne düşünüyorsunuz?"

"Zavallı matmazele yönelik saldırı hakkında mı?... Çok iyi bir kızdır Buralarda onu herkes sever... Saldırı hakkında ne düşünüyorum? Öyle mi?..."

"Evet, ne düşündüğünüzü öğrenmek istiyorum..."

"Çok şey ya da hiçbir şey. Ama bu kimsenin üstüne vazife değil..."

Rouletabille, "Benim de mi," diye sordu.

"Evet, sizin bile..."

Omlet pişmişti. Sofraya oturduk. Sessizce yemeğimizi yerken kapı açıldı ve kapıda, üstü başı yırtık pırtık ihtiyar bir kadın göründü. Bastonuna dayanıyor, başı sallanıyor, karmakarışık beyaz saçları yağlı alnının etrafına dağılıyordu. Hancı, "Ooo!... Siz misiniz Agenoux Ana!... Çoktandır görünmüyordunuz," dedi.

“Çok hastalandım. Az daha ölüyordum,” dedi. “Acaba, Tanrı kedisine vermek için artıklar var mı?...”

Bunu söyleyerek içeri girdi. Arkasından da kocaman bir hayvan geliyordu. Hayatımda hiç bu kadar büyük bir kedi görmemiştim. Hayvan yüzüme bakarak öyle bir miyavladı ki, tüylerim diken diken oldu. Böylesine korkunç bir sesi de hiç duymamıştım.

Sanki bu sesi bekliyormuş gibi, bir adam ihtiyar kadının arkasından içeri girdi. Yeşilli Adam’dı bu. Elini kasketine götürerek bize selam verdi ve yanımızdaki masaya oturdu.

“Bana bir bardak elma şarabı getirin Mathieu Baba,” diye seslendi. Yeşilli Adam içeri girerken Mathieu Baba, sanki üzerine atılacakmış gibi bir hareket yapmış ama kendini çabuk toplamıştı.

“Elma şarabı kalmadı. Son şişeleri beylere getirdim...” dedi sert bir sesle.

Yeşilli Adam, “Öyleyse bir bardak beyaz şarap getirin,” dedi.

“Beyaz şarap da yok.. Hiçbir şey kalmadı.”

Boğuk bir sesle, “Hiçbir şey kalmadı,” diye tekrarladı.

“Madam Mathieu nasıl, iyi mi?...”

Yeşilli Adam’ın bu sorusu üzerine Mathieu Baba yumruklarını sıkarak öyle bir dönüş döndü ki, bir an adamı tokatlayacak sandım. Fakat sadece, “İyidir, teşekkür ederim,” diye cevap verdi.

Demek biraz önce gördüğümüz o tatlı bakışlı güzel kadın, bu kaba, iğrenç adamın karısıydı. Fizik yapısının çirkinliğine bir de kıskançlık gibi ruh çirkinliği ekleniyordu.

Hancı kapıyı hızla vurarak salondan çıktı. Agenoux Ana bastonuna dayanmış, kedisi ayaklarının dibinde, hâlâ ayakta duruyordu.

Yeşilli Adam sordu, "Hasta mıydınız Agenoux Ana?... Bir haftadır ortalarda yoktunuz..."

"Evet, korucu bey... Ancak üç kere kalkarak Sainte Genevieve'i ziyarete gidebildim. Ondan sonra hep yattım. Tanrı kedisinden başka, bana bakacak kimsem yoktu."

"Hiç yanınızdan ayrılmadı mı?"

"Ne gece, ne gündüz..."

"Emin misiniz?"

"Cennetten emin olduğum kadar..."

"O halde nasıl oldu da saldırı gecesi sadece Tanrı kedisinin sesi duyuldu?..."

Agenoux Ana, korucunun karşısına dikildi ve bastonunu yere vurarak, "Ne bileyim ben," dedi. Fakat size bir şey söyleyeyim mi? Dünyada bu hayvanın sesine benzer bir ses yoktur... Saldırı gecesi ben de dışarda Tanrı kedisinin sesini duydum. Oysa, o benim kucağımda oturuyordu korucu bey. Ve bir kez bile bağırmadı. Yemin ederim ki size sesi duyduğum zaman, şeytanın sesini duymuş gibi haç çıkardım."

Son suali sorduğu zaman, korucunun yüzüne bakıyordum. Dudaklarında alaycı bir gülümseme belirmişti.

O sırada bir kavga sesi geldi. Arkadan sanki birini dövüyorlarmış gibi boğuk gürültüler duyuldu. Yeşilli Adam kalktı ve kapıya doğru

yürüdü. Fakat ocağın yanındaki kapı birden açıldı ve hancı görünerek, “Korkmayın korucu bey,” dedi. “Karımın dişi tuttu da...”

Bunları söyleyerek kötü kötü güldü: “Agenoux Ana, işte kedinize yiyecek getirdim.”

İhtiyar kadın paketi kaptı ve kedisi arkasında, handan çıktı.

Yeşilli Adam sordu: “Bana bir şey getirmeyecek misiniz?”

Mathieu Baba artık hiddetini gizleyemeyerek, “Size verecek bir şey kalmadı. Bir şey kalmadı, diyorum. Defolun buradan,” diye bağırdı.

Yeşilli Adam, hiç istifini bozmadan piposunu doldurdu. Bize selam verdi ve çıkıp gitti. O daha kapının eşiğinde iken, Mathieu Baba, kapıyı hızla arkasından kapattı. Sonra bize döndü. Gözleri kanlanmış, ağzından köpükler çıkıyordu. Nefret ettiği adamın çıktığı kapıya doğru yumruğunu sallayarak bağırdı, “Gelip bana, ‘şimdi artık kanlı et yemek gerekecek,’ diyen sizlerin, kim olduğunuzu bilmiyorum ama merak ediyorsanız size ‘işte saldırgan budur!’ diyebilirim!...”

Bunu söyler söylemez de kapıyı vurup dışarı çıktı. Rouletabille ocağın yanına giderek, “Artık bifteğimizi pişirebiliriz,” dedi. “Elma şarabını nasıl buldunuz?... Biraz sert değil mi?... Tam istediğim gibi...”

*

O gün Mathieu Baba’yı bir daha göçmedik ve handan çıktığımız sırada, handa ses seda yoktu. Yemeğimizin karşılığı olarak masaya beş frank bıraktık. Rouletabille beni Mösyö Stangerson’un malikânesi etrafında dolaştırdı. Küçük bir yolun köşesinde on

dakika kadar durdu. Bu yol, Efinayden Lorbeil'e giden yolun yakınında bulunan kömürcü kulübelerinin önünden geçiyordu. Ve kömür tozundan simsiyahtı. Saldırganın kaba ayakkabılarının izlerine bakılırsa onun parkın koruluğuna saklanmadan önce bu yoldan geçtiği anlaşılıyordu.

"Korucunun bu işe karışmış olduğuna inanmıyor musunuz?" diye sordum.

"Bunu sonra göreceğiz," dedi. "Şimdilik hancının bu adam hakkında söyledikleri beni ilgilendirmiyor. O, içindeki nefret hisleriyle konuştu. Ben sizi Burç Hanı'na Yeşilli Adam için götürmedim."

Bunları söyleyerek, yavaşça bu sabahtan beri tutuklu olan kapıcıların oturdukları eve doğru süzüldü. Ben de arkasından gittim. Cambaz gibi çevik bir hareketle küçük eve girişine hayran kaldım. Açık kalmış küçük bir pencereden içeri atlamıştı. On dakika sonra, "Şimdi anlaşıldı," diye söylenerek dışarı çıktı.

Şatonun kapısına doğru ilerledik. Emniyet Müdürünün arabası kapının önünde duruyordu. Arkasında gazetecileri getiren üç dört araba daha vardı. Çünkü Emniyet Müdürü o akşam bazı bilgileri basına açıklamaya söz vermişti.

*

"Sarı Oda'nın Esrarı"yla ilgili elimde bulunan kâğıtlar, belgeler, mahkeme evrakı, gazete makaleleri arasında çok ilginç bir parça var. Bu da, o gün öğleden sonra Profesör Stangerson'un laboratuvarında ve Emniyet Müdürü önünde ilgililerin sorguya çekilmesini anlatan belgedir.

Bunu, sorgu yargıcı gibi boş saatlerinde edebiyatla uğraşan Mösyö Haleine kaleme almıştır. Bu parça "Sorgularım" ismi altında yayınlanacak olan, fakat hiçbir zaman basılmayan bir kitap için hazırlanmıştı.

Adalet tarihinde eşi görülmemiş olan bu davanın hiç umulmadık bir şekilde sona erişinden bir süre sonra, bunu zabıt kâtibi kendi eliyle bana verdi. İşte onu buraya olduğu gibi geçiriyorum. Bir sürü sorgu, soru ve cevaptan ibarettir. Yalnız kâtip sık sık kendi düşüncelerini de içine eklemiştir.

*

Zabıt kâtibinin anlattıkları:

Sorgu yargıcı, ben, Mösyö Stangerson ve onun planları üzerine bu müştemilatı yaptırmış olan müteahhit, bir saatten beri Sarı Oda'da bulunuyoruz. Müteahhit yanında bir işçi de getirmiş. Mösyö de Marquet işçiye duvarları temizletti. Yani duvar kâğıtlarını söktürdü. Sağa sola inen kazmalar hiçbir yerde deliğe benzer bir şey bulunmadığını gösterdi. Tavan ile döşeme uzun uzun gözden geçirildi ve hiçbir şey bulunamadı. Mösyö de Marquet çok memnun görünüyor ve durmadan, "Ne biçim iş bu müteahhit bey!... Ne esrarlı iş!... Göreceksiniz, saldırganın bu odadan nasıl çıktığını hiçbir zaman öğrenemeyeceğiz," diyordu.

Sonra birden, görevinin gerçeği meydana çıkarmak olduğunu hatırladı. Ve jandarma onbaşısını çağırdı, "Şatoya kadar gidin, Mösyö Stangerson ile Mösyö Darzac'a laboratuvara kadar gelmelerini rica edin. Jacques Baba'yı da unutmayın!... Adamlarınıza kapıcıları da getirmelerini söyleyin!" dedi.

Beş dakika sonra hepsi laboratuvarda toplanmış bulunuyordu. Glandier'e biraz önce gelen Emniyet Müdürü de aramıza katıldı. Ben, Mösyö Stangerson'un masasına geçmiş hazır bekliyordum. Mösyö de Marquet oradakilere küçük bir nutuk çekti, "Baylar," dedi. "Madem sorgulardan hiçbir sonuç alamıyoruz, size bir teklifte bulunacağım. Bu kez bu eski sorgu sistemini bir tarafa bırakalım. Şimdi hepinizi birden dinleyeceğim. Hepimiz burada kalacağız ve hep beraber konuşacağız. Kapıcılar da bir an tutuklu olduklarını unutacaklar... Sizi, konuşmak için buraya çağırdım. Bir saldırıya sahne olan yerde bulunuyoruz. Elbette, konuşmamız da bu konu üzerine olacak... Haydi konuşalım. Hem bol bol konuşalım. Aklımızdan her geçeni söyleyelim. Metottan bir şey çıkmadığına göre, metodsuz konuşalım! Haydi başlayalım!..."

Yanımdan geçerken bana yavaşa, "Ne sahne!... Değil mi?" dedi. "Böyle bir şey düşünebilir miydiniz?... Bundan bir perdelik vodvil yapacağım!..." Keyfinden ellerini ovuşturuyordu.

Gözler Mösyö Stangerson'a çevrildi. Doktorlar, kızının kurtulacağını söyledikleri halde, bu kibar yüzdeki derin endişe izleri hâlâ silinmemişti.

Bu adam, kızını kaybettiğine inanmıştı ve hâlâ da onun etkisi altında bulunuyordu. O tatlı mavi gözlerini sonsuz bir hüzün kaplamıştı. Mösyö Stangerson'u birçok törende görmüştüm. Bir çocuk bakışını andıran o saf bakışları dikkatimi çekmişti. Hülyalı bakışlardı bunlar!... Bir dâhinin ya da bir delinin dalgın bakışları...

Törenlerde kızı daima ya arkasında ya da yanında bulunurdu. Birbirlerinden hiç ayrılmadıklarını, daima beraber çalıştıklarını söylüyorlardı. Otuz beş yaşında olduğu halde ancak otuz yaşında

görünen ve kendini tamamen ilme adamış olan bu bakire, şahane güzelliğiyle bütün dikkatleri üzerine çekiyordu. Üstünde tek bir çizgi bile görülmeyen bu pürüzsüz yüz. Zamana da, aşka da galip gelmişti.

Kim derdi ki, bir gün başucunda oturup, ölüm halinde bana dünyanın en esrarlı ve feci olayını anlatmasını dinleyecektim.

Kim derdi ki, bir gün kızının saldırganının nasıl kaçtığını araştıran dertli bir babanın karşısında bulunacaktım!...

İnsanı hayatın büyük felaketlerinden ve ölümden koruyamadıktan sonra ormanların içinde, dünyanın ihtiras ve gürültülerinden uzak yerlerde çalışmak neye yarardı?...

Mösyö de Marquet, "Mösyö Stangerson!... Lütfen, Matmazel Stangerson'un odasına gitmek üzere yanınızdan ayrıldığı sırada bulunduğunuz yere gidiniz," dedi.

Mösyö Stangerson kalktı ve Sarı Oda'nın kapısının yarım metre ötesinde durdu. Kısık bir sesle, "İşte burada bulunuyordum," dedi. Saat 23.00'de fırınlarda kimya denemeleri yaptıktan sonra, masamı buraya kadar itmiştim. Çünkü aletleri yıkayan Jacques Baba'nın geniş bir yere ihtiyacı vardı. Kızım da benimle aynı masada çalışıyordu. Ayağa kalktı, beni öptü. Jacques Baba'ya iyi geceler diledi ve odaya girmek için masa ile kapının arasına geçti. Saldırının yapıldığı odaya ne kadar yakın olduğumuzu anlatmak için bunu söylüyorum.

Ben de söze karıştım, “Ya masa ne oldu?” dedim. Kızınızın çıktığını ve tabanca sesini duyduktan sonra masayı ne yaptınız?...”

Jacques Baba cevap verdi, “Onu duvara doğru ittik... İşte... şimdi bulunduğu yere... Kapıya rahatça yaslanabilmek için bir yer açmak gerekiyordu...”

“Bu masa kapıya öylesine yakındı ki... Herhangi biri eğilerek altından geçebilirdi değil mi?”

Mösyö Stangerson yorgun bir sesle itiraz etti, “Kızımın kapısını kilitlemiş ve sürgülemiş olduğunu, kapının kapalı kaldığını, daha imdat çağrısını duyduğumuz anda kapıya koştuğumuzu, zavallı yavrum saldırganla boğuşurken kapının önünde bu boğuşmanın gürültüsünü hatta zavallı yavrumun inlediğini bile duyduğumuzu hep unutuyorsunuz mösyö!... Boğuşma başlar başlamaz, biz kapının önüne gelmiştik. Aramızda sadece şu kapı vardı.”

Tekrar yerimden kalkarak, kapıyı gözden geçirdim.

“Farz edin ki,” dedim. Kapının açılmasına gerek kalmadan kapının alt tarafı açılıyor. O zaman ortada bir sorun kalmazdı ama böyle bir şey düşünülemez. Çünkü tek parça tahtadan yapılmış çok sağlam bir kapı bu!...”

Jacques baba, “Elbette öyle,” dedi. “Biz onu şatodan getirmiştik. Çok eski bir kapıdır. Biz dört kişi, ancak bu demirle hakkından gelebildik. Dört kişi diyorum. Çünkü kapıcının karısı da bize yardım ediyordu. O, çok namuslu bir kadındır. Şimdi tutuklu olmasına bir anlam veremiyorum...”

Jacques Baba bunları söyler söylemez kapıcılar yine ağlaşmaya başladılar. Böyle sulu gözlü insanlara çok az rastladım. Bir felaket karşısında daha metin olmak gerekir. Hoş!... Bu ağlamalar, sızlamalar çoğu zaman yapmacık da olabiliyor...

Mösyö de Marquet, "Yeter artık!..." diye bağırdı. "Şu ağlamaları, sızlamaları kesin de hanımınız boğazlanırken müştemilatın penceresi altında işiniz neydi. Onu söyleyin!"

"Hanımımızın imdadına koşuyorduk... Diye inlediler. Kadın hıçkırıklar arasında devam etti, "Ah o saldırgan bir elimize geçse... Onu doğduğuna pişman ederdik!..."

Yine onların ağzından doğru dürüst bir laf alamadık. Tabanca sesini duydukları zaman yatakta olduklarına yemin ediyorlardı.

"Bir el değil, iki el silah atıldı. Madem ki birini duydunuz, ötekini de duymanız gerekir!..."

"Yargıç bey... Biz ikincisini duymuş olacağız!... Birincisinde belki uyuyorduk..."

Jacques Baba, "Ben iki el silah atıldığını kesin olarak söyleyebilirim," dedi. "Kapının arkasındaydık... İki el silah sesi işittik. Zaten iki tane de mermi bulduk değil mi mösyö?..."

Profesör, "Evet," dedi. "İki el silah sesi duyduk... Biri boğuk, ötekisi daha kuvvetliydi..."

Mösyö de Marquet kapıcılara dönerek, "Neden yalan söylüyorsunuz," diye azarladı. "Her şey olay sırasında dışarda, müştemilatın önünde olduğunuzu gösteriyor. Orada ne

yapıyordunuz? Bunu söylemek istemiyorsunuz... Bütün bunlar sizin de suç ortağı olduğunuzun belirtileri."

Sonra Mösyö Stangerson'a dönerek devam etti, "Bence saldırgan, bunların yardımıyla kaçmıştır. Kapı kırılır kırılmaz siz kızınızla meşgul olurken, kapıcı ile karısı da saldırganın kaçmasına yardım ediyordu. Onu holün penceresine kadar götürdüler. Adam parka atladıktan sonra pencereyi arkasından kapattılar. Bu kepenkler kendi kendilerine kapanamazlar ya... Ben böyle düşünüyorum. Başka türlü düşünen varsa söylesin!..."

Mösyö Stangerson, "Bu imkânsız," dedi. "O saatte parkta ne yaptıklarını bilmiyorum ama kapıcılarımın suçlu olduklarına da inanmıyorum. İmkânsız, diyorum. Çünkü kapıcı kadın kapıda durmuş lamba tutuyordu ve oradan hiç ayrılmadı ve ben kapı kırılır kırılmaz yavrumun yanına diz çöktüm. Bu kapıdan çıkmak için ya beni itmek ya da kızımın üstünden atlamak gerekirdi. Jacques Baba ile kapıcı da karyolanın altına bakıyordu!"

Sorgu yargıcı, "Siz ne düşünüyorsunuz Mösyö Darzac, bir şey söylemiyorsunuz," diye sordu.

Darzac, bir şey düşünmediğini söyledi.

"Ya siz Emniyet Müdürü beyefendi?..."

Emniyet Müdürü Mösyö Dat o dakikaya kadar ağzını açmamış sadece dinlemiş ve etrafı gözden geçirmişti. Sonunda lütfedip cevap verdi, "Saldırganı bulmak kadar saldırının sebebini de araştırıp

ortaya çıkarmak gerekiyor. Belki o zaman biraz daha sonuca yaklaşmış oluruz!...”

Mösyö de Marquet, “Bu saldırının sebebi aşkla ilgili gibi görünüyor,” dedi. Bulduğumuz izlere, kaba mendile, pis bereye bakılırsa, saldırganın yüksek bir sınıftan olmadığı anlaşılıyor. Kapıcılar bizi belki bu hususta aydınlatabilirler.

Emniyet Müdürü, soğukkanlılıkla Mösyö Stangerson’a sordu, “Matmazel Stangerson yakında evlenecekti, değil mi?”

Profesör üzüntüyle Darzac’a bakarak, “Evet,” dedi. “Oğlum diyebilmekle büyük bir onur duyacağım dostum Mösyö Robert Darzac’la evlenecekti...”

Emniyet Müdürü devam etti, “Matmazel Stangerson iyileşmek üzere... O halde bu evlenme sadece gecikmiş sayılır, öyle değil mi efendim,” diye

“Umarım öyle olur...”

“Umarım... Ne demek, yoksa emin değil misiniz?...”

Mösyö Stangerson sustu. Mösyö Darzac çok heyecanlı görünüyordu. Saatinin kordonu ile oynayan elinin titrediğini gördüm. Çünkü gözümden bir şey kaçmaz. Mösyö Dat, tıpkı Mösyö de Marquet’in ne söyleyeceğini bilemediği zaman yaptığı gibi, bir iki kere öksürdü ve “Siz de bilirsiniz ki Mösyö Stangerson, böylesine karışık bir olayda en küçük ayrıntıyı göz ardı etmek doğru olmaz... En önemsiz görünen şeyin bile değeri vardır. Matmazel Stangerson’un iyileşeceğinden emin olduğumuz halde sizi bu evlenme hakkında

şüpheye düşüren nedir? 'Umarım!' dediniz. Bu ümit bir şüpheye benziyor. Neden şüpheleniyorsunuz?"

Mösyö Stangerson'un duygularını bastırmaya çalıştığı belli oluyordu.

"Hakkınız var efendim," dedi. "Belki de önemi olan bir olayı sizden gizlemek doğru olmayacak. Mösyö Darzac'ın da benim gibi düşüneceğine eminim."

Robert Darzac başıyla profesörü tasdik etti. Çünkü söz söyleyecek halde değildi, sapsarı kesilmişti.

"Müdür Bey, kızım benden hiç ayrılmamaya yemin etmişti. Ve bütün yalvarmalarıma rağmen, bu yemini bozmak istemiyordu. Mösyö Darzac'ı yıllardan beri tanıyoruz. Kızımı sevdiğini biliyordum. Bir an, onun da bu sevgiye cevap verdiğini sandım. Evlenmek niyetinde olduğunu kendi ağzından işittiğim zaman, dünyalar benim oldu. Ben artık yaşlandım. Kızımın yanında onu sevecek, koruyacak ve çalışmalarımızı devam ettirecek birini bırakmak, benim için en büyük mutluluktu. Mösyö Darzac'ın bilgisine ve ince duygularına hayranım. Ne yazık ki, saldırıdan iki gün önce kızım, bilmem hangi düşüncenin etkisiyle, bana Mösyö Darzac ile evlenemeyeceğini bildirdi."

Ortaya derin bir sessizlik çöktü. Bu sessizliği bozan Mösyö Dat oldu, "Matmazel Stangerson fikrini niçin değiştirmiş acaba?... Bunun sebebini söylemedi mi?"

"Evlenmek için artık yaşının geçmiş olduğunu ileri sürdü. Mösyö Robert Darzac'ı çok beğendiğini, hatta sevdiğini ve onunla daha sıkı

bir işbirliği yapmamızı arzu ettiği halde, bir daha evlenmekten hiç söz edilmemesini istiyordu.

Emniyet Müdürü, “Bu çok tuhaf,” dedi.

Mösyö Stangerson soğuk ve acı bir gülümseme ile, “Saldırının sebebini bu yönde aramak doğru olmaz mösyö!...”

Emniyet Müdürü, “Evet ama olayın sebebi hırsızlık da değil,” diye söylendi.

O sırada kapı aralandı ve jandarma onbaşısı yargıca bir kart uzattı. Mösyö de Marquet kartı okuyunca, “İşte, bu da tuhaf,” diye bağırdı.

Emniyet Müdürü, “Ne var,” diye sordu.

“*Epoque* gazetesinin bir muhabiri. İsmi Joseph Rouletabille... Bakın kartında ne yazıyor? ‘Saldırının nedenlerinden biri hırsızlıktır!..’“

Emniyet Müdürü gülümseyerek, “Bu genç çocuktan söz edildiğini duydum,” dedi. “Çok becerikli olduğunu söylüyorlar. Söyleyin de içeri gelsin yargıç bey...”

Rouletabille’i içeri aldılar. “Onunla bu sabah trende tanışmıştım. Adeta zorla kompartımanımıza girmişti. Davranışları ve küstahlığı hiç hoşuma gitmemişti. Zaten gazetecilerden hoşlanmam. Her şeyi karıştırmaya bayılırlar. Onlardan, vebadan kaçar gibi sakınmak gerekir. Yirmi yaşlarında görünüyordu. Bizi küstahça sorguya çekmiş ve bizimle tartışmıştı. İnsanlarla alay eder gibi bir hali vardı. Epoque gazetesi etkili bir gazetedir biliyorum ama böyle ağzı süt kokan muhabirleri işe almasalar daha iyi ederler.”

Joseph Rouletabille laboratuvara geldi. Bize selam verdi. Sonra Mösyö de Marquet'in kendisiyle konuşmasını bekledi.

Mösyö de Marquet, "Saldırının nedenini bildiğinizi iddia ediyorsunuz ve bu nedenin de hırsızlık olduğunu ileri sürüyorsunuz öyle mi," dedi.

"Hayır yargıç bey. Böyle bir iddiada bulunmadım. Saldırının nedeni hırsızlıktır demedim ve böyle olduğunu da sanmıyorum."

"Öyle ise bu kart ne demek istiyor?..."

"Saldırının nedenlerinden biri de hırsızlıktır demek istiyor."

"Bunu nereden biliyorsunuz?"

"Benimle gelirseniz, size gösteririm!"

Genç adamla beraber hole çıktık. Rouletabille tuvalete geçti, sorgu yargıcını yanına çağırdı. Tuvalet camlı bir kapıdan ışık alıyordu. Kapı açılınca içeri bol ışık girdi. Rouletabille ile Mösyö de Marquet oraya taşların üzerine diz çöktüler. Genç adam, taşların üstünde bir yeri gösteriyordu.

"Tuvaletin taşlarını Jacques Baba çoktan beri yıkamamış," dedi. Bunu üzerlerini örten toz tabakasından anlıyoruz. Bakın burada iki geniş ayak izini ve saldırganın ayak izlerinin yanında daima rastlanan siyah tozu görüyor musunuz? Epinay'dan Glandier'e gelirken ormandan geçen en kısa yolun üstü, hep bu tozla kaplıdır. Biliyorsunuz ki, orada küçük bir kömürcü köyü vardır. Orada odun kömürü yaparlar, işte bu siyah toz da kömür tozudur. Saldırgan öğleden sonra müştemilatta kimse bulunmadığı bir sırada buraya girmiş ve hırsızlığını yapmış.

Hepimiz birden, “Hırsızlığı da nereden çıkardınız? Ne çalmış ki,” diye bağırdık.

Gazeteci, “Hırsızlığı nasıl anladım bakın!...”

Aynı anda Mösyö de Marquet onun sözünü kesti ve ayak izlerinin yanındaki dikdörtgen şekilli izleri göstererek, “Bundan anladınız değil mi,” dedi. “Paketi saran sicimlerin izleri bunlar.”

“Buraya nasıl girebildiniz Mösyö Rouletabille,” diye sordu yargıç. “Jacques Baba’ya kimseyi içeri almamasını sıkı sıkı tembih etmiştim.”

“Jacques Baba’ya kızmayın rica ederim. Ben buraya Mösyö Robert Darzac ile beraber geldim.”

Mösyö de Marquet, Darzac’a ters ters bakarak, “Ya, öyle mi,” diye söylendi.

Genç adam devam etti, “Ayak izlerinin yanında bu paket izini de görünce artık hırsızlıktan şüphem kalmadı. Hırsız buraya elinde paketle gelmemiş... Paketi burada yapmıştı. Sonra kaçarken almak için onu buraya bırakmıştı. Paketinin yanına kaba pabuçlarını da koymuştu. Çünkü bakın bu ayakkabılarının bulunduğu yere giden ayak izleri yok. Ayakkabıları da boşmuş gibi yan yana duruyor. Bu bize saldırganın Sarı Oda’dan kaçarken neden ayak izi bırakmadığını gösteriyor. Sarı Oda’ya ayakkabıları ile girdikten sonra, rahatsız olduğu veya gürültü etmek istemediği için onları ayağından çıkarmış. Hole ve laboratuvara girerken bıraktığı izler, Jacques Baba’nın taşları yıkamasıyla silinmiş. Bundan da saldırganın Jacques Baba taşları yıkamadan önce, pencereyi açık bıraktığı sırada içeri girdiği anlaşılıyor. Saldırgan pabuçlarını çıkardıktan sonra

tuvaletin kapısından uzanarak pabuçları oraya bırakmış, çünkü tozlu taşların üstünde ayak izleri görülmüyor. O sırada artık hırsızlığı yapmış bulunuyordu. Ondan sonra adam Sarı Oda'ya dönerek yatağın altına gizleniyor.

Mösyö de Marquet, "Evet, evet... Bunu biliyoruz," dedi. Genç gazeteci şöyle devam etti, "Yatağın altına gizlenmesi gösteriyor ki, adam, sırf hırsızlık için gelmemiş. Pencereden Matmazel Stangerson veya Jacques Baba'nın geldiğini görerek saklandı diyemezsiniz. Çünkü amacı sadece saklanmak olsaydı yatağın altına gireceğine tavan arasında bir yere gizlenir ve kaçmak için uygun bir zaman kollardı. Hayır... hayır... saldırganın mutlaka Sarı Oda'da bulunması gerekiyordu!" Emniyet Müdürü söze karıştı, "Hiç fena değil delikanlı!... Sizi tebrik ederim," dedi. "Saldırganın nasıl kaçtığını bilmiyorsak da, içeriye nasıl girdiğini adım adım takip ettik ve ne yaptığımda gördük. Hırsızlık yaptı ama çaldığı neydi?..."

Genç gazeteci, "Son derece değerli şeyler," dedi. O sırada laboratuvardan acı bir çığlık duyuldu. İçeri koştuk. Mösyö Stangerson, gözleri dehşetle açılmış, heyecan içinde bize boş bir dolabı gösteriyordu. Bitkin bir halde kendini yazı masasının önündeki büyük koltuğa bıraktı, "Bunları ikinci kez çalıyorlar..." İri bir damla gözyaşı yanağından aşağı yuvarlandı.

"Sakın kızıma bir şey söylemeyin," diye yalvarıyordu... "O, buna ' benden çok üzülecek."

Derin derin içini çekti, "Ama artık bunun ne kıymeti var... Kızım yaşasın yeter."

Darzac da dokunaklı bir sesle, “Yaşayacak,” dedi. Emniyet Müdürü de, “Biz de çalınan eşyayı bulacağız,” diye umut verdi. “Peki, ama dolapta ne vardı?”

Ünlü profesör, “Hayatımın yirmi yılı,” diye yanıtladı. “Daha doğrusu, hayatımızın... Kızımla benim en kıymetli belgelerimiz!... Deneylerimiz, çalışmalarımıza ait en gizli raporlar orada duruyordu. Bu bizim için, hatta diyebilirim ki, ilim dünyası için telafi edilmeyecek bir kayıptır. Maddenin Dağılması üzerine yaptığım deneyler, geçirdiği evreler hepsi sıralanmış fotoğraflarla ve resimlerle gösterilerek oraya yerleştirilmişti.”

“İntroatomik kimya deneyleri ve maddenin bilinmeyen dengesi hakkında yirmi yıllık çalışmalarım orada saklıydı. Bunları Zarar Gören Madenler ismi altında yayınlamak istiyordum. Ne bileyim ben?... Daha neler yoktu kil... Buraya giren adam her şeyimi, kızımı, eserlerimi, beynimi, ruhumu çaldı!...”

Ve koca Stangerson, bir çocuk gibi ağlamaya başladı.

Hepimiz etrafını sardık. Onun büyük acısı bize dokunmuştu. Profesörün yıkıldığı koltuğa dayanan Mösyö Robert Darzac, gözyaşlarını zor tutuyordu.

O, anlaşılmaz heyecanları ve esrarlı davranışları ile sinirime dokunduğu halde, bir an bana bile sempatik göründü.

Yeryüzündeki görevi, ona insanlığın açılarıyla ilgilenecek zaman bırakmıyormuş gibi, Joseph Rouletabille umursamaz bir tavırla boş dolaba yaklaştı ve Mösyö Stangerson’un büyük acısı karşısında saygı ile susan bu insanların sessizliğini bozarak hırsızlığı nasıl saptadığını anlatmaya başladı.

Laboratuvarı gezdiği zaman, bir kasa kadar sağlam yapılmış olan bu dolabın anahtarını üstünde görerek şaşırmıştı. Bir kasanın kapısı açık bırakılmaz, bunda bir gariplik var, diye düşünmüş anahtarın baş tarafının bakır oluşu ve başka anahtarlara benzemeyişi de dikkatini çekmişti.

Bir eşyanın üstündeki anahtar, bizim gibi sıradan insanlara güven hissi verir. Oysa bir dâhi olan Rouletabille için bu böyle olmamış, hemen aklına bir hırsızlık olasılığı getirmişti.

Mösyö de Marquet şaşkın bir durumdaydı. Genç gazetecinin buluşuna sevinsin mi?... Yoksa bunu kendisi bulamadı diye, üzülsün mü, bilemiyordu. Fakat bizler, mesleğimizde bu gibi durumlarla sık karşılaştığımızdan, duygularımızı bastırmayı biliriz. Onun için o da Emniyet Müdürü ile beraber, gazeteciyi bu başarısından ötürü tebrik etti. Delikanlı, "Bir şey değil!" demek ister gibi, omuzlarını silkti. O sırada içimden suratına bir tokat indirmek geldi. Hele sorgu yargıcına, "Bu anahtarın kimde durduğunu lütfen Mösyö Stangerson'a sorar mısınız," dediği zaman, büsbütün kızdım.

Mösyö Stangerson, "Kızımda dururdu," dedi. "Ve onu hiç yanından "ayırmazdı."

Mösyö de Marquet, "Bakın şimdi iş değişiyor ve Mösyö Rouletabille'in anlattıklarına hiç uymuyor," dedi. Madem Matmazel Stangerson anahtarı yanından ayırmıyordu. Saldırganın o akşam, matmazeli odasında beklemiş ve hırsızlığı sonradan yapmış olması gerekir. Oysa ki, saldırıdan sonra laboratuvarda dört kişi vardı. Ben hâlâ bir şey anlayamadım. Ama hiç, hiçbir şey!..."

Gazeteci, “Hırsızlık ancak saldırıdan önce yapılmış olabilir!...” dedi. “Gerek sizin söylediğiniz neden, gerekse benim bildiğim başka nedenlerden dolayı bunun başka türlü olmasına imkân yoktur! Saldırgan i’ laboratuvara girdiğinde anahtarı çoktan eline geçirmiş bulunuyordu.” Mösyö Stangerson kısık sesle, “Bu olamaz,” dedi. “Öyle bir olur ki!... Bakın delili de burada.” Rouletabille bunu söyleyerek cebinden 21 Ekim tarihli *Epoque* gazetesini çıkardı.

“Size saldırının 24’ü 25’e bağlayan gece yapıldığını hatırlatırım,” diyerek şu ilanı okudu, “Dün, La Loux mağazasında siyah saten bir çanta kayboldu. İçindeki çeşitli eşya arasında bakır başlı bir de küçük anahtar vardı. Bulup getirene büyük ödül verilecektir. Bu ilanı şu adrese bildirsin: M.A.T.H.S.N. Büro: 40. Post Restant.”

“Bu harfler: Mathilde Stangerson’u çağrıştırdığı gibi, bakır başlı anahtar da aranılan anahtardır. Ben küçük ilanları daima okurum. Gerek benim mesleğimde, gerekse sizin mesleğinizde yargıç bey her zaman bakır başlı olmasalar bile, de anahtarlar ilgi çekicidir. Bu hanım anahtara ne kadar önem veriyordu ki, ısrarla üstüne düştü. Daha gazeteyi okurken M.A.T.H.’nın Mathilde olabileceğini düşündüm. Fakat S.N.’nin manasını çözemedim. Ve gazeteyi bir köşeye attım. Fakat dört gün sonra gazeteler Matmazel Mathilde Stangerson’a yapılan saldırıdan söz edince S.N.’nin Stangerson olduğunu anladım ve hemen bir arabaya atlayarak 40 numaralı posta bürosuna koştum. “Bu adrese bir mektup var mı?” diye sordum. Memur, ‘Hayır, yok,’ dedi. Bir kere daha aramasını rica ettim. Bu ısrarım adamı kızdırdı, ‘Benimle alay mı ediyorsunuz mösyö,’ dedi. ‘Bu adrese bir mektup vardı ama üç gün önce bir

hanım gelip onu aldı. Arkadan bir bey geldi o da mektubu istedi. Hem epey de canımı sıktı. Bıktım artık bu mektuptan.'"

"Bana o beyi tarif etmesini istedim ama cevap bile vermedi." Rouletabille sustu. Herkes bu olaya kendine göre bir anlam vermeye çalışıyordu. Birkaç saat sonra, Matmazel Stangerson bu çantayı kaybettiğini itiraf etti. Her şey yukarda anlatıldığı gibi olmuş. Gidip mektubu almış. Fakat bunu kendisiyle alay etmek isteyen birinin yazmış olduğunu düşünerek mektubu yakmıştı. Emniyet Müdürü, Mösyö Stangerson'a kızının o gün ne için Paris'e gittiğini sordu. Mösyö Darzac'la beraber gitmişlerdi. Mösyö Darzac, saldırının ertesi gününe kadar da şatoda görünmemişti.

Çanta kaybolduğu zaman Mösyö Darzac'ın Matmazel Stangerson'un yanında bulunuşu hepimizin dikkatini çekti. O sırada jandarma onbaşısı gelerek Mösyö Frederic Larson'un içeri girmek istediğini haber verdi.

Elinde bir çift çamurlu ayakkabı ile içeri giren polis müfettişi onları yere fırlatarak, "İşte saldırganın giydiği ayakkabılar," dedi. "Onları tanıdınız mı Jacques Baba!..."

Jacques Baba bu kirli ayakkabıların üstüne hayretle eğildi ve bir süre önce tavan arasının bir köşesine attığı eski ayakkabılarını tanıdı. O kadar bozulmuştu ki, heyecanını gizlemek için öksürmek zorunda kaldı.

Larson, bu kez de Jacques Baba'nın elindeki mendili göstererek, "Bu mendil de Sarı Oda'daki mendile ne kadar benziyor," dedi.

Jacques Baba titreyerek, "Biliyorum, biliyorum," diye kekeledi... "Birbirinin aynısı."

Larson devam etti, “Sarı Oda’da bulunan bere de belki Jacques Baba’nın eski bir beresidir!...”

Bayılmak üzere olan ihtiyara dönerek, “Kendinizi toplayın,” dedikten sonra, “Müdür bey ve yargıç bey,” diye devam etti. “Saldırgan bunlarla kişiliğini gizlemeye çalıştı. Çünkü Mösyö Stangerson’un yanından bir saniye bile ayrılmamış olan Jacques Baba’nın saldırgan olamayacağını hepimiz biliyoruz. Fakat... Mösyö Stangerson eğer o gece fazla oturmamış olsa... Ve kızından ayrılır ayrılmaz şatoya dönmüş olsa... Ve saldırı, laboratuvarda kimse yokken ve Jacques Baba tavan arasında uyurken yapılmış olsaydı saldırganın Jacques Baba olduğundan kimsenin şüphesi kalmayacaktı! Dramın biraz erken oluşu bu adamcağızı kurtardı. Saldırgan ses seda duymayınca herkesin yatmış olduğunu sandı. Böylece gizlice içeri girebilen, evdekilerin davranışlarını yakından bilen ve suçu Jacques Baba’nın üstüne atacak deliller hazırlayabilen adam evin yabancısı olamaz. Acaba içeri ne zaman girdi?... Öğleden sonra mı?... Akşam mı?... Bunu bilemem, fakat evin âdetlerini bu kadar yakından bilen bir kişi Sarı Oda’ya gireceği saati de bilebilir.”

Mösyö de Marquet, “Laboratuvarda insan varken de içeri giremezdi ya,” dedi.

Larson, “Bunu bilemezsiniz,” dedi. “Akşam yemeğini laboratuvarda yemişler. Yemek servisi için içeri girildi çıkıldı tabii. Sonra saat 23.00 ile 24.00 arasında da kimya denemeleri yapıldı. O sırada profesör de, kızı da, Jacques Baba da fırınların başında meşguldüler. Evin yabancısı olmayan saldırganın tuvalette ayakkabılarını çıkardıktan sonra bu fırsattan faydalanarak yavaşça, Sarı Oda’ya girdiğini düşünebiliriz.”

Mösyö Stangerson, "Olabilecek bir şey değil bu," diye itiraz etti.

"Belki ama imkânsız bir şey de değil!... Kesin olarak hiçbir şey söylenemez... Gelelim odadan kaçışına. Acaba nasıl kaçabildi?... Nasıl olacak... En tabii şekilde..."

Larson bir saniye kadar sustu. Bu süre bize çok uzun gelmişti. Merakla sözünü bitirmesini bekliyorduk. Larson, "Ben Sarı Oda'yı gördüm ama. Kapıdan başka bir yerden dışarı çıkılmayacağını siz de gördünüz!.. Madem ki çıkılamaz... Saldırgan da elbette kapıdan çıktı. Bunun böyle olması gerekir... Başka bir şey düşünülemez. Saldırıyı gerçekleştirdi ve kapıdan çıktı. Fakat hangi anda?.. Kendisine en kolay geldiği bir anda. Şimdi olaydan sonra olanları gözden geçirelim: İlk anlar da Mösyö Stangerson ile Jacques Baba kapının önünde olduğundan oradan çıkamaz. Sonradan Jacques Baba'nın bir süre uzaklaştığı ve Mösyö Stangerson'un yanına geldiği an var, daha sonra kapıcının karısıyla Jacques Baba'nın Mösyö Stangerson'un yanına geldikleri an var, bir de kapının kırılıp hepsinin Sarı Oda'ya girdiği an var: Saldırganın kaçması için en uygun an, kapının önünde en az kişinin bulunduğu zamandır. O da Mösyö Stangerson'un kapının önünde yalnız kaldığı andır. Başka türlü Jacques Baba'nın da suç ortaklığına inanmak gerekir ki buna hiç ihtimal vermiyorum. Saldırganın kaçtığını görmüş olsaydı pencereyi muayene etmek için parka çıkmazdı. Demek ki Mösyö Stangerson yalnızken kapı açıldı ve saldırgan çıktı!... Profesörün saldırganı yakalamaması, kaçmasına göz yumması hatta arkasından pencereyi kapatması için çok önemli nedenler olmalı! Bir kere Jacques Baba'nın dönünce her şeyi bıraktığı gibi bulması gerekiyordu. Onun için de ölüm halinde olan Matmazel Stangerson babasının ısrarı üzerine

sürünerek kapıyı kilitledi ve sonra yarı ölü halde yere serildi. Saldırıyı kimin gerçekleştirdiğini bilmiyoruz, Mösyö ve Matmazel Stangerson'un kimin kurbanı oldukları da meçhul. Fakat onların bunu bildiklerinden şüphe yok!... Bu ne korkunç bir sırdır ki, baba, can çekişmekte olan kızını kilitli kapının ardında bırakmaya katlanıyor ve saldırganın kaçmasına göz yumuyor. Saldırganın 'Sarı Oda'dan kaçmasını başka türlü izah etmek mümkün değildir."

Bu aydınlatıcı ve dramatik açıklamadan sonra derin bir sessizlik oldu. Hepimiz profesör adına çok üzgündük. Larson insafsız bir mantıkla onu ya bize bütün sırlarını açığa vurmaya ya da susmaya mecbur ediyordu. Birden adamın bir ıstırap heykeli gibi ayağa kalktığını gördük. Elini öyle bir haşmetle uzattı ki, kutsal bir varlığın önündeymiş gibi başlarımızı eğdik. Gürleyen bir sesle şunları söyledi, "Ölmek üzere olan evladımın başı üzerine yemin ederim ki, çocuğumun imdat isteyen sesini duyduğum andan itibaren kapının önünden ayrılmadım. Ve laboratuvarda yalnız bulunduğum sırada da bu kapı hiç açılmadı. Ve nihayet üç adamla 'Sarı Oda'ya girdiğimizde de saldırgan orada yoktu. Ve yemin ederim ki saldırganı tanımıyorum."

Bu yeminin kutsallığına rağmen, ona inanmadığımızı söylemeye gerek var mı bilmem?.. Larson bize gerçeği gösterir gibi olmuştu. Onu tekrar kaybetmek istemiyorduk. Mösyö de Marquet konuşmamızın sona erdiğini söyleyince laboratuvardan çıkmaya hazırlanmaya başladık. O sırada genç gazeteci Joseph Rouletabille profesöre yaklaştı ve elini sevgiyle tutarak, "Ben size inanıyorum efendim," dedi.

Korbey mahkemesinde zabıt kâtipliği yapan Mösyö Maleine'nin anlattıkları burada bitiyor.

Laboratuvarda geçenlerin hepsini Rouletabille'in gelip bana anlattığını söylemeye bilmem, gerek var mı?

*

Mösyö Darzac'ın bize ayırttığı küçük salonda arkadaşımın kaşla göz arasında yazdığı makaleyi alarak şatodan ayrılmaya hazırlanıyordum. Saat altıya yaklaşıyordu. Rouletabille, Mösyö Darzac'ın daveti üzerine geceyi şatoda geçirmeye karar vermişti. Mösyö Stangerson bu acı günlerde, evin o bölümünü tamamen Mösyö Darzac'a bırakmıştı. Arkadaşım beni istasyona kadar geçirmek istedi. Parktan geçerken, "Bu Frederic Larson gerçekten yetenekli bir polis. Şöhretini boş yere kazanmamış," dedi. Jacques Baba'nın ayakkabılarını nasıl buldu biliyor musunuz? Zarif ayak izlerinin başlayıp kaba ayak izlerinin kaybolduğu yerde, dikdörtgen bir çukur vardı. Önceden orada bir taş bulunduğu belli oluyordu. Bu taşı arayıp bulamayınca, saldırganın ayakkabılarını bu taşa bağlayarak havuza atabileceğini düşündü. İyi hesap etmişti. Hesabı doğru çıktı. Bu dikkatimden kaçmıştı, ama benim aklım başka yerdeydi. Saldırganın arkasında bıraktığı yanlış delillerin çokluğundan, şüpheleri ihtiyar emektarın üzerine çekmek istediğini anlamıştım. Hatırlarsanız ona odada bulunan berenin başındaki bereye benzediğini söylemiş ve mendili tarif ederken de onun mendilini örnek almıştım. Bu noktaya kadar Larson'la aynı fikirdeyiz. Fakat ondan sonrası için görüşümüz ayrılıyor. O, iyi niyetle çok yanlış bir yola girmiş. Galiba onunla hayli çatışmak

zorunda kalacağım. Hem de elimde hiçbir delil olmadan!... Bu muhteşem bir çatışma olacak!...

Genç arkadaşımın bu sözleri büyük bir ciddiyetle söylemesi beni şaşırtmıştı.

“Evet güzel,” diye konuşmasını sürdürdü. “Acaba bir fikre dayanarak tartışmak hiç delilsiz tartışmak mı demektir?...”

O sırada şatonun arkasından geçiyorduk. Hava kararmıştı. Birinci katta bir pencere açıktı. Dışarıya hafif bir ışık sızıyor ve birtakım sesler geliyordu. O pencerenin altındaki kapının köşesine kadar gittik. Rouletabille yavaş sesle bana bu pencerenin Matmazel Stangerson’un odasına ait olduğunu söyledi. Dikkatimizi çeken sesler kesilmişti. Sonra tekrar başladı. Boğuk iniltilerdi bunlar. Ancak üç kelime seçebildik: “Zavallı!... Zavallı Robert!.” Rouletabille elini omzuma koydu, kulağıma eğildi, “Eğer burada konuşulanları işitebilseydim, araştırmalarım daha çabuk sona ererdi,” dedi.

Etrafına bakındı. Akşamın gölgeleri çevremizi sarmıştı. İniltiler dinmişti. Rouletabille, “Madem işitemiyorum, öyleyse görmeye çalışalım,” dedi. Ve gürültü etmememi işaret ederek beni, büyük bir kayın ağacına doğru sürükledi. Bu ağaç pencerenin tam önünde idi ve dallarının bir kısmı birinci katla aynı hizadaydı. Bu dallara tırmanılsa Matmazel Stangerson’un odasının içi görülebilirdi. Rouletabille de böyle düşünmüş olacak ki, ağacın gövdesine sarıldığı gibi yukarı tırmandı ve dalların arasında gözden kayboldu. Etrafta derin bir sessizlik vardı. Karşıdaki pencere hâlâ aydınlıktı. Başımın üstündeki ağaç ise sessizdi. Sonra birden şu sözleri duydum, “Önce siz...”

“Hayır, rica ederim siz geçin!...”

Başımın üstünde konuşuyorlar ve birbirlerine nezaket gösteriyorlardı. Ağaçtan iki gölgenin atladığını görünce şaşırdım kaldım. Arkadaşım oraya tek olarak çıkmış iki kişi iniyordu.

“Merhaba Mösyö Sinclair,” diye selamladı beni.

Bu Frederic Larson’du. Polis müfettişi oraya arkadaşımdan önce yerleşmişti.

İkisi de benim şaşkınlığımın farkında olmadı. Bulundukları yerden, Matmazel Stangerson ile yatağın yanına diz çökmüş olan Mösyö Darzac arasında dokunaklı bir sahneye tanık olmuşlardı galiba!... Şu anda ikisi de bu duruma başka başka anlamlar veriyordu. Rouletabille’in, Darzac hakkında iyi şeyler düşündüğü belliydi. Oysa ki Larson, Matmazel Stangerson’un nişanlısının rol yaptığına inanıyordu.

Parkın demir kapısına yaklaştığımız sırada Larson, “Bastonum,” diye bağırdı.

Rouletabille, “Bastonunuzu mu unuttunuz,” diye sordu. “Evet, onu orada... Ağacın dibinde bıraktım.” Hemen döneceğini söyleyerek ağaca doğru koştu. Yalnız kaldığımızda Rouletabille, “Larson’un bastonuna dikkat ettiniz mi,” diye sordu. Şimdiye kadar elinde görmediğim yepyeni bir baston bu. Elinden hiç bırakmıyor. Sanki başka birinin eline geçmesinden korkuyor gibi... Bundan önce Larson’un baston kullandığını görmemiştim. Bu bastonu nerede buldu acaba?... Hiç baston kullanmayan birinin Glandier olayının ertesi gününden sonra bastonsuz tek adım atmaması çok tuhaf!... Şatoya geldiğimiz gün bizi görünce saatini cebine koydu ve hemen

yerden bastonunu aldı. Bu hareketine önem vermemekle hata ettim."

Parkın dışına çıkmıştık. Rouletabille artık konuşmuyordu. Aklına Larson'un bastonu takılmıştı herhalde Epinay'dan aşağıya doğru inerken, "Frederic Larson, Glandier'e benden önce geldi. Araştırmalarına da benden önce başladı. Benim bilmediğim birtakım şeyleri öğrenmiş, benim bilmediğim birtakım delilller bulmuş olabilir... Hay Allah!... Bu bastonu nereden çıkardı?... Robert Darzac'dan şüphe ettiği besbelli... Bu şüphesi belki elle tutulur bir şeye dayanıyordun.. Onun tutabildiği ve benim tutamadığım bir şeye!... Sakın bu baston olmasın?... Hay Allah!... Bu bastonu nereden buldu acaba?..."

Epinay'a geldiğimizde trene yirmi dakika vardı. Bir kafeye girdik. Hemen arkamızdan kapı açıldı ve bastonunu elinde sallayarak Larson göründü. Gülerek, "Onu buldum," diye bağırdı.

Üçümüz bir masaya oturduk. Rouletabille gözlerini bastondan ayırmıyordu. Öylesine dalmıştı ki Larson'un bir istasyon memuruna yaptığı işareti görmedi. Genç bir adamdı bu. Küçük sarı bir sakalı vardı. Memur kalktı, içtiği içkinin parasını ödeyerek selam verip çıktı. Eğer bu sarı sakal, birkaç gün sonra, bu öykünün en acıklı anında karşıma çıkmış olmasaydı onu belki de hiç hatırlamayacaktım. O zaman memurun Larson'un bir adamı olduğunu öğrendim. Larson tarafından Epinay sur Orge'a gelip giden yolcuları izliyordu. Larson işine yarayacak hiçbir şeyi ihmal etmiyordu. Rouletabille, "Mösyö Fred, ne zamandan beri baston kullanıyorsunuz," diye soruverdi. "Her zaman elleriniz cebinizde dolaştığınızı görürdüm."

“Onu bana hediye ettiler,” dedi.

“Herhalde yeni hediye etmiş olacaklar...”

“Evet, Londra’da hediye ettiler...”

“Doğru, Londra’dan yeni geldiniz!... Şu bastonu görebilir miyim?...”

“Tabii, elbette.”

Bambu ağacından yapılmış bir bastondu. Baş tarafında altın bir halkası vardı. Rouletabille onu dikkatle gözden geçirdikten sonra!

“Size Londra’da, bir Fransız bastonu hediye etmişler,” dedi. Bakın markasına: ‘Cassette 6 bis Opera! ”.

Fred, “Biz nasıl çamaşırlarımızı Londra’da yıkatıyorsak İngilizler de pekâlâ Paris’ten bir baston satın alabilirler,” dedi.

Rouletabille beni vagonuma yerleştirdikten sonra, “Adres aklınızda aldı mı,” diye sordu.

“Evet,” dedim. “Casette 6 bis Opera. Yarın benden bir haber alırsınız.”

Daha o akşam baston ve şemsiye satan Mösyö Casette ile görüştüm. Ve arkadaşıma şöyle yazdım, “Mösyö Casette tıpatıp Mösyö Darzac’a benzeyen birini tarif ediyor, sakallı, açık renk pardesülü, melon şapkalı bir adam saldırının olduğu akşam saat sekize doğru gelip buna benzer bir baston satın almış. Mösyö Casette iki yıldan bu yana böyle bir baston satmamış. Fred’in bastonu da yeni. Demek elindeki baston o. Onu kendi satın almış olamaz. Çünkü o sırada Londra’daydı. Sizin gibi ben de onu Mösyö Robert Darzac ile ilgili bir yerde bulduğuna inanıyorum. Fakat eğer sizin iddia ettiğiniz gibi

saldırgan saat 17.00'de hatta 18.00'de Sarı Oda'ya girdiyse bu bastonu satın alışı Robert Darzac'ı temize çıkarmıyor mu?"

Bu anlattıklarımdan sekiz gün sonra, 2 Kasım'da Paris'teki evime şöyle bir telgraf geldi, "İlk trenle Glandier'e gelin! Tabancalarınızı da alın. Sevgiler. Rouletabille."

O sıralarda staj gören genç bir avukattım. Davaya katılmaktan çok kendimi mesleğime hazırlamak için mahkemelere gidiyordum. Onun için Rouletabille'in beni istediği saat yanına çağırmasına şaşırmadım Üstelik Glandier olayıyla ne kadar ilgilendiğimi de biliyordu. Ondan sekiz günden beri haber alamamıştım. Sadece gazetelerin yazdıklarıyla Rouletabille'in gazetesine gönderdiği birkaç kısa notu okumuştum. Koyun kemiğinin üstündeki lekelerin insan kanı olduğunu, Matmazel Stangerson'un taze kanından başka, birkaç yıllık eski kan izlerinin de bulunduğunu bu notlardan öğrendim.

Olay bütün dünya gazetelerine yansımıştı. İnsanları böylesine meşgul eden bir olay görülmemiştir. Buna rağmen soruşturma bir türlü ilerlemiyordu. Onun için arkadaşımın daveti beni çok memnun etti. Yalnız "Tabancalarınızı alın" sözü beni düşündürüyordu. Demek buna ihtiyaç olacaktı. İtiraf edeyim ki cesur biri değilim. Fakat darda kalmış bir arkadaşım benden yardım istiyordu. Hiç tereddüt etmeden biricik tabancamı, dolu olup olmadığını gözden geçirdikten sonra, cebime yerleştirdim.

Orleans garına giderken Rouletabille'in "tabancalarınızı" diye yazdığı aklıma geldi. Hemen silah satan bir dükkâna girdim, güzel küçük bir tabanca satın aldım. Onu da arkadaşıma hediye edecektim.

Arkadaşımın beni Epinay istasyonunda karşılayacağını umuyordum. Fakat orada değildi. Bir araba göndermişti. Çok geçmeden Glandier'deydim. Kapıda da kimseler yoktu. Genç arkadaşımı şatonun kapısında gördüm. Beni dostça selamladı. Sonra boynuma sarılarak sağlığımı sordu.

Daha önce sözünü ettiğim küçük salona girince Rouletabille beni bir koltuğa oturttu ve "İşler fena," dedi.

"Fena olan ne var?..."

"Her şey!..."

Bana yaklaştı ve kulağıma fısıldadı: "Frederic Larson, Mösyö Darzac'a karşı açıkça cephe aldı."

Buna şaşmadım. Darzac'ın, zarif ayak izleri önünde sarardığını gördüğümden beri böyle bir şeyi bekliyordum. "Peki," dedim. "Ya bastondan ne haber?..." "Baston yine hep Larson'un elinde. Ondan hiç ayrılmayan Larson'un elinde."

"Fakat bu baston Mösyö Darzac'ı temize çıkarmıyor mu," diye sordum.

"Ne yazık ki hayır," dedi. "Mösyö Darzac baston satın almadığını söylüyor. Artık ne düşüneceğimi bilemiyorum. Çünkü Darzac öyle garip yerlerde susuyor ki, ben bile söylediklerine inanamıyorum."

"Bu baston Larson için önemli bir delile benziyor. Satın alındığı saate bakılırsa saldırganın elinde bulunmasına imkân yoktu."

"Larson için saatin değeri yok. O benim gibi saldırganın saat 17.00 ile 18.00 arasında Sarı Oda'ya girdiğine inanmıyor ki... Canı isterse

onu odaya saat 22.00 ile 23.00 arası sokar... O saatte profesörle kızı ve Jacques Baba çok önemli kimya deneyleriyle meşguldüler ve fırının başında bulunuyorlardı. Ne kadar imkânsız görünse de Larson, arkaları dönük olduğu bir sırada saldırganın içeriye süzüldüğünü iddia edebilir. Zaten buna benzer bir şeyler de söylemişti. İnsan düşününce bu iddiayı saçma bulur. Çünkü iddia ettiği gibi eve daima girip çıkan biri profesörün biraz sonra müştemilattan gideceğini de bilir ve onun gitmesini bekler. O laboratuvarda iken içeri girme tehlikesini neden göze alsın? Sonra evi tanıyan bu adam müştemilata ne zaman girmiş olabilir?... Larson'un düşüncesini kabul etmeden önce dikkate alınacak noktalar bunlar. Yalnız ben şimdilik susmak zorundayım. Larson onu suçladığı için işler Mösyö Darzac'ın aleyhine dönebilir. Bereket versin ki ben buradayım. Çünkü Mösyö Darzac aleyhine, bu baston hikâyesinden daha önemli görünen bazı belirtiler de var. Aslında bu baston işine bir türlü aklım ermiyor. Çünkü Larson, Darzac'ın önünde bu bastonu kullanmaktan çekinmiyor. Larson'un sistemlerinin çoğunu anlıyorum ama bu baston işini bir türlü anlayamadım." "Frederic Larson şatoda mı?"

"Evet, hiç ayrılmadı. Mösyö Stangerson'un isteği üzerine burada yatıp kalkıyor. Mösyö Stangerson ona Darzac'ın bana davrandığı gibi davranıyor. Larson onu, saldırganı tanımak ve kaçmasına yardım etmekle suçladığından beri gerçeği meydana çıkarması için ona elinden gelen kolaylığı gösteriyor. Mösyö Darzac da bana aynı şeyi yapmıyor mu?"

"Fakat siz Darzac'ın suçsuz olduğuna inanıyorsunuz!..."

“Suçlu olabileceğini düşündüğüm zamanlar da oldu. Örneğin, buraya ilk gelişimizde… Artık Mösyö Darzac ile aramızda geçenleri size anlatmanın sırası geldi.”

Burada Rouletabille sözünü kesti ve bana tabancaları getirip getirmediğimi sordu. Ona iki tabancayı da uzattım. İyice kontrol etti. Mükemmel, diyerek bana geri verdi.

“İhtiyacımız olacak mı?” diye sordum.

“Belki de bu akşam!” dedi. “Çünkü geceyi burada geçireceğiz. Buna canınız sıkılmadı ya?...”

Yüzümü buruşturarak, “Bilakis,” dedim.

Rouletabille gülmeye başladı. Sonra kendini topladı, “Şimdi gülmenin sırası değil! Ciddi konuşalım. Bu esrar şatosunun kapısını bize açtıran cümleyi hatırlıyor musunuz,” diye sordu.

“Evet,” dedim. Çok iyi hatırlıyorum. ‘Papazın evi cazibesinden, bahçe de güzelliğinden bir şey kaybetmemiş.’ Laboratuvarın ocağından çıkardığınız yanık kâğıtta da bu cümle yazılıydı değil mi?”

“Evet... Ve kâğıdın altında ‘23 Ekim’ tarihi okunuyordu. Bu tarih çok önemli… Şimdi size saçma gelen bu cümlenin ne olduğunu anlatacağım Ayın 23’ünde Mösyö ve Matmazel Stangerson’un Elysee Sarayı’nda bir kabul töreninde bulunduklarını bilmem biliyor muydunuz?... Zannedersem yemeğe de kaldılar. Ben bu törene katıldıklarını biliyorum, çünkü onları gözlerimle gördüm. Ben de görevli olarak oradaydım. O gün ağırladıkları Philadelphia’lı bilim adamlarından biri ile söyleşi yapacaktım. O güne kadar ne Mösyö

Stangerson'u ne de kızını görmüştüm. Bir ara boş bir oda buldum. Hemen bir koltuğa oturdum. Tanınmış kişiler arasına sıkışıp kalmaktan bunalmış, hülyalara dalmıştım. Birden burnuma siyahlı kadının kokusu geldi. 'Siyahlı kadının parfümü de nereden çıktı, diye soracaksınız. Bu çok sevdiğim bir kokudur... Çocukluğumda bana bir ana şefkati gösteren ve hep siyahlar giyinen bir kadının kokusu!... O gün, 'siyahlı kadının parfümünü' süren kadın beyazlar giymişti. Harikulade güzeldi. Elimde olmadan bir süre bakakaldım, onun ve kokusunun ardından gittim. Bu güzel kadın, ihtiyar bir erkeğin kolunda idi. Herkes dönüp onlara bakıyordu. 'Profesör Stangerson ile kızı', diye söylendiklerini duydum ve o zaman kim olduklarını anladım. Uzaktan tanıdığım Mösyö Robert Darzac ile karşılaştılar. Profesör Stangerson Amerikalı bilim adamlarından biri ile konuşmaya daldı. Mösyö Darzac da Matmazel Stangerson'u bahçeye doğru sürükledi. Ben hâlâ arkalarındaydım. O akşam çok güzel bir hava vardı. Bahçe kapıları ardına kadar açıktı. Matmazel Stangerson sırtına ince bir şal aldı ve Darzac'ı bahçenin ıssız bir yerine götürdü. Mösyö Darzac'ın heyecanı dikkatimi çektiğinden arkalarından gitmeye devam ettim. Onlara paralel bir yoldan ilerliyordum. Karşılarına çıkmamak için çimenliğe saptım. Gece karanlıktı. Çimenlerden ayak seslerim duyulmuyordu. Bir lambanın titrek ışığı altında durmuşlardı. Bir kâğıdın üstüne eğilmiş merakla bir şeyler okuyorlardı. Ben de durdum. Etrafım gölgeler ve sessizlikle çevrilmişti. Onlar beni görmüyorlardı. Matmazel Stangerson'un kâğıdı katlarken şöyle söylediğini duydum, 'Papazın evi cazibesinden, bahçe de parlaklığından bir şey kaybetmemiş.' Bu cümleyi üzgün ve alaycı bir tavırla söylemişti. Sonra da sinirli sinirli güldü. Bu sözler adeta belleğime işlendi kaldı. O sırada Darzac tuhaf

bir şey söyledi, 'Sizi elde etmek için bir cinayet işlemem mi gerekecek?' Heyecan içindeydi. Matmazel Stangerson'un elini dudaklarına götürdü. Uzun uzun öptü ve omuzlarının oynamasından anladım ki ağlıyordu. Sonra uzaklaştılar.

"Büyük galeriye döndüğümde Mösyö Robert Darzac'ı göremedim Onu ancak saldırı olayından sonra Glandier'de görecektim. Fakat Matmazel Stangerson babası ve bilim adamlarıyla beraber oradaydı. Arthur Rance'ın yanında duruyordu. Adam ona ateşli ateşli bir şeyler anlatıyor ve gözleri pırıl pırıl yanıyordu. Zannedersem, Matmazel Stangerson onun anlattıklarını dinlemiyordu bile. Yüzünde bir kayıtsızlık ve sıkıntı okunuyordu. Arthur Rance canlı bir adamdır ve yüzü daima kırmızıdır, içkiye düşkün olmalı. Matmazel Stangerson gittikten sonra büfeye geçti ve oradan ayrılmadı. Ben de yanına gittim ve bu kalabalıkta ona bazı yardımlarda bulundum. Teşekkür etti. Ve üç gün sonra ayın 26'smda (yani saldırı olayının ertesi günü) Amerika'ya döneceğini söyledi. Ona Philadelphia'dan bahsettim. 25 yıldır o şehirde oturuyormuş ve Starıgerson'ları da orada tanımış. Durmadan şampanya içiyordu. Yanından ayrıldığımda yarı sarhoştu.

"İşte aziz dostum, o gecem böyle geçti. Mösyö Darzac ile Matmazel Stangerson üzerimde öyle bir etki bırakmışlardı ki, bütün gece onları düşündüm. Ve sabah gazetelerinde Matmazel Stangerson'u öldürmeye çalıştıklarını okuduğum zaman, neler hissettiğimi tahmin edebilirsin. 'Sizi elde etmek için mutlaka bir cinayet işlemem mi gerekecek...' Bu sözler bir türlü aklımdan çıkmıyordu.

"Buna rağmen Mösyö Darzac'la karşılaşınca ona bundan bahsetmedim. Sadece Matmazel Stangerson'un elindeki kâğıtta

okuduğu ‘papazın evi ve parlak bahçe’ cümlesini tekrarladım. Bu da bana şatonun kapılarını açtırmaya yetti. Acaba o sırada Darzac’ın saldırgan olduğunu mu sanıyordum. Hayır, böyle bir şey düşündüğümü sanmıyorum. Aslında hiçbir şey düşünmüyordum. Ortada henüz bir delil de yoktu. Sadece elinden yaralı olup olmadığını anlamak istiyordum.

“Yalnız kaldığımızda ona Elysee Sarayı’nda tesadüfen işitmiş olduğum sözleri anlattım. Biraz şaşırdı ama ‘Papazın evi’ hakkındaki cümleyi duyduğu zaman, daha kötü olmuştu. Matmazel Stangerson’un o gün Elysee Sarayı’na gitmeden 40 numaralı posta bürosuna uğrayarak oradan bir mektup aldığını söylediğim zaman daha da bozuldu. Bu mektup aynı gün yazılmıştı. Hatırlarsanız laboratuvarın ocağında bulduğum yanık kâğıdın üstünde 23 Ekim tarihi vardı. Elysee’den dönünce, Matmazel Stangerson mektubu yakmak istemiş olacak. Bu mektubun saldırıyla ilgili olmadığını Mösyö Darzac boşuna iddia etti. Böylesine karanlık bir olay karşısında bu mektubu adaletten gizlemesinin doğru olmayacağını kendisine söyledim. Çünkü ben bu mektubun büyük bir önem taşıdığından emindim. Zaten Matmazel Stangerson’un mektubu okurken sesindeki ümitsizlik ve döktüğü gözyaşları da bunu açıkça gösteriyordu. Bunu kendisine de anlattım ve mektup okunduktan sonra kullandığı, cinayet işlemek ile ilgili sözleri de hatırlattım, Robert Darzac çok heyecanlanmıştı. Bütün bundan yararlanarak, onun yüzüne bakmadan, ‘Evlenmek üzereydiniz,’ dedim. Sonra birdenbire, bu mektubu yazan adam yüzünden evlenmeniz imkânsız bir hale geldi. Çünkü bu mektubu okur “kurnaz, Matmazel Stangerson’u elde etmek için bir cinayet işlemek gerekeceğinden söz ettiniz. Demek ki, sizinle Matmazel Stangerson arasında biri var.

Sizinle evlenmesine engel olan biri... Evlenmemesi için onu öldürmeyi bile göze alan biri!... Sözlerimi de şöyle bitirdim.

“Artık bana saldırganın ismini söyleyebilirsiniz mösyö!...” “Farkına varmadan dehşet dolu şeyler söylemiş olmalıyım ki, gözlerimi Robert Darzac’a çevirince, karşımda altüst olmuş bir yüz, ter içinde bir alın ve korkulu gözler gördüm.”

“‘Mösyö, sizden bir şey rica edeceğim,’ dedi. ‘Size belki saçma gelecek ama ben bunun için hayatımı vermeye hazırım. Yargıcın önünde, Elysee bahçelerinde duyduğunuz ve gördüğünüz şeylerden hiçbir zaman söz etmeyin! Ne yargıcın, ne de başkalarının yanında bu konuyu açmayın!... Size yemin ederim ki suçsuzum. Bana inandığınızı da biliyorum. Papazın evi cazibesinden, bahçe de parlaklığından bir şey kaybetmemiş cümlesi yüzünden şüphelerini çekmektense, suçlu olarak adalete teslim olmaya razıyım...’“

“‘Adalet bu cümleyi öğrenmemeli. Bu da sizin elinizde mösyö. Lütfen Elysee’de geçenleri unutun. Caniyi bulmak için önünüzde bundan başka bin çeşit yol var. Size bu yolları açacağım ve her şekilde yardım edeceğim!... Buraya yerleşmek ister misiniz? Burada yiyip içip, yatmak… Benim ve hepimizin davranışlarını kontrol etmek, emretmek... Bu şatonun efendisi olmak ister misiniz?...’“

Rouletabille, nefes almak için bir süre duraksadı. Arkadaşımın buraya kolaylıkla yerleşmesindeki sırrı, Robert Darzac’ın ona karşı davranışlarını şimdi anlıyorum. Öğrendiklerim merakımı büsbütün arttırmıştı Sekiz günden beri Glandier’de neler geçmişti? Mösyö Darzac’a karşı Larson’un kullanmak istediği bastondan daha kesin deliller bulunduğunu söylememiş miydi?

Arkadaşım, “Her şey onun aleyhine gelişiyor,” dedi. “Ve durum gittikçe ciddileşiyor. Darzac buna pek aldırış etmiyormuş gibi görünüyorsa da, bence hata ediyor!... O Matmazel Stangerson’un sağlığından başka bir şeyle ilgilenmiyordu. Fakat o sırada ‘Sarı Oda’nın Esrarı’ndan daha esrarlı bir olayla karşılaştık.”

“Bu olamaz,” diye bağırdım.

Rouletabille, heyecanımı yatıştırmaya çalışarak, “Yine Robert Darzac’a gelelim,” dedi. “Her şey onun aleyhine dönüyor demiştim. Zarif ayak izleri onun ayak izlerine, bisikletin izleri de onun bisikletinin izine benziyor. Onu tam o sırada Paris’e ne diye götürdü? Bir daha şatoya dönmek niyetinde değil miydi? Nişanının bozulmasıyla Stangerson’larla ilgisini de mi kesiyordu? Yetkililer, önün bu münasebetleri devam ettirmek niyetinde olduklarını söylüyorlar. Fakat Larson buna inanmıyor Darzac nişanlısı ile Louve mağazasına gittiği günden sonra saldırının ertesi gününe kadar şatoda gözükmedi. Matmazel Stangerson çantasıyla anahtarını kaybettiğinde Darzac yanındaydı. O günden sonra yalnız Elysee Sarayı’nda görüştüler. Fakat belki de mektuplaşmışlardı. Matmazel Stangerson (poste restant[3]) bir mektup almaya gitmişti. Larson, bu mektubu Darzac yazdı sanıyor. Larson Elysee Sarayı’nda geçenleri bilmediğinden çantayı da, anahtarı da Robert’in çaldığına inanıyor. Kızını kendisiyle evlenmeye mecbur etmek için, babasının en değerli belgelerini çalmış olabileceğini savunuyor. Bunların saçma düşünceler olabileceğini Büyük Fred de kabul ediyor ama ortada daha önemli şeyler var.”

Mösyö Darzac, ayın 24’ünde, Matmazel Stangerson’un bir gün önce gidip postadan aldığı mektubu postanede arıyor. Bunu bir türlü

anlayamıyorum. Tarif ettikleri adam, tıpatıp Mösyö Darzac'a benziyor. Fakat yargıç kendisine sorduğu zaman, Darzac bunu kesinlikle inkâr etti. Ve ben Mösyö Darzac'a inanıyorum. Çünkü Matmazel Stangerson'un bu mektubu aldığını o zaten biliyordu. Elysee'de onu beraber okumuşlardı. Ayın 24'ünde postaneye giden o değildi demek. Bence, ona çok benzeyen biriydi. Çantayı çalan adam olmalıydı.

Bu mektupta belki de Matmazel Stangerson'dan bir şey istemişti.

Onun gelmediğini görünce mektubunun eline geçip geçmediğini anlamak istemişti. Mektubunun alındığını ve istediğinin yapılmadığını görünce de, öfkelenmişti. Fakat istediği ne idi? Bunu Matmazel Stangerson'dan başka kimse bilemezdi. Ertesi günkü gazeteler o gece Matmazel Stangerson'un bir saldırıya uğradığını yazdılar. Daha ertesi gün de ben, kaybolan anahtar sayesinde profesörün dolabındaki belgelerin çalındığını keşfettim. İşte onun için de postaya müracaat eden adamın "saldırgan" olduğunu anladım. Larson da böyle düşünüyor ama o saldırganı Darzac sanıyor. Sorgu yargıcı da, Larson da, ben de ayın 24'ünde postaneye giden adam hakkında bilgi edinmek için elimizden geleni yaptık. Nereden geldiğini ve nereye gittiğini kimse bilmiyor. Mösyö Robert Darzac'a çok benzeyen bir adam olduğundan başka bir şey bilinmiyor. Darzac'a bu kadar çok benzeyen ve Larson'un elindeki bastonu da satın almış olan adam kim, diye gece gündüz aklımı yordum. İşin kötüsü, benzerinin postaneye gittiği saatte, Sorbonne'de dersi olan Robert Darzac derse gitmemiş, yerine bir arkadaşı ders vermiş. Nerede olduğunu ona sordukları zaman da, ormanda bir gezinti yaptığını l söylemiş. Arkadaşını yerine

bırakarak ormanda gezinmeye giden bir profesör hakkında ne düşünürsünüz? 24 Ekim sabahı ormanda gezinti | yaptığını söyleyen Mösyö Darzac 24'ü 25'e bağlayan gece ne yaptığını da bir türlü açıklamak istemiyor. Bu konuda ısrar eden Larson'a gayet | sakin, "Paris'te ne yaptığım kimseyi ilgilendirmez," diye cevap verdi. Larson da kimsenin yardımına gerek duymadan, bunun aslını öğreneceğine yemin etti. Bütün bunlar Büyük Fred'in görüşünü kuvvetlendiriyor.

Darzac'ı saldırgan olarak kabul edersek, bu polis müfettişinin, saldırganın odadan nasıl kaçtığına dair söylediklerini de doğru gibi gösterebilir. Mösyö Stangerson müthiş bir skandalı önlemek için onun kaçmasına yardım etmiş olabilir. Ben bu varsayımı yanlış buluyorum. Mösyö Larson'uhatalı bir yola sürükleyen budur zaten. Eğer ortada bir suçsuzun hayatı söz konusu olmasaydı, buna hiç aldırış etmezdim! Yalnız Frederic Latson'u yanlış bir yola sürükleyen gerçekten bu varsayım mıdır? İşte, bütün sorun burada...

Dayanamadım, "Larson haklı olabilir," dedim. "Mösyö Darzac'ın suçsuz olduğundan emin misiniz?... Aksi rastlantılar biraz fazla gibi geliyor bana..."

“Rastlantılar gerçeğin en büyük düşmanlarıdır.”

“Sorgu yargıcı ne düşünüyor?”

“Mösyö de Marquet, elinde kesin bir delil olmadıkça Robert Darzac’ı suçlamaktan çekiniyor. Çünkü herkesin, hatta Sorbonne’lunun bile buna karşı geleceğini biliyor. Matmazel Stangerson, Darzac’ı seviyor. Eğer ona hücum eden Darzac olsaydı, onu tanımamasına imkân yoktu. Sarı Oda karanlıktı ama unutmayın ki, küçük bir lamba hafif ışık veriyordu. İşte dostum üç gün önce işler bu durumda iken, size biraz önce söylediğim o inanılmaz olayla karşılaştık.

*

Rouletabille, “Sizi olayın geçtiği yere götüreyim ki, durumu anlayabilesiniz,” dedi. “Daha doğrusu bir şey anlamanın mümkün olmadığını göreceksiniz. Bana gelince; kimsenin bulamadığını bulduğumu sanıyorum. Yani saldırganın Sarı Oda’dan nasıl çıktığını keşfettim. Ne kimse yardım etti, ne de Mösyö Stangerson’un bir rolü oldu. Saldırganın kim olduğunu kesinlikle saptamadıkça bu görüşümü kimseye açıklayamam. Yalnız doğruluğundan eminim. Öylesine basit ve normal ki...”

“Üç gece önce şatoda geçenlere gelince: İlk önce bana akıl almayacak kadar imkânsız göründü. Şimdi bile, aklımda belirmeye başlayan varsayım saçma geliyor bana...”

Bunları söyledikten sonra genç gazeteci arkadaşım beni dışarı sürükledi. Şatonun etrafında dolandık. Dökülen yapraklar, ayaklarımızın altında çıtırdıyor ve bundan başka ses duyulmuyordu. Bu eski taşlar, burcu çevreleyen hendeğin içindeki

çamurlu su. Yaprak döküntüsü ile kaplı olan topraklar. Ağaçların siyah siluetleri yani her şey, vahşi bir esrarla sarılmış olan şatoya matemli bir hava veriyordu. Burcun etrafında dolandığımız sırada Yeşilli Adam'a rastladık. Korucu bize selam verdi ve hızla yanımızdan geçip gitti. Onu ilk kez Mathieu Baba'nın penceresinden gördüğüm günkü gibiydi. Tüfeği kayışla omzuna asılmıştı. Piposu ağzında, gözlükleri gözündeydi.

Rouletabille yavaş bir sesle, "Garip bir kuş," diye söylendi.

"Onunla konuştunuz mu," diye sordum.

"Evet, ama ağzından bir şey alamadım. Sadece homurdandı, omuzlarını silkti ve çekip gitti. Burcun birinci katında büyük bir odada oturuyor. Eskiden orası dua odasıymış. Orada tek başına yaşıyor ve hiç tüfeksiz gezmiyor. Yalnız kadınlara karşı nazik davranıyor. Kaçakçıların arkasından koşmak bahanesiyle geceleri sık sık kalkıp dışarı çıkıyor. Fakat ben kadınlarla buluşmaya gittiğini sanıyorum. Matmazel Stangerson'un oda hizmetçisi Sylvie onun metresi. Bugünlerde hancının karşısına âşık. Fakat Mathieu Baba karısını göz hapsine almış. Ve sanıyorum ki, Yeşilli Adam'ın bu aksiliği ve somurtkanlığı biraz da Madam Mathieu'ya yaklaşamadığından ileri geliyor. Yakışıklı bir delikanlı, zarif denecek kadar temiz giyiniyor. Çevredeki kadınlar, onun için deli oluyorlar.

Sol kanadın sonundaki burcu geçtikten sonra, şatonun arkasına dolandık. Rouletabille bana, Matmazel Stangerson'un dairesine açılan pencerelerden birini göstererek, "İki gece önce buradan geçmiş olsaydınız, bendenizi, bir merdivenin tepesinde şatoya girmeye hazırlanırken görmüş olacaktınız," dedi.

Böyle bir cambazlığa kalkışmasını hayretle karşıladığımı söylerken, bana şatonun dış şekline çok dikkat etmemi rica etti. Sonra içeri girdik.

“Şimdi de size birinci katın sağ kanadını gezdireceğim,” dedi. “Ben orada yatıyorum.”

Yerleri okuyucularıma daha iyi anlatabilmek için sağ kanadın birinci kat planını veriyorum. Bu plan, sonra öğreneceğiniz garip olayın ertesi günü, Rouletabille tarafından çizilmiştir.

BİRİNCİ KATIN PLANI: SAĞ KANAT

1) Rouletabille’in Larson’u yerleştirdiği yer.

2) Rouletabille’in Jacques Baba’yı yerleştirdi yer.

3) Rouletabille’in Mösyö Stangerson’u yerleştirdiği yer.

4) Rouletabille’in içeri girdiği pencere.

5) Rouletabille’in odasından çıkınca açık bulduğu pencere. Onu kapatıyor. Diğer kapılar ve pencereler de kapalıdır.

6) Birinci katın cumbası üstündeki teras.

Rouletabille’in arkasından iki taraflı kocaman merdivenden yukarı çıkmaya başladım. Birinci kat merdivenin sonunda bir sahanlık vardı. Bu sahanlığın sağında ve solunda uzanan iki koridor sağ ve sol kanada gidiyordu. Çok yüksek ve geniş olan bu koridor şatonun kuzeye bakan ön tarafından ışık alıyordu. Odaların pencereleriyse güneye bakıyordu. Ancak kapıları koridora açılıyordu. Profesör şatonun sol kanadında oturuyordu. Sağ kanatta Matmazel Stangerson’un dairesi vardı. Biz de sağ kanada saptık. Ayna gibi

parlayan cilalı parkenin üstüne bir yol halısı serilmişti. Kalın halı, ayaklarımızın sesini gizliyordu. Rouletabille, yavaşça, dikkatli yürümemi söyledi. Çünkü Matmazel Stangerson'un kapısı önünden geçiyorduk. Bu daire bir yatak odası, bir küçük oda, bir banyo, bir oturma odası ve bir salondan oluşuyordu. Koridora çıkmadan bu odaların birinden öbürüne geçilebiliyordu. Yalnız küçük oda ile salonun, koridora kapısı vardı. Koridor binanın sonuna kadar dosdoğru uzanıyordu. Bittiği yerde doğuya açılan yüksek bir pencereden ışık alıyordu (Plandaki 2 numaralı pencere.). Koridorun üçte ikisini geçince, kuzey taraftan dik açı şeklinde gelen başka bir koridor bu koridoru kesiyordu.

Daha iyi anlatabilmek için merdivenden doğudaki pencereye kadar uzanan kısmına (sağ koridor), onu dik açı şeklinde kesen koridora da (düz koridor) diyeceğiz.

Rouletabille'in odası bu iki koridorun birleştiği yerde bulunuyordu. Frederick Larson'un odasına da bitişikti. Bu iki odanın kapısı düz koridora açılıyordu. Matmazel Stangerson'un dairesine giden kapılar ise sağ koridorun üstündeydi. (Plana bakın!)

Rouletabille odasının kapısını itti. İçeri girdik ve kapıyı kapayıp sürgüledik. Etrafımı incelemeye fırsat bulamadan, bir hayret sesi çıkararak, bana küçük bir masanın üstündeki gözlüğü işaret etti.

“Bu da ne,” diyordu. “Bu gözlüğün masamda ne işi var?...”

Ben bir şey anlamadığım için sesimi çıkarmamıştım.

“İster misin... İster misin... diye söylendi, ister misin bu gözlük benim aradığım şey olsun?... Bir presbit[4] gözlüğü yani...”

Parmaklarıyla gözlüğün kabarık camlarını yokluyordu. Bu arada yüzüme bakarak, “Oh!... Oh!...” diye söylendi.

Düşündüğü şey onu çok şaşırtmış gibi.

“Oh!... Oh!...” diye tekrarladı.

Ayağa kalktı. Elini omzuma koydu ve deli gibi gülerek, “Bu gözlük beni deli edecek!” dedi. “Çünkü matematik olarak mümkün ama... insan olarak imkânsız... Ya da... Ya da....”

Kapı iki kere vuruldu. Rouletabille kapıyı araladı. Biri uzandı. Kapıcı kadını tanıdım. Onu sorguya çekmek için laboratuvara götürdükleri sırada görmüştüm. Birden şaşırdım. Çünkü onu hâlâ tutuklu sanıyordum. Kadın yavaş sesle, “Parkenin yarığı içinde,” diye fısıldadı.

Rouletabille, “Teşekkür ederim,” dedi ve kadın çekildi.

Arkadaşım kapıyı sıkıca kapadıktan sonra bana döndü ve şaşkın şaşkın, anlaşılmaz bir şeyler mırıldandı.

“Madem matematik olarak imkân var... İnsan olarak niçin düşünülmesin? Fakat o zaman... O zaman bu, pek müthiş bir şey olur!...”

Onun sözünü keserek sordum, “Kapıcıları serbest mi bıraktılar?...”

“Evet,” dedi. “Onları ben serbest bıraktırdım. Güvenilir insanlara ihtiyacım var. Kadın bana çok sadık... Adam da benim için canını verir...

Madem gözlüğün camları presbit camlarıdır. Bana ölesiye sadık olan olan adamlara ihtiyacım olacak.”

“Ama yüzünüz hiç gülmüyor dostum. Sizin için ne zaman ölmek gerekiyor?...”

“Ne zaman mı?... Bu gece!... Size şunu söyleyeyim azizim. Bu gece saldırganı bekliyorum!...”

“Saldırganı mı bekliyorsunuz?... Gerçek mi?... Bu gece saldırganı beklediğiniz gerçek mi?... Demek saldırganı tanıyorsunuz.!...”

“Eh!... Şu anda belki diyebilirim: Bunu kesinlikle söyleyebilmem için deli olmam gerekir!... Çünkü... çünkü... matematik olarak edindiğim fikir o kadar korkunç ki... Umarım yanılmışımdır, diyorum ve bunu bütün kalbimle diliyorum!”

“Daha beş dakika önce saldırganı tanıyordunuz... Nasıl oluyor da şimdi onu bu akşam beklediğinizi söylüyorsunuz?”

“Mutlaka gelmesi gerektiğini biliyorum da, ondan!...”

Rouletabille ağır ağır piposunu doldurdu ve yaktı.

Çok ilginç bir hikâye dinlemeye hazırlanıyordum. O sırada koridorda ayak sesleri duyuldu. Birisi kapının önünden geçti. Rouletabille durup dinledi. Ayak sesleri uzaklaştı. Aradaki duvarı göstererek, “Frederick Larson odasında mı?” diye sordum.

“Hayır,” dedi arkadaşım. “Bu sabah Paris’e gitti. Hep Darzac’ın peşinde koşuyor. Mösyö Darzac da bu sabah Paris’e gitti. Bütün bunlar korkarım ki, kötü sonuçlanacak. Hafta bitmeden Darzac’ın tutuklanma ihtimali var. İşin kötüsü, her şey de zavallının aleyhine. Olaylar, tesadüfler, tanıklar... Her saat yeni bir delil ortaya çıkıyor. Sorgu yargıcı bile şaşırıp serseme döndü... Deliye dönmek içten değil. Hele şu polis müfettişi ise tam bir acemi çaylak.”

“Frederick Larson hiç de acemi çaylak değil,” diye itiraz ettim.

Rouletabille dudaklarında küçümseyen bir kıvrımla, “Ben Fred’i .bundan çok daha güçlü sanırdım,” dedi. “Elbette bu işe yeni başlamıyor... Çalışma metodunu bilmeden önce onu ben de çok beğeniyordum. Becerikliliği yüzünden şöhret kazanmış. Fakat mantık ve matematik yönü çok zayıf!...”

Rouletabille’in yüzüne baktım ve on sekiz yaşındaki bu bacaksızın, Avrupa’nın en kurnaz polis müfettişi kabul edilen elli yaşındaki bir adamı bu kadar küçük görmesine gülümsemekten kendimi alamadım.

Rouletabille, “Gülüyorsunuz ama yanılıyorsunuz,” dedi. “Size yemin ederim ki, onu mat edeceğim... Hem de parlak bir şekilde! Yalnız elimi çabuk tutmalıyım. Çünkü o benden çok ilerde... Bu imkânı da ona Darzac verdi. Bu gece de bir yenisini verecek... Saldırganın şatoya her gelişinde, kaderin garip bir cilvesi olarak, Mösyö Robert Darzac buradan uzaklaşıyor ve nerede olduğunu da hiçbir zaman açıklayamıyor.”

“Saldırganın her gelişinde mi?... Tekrar geldi demek,” diye bağırdım.

“Evet... o ilginç gece!... Garip olayın gerçekleştiği gece...”

Rouletabille’in yarım saatten beri ima edip bir türlü anlatmadığı o ilginç olayı nihayet öğrenecektim demek! Fakat Rouletabille’i, bir şeyi anlatması için sıkıştırmanın doğru olmadığını biliyorum. O, keyfi istediği ve gerekli bulduğu zaman her şeyi anlatırdı. Anlatırken de karşısındakinin merakını gidermekten çok, kendini ilgilendiren bir olayı öne çıkarmaya çalışırdı.

Kısa cümlelerle bana öyle şeyler anlattı ki, adeta aptallaştım. Gerçekten de ipnotizma denen ve henüz ne olduğu bilinmeyen bir ilmin gösterileri bile dört kişi ona dokunduğu sırada, saldırganın maddeten ortadan kayboluşu kadar esrarengiz olamaz! Bence, tabiat kanunlarının dışında kalan bir olaydı bu! Eğer bende de Rouletabille'in kafası olsaydı, bunun da tabii bir açıklaması olabileceğini düşünebilirdim. İşin garip tarafı, Glandier esrarını Rouletabille'in tabii bir şekilde izah etmesidir. Fakat bu herkese özgü değildir. Bu olaydan sonra, genç arkadaşımın bana verdiği evraklar arasında yeşil bir defter var. Bunun içinde "saldırganın maddeten ortadan kayboluşu" ile ilgili arkadaşımın bütün düşünceleri kaydedilmiştir.

Aramızda geçen konuşmayı anlatmaktansa, size bu defteri okumayı daha uygun buluyorum. Çünkü böyle bir hikâyeyi anlatmaya kalkışırsam belki bir yanlışlık yaparım, diye korkuyorum.

*

Joseph Rouletabille'in defterini birlikte okuyalım:

"Dün, 29'u 30'a bağlayan gece, sabahın birine doğru, birdenbire uyandım. Uykum mu kaçmıştı, yoksa dışardan bir gürültü mü gelmişti, bilmiyorum. O sırada parkın derinliklerinden Tanrı kedisinin korkunç sesi duyuldu ve ses uzun yankılar bıraktı. Kalktım. Penceremi açtım. Soğuk bir rüzgâr, yağmur, zifiri karanlık ve sessizlik! O korkunç ses tekrar bu sessizliği yırttı. Acele üzerime bir pantolon ve ceket geçirdim. Köpeği kovsan, dışarı çıkmazdı böyle bir gecede. Şatonun etrafında Agenoux Ana'nın kedisi gibi miyavlayan kimdi? Elime kalın bir sopa aldım, (bundan başka silahım yoktu) sessizce kapımı açtım.

“Koridoru bir lamba aydınlatıyor ve bu lambanın alevi hava cereyanında kalmış gibi titriyordu. Başımı çevirdim, arkamdaki pencere açıktı. Yani Larson ile benim odamın bulunduğu koridordaki pencere. Acaba bu pencereyi kim açık bırakmıştı.

“Pencereye gittim. Dışarıya sarktım. Bu pencereden bir metre kadar aşağıda, alt kattaki cumbanın damını oluşturan bir teras var. Gereğinde pencereden bu terasa, oradan da şatonun şeref avlusuna atanabilirdi. Ancak cebinde holün anahtarı bulunmayan biri, bu yoldan dışarı çıkabilir. Nereden böyle şeyler aklıma geliyor?... Bir pencereyi açık buldum diye mi? Belki de uşaklardan biri kapamayı unutmuştur. Açık bir pencere yüzünden hemen bir dram uydurmama kendim de güldüm. Gecenin karanlıkları içinden yine Tanrı kedisinin sesi geldi. Yağmur artık camlara çarpmıyordu. Yeniden ortalığa derin bir sessizlik çökmüştü. Şatoda her şey uykudaydı. Koridorun halısı üstünde yavaş yavaş yürüyerek ilerledim. Sağ koridorun köşesine gelince, ihtiyatla başımı uzatıp baktım. Bu koridorda yanan lamba, orada bulunan birkaç eşyayı mükemmel aydınlatıyordu. Duvara asılı birkaç tablo ile üç tane koltuk görüyorum. Burada ne işim var? Şato hiçbir zaman böylesine sessiz olmamıştır. Her şey uykuda sanki. Beni Matmazel Stangerson’un odasına doğru sürükleyen kuvvet nedir?... Neden içimden bir ses bana, Matmazel Stangerson’un odasına kadar git! diyor? Ayağımı bastığım halıya bakıyorum ve orada... benden önce oraya giden ayak izleri görüyorum. Evet, bu halının üstüne dışarının çamurunu getirmiş ayak izleri var. Bunlar beni Matmazel Stangerson’un odasına kadar götürüyor. Aman Tanrım!... Aman Tanrım!... Bunlar çok iyi tanıdığım o ‘Zarif ayak izleri.’ Saldırganın ayak izleridir. Bu berbat gecede dışardan gelmiş. Koridorun

penceresinden terasa atlanabildiği gibi, pekâlâ yukarıya da tırmanılabilir.

“Saldırgan burada!... Şatoda!... Çünkü ayak izleri geri dönmüyor. Oval koridorun sonundaki açık pencereden içeri girmiş, Larson’un ve benim kapılarımızın önünden geçmiş, sağa dönmüş ve Matmazel Stangerson’un odasına girmiş!...

“Matmazel Stangerson’un dairesinin küçük odasının kapısı önüne geldim. Kapı aralıktı. İçeri girdim ve orada yatak odasının kapısı altından sızan ışığı gördüm. Dinledim... Ne ses ne seda vardı. Ah bu kapının ardındaki sessizlikte neler geçtiğini bilebilsem!... Gözlerim anahtar deliğine gitti. Kapının kilitli, anahtarın da üstünde olduğunu gördüm. Belki de saldırgan oradaydı. Bu sefer de kaçabilecek miydi? Her şey bana bağlıydı. Soğukkanlı olmak ve yanlış bir hareket yapmamak gerekti. Bu odanın içinde ne var, mutlaka görmeliydim! Oraya Matmazel Stangerson’un salonundan girsem... Oturma odasından da geçmem gerekecekti. O sırada da saldırgan koridora açılan kapıdan kaçıp gidebilirdi! Yani şimdi önünde bulunduğum kapıdan...

“Bana kalırsa bu gece henüz bir saldırı olmamıştı. Çünkü oturma odasından hiç ses gelmiyordu. Matmazel Stangerson iyileşinceye kadar her gece orada iki tane hastabakıcı görevliydi.

“Madem saldırganın içerde olduğuna eminim neden şato halkını uyandırmıyorum sanki?... Saldırgan kaçar ama Matmazel Stangerson’u da kurtarmış olurum. Ya bu seferki adam, tesadüfen gerçek saldırgan değilse. İçeri girdiğine göre ona kapıyı açmışlar... Açan kim acaba?... Sonra da tekrar kapatmışlar. Kim kapatmış? Matmazel Stangerson her gece hastabakıcılarla dairesine kapanıyor...

Saldırgana kapıyı açmak için anahtarı kim çevirdi. Hastabakıcılar mı?... Bu olamaz, çünkü onlar çok sadık insanlardır. İhtiyar oda hizmetçisi ile kızı Sylvia'nın böyle bir şey yapmalarına olanak yok. Zaten onlar oturma odasında yatıyorlar. Mösyö Darzac'ın söylediğine göre Matmazel Stangerson odasında dolaşmaya başladığından beri kapıları kendi eliyle kilitliyor. Onun bu kadar ihtiyatlı davranışı dikkatimi çekmişti. Sarı Oda'daki saldırı sırasında onun saldırganı beklediği belliydi. Acaba bu gece de mi bekliyordu? Fakat saldırgana kapıyı kim açtı? Matmazel Stangerson kendi eliyle açmış olmasın?... Çünkü o... saldırgandan hem korkuyor, hem yine de kapıyı açıyor... Ona kapıyı açmaya mecbur olmalı... Fakat sebep ne?... Ne korkunç bir randevu bu. Bir cinayet randevusu mu?... Aşk randevusu olamaz, çünkü Matmazel Stangerson, Mösyö Darzac'ı seviyor. Bunu biliyorum...

"Bütün bu düşünceler, karanlıkları yırtan bir şimşek gibi aklımdan geçiyor. Ah!... bilebilsem!... Kapının ardındaki sessizlik. Bu sessizliğe ih;tiyaçları mı var acaba? Karışacak olursam belki iyilikten fazla kötülük yapmış olurum. Kim bilir... Belki de bir cinayetin işlenmesine neden olurum! Şu sessizliği bozmadan görebilsem ve öğrensem bunları.

"Büyük merdivenlere doğru ilerledim. Yavaşça aşağıya indim. Hole gelince sessizce koşarak Jacques Baba'nın yattığı küçük odaya gittim. Onu 'giyinmiş buldum.' Gözleri dehşetle açılmıştı. Beni görünce şaşırmadı. Tanrı kedisinin sesini işiterek kalkmıştı. Üstelik parkta gezinen ayak sesleri de duymuştu. Bu ayak sesleri penceresinin altına kadar ' gelmişti. Pencereden bakmış ve siyah bir

hayaletin geçtiğini görmüştü. Silahın var mı, diye sordum. Yoktu. Sorgu yargıcı tabancasını aldığından beri silahsız kalmıştı.

“Onu çekip sürükledim. Arka kapıdan parka çıktık. Matmazel Stagerson’un yatak odasının altına kadar geldik. Orada Jacques Baba’yı duvarın kenarında bıraktım ve hiç kımıldamadan beklemesini söyledim. O sırada bir bulutun ayı örtmesinden faydalanarak pencerenin karşısına kadar ilerledim. Yalnız aralık pencereden dışarı vuran ışık karesinin dışında kalmaya gayret ettim. Bu pencereyi niçin açmışlardı. Kapıdan bir giren olursa kaçabilmek için mi?... Bu pencereden atlamak isteyen biri öteki dünyayı boylar. Saldırganın bir ip hazırlamadığı ne malum?... Elbette önlem almıştır. Ah bu odada ne geçtiğini bilebilsem!... Bu sessizliğin sırrını çözebilsem!...

“Jacques Baba’nın yanına döndüm ve kulağına ‘merdiven’ diye fısıldadım. Bir hafta önce üstüne tırmanmış olduğum ağacı hatırlamıştım ama bu gece pencere o şekilde aralanmıştı ki ağaçtan içeriyi görmek mümkün olmayacaktı. Sonra ben sadece görmek değil, işitmek de istiyordum. İşitmek ve harekete geçmek.

“Jacques Baba bir saniye gözden kayboldu. Geldiğinde elinde merdiven yoktu. İşaretle beni yanına çağırdı. Sonra beni alarak şatonun etrafını dolaştırdı. Burcun da önünden geçtik. Oraya gelince bana, “Merdiveni almak için burcun alt odasına gittim. Burcun kapısı açıktı. Merdiven de yerinde yoktu. Dışarı çıkınca ay ışığında bakın onu nerede gördüm.

“Bana eliyle şatonun öbür ucunda, cumbanın üstündeki terasa dayalı duran merdiveni gösterdi. Açık bulduğum pencerenin tam

altındaydı. Arada teras olduğu için merdiveni görmemiştim. Yabancının oradan girdiğine artık şüphem kalmadı.

“Merdiveni almaya giderken burcun alt katındaki odanın kapısının aralık olduğunu gördük. Jacques Baba içeri bakarak yavaşça bana, ‘Burada yok,’ dedi.

“‘Kim?’

“‘Korucu...’

“Kulağıma eğilerek devam etti: ‘Burcu onarmaya başladığından beri korucu burada yatıyor.’

“Bunu söyleyerek bana açık kapıyı, merdiveni, terası ve biraz önce kapattığım pencereyi işaret etti.

“O an ne düşündüm bilmiyorum. Düşünmeye vaktim var mıydı?... Düşüncelerimden çok duygularımla hareket ediyordum.

“Kendi kendime: Eğer yukarda odadaki korucu ise diyordum... (Eğer diyorum, çünkü korucudan şüphe etmek için bu aralık kapı ile bu merdivenden başka bir sebep bulamıyordum.) Eğer o ise mutlaka bu merdivenden içeri atlamıştır. Çünkü şimdi yattığı odanın arkasında aşçı ile uşak yatıyor ve oradan şatoya girmesine imkân yok. Gündüz oraya girip pencereyi iğreti olarak kapamıştır ve gece hafifçe itip içeri girmiştir. Pencerenin açık oluşu saldırganın kişiliği hakkındaki araştırma alanımızı daraltıyor. Saldırganın ev halkından biri olması gerek!... Meğer ki, bir de suç ortağı olsun... Buna da pek inanmıyorum. Ya bu pencereyi aralık bırakan Matmazel Stangerson ise?... Fakat bu ne biçim bir sırdır ki Matmazel Stangerson’u saldırganına yol açmaya mecbur ediyor?

“Merdiveni aldım ve şatonun arka tarafına geçtik. Pencere hâlâ aralıktı. Perdeler çekilmiş ama sıkı sıkı kapanmamıştı. Aralardan sızan ışık ayağımın dibindeki çimenlere vuruyordu. Odanın penceresi altına merdiveni dayadım. Hiç gürültü etmediğime emindim. Jacques Baba merdivenin dibinde beklerken ben, elimde sopam, yavaş yavaş merdivene tırmandım. Nefes bile almaktan korkuyordum. Birden kalın bir bulut geçti ve tekrar yağmur başladı. Şans yardım ediyordu ama o sırada Tanrı kedisinin sesi beni yerime mıhladı. Sanki bu ses, arkamdan, birkaç metre öteden geliyordu. Ya bu ses bir işaretse? Adamın suç ortaklarından biri beni merdivene tırmanırken gördüyse... Belki de bu ses adamı pencereye çağırıyordu. Belki de... Felaket!... Adam pencereye geldi! Başını tepemin üstünde hissediyor, soluğunu duyuyorum. Doğrulup ona bakamam. Başımı kımıldatsam mahvolurum! Ya başını eğip beni görürse! oh!... Çok şükür çekiliyor. Bir şey görmedi. Onun odada sessizce dolaştığını görmekten çok hissediyorum. Biraz daha yukarı tırmandım. Başım pencerenin içi ile aynı hizaya geldi. Perdenin aralığından görüyordum.

“Adam orada, Matmazel Stangerson’un küçük yazı masasına oturmuş yazıyor... Bana arkası dönük. Önünde bir şamdan var. Muma doğru eğildiğinden ışık, duvara garip gölgeler çiziyor. Eğilmiş kocaman bir sırt görüyorum.

“Şaşılacak şey. Matmazel Stangerson orada değil. Yatağı bozulmamış. Bu gece nerede yatıyor acaba?... Belki yandaki odada hizmetçilerin yanında yatıyor. Adamı yalnız bulduğuma sevinmiştim. Şimdi daha rahat tuzağımı hazırlayabilirdim. Fakat orada oturan adam kim? Evindeymiş gibi rahat görünüyor. Eğer

koridorun halısının üstünde ayak izleri olmasa... Açık pencere olmasa... Pencerenin altındaki merdiven olmasa bu adamın burada bulunuşunu olağan göreceğim. Fakat bu esrarengiz adamın Sarı Oda'ya giren adamın... Matmazel Stangerson'un her ne sebeple ise bilinmez, ele vermek istemediği saldırgan olduğu muhakkak. Ah bir kere yüzünü görebilsem. Onu yakalayabilsem!...

"Şu dakika odaya atlayacak olsam... Küçük odadan veya sağındaki oturma odasına açılan kapıdan kaçabilir, oradan salona geçerek koridora çıkar... Ben de izini kaybederim. Orada tek başına Matmazel Stangerson'un odasında ne yapıyor? Ne yazıyor? Kime yazıyor?...

"Merdivenden indim. Jacques Baba ile şatoya girdik. Jacques Baba'yı Mösyö Stangerson'un odasına yolladım. Beni orada bekleyecek. Ben gelmeden ona bir şey söylemeyecek. Ben gidip Latson'u uyandıracağım. Buna canım sıkılıyor. Tek başıma çalışarak bütün şerefi kazanmak istiyordum. Fakat Jacques Baba ile Mösyö Stangerson ihtiyar, ben de yeterince olgunlaşmış değilim. Belki gücüm de yetmez. Larson saldırganların peşinden koşup onları yere sermeye alışık.

"Larson uykulu gözlerle bana kapıyı açtı. Nerede ise hayal gördüğümü söyleyerek beni boğacaktı. Adamın hâlâ orada olduğuna onu inandırmaya çalıştım.

"Tuhaf! Oysa ki ben onu bu akşam Paris'te bıraktım sanıyordum,' dedi.

"Çabucak giyindi. Tabancasını aldı ve koridora çıktık. Larson bana, 'Nerede?' diye sordu.

“‘Matmazel Stangerson’un odasında,’ dedim.

“‘Ya Matmazel?...’

“‘Odasında yok!...’

“‘Haydi gidelim öyleyse...’

“‘Hayır, gitmeyin. Adam şüphelenirse kaçar. Kaçmak için üç yol var. Kapı, pencere ve oturma odası.’

“‘Kaçarsa ateş ederim.’

“‘Ya isabet ettiremezseniz... Ya sadece yaralarsınız?... O zaman yine kaçabilir. Unutmayın ki onda da silah olabilir. Hayır... Her şeyi bana bırakın... Sorumluluğu üzerime alıyorum!...’

“‘Peki, nasıl isterseniz,’ dedi.

“Koridorun her iki penceresinin de sıkı sıkı kapalı olduğundan emin olduktan sonra Latson’u düz koridorun sonuna, biraz önce kapatmış olduğum pencerenin önüne yerleştirdim ve ‘Ne olursa olsun ben sizi çağırmadan buradan ayrılmayın,’ dedim. ‘Adamın buraya gelip bu pencereden kaçmak isteyeceğini sanıyorum. Buradan girdiği için yine buradan çıkmak isteyecektir. Tehlikeli bir yerdesiniz...’

“Fred, ‘Siz nerede olacaksınız,’ diye sordu.

“‘Ben odaya atlayıp adamı vuracağım,’ dedim.

“‘Öyleyse benim tabancamı alın. Ben sopanızı alırım,’ dedi.

“Teşekkür ederim,’ dedim. ‘Cesur adamsınız.’

“Tabancasını aldım. Odada adamla yalnız kalacaktım ve bu tabanca lazım olabilirdi. Plandaki 5 numaralı pencerenin önüne Latson’u

yerleştirdikten sonra yine gürültü etmeden Mösyö Stangerson'un odasına gittim. Profesöre birkaç kelime ile durumu anlattım. O da bir silah aldı ve koridora çıktık. Saldırganı masa başında oturur gördüğümden bu yana ancak on dakika geçmişti. Mösyö Stangerson hemen kızının saldırganı üzerine atılmak istiyordu. Birinci şartın onu elden kaçırmamak olduğunu anlattım.

"Kızının odada olmadığını ve hayatının tehlikede bulunmadığını anlattıktan sonra işi benim yönetimime bıraktı. Jacques Baba ile profesöre ancak çağırdığım ya da tabanca sesi duydukları zaman gelmelerini söyledim. Jacques Baba'yı sağ koridorun dibindeki pencerenin önüne yolladım (Pencere planda 2 ile gösterilmiştir.).

"Saldırganın, koridordan kaçarken, düz koridorun dibinde Latson'u görünce dönüp bu pencereye koşacağını tahmin ediyordum. Koridorun diğer pencereleri çok derin bir hendeğe açıldığından oradan kaçmasına da imkân yoktu. Bütün kapılar ve pencereler sıkı sıkı kapalıydı. Hatta koridorun sonundaki sandık odasının kapısı bile. Hepsini birer birer yoklamıştım. Jacques Baba'yı yerine yerleştirdikten sonra profesörü de merdivenin sahanlığına bıraktım. Kızının küçük odasının önündeydi. Ben saldırganı kovalayınca, oturma odasında hizmetçiler yattığından o ancak küçük odadan kaçabilirdi. Kapıyı açınca da her köşede biriyle karşılaşacaktı. Matmazel Stangerson'un, kadınların yattığı odaya sığındığını tahmin ediyordum.

"Yaptığım plan bana pek sağlam görünüyordu. Herkesi böylece yerleştirdikten sonra şatodan çıktım ve hemen merdiveni bıraktığım yere koştum. Onu tekrar duvara dayadım. Ve bir elimde tabanca, üstüne tırmandım. Aldığım bütün bu önlemlerden ötürü benimle

alay eden olursa ona ‘Sarı Oda’nın Esrarı’nın ve saldırganın kurnazlığını hatırlatırım. Burada hücum planımı etraflıca anlattım. Bütün bunlar, yazmak için harcadığım zamandan daha az bir süre içinde yapıldı. Akla sığmayan bu acayip olayın ne gibi şartlar içinde geçtiğini en ince noktalarına kadar anlatmak istedim. Çünkü; bu olay Maddenin Dağılışını (hatta maddenin aniden dağılışını diyeceğim); Profesör Stangerson’un bütün nazariyelerinden daha güzel kanıtlamaktadır.”

*

Joseph Rouletabille’in yazdıkları şöyle devam ediyor: “İşte yine pencerenin içine kadar yükseldim. Başım yine taşı geçiyor. Perdeler olduğu gibi duruyorlar. Aralıklarından bakmaya hazırlanıyorum. Bakalım saldır, gani ne vaziyette bulacağım! Keşke yine arkası dönük olsa!... Keşke yine yazı yazmakla meşgul olsa!... Fakat belki... belki de artık odada değildir... Ama nasıl kaçabilir?... Merdiveni bende değil mi? Soğukkanlı olmaya çalışıyorum ve başımı uzatarak bakıyorum. İşte orada!... o dev gibi sırtını görüyorum. Duvara vuran gölgesi öyle görünüyor. Yalnız artık yazı yazmıyor. Şamdan da yazı masasının üstünde değil! yerde, parkenin üstünde, adam da ona doğru eğilmiş... Garip bir vaziyet bu!... Ama işime yarıyor... Derin bir nefes alıp bir iki basamak daha çıkıyorum... Sol elimle pencerenin içine tutunuyorum... Kalbim fırlayacakmış gibi atıyor... Tabancamı dişlerimin arasına alıyorum. Şimdi sağ elimle pencereyi tutuyorum. Ellerimin üstüne abanarak pencereye çıkacağım... Aman merdiven kaymasın!... İşte aşağıya düşüyor... Ben görülmemiş bir çeviklikle pencerenin içine doğruluyorum. Fakat saldırgan benden de çabuk davrandı... Kocaman sırtın yükseldiğini, adamın doğrulduğunu, bu

tarafa döndüğünü gördüm. Başını da gördüm... Ama iyice görebildim mi?... Şamdan yerde olduğundan ancak bacaklarını aydınlatıyordu. Masanın yüksekliğinden itibaren odada her yer, her şey karanlıklar içinde kayboluyordu. Sade saçlı sakallı bir baş gözüme çarptı.... Deli gözler... "Kalın favorilerin" çevrelediği sapsarı bir yüz... Saçın rengi?... Bu loşluk içinde bana kızıl gibi göründü... Bu yüzü tanımıyorum, veya tanıyamamıştım!

"Şimdi artık acele hareket etmek gerekiyordu. Rüzgâr olmak!... Fırtına olmak!... Şimşek olmak!... Fakat ne yazık ki ben doğruluncaya kadar adam tam tahmin ettiğim gibi küçük odanın kapısına fırladı. Ben de elimde tabanca arkasından koştum... 'İmdaaat!...' diye bağırıyordum. Odayı şimşek gibi geçtiğim halde masanın üstünde bir mektup gözüme ilişmişti. Adamı az daha odada yakalıyordum... Fakat kapıyı birden yüzüme kapadı. Kanatlanmış gibi arkasından yetiştim. Aramızda üç metre vardı. Mösyö Stangerson ile aynı hizada koşuyorduk. Tıpkı düşündüğüm tarzda kaçıyordu. 'Jacques Baba!... Larson!... Yetişin!...' diye bağırıyordum. Koridorların birleştiği yerde onu kıstıracaktık... Sevinçten bir zafer narası attım... Adam koridorların birleştiği noktaya bizden ancak iki saniye önce geldi ve yine tıpkı tahmin ettiğim gibi o noktada çarpıştık! Mösyö Stangerson ile ben sağ koridorun bir ucundan, Jacques Baba öbür ucundan, Larson da oval koridordan koşarak çıkınca öyle bir hızla çarpıştık ki!... Az kalsın düşüyorduk... "Fakat adam ortada yoktu!...

"Aval aval birbirimize bakıyorduk. Gözlerimiz dehşetle açılmıştı. İnanılmaz bir olay karşısındaydık... Adam kaybolmuştu!

"Nerede?... Nerede?... Nerede?... diye birbirimize soruyorduk. Korkumu da bastıran bir öfke ile bağırdım, 'Kaçmasına imkân

yok!...' "Frederic Larson da, 'Ona elimle dokundum!...' diye söylendi. "Jacques Paba, 'Nefesini yüzümde hissettim!' diyordu. "Mösyö Stangerson'la ben de, 'Onu tutuyorduk!...' diye söylendik. "Deli gibi koridorlarda koşuyor, pencereleri, kapıları yokluyorduk. Hepsi sıkı sıkı kapalıydı. Onları açıp tekrar kapatmasına vakit yoktu!

"Neredeydi?... Neredeydi?... Neredeydi?... Ne pencereden ne kapıdan ne de başka bir yerden çıkabilirdi. Vücutlarımızı delerek bir yandan öbür yana geçmemişti ya!...[5]

"İtiraf ederim ki o an mahvoldum. Bu koridor aydınlıktı ve orada saklanabilecek ne duvar, ne bir kapı ne de gizli bir geçit vardı. Kabloları çıkardık, elektriklerine baktık. Koltukları çektik. Hiç... hiç kimse yoktu.

*

Rouletabille'in defterini okumayı sürdürüyoruz: "Bu garip olayın geçtiği koridorda, Matmazel Stangerson'un küçük odasının kapısı önündeydik. Kapı açıldı ve Matmazel Stangerson göründü.

"Öyle anlar olur ki: İnsan beyninin dağıldığını hisseder. Başına bir kurşun yer veya kafatası çatlarsa, akıl ve mantığın merkezi olan beyin de parçalanır. İşte!... o sıradaki duygularımızı ancak bu şekilde anlatabilirim. Benim de beynim boşalmış... Adeta dengemi kaybetmiştim! Eğer Matmazel Stangerson kapıda görünüp karanlıklar içinde boğulan düşüncemi başka bir yöne çekmemiş olsaydı... bilmem ne olurdum!

"Parfümünün kokusu etrafa yayılmıştı ve şimdi ben yalnız onu duyuyordum, 'Siyahlı kadının parfümü!...' Sevgili siyahlı kadın!...

Bir daha hiç, hiç göremeyeceğim o tatlı kadın!... Onu tekrar görebilmek için seve seve hayatımın on yılını... ne diyorum?... yarısını vermeye razıyım!

“Onu artık göremiyorum ama bu koku... Ara sıra duyduğum bu koku yok mu?... Çocukluğumun misafir odasını hatırlatan bu koku... Beni altüst ediyor... Ve onu yalnız ben duyabiliyorum!...[6]

“Siyahlı kadın! Şimdi kapının eşiğinde duran bu sapsarı benizli, harikulade güzel beyazlı kadına doğru beni iten... işte... senin parfümünün o silinmez hatırasıdır. Ensesine topladığı altın renkli saçları, şakağındaki yarayı açıkta bırakmış.

“İlk defa mantığımın sağ ucunu işleterek düşündüğüm zaman: ‘Sarı Oda’nın Esrarı’ sırasında Matmazel Stangerson’un saçlarını başının etrafına doladığını sanıyordum. ‘Sarı Oda’yı görmeden başka türlü düşünemezdim! Şimdi artık... ‘Anlaşılmaz Koridor’ olayından beri hiçbir şey düşünemez oldum. Öylesine solgun... öylesine güzel olan bu kadının karşısında aptal aptal duruyorum. Üstüne beyaz sabahlık gibi bir şey giymiş... Sanki bir hayalet... Tatlı bir hayalet!... Babası ona sevgiyle sarılıyor... Onu öpüyor... Onun için yeniden doğmuş gibi... Az daha onu kaybediyordu. Ve bir şey sormaya cesaret edemeden onu odasına sürüklüyor. Biz de arkasından gidiyoruz. Çünkü bilmek, öğrenmek gerekiyor. Oturma odasının kapısı açık. Hastabakıcılar başlarını uzatmış, korkulu gözlerle bize bakıyorlar. Matmazel Stangerson bu gürültünün sebebini soruyor. O gece hastabakıcıların yanında yatmak istemiş, öbür odaya geçmiş ve kapıyı da kilitlemişler... Böyle ansızın korkuya kapıldığı geceler oluyormuş. Bu da doğal değil mi?... Tam adamın geleceği akşam gidip kadınlarla bir araya kapanması mutlu bir rastlantı. Fakat

madem ki korkuyor, neden babasının salonda yatmasını istemiyor?... Biraz önce yazı masasının üstünde duran mektup neden yerinde yok?... Bunları anlamak isteyen biri, Matmazel Stangerson'un saldırganın geleceğini bildiğini, fakat ona mani olamadığını, kim olduğu meydana çıkmasın diye de kimseye bir şey söylemediğini zanneder. Onu bir tanıyan varsa o da Mösyö Robert Darzac'tır. Onu belki eskiden tanıyordu. "Sizi elde etmek için bir cinayet mi işlemem lazım?" demişti. Başka bir sözünü daha hatırlıyorum. 'Saldırganı meydana çıkarırsam canınız sıkılmayacak mı?' diye sorduğumda; 'Onu ellerimle boğmak isterim!' cevabını vermişti. Ben de, 'Bu sorumun cevabı değil,' demiştim. Bana kalırsa Mösyö Darzac saldırganı tanıyor... Fakat onun kim olduğunu meydana çıkaracağım, diye de korkuyor.

"Bana yardım etmesinin iki nedeni var: Birincisi, onu buna mecbur ettiğim için, ikincisi de Matmazel Stangerson'u daha iyi koruyabilmek için.

"Arkasından ben de odasına giriyorum.... Bir yüzüne bakıyorum bir de masaya, biraz önce mektubun durduğu yere! Mektubu o almış... Herhalde ona yazılmıştı. Zavallı! Nasıl da titriyor... Ona... inanılmaz olayı anlatan babasını dinliyor. Ve saldırganın elimizden kaçıp kurtulduğunu işittikten sonra adeta ferahlıyor. Sonra ortaya bir sessizlik çöküyor, kimse konuşmuyor. Hepimiz orada durmuş yüzüne bakıyoruz. Babası, Larson, Jacques Baba ve ben. Ortalığa çöken bu sessizlikte çarpışan düşünceler nelerdir?...

"Bu geceki olaydan... koridordaki anlaşılmaz hadiseden sonra... hepimizin kafasında şöyle bir düşünce beliriyor, 'Sen bu sırrı biliyorsun... Belki seni kurtarabiliriz! Onu hem kendinden, hem

ötekinden kurtarabilmek isterdim!... Hırsımdan ağlıyorum. Bunca ıstıraba katlanarak gizlenmeye çalışan bu sırrın karşısında gözlerimin dolduğunu hissediyorum.

“‘Siyahlı Kadın parfümünü kullanan kadın işte karşımda! Onu nihayet kendi evinde, kendi odasında, beni kabul etmek istemediği odada görüyorum. Ve susuyor... Susmakta da devam ediyor.

“‘Sarı Oda’ faciasından beri, bildiklerini söyletmek için bu dilsiz kadının etrafında dönüyoruz. Her şeyi öğrenmek isteyişimiz, bu ısrarımız da onun için ayrıca bir azap oluyor. Eğer onun sırrını öğrenecek olursak... şimdiye kadar geçen facialardan daha büyüğüne sebep olmayacağımız ne malum? Ve bu faciaya kurban gitmeyeceğini kim temin edebilir? Ölümle burun buruna geldiği halde, hâlâ bir şey bilmiyoruz. Daha doğrusu bilmeyenler var. Fakat ben... kim olduğunu bir bilsem... her şeyi öğrenirdim!

“Kim?... Kim?... Kim?... Bunu bilmediğim içindir ki, susuyorum. Onun hatırı için susmaya mecburum. O, saldırganın Sarı Oda’dan nasıl kaçtığını biliyor, eminim. Öyle olduğu halde susuyor.

“Şimdi yüzlerimize bakıyor. Ama uzaktan... çok uzaktan... Sanki odasında değilmişiz gibi. Mösyö Stangerson artık kızının odasından ayrılmayacağını söylüyor. Bu geceden itibaren oraya yerleşmek niyetinde. Sonra kızına yatağından kalktığı için şefkatle sarılıyor. Çocukça sözlerle onu nazlanıyor, kâh gülümsüyor, kâh ağlıyor, büyük profesör artık ne yaptığını bilemiyor.

“Matmazel Stangerson üzgün bir tavırla, ‘Babacığım!... Babacığım!...’ diye söylenince, kendini tutamayarak katıla katıla ağlıyor. Jacques Baba burnunu siliyor, Larson bile heyecanını gizlemek için başka

tarafa dönüyor. Benimse artık sabrım taşıyor, dayanamıyorum. Aczim yüzünden, kendimden iğreniyorum.

“Larson da benim gibi ‘Sarı Oda’ faciasından beri ilk defa Matmazel Stangerson’un karşısında bulunuyor. O da benim gibi zavallı kadını sorguya çekmek istemiş, ona da izin verilmemişti. Sorgu yargıcına cevap vermekten yorulduğu için dinlenmeye ihtiyacı olduğunu söylemişlerdi. Bize yardım etmemek için uydurulmuş bir bahaneydi bu!...

“Şimdi ikisi de ağlıyor... Biz de gözyaşlarımızı içimize akıtıyoruz. ‘Ah onu kurtarabilsem!... Zorla kurtarabilsem!... Ötekinin ağzını açmasına meydan vermeden onu kurtarabilsem!... Ötekini... yani saldırganı yakalayıp ağzını kapatabilsem!...’ Fakat Darzac’ın ima ettiği gibi, ağzını kapatmak için onu öldürmek lazım. Matmazel Stangerson’un saldırganı öldürmeye hakkım var mı?... Hayır ama... bana bir fırsatını verse... Mademki canlısını göremiyorum... bari ölüsünü göreyim, diye onu öldürürdüm!

“Madde derdiyle ve babasıyla ilgilenen ve yüzüme bile bakmayan bu kadına nasıl anlatsam ki. Onu kurtarmak için her şeyi göze alırım. Evet... evet, bir kere mantığı doğru ucunda yakaladık mı harikalar yaratırım!

“Ona doğru ilerledim. Onunla konuşmak, bana güvenmesi için ona yalvarmak istiyorum. Baş başa kalıp ona saldırganın Sarı Oda’dan nasıl çıktığını bildiğimi söylemek... Sırrının yarısını keşfettiğimi ve ona acıdığımı anlatmak istiyorum... Fakat bir el işaretiyle onu yalnız bırakmamızı rica ediyor. Öylesine yorgun görünüyor ki... Dinlenmek hakkı. Babası da bize teşekkür ediyor ve odalarımıza çekilmemizi rica ediyor. Jacques Baba ve Larson ile koridora

çıkıyoruz. Larson'un, 'Acayip... Acayip!' diye söylendiğini duyuyorum, sonra bana odasına gelmemi işaret ediyor. Odanın eşiğinde Jacques Baba'ya dönerek soruyor, 'Siz onu gördünüz mü?...'

"'Kimi?...'

"'Adamı...'

"'Evet, çok iyi gördüm. Kızıl saçları ve kızıl sakalı vardı.' "'Bana da öyle geldi,' dedim...

"Larson, 'Bana da,' dedi.

"Sonra Büyük Fred'le baş başa kaldık. Bir saat konuştuk. Konuşmasından öyle anladım ki... her şeye rağmen... hepimizin gözlerimizle görmemize rağmen, o adamın gizli bir geçitten kaçtığına inanıyor.

"'O şatoyu biliyor... Çok iyi biliyor...' diye iddia ediyordu.

"'Uzun boylu, biçimli bir adam,' dedim.

"'Larson, 'Görünmek istediği boyda görünüyor,' dedi.

"'Ya kızıl saçı ile kızıl sakalına ne dersiniz?'

"'Fazla gür bir saçla sakal!... İğreti olduğu belli."

"'Çabuk hüküm veriyorsunuz. Aklınızda hep Robert Darzac!. Bu fikri hiç söküp atamayacak mısınız? Ben onun suçsuz olduğuna eminim,' dedim.

"'Umarım öyledir. Ama bütün deliller aleyhinde. Halının üstündeki ayak izlerine dikkat ettiniz mi?... Gelin bakın!' dedi.

"'Gördüm,' dedim. 'Havuzun kenarındaki zarif ayak izleri...'

"'Bunların Robert Darzac'ın ayak izleri olduğunu inkâr mı edeceksiniz?...'

"'İnsan aldanabilir de...'

"'Bu izlerin hiç dönmediklerine de dikkat ettiniz mi?... Adam odadan çıktıktan sonra ve biz onu kovalarken... ayakları iz bırakmadı...'

"'Adam odaya gireli belki de birkaç saat olmuştu. Ayakkabılarına bulaşan çamurlar kurumuştur. Sonra ayaklarının ucuna basarak öyle çabuk kaçıyordu ki... Onun kaydığını görüyor, ayak seslerini duyuyorduk.' "Birden, Larson'a dinlemesini işaret ederek, 'Aşağıda bir kapı kapandı!' dedim.

"Ayağa kalktım. Larson da arkamdan geldi. Şatonun birinci katına indik. Dışarı çıktık. Latson'u cumbalı küçük odanın önüne götürdüm. Düz koridorun penceresi altındaki teras, onun damıydı. Biraz önce açık olan kapı, şimdi kapanmış ve altından ışık sızıyordu.

"Larson, 'Korucu,' dedi.

"'İçeri girelim,' dedim. Ve sert sert kapıya vurdum. "Korucudan mı şüpheleniyorum? Ben de bilmiyorum. Korucunun kapısına gelmekte geç kaldığımızı, koridorda saldırganı elden kaçırdıktan sonra onu şatonun etrafında, parkta ve her yerde aramamız gerektiğini düşünenler olabilir...

"Böyle düşünenler olursa, onlara şu cevabı veririm: Koridorlarda saldırgan elimizden öyle bir yok oldu ki, onun artık hiçbir yerde olamayacağına inanmıştık. Onu yakaladığımız, ona dokunduğumuz

sırada yok oluvermişti!... Zaten bunun zihnimde nasıl bir şok yaptığını da size anlattım.

“Kapı hemen açıldı ve korucu sakin bir sesle ne istediğimizi sordu. Geceliğini giymişti ve yatmaya hazırlanıyordu. Yatağı daha açılmamıştı. İçeri girdik.

“‘Ooo, daha yatmadınız mı,’ diye hayretle sordum.

“Sert bir sesle, ‘Hayır,’ dedi. ‘Parkı ve koruyu dolaştım. Henüz geldim. Şimdi çok uykum var... İyi geceler...’

“‘Bir şey söyleyeceğim,” dedim. ‘Biraz önce pencerenizin önünde bir merdiven vardı...’

“‘Ne merdiveni?... Ben merdiven falan görmedim... Haydi iyi geceler...’

“Böylece bizi adeta kapı dışarı etti. Larson’un yüzüne baktım. Bir şey anlamak mümkün değildi.

“‘Nasıl,’ dedim. O da, ‘Nasıl,’ diye tekrarladı.

“‘Bu önünüzde yeni ufuklar açmıyor mu?’

“‘Aksiliği üstündeydi. Şatoya dönerken şöyle mırıldandığını duydum, ‘Bu derece hatalı düşünmem mümkün mü? Bu tuhaf, hem de çok tuhaf olur!...’

“Bana öyle geldi ki, bu sözleri daha çok benim için söylüyordu. Bana cevap olarak da, ‘Nasılsa yakında anlayacağız!... Sabah aydınlık olacak...’ dedi.”

*

Joseph Rouletabille'in defterinin son bölümü:

"Kapılarımızın önünde, kederli bir el sıkışmayla birbirimizden ayrıldık. Bu enteresan adamın zihninde yanılmış olabileceğine dair ufak bir şüphe uyandırdığım için memnundum. Son derece zeki, fakat metodsuzdu. Yatağa girmedim. Günün ağarmasını bekledim, sonra şatonun önüne indim. Gelen giden bütün ayak izlerini gözden geçirerek şatonun etrafını dolaştım. Fakat bu izler karmakarışık şeylerdi ve bir şey anlayamadım. Şunu da söyleyeyim ki: bir saldırıdan kalan dış işaretlere pek o kadar önem vermem. Ayak izlerinden saldırganı yakalamak, artık modası geçmiş, köhne bir metottur. Birbirine benzeyen izler öyle çoktur ki... Bence bunlar bir delil olamazlar.

"Her ne ise... Zihnimin bu kargaşalığı içinde şeref avlusuna inmiş, orada bulunan bütün izlerin üzerine eğilmiş, akıl ve mantığın dayanabileceği bir şey... bir delil arıyordum. 'Anlaşılmaz Koridor' olayı hakkında mantığı işletecek bir şey...

"Ah mantığı doğru yönden bir yakalayabilsem!... Bomboş olan şeref avlusundaki bir taşın üstüne oturdum. Bir saattir ne yapıyordum sanki?... Sıradan bir polis memurunun yapacağı iş değil mi? Kendimi modern romancıların muhayyilesinden doğan polis memurlarından da daha aşağılık buluyordum! Bunlar Conan Doyle'den, Edgar Allan Poe'den öğrenilen metodlardı!...

"Frederic Larson!... Azizim... Çık karşıma bakalım! Conan Doyle'u çok fazla okumuşsun... Sherlock Holmes sana daha çok saçma şeyler yaptıracak! Hatta saçmadan da fazla!... Suçsuz birini mahkûm ettireceksin! Conan Doyle'vari metodunla, sorgu yargıcını, Emniyet Müdürü'nü, herkesi kandırdın. Şimdi son bir delil bekliyorsun!...

Hislerinin gösterdiği delillere sapıyorsun!... Ben de ‘hassas izler’ üzerine eğildim ama sadece, mantığımın çizdiği çemberin içine girebilmeleri için!... Bu çember çoğu zaman öylesine küçüldü ki... Hiçbirini içine alamadı... Ama ne kadar küçük olursa olsun, o yine de çok büyüktür... Çünkü içinde gerçek vardır. “Evet, yemin ederim ki: ‘hassas izler’ bana sadece hizmet ettiler, efendilik değil!

“Beni kör bir adam, daha kötüsü yanlış gören bir adam haline sokmadılar. İşte onun için senin hatanı ortaya çıkaracağım ey koca Frederic!.

“Ne oluyorum? Ne oluyorum?... Bu gece ‘Anlaşılmaz Koridor’da mantığımın çizdiği çembere sığmayan bir olay geçti, diye saçmalamaya mı başlıyorum?... Haydi Rouletabille dostum!... Başını kaldır bakayım!... Anlaşılmaz Koridor olayının, mantığın çemberi içine girmemesine imkân yok!... Bunu sen de pekâlâ bilirsin... Onun için kaldır başını!... Alnının çıkıntılarını iki avucunla bastır!... Ve unutma ki o çemberi zihnine çizmek için... mantığını doğru yönünden tutarak bir kalem gibi kullandın!...

“Haydi yürü!... Frederic Larson’un bastonuna dayandığı gibi, sen de mantığının doğru ucuna dayanarak Anlaşılmaz Koridora git!... Ve Büyük Fred’in aptalın biri olduğunu ispata çalış!...”

Joseph Rouletabille 30 Ekim öğle vakti

“Böyle düşündüm... ve böyle davrandım. Başım ateş içinde koridora çıktım. Bu gece gördüklerimden başka bir şey bulmadığım halde mantığımın doğru ucu bana öylesine korkunç ve muazzam bir şey gösterdi ki... Yere düşmemek için ona tutunmak zorundayım.

“Şimdi, artık çok kuvvetli olmam gerekiyor!... Alnımın iki yumrusu arasına çizdiğim daha geniş bir çemberin içine sığacak ‘hassas izleri’ arayıp bulmak için çok kuvvetli olmak zorundayım.”

Joseph Rouletabille 30 Ekim gece yarısı

*

“Anlaşılmaz Koridor” olayını uzun uzun anlatan bu defteri Rouletabille bana sonradan verdi. Onu o esrarlı gecenin sabahı yazmıştı.

Daveti üzerine Glandier şatosuna gittiğim gün, şimdi artık sizin de bildiğiniz bu olayı bana ayrıntıları ile anlattı. O hafta Paris’te geçirdiği birkaç saat içinde, yaptıklarını da anlatmayı unutmadı. Zaten orada işine yarayacak bir şey öğrenememişti.

“Anlaşılmaz Koridor” olayı 29 Ekim’i 30’a bağlayan gece meydana gelmişti. Yani ben şatoya gelmeden üç gün önce. Ben arkadaşımın telgrafını aldıktan sonra 2 Kasım’da Glandier’e geldim.

Şimdi Rouletabille’in odasındayım. Öyküsünü bitirdi. Konuştuğu sürece etajerin üstünde bulduğumuz gözlüğün camlarından elini çekmemişti. Onlarla oynamaktan duyduğu zevkten anlıyordum ki, bu camlar mantığın doğru ucu ile çizdiği çemberin içine girecek olan “hassas izler”den biriydi. Düşüncesini anlatmak için kendine özgü garip deyimleri vardı. Ben bunlara alışkın olduğumdan artık şaşmıyorum. Bu tabirleri anlayabilmek için ne düşündüğünü bilmek lazımdı. Joseph Rouletabille’in i düşüncelerini anlamak da öyle pek kolay iş değildi. Rouletabille’in düşüncesi nereden geliyor?... Nereye gidiyordu?... Düşüncesinin o orijinal renginin hiç farkında bile değildi. Bilincinin doğaüstü kudretinden sorumsuz olan çocuk

olağanüstü hadiseleri gayet sade bir şekilde mantığıyla özetleyerek anlatıyordu. Fakat öyle kısa özetliyordu ki, onu normal bir şekilde gözlerimizin önüne serinceye kadar bir şey anlayamıyorduk.

Rouletabille anlattıkları hakkında ne düşündüğümü sordu. Buna cevap vermenin güç olduğunu söyledim. O zaman bana mantığımı doğru ucundan yakalamamı tavsiye etti.

“Bayım,” dedim. “Bana öyle geliyor ki... mantığımı bu noktadan işletmem gerekiyor. Saldırganı kovalıyorsunuz... Onun bir an koridorda bulunduğuna şüphe yok...” Burada sustum.

“Gayet iyi başlamışken bu kadar çabuk susmamalıydınız!” dedi “Haydi, biraz daha gayret!...”

“Bir deneyeyim öyleyse... Madem koridorda idi ve madem ki ne kapıdan ne de pencereden geçebiliyordu... O halde başka bir delikten geçmiştir!...”

Rouletabille yüzüme acıyarak baktı. Ve hiç çekinmeden bir sersem gibi muhakeme ettiğimi söyledi. Sonra, “Resim gibi değil... tıpkı Frederic Larson gibi düşünüyorsunuz!” diye düzeltti.

Rouletabille kâh Larson’a hayran oluyor, kâh onu küçümsüyordu. Kâh, “Gerçekten çok kuvvetli!...” diye bağırır. Kâh, “Ne sersem şey!., diye üzülürdü. Ve dikkat etmiştim, fikirlerin ona uyup uymadığına göre bu hükümleri veriyordu. Bu çocuğun karakterindeki efendiliğin küçük belirtileriydi bunlar.

Ayağa kalkmıştık. Beni parka sürükledi. Şeref avlusuna gelmiştik Kapıya doğru gitmeye hazırlanırken dışarı doğru itilen kepenklerin sesi, başımızı yukarı kaldırmamıza neden oldu. Şatonun sol

kanadının birinci katındaki bir pencerede kırmızı bir surat göründü. Ben bunu tanımıyordum.

Rouletabille, “Aaa... Arthur Rance burada imiş!...” diye mırıldandı Ve başını eğerek adımlarını sıklaştırdı.

Dişlerinin arasından şöyle dediğini duydum, “Bu gece şatodaymış demek! Ne yapmaya geldi acaba?”

Şatodan yeter derecede uzaklaşınca, Arthur Rance’ın kim olduğunu ve onu nereden tanıdığını sordum. Bana, sabah anlattıklarını anımsattı ve Arthur Rance’ın, davet gecesi Elysee Sarayı’nda kadeh tokuşturduğu Philadelphia’lı bilim adamı olduğunu söyledi.

“O hemen Fransa’dan ayrılmak niyetinde değil miydi?” diye sordum. “Elbette!” dedi. “işte onun için Fransa’da ve bilhassa Glandier’de bulunuşuna şaştım ya! Sabah gelmedi, gece de gelmediğine göre, yemekten önce gelmiş olacak. Geldiğini görmedim, fakat nasıl olup da kapıcılar bana haber vermediler?”

Kapıcıları nasıl tahliye ettirdiğini bana anlatmamıştı. Ona bunu hatırlattım.

Kapıcıların evine yaklaşıyorduk. Bernier Baba ile karısı, bizi evin önünde karşıladılar. Tutukluluklarının acı hatırasını unutmuşa benziyorlardı. Genç arkadaşım onlara Arthur Rance’ın ne zaman geldiğini sordu. Mösyö Arthur Rance’ın şatoda olduğundan haberleri yoktu. Bir akşam evvel gelmiş olacaktı. Ona kapıyı açmamışlardı. Mösyö Arthur yürümesini çok severdi, istasyona araba göndermelerini istemiyordu. Saint Michel kasabasında trenden iniyor ve ormandan geçerek şatoya geliyordu. Parka Saint

Genevieve mağarasından geçerek gidiyordu. Bu mağaraya iniyor ve küçük bir parmaklığın üstünden atlayarak parka giriyordu.

Kapıcılar anlattıkça Rouletabille'in yüzü bulutlanıyor, canı sıkılıyor ve kendi kendine kızıyordu. Bu yerde uzun uzun çalıştığı, Glandier'deki insanları da, eşyayı da büyük bir dikkatle incelediği halde, Arthur Rance'ın şatoya gelip gittiğini nasıl olduysa öğrenememişti!

Keyifsiz keyifsiz sordu, "Buraya ilk kez ne zaman geldiğini biliyor musunuz?"

"Evet efendim... Bundan dokuz yıl önce..."

"Demek dokuz yıl önce de Fransa'ya geldi öyle mi?... O zaman kaç kez şatoya geldiğini biliyor musunuz?..."

"Üç kere efendim..."

"En son şatoya ne zaman gelmişti?"

"'Sarı Oda' olayından bir hafta önce..."

Rouletabille bu sefer bilhassa kapıcı kadına sordu, "Parkenin yarığında mı?..."

"Parkenin yarığında... evet..."

Rouletabille, "Teşekkür ederim," dedi. "Bu geceye hazırlıklı olun!..."

Bu sözleri söylerken, kimseye bir şey söylememelerini tembih etmek için bir parmağını dudaklarına götürdü.

Parktan çıktık, Burç Hanı'na doğru yöneldik.

"Bu handa mı yemek yiyorsunuz?" diye sordum.

“Ara sıra...”

“Yemeklerinizi şatoda yemiyor musunuz?” “Evet, Larson’la kâh birimizin, kâh diğerimizin odasına yemek getiriyoruz...”

“Mösyö Stangerson sizi hiç sofrasına davet etmedi mi?”

“Hayır.

“Evinde kalmanız onu rahatsız etmiyor mu?”

“Bilmem ama bizden rahatsız oluyormuş gibi davranmıyor...”

“Size hiçbir şey sormuyor mu?...”

“Hiçbir zaman, o hâlâ kızı ‘Sarı Oda’da boğazlanırken kapının arkasında bulunan ve kapı kırılınca saldırganı bulamayan bir babanın ruhsal durumu içinde. Olayın geçtiği yerde bulunduğu halde kendisi bir şey bulamadığı için, bizim de bir şey bulabileceğimize inanmıyor. Fakat Larson varsayımını ortaya attığından beri bize karışmamaya niyetli görünüyor.

Rouletabille bir süre düşünceye daldı. Sonra nihayet kapıcıları nasıl serbest bıraktırdığını bana anlatmaya karar verdi.

“Elime bir kâğıt alıp Mösyö Stangerson’u görmeye gittim. Ve kendisinden bu kâğıda şunları yazmasını istedim: Sadık hizmetkârlarım Bernier ile karısını her ne söylerlerse söylesinler, işten çıkarmayacağıma söz veririm. Altına imzasını da attırdım ve bu cümle ile kapıcı ile karısına her şeyi itiraf ettireceğimi ve saldırıyla hiçbir ilgileri olmadığını ispat edeceğimi söyledim.

“Sorgu yargıcı Barnier’lere bu kâğıdı gösterdi, onlar da her şeyi olduğu gibi anlattılar. Ve tıpkı tahmin ettiğim gibi, Mösyö

Stangerson'un topraklarında hırsızlık yaptıklarını itiraf ettiler. O gece yine böyle bir iş için müştemilatın önünde bulunuyorlardı.

"Böylelikle yakaladıkları tavşanları Burç Hanı'nın sahibine satıyorlardı. Ben bunu, daha ilk günden anlamıştım. Burç hanına girerken söylediğim sözü hatırlıyor musunuz? "'Artık kanlı et yemek gerekecek!...'

"Bu cümleyi, o sabah, parkın demir parmaklıkları önüne geldiğimiz sırada duymuştum. Onu siz de duydunuz ama aldırmadınız. Biliyorsunuz ki, tam kapıya geleceğimiz sırada parkın duvarı önünde elinde saatiyle dolaşan birine rastlamıştık. Bu adam hemen işe başlamış olan

Frederic Larson'du. Arkamızda, hanın kapısında duran hancı, hanın içinde bulunan birine; 'Şimdi artık kanlı et yemek gerekecek,' diyordu.

"'Şimdi artık' ne demekti?... Benim gibi gerçeğin peşinde koşan biri, gördüğü ve işittiği şeyleri kaçırmaz. Her şeyin anlamını bulmaya çalışır. Bir saldırı olayıyla altüst olan küçük bir kasabada bulunuyorduk. O gün söylenen her sözün bu facia ile ilgisi olabilirdi. 'Şimdi artık' bence 'saldırıdan sonra' anlamına geliyordu. Onun için de bu facia ile bu cümle arasında bir ilgi aradım. Öğle yemeğini yemek üzere hana gittik. Bu cümleyi gelişi güzel ortaya attım ve Mathieu Baba'nın çok şaşırdığını gördüm. Kapıcıların tevkif edildiklerini de biraz önce öğrenmiştim. Mathieu Baba bu adamlardan çok dostça ve üzüntü ile söz etmişti. Duyduğum cümleyi şöyle yorumladım:

“‘Şimdi artık kapıcılar hapsedildikleri için... kanlı et yemek gerekecek.’ Av eti bulunmayacak. Av eti nereden aklınıza geldi diyeceksiniz. Mathieu Baba’nın korucuya karşı beslediği nefretten... Kapıcıların da ondan nefret ettiklerini söylememiş miydi? Hırsızlık fikrini bana aşılayan bu oldu. O gece kapıcılar dışarda ne yapıyorlardı? Facia ile bir ilgileri olamazdı. Size, sonradan anlatacağım sebepler yüzünden daha o zaman saldırganın yalnız çalıştığına ve bunun sebebinin, Matmazel Stangerson ile saldırgan arasındaki bir ‘sır’a dayandığına emindim. Kapıcıların hırsızlık yaptıklarından şüphe edince, evlerini aradım. Bildiğiniz tarzda oraya girdim ve yatak altında ağlar ve teller buldum. Parkta ne aradıkları şimdi meydana çıktı, diye düşündüm. Sorgu yargıcının önünde bunu itiraf etmek, onları ağır ceza mahkemesine çıkmaktan kurtardı. Fakat bu konuda suçsuz olduklarında o kadar emindiler ki, nasılsa sonunda serbest bırakılacaklarını biliyorlardı. Hırsızlık yaptıkları da öğrenilecekti. Hırsızlık yaptıkları meydana çıkarsa, Mösyö Stangerson onları kovabilirdi. İşte asıl bundan korkuyorlardı. Ben, şatodan kovulmayacaklarına dair bir kâğıt getirince içleri rahatladı ve her şeyi itiraf ettiler. Bunu daha önce niye yapmadın, diyeceksiniz... Hırsızlıktan başka bir şeye karışmadıklarından henüz pek emin değildim. Günler geçtikçe kanaatim kesinleşmişti. ‘Anlaşılmaz Koridor’ olayının ertesi günü sadık insanlara ihtiyacım olduğundan, onları hapisten kurtararak kendime bağlamayı düşündüm.”

Rouletabille bana bunları anlatırken, bu kapıcılar konusunda onu bu kadar sade bir şekilde gerçeğe ulaştıran mantığa hayran olmaktan kendimi alamıyordum. Gerçi bu pek basit bir meseleydi ama bir gün

‘Sarı Oda’ ile ‘Anlaşılmaz Koridor’ esrarını da bize aynı sadelikle anlatacağından emindim.

Burç Hanı’na gelmiştik, içeri girdik. Bu sefer hancıyı görmedik. Bizi, hancının karısı güler yüzle karşıladı. Bu sarışın, tatlı bakışlı, güzel kadından size söz etmiş ve salon hakkında ayrıntıları vermiştim. Güzel kadın hizmetimizi görmeye çalışırken Rouletabille, “Mathieu Baba nasıl?...” diye sordu.

Genç kadın, “Hiç iyi değil efendim...” dedi. “Hâlâ yatıyor...”

“Romatizmalardan bir türlü kurtulamıyor demek?”

“Hayır efendim. Dün gece yine ona bir morfin iğnesi yapmaya mecbur oldum. Ancak onunla biraz rahatlıyor...”

Tatlı bir sesle konuşuyordu. Her hali tatlıydı. Gerçekten çok güzel bir kadındı. Etrafı mor halkalarla çevrilmiş, iri, sevdalı gözleri vardı. Mathieu Baba romatizmaları tutmadığı zaman mutlu bir insan olmalıydı. Fakat romatizmalı aksi herif, bu güzel kadını mutlu edebiliyor muydu acaba?...

Geçenlerde şahit olduğumuz olaydan sonra buna inanmak güçtü. Ama kadının yüzünde ve davranışlarında hiç de üzgün bir insan halı yoktu.

Masamıza bir şişe elma şarabı bıraktıktan sonra, yemeğimizi hazırlamak üzere mutfağa geçti.

Rouletabille bardaklarımıza şarap koydu. Piposunu doldurdu ve nihayet Glandier’e tabancalarla gelmemi neden istediğini anlattı. Piposunun dumanını gözleriyle izleyerek, “Evet dostum.” dedi. “Bu gece saldırganı bekliyorum!”

Bir süre sustuktan sonra devam etti, “Dün gece yatmaya hazırlanıyorken Mösyö Robert Darzac kapıyı vurdu. Kapıyı açtım. Ertesi sabah, yani bu sabah Paris’e gitmek zorunda olduğunu söyledi. Bu yolculuğu hem kaçınılmaz, hem esrarlı bir şeydi. Kaçınılmazdı, çünkü bu yolculuğu yapması gerekiyordu. Esrarlıydı, çünkü sebebini bana söylemiyordu.

“‘Gidiyorum ama şu an Matmazel Stangerson’un yanından ayrılmamak için hayatımı vermeye razıyım!’ dedi.

“Genç kadının, yine bir tehlike karşısında olduğuna emindi.

“‘Yarın gece bir olay meydana gelirse hiç şaşmam,’ dedi. ‘Bununla beraber gitmek zorundayım. Glandier’e ancak öbür gün dönebileceğim.’

“Ona neden şüphelendiğini sordum. O da saldırıların hep onun Glandier’de bulunmadığı gecelere rastladığına dikkat etmişti. ‘Anlaşılmaz Koridor’ olayında şatoda bulunmadığı gibi ‘Sarı Oda’ olayında da orada bulunmuyordu. Böyle bir şüpheye kapıldığı halde bugün yine şatodan uzaklaşması için kendi arzusundan daha kuvvetli bir emrin etkisi altında olmalıdır. Bu düşüncemi ona da söyledim. Bana ‘belki’ diye cevap verdi. Kendi iradesinden de kuvvetli olan bu isteğin Matmazel Stangerson tarafından mı geldiğini sordum. Gitmek için kendisinin karar vermiş olduğuna yemin etti. Onu böyle bir şüpheye düşüren şey ‘sorgu yargıcının da işaret ettiği gibi’ garip rastlantılardı.”

“‘Eğer Matmazel Stangerson’un başına bir şey gelirse bu... onun için de benim için de pek müthiş olur!...’ dedi. ‘Çünkü o bir kez daha

ölümcül saldırıya uğrayabilir. Ben de onu korumak için burada bulunamayacağım gibi geceyi nerede geçirdiğimi de söyleyemem.’

“‘Hakkımda uyanan şüphelerin farkındayım. Son kez Paris’e gittiğimde Mösyö Frederic Larson beni adım adım izledi. Ondan kurtuluncaya kadar akla karayı seçtim. Yalnız o değil sorgu yargıcının da beni suçladığını biliyorum.’

“Birdenbire sordum, ‘Madem biliyorsunuz neden saldırganın ismini söylemiyorsunuz!...’

“Darzac son derece şaşaladı, ‘Saldırganın ismini ben... ben mi biliyorum?... Bunu kimden öğrenebilirim ki?...’

“‘Matmazel Stangerson’dan!...’

“Birden sapsarı kesildi. Bayılacak sandım... O zaman doğru tahmin etmiş olduğumu anladım. İçimden, Matmazel Stangerson da saldırganın ismini biliyor, diye düşündüm.

“Kendini biraz topladıktan sonra, ‘Şimdi sizden ayrılmak zorundayım mösyö!’ dedi. ‘Buraya geldiğinizden beri eşsiz zekânızın ve anlayışınızın hayranıyım. Şimdi sizden bir ricam var. Belki yarın gece bir saldırı olacağını düşünmekle hata ediyorum ama her ihtimale karşı böyle bir saldırıyı önleyeceğinize inanıyorum. Matmazel Stangerson’u korumak için her çareye başvurun. Matmazel Stangerson’un odasını, içine girilemeyecek bir kale haline sokun! Bu odanın önünde bir bekçi köpeği gibi bekleyin!... Uyumayın!... Bir saniye bile gözünüzü kapamayın! Korktuğumuz adamın kurnazlıkta eşi yoktur. Eğer siz uyanık davranırsanız, o harekete geçmeye cesaret edemez!...’

"'Bunlardan Mösyö Stangerson'a bahsettiniz mi?... Hayır mı?... Niçin?...'

"'Sizin biraz önce bana söylediklerinizi... Şey... Mösyö Stangerson'un da söylemesini, 'Saldırganı tanıyor musunuz?' demesini istemiyorum da onun için. Saldırganın yarın gelmesi ihtimali var, dediğim zaman siz o kadar şaşırdıktan sonra Mösyö Stangerson ne düşünür?... Bunu sırf rastlantılara dayanarak söylediğime inanmaz... Ve nihayet o da beni tuhaf bulmaya başlar. Bunları size söylüyorum Mösyö Rouletabille, çünkü size... büyük, çok büyük güvenim var... Biliyorum ki siz... Sadece siz. benden şüphelenmiyorsunuz!...'

Rouletabille sözlerine şöyle devam etti, "Zavallı adam, manalı manasız konuşuyor ve acı çektiği belli oluyordu. Ona çok acıdım, çünkü biliyordum ki, saldırganın ismini söylemektense ölmeye razıydı. Tıpkı Matmazel Stangerson gibi... O da 'Sarı Oda'nın ve 'Anlaşılmaz Koridor olayının' kahramanını ele vermektense öldürülmeyi göze alıyordu. Saldırganın, onları böyle istediği gibi oynatabilmesi için elinde müthiş bir sır olmalı... Öyle bir sır ki meydana çıkmasından korkuyorlar. En korktukları şey de Mösyö Stangerson'un bu sırrı öğrenmesi.

"Artık öğrenecek bir şeyi kalmadığını ve istediği gibi susabileceğini Mösyö Darzac'a anlattım ve gece hiç yatmamaya nöbet beklemeye de söz verdim. Yatak odasının, hatta bakıcıların yattıkları oturma odasının ve koridor olayından sonra Mösyö Stangerson'un yattığı odanın kapısı önüne geçilmez bir barikat yapmam için ısrar etti. Gayesi saldırganı korkutmak ve buraya gelmekten vazgeçirmekti.

"'Ben gittikten sonra bu gece saldırganın geleceğinden şüphelendiğinizi Mösyö Stangerson'a, Jacques Baba'ya ve Larson'a

hatta bütün şato halkına söyleyebilirsiniz. Onlar bunu sırf sizin düşündüğünüzü sanırlar.'

Zavallı!... Zavallı adamcağız... Artık ne söylediğinin farkında değildi. Sırrının dörtte üçünü keşfetmiş oluşumun ona bağıran gözlerimin ve sessizliğimin karşısında büsbütün şaşırmıştı. Böyle bir durumda ve böyle bir şüphe içinde Matmazel Stangerson'un yanından ayrılmak ve gelip benden yardım istemek için son derece zor bir durumda olmalıydı.

"O gittikten sonra şöyle düşündüm. Eğer saldırgan bu gece Matmazel Stangerson'un odasına girmek niyetindeyse, ondan daha kurnaz davranmalı ve hiçbir şeyden şüphe etmesine meydan verilmemeliydi. Odaya girmesine mani olmak için onu öldürmeyi bile göze almalı... Ölü veya diri yüzünü görebilmek için yeter derecede yaklaşmasına göz yummalıydık. Çünkü artık buna bir son vermek Matmazel Stangerson'u pusu kurmuş bekleyen bu adamdan çekip kurtarmak gerekti."

Rouletabille piposunu masaya bıraktı. İçkisini bitirdi ve "Evet dostum," diye devam etti. "Yüzünü iyice görmeliyim. Ve mantığımın doğru ucuyla çizdiğim daireye girdiğinden emin olmalıyım."

O sırada hancı kadın elinde meşhur omleti ile içeri girdi. Rouletabille, Madam Mathieu'ya biraz takıldı. Genç kadın çok neşeli davrandı. Arkadaşım, "Mathieu Baba romatizmadan yatağa düştüğü zaman karısı çok daha neşeli oluyor!" dedi.

Benim o sırada ne Rouletabille'in şakalarını ne de hancı kadının cilvelerini görecek halim vardı. Aklım fikrim hep arkadaşımın

anlattıklarındaydı. Darzac'ın o garip vaziyetini düşünüyordum. Arkadaşım omletini bitirip tekrar baş başa kaldıktan sonra hikâyesine devam etti, "Bu sabah size telgraf çektiğim zaman Darzac'ın 'Saldırgan belki yarın akşam gelecek' sözünden başka bir şey düşünmüyordum ama şimdi 'geleceğinden eminim' diyorum. Evet, onu bekliyorum!"

"Bu duyguya nasıl kapıldınız?..." dedim. "Yoksa acaba?..."

Gülümseyerek, "Susun!... Yine saçma bir şey söyleyeceksiniz!" dedi. "Saldırganın geleceğinden şüphem yok. Bu sabah saat 10.50'den beri bunu biliyorum. Yani siz gelmeden ve elbette Arthur Rance'ı da şatonun penceresinde görmeden çok önce."

"Peki," dedim. "10.50'de size bu kanaat nereden geldi?"

"Matmazel Stangerson'un davranışından... Saat 10.50'den itibaren saldırganın odasına gidebilmesi için elinden her geleni yapmaya başladı."

"Yok canım!... Buna imkân var mı?..." diye söylendim. Sonra sesimi kısarak ilave ettim, "Matmazel Stangerson'un Mösyö Darzac'ı sevdiğini mi söylemiştiniz?..."

"Evet, söyledim. Çünkü gerçek."

"O halde... Size garip gelmiyor mu bu?..."

"Dostum, bu işte garip olmayan şey yok kil... Fakat şunu bilin ki... Bildiğiniz gariplik sizi bekleyen garipliklerin yanında hiç kalır."

"Şu halde Matmazel Stangerson ile saldırganın mektuplaştıklarına inanmak gerekiyor."

“İnanın azizim!... İnanın. Bir şey kaybetmezsiniz!... Matmazel Stangerson’un yazı masası üstündeki mektuptan size söz ettim. O gece mektup olduğu yerden kayboluverdi. Matmazel Stangerson’un cebine girdi. Saldırganın bu mektupta Matmazel Stangerson’dan bir randevu istediği ve Mösyö Darzac’ın şatodan gittiğine emin olur olmaz bu gece buluşmak istediğini ona bildirmediği ne malum?...”

Bunları söyledikten sonra arkadaşım sinsi sinsi gülmeye başladı. Öyle anlar oluyordu ki, acaba benimle alay mı ediyor? diye düşünmekten kendimi alamıyordum.

Hanın kapısı açıldı ve Rouletabille sanki elektriklenmiş gibi birden yerinden fırladı, “Mösyö Arthur Rance!...” diye bağırdı.

Mösyö Arthur Rance önümüze gelip, soğuk bir tavırla bizi selamladı.

*

Rouletabille, “Beni tanıdınız mı efendim?” diye sordu.

Arthur Rance, “Elbette,” dedi. “Büfedeki küçük oğlanı hemen tanıdım ve (küçük oğlan sözü Rouletabille’i fena kızdırdı. Yüzü kıpkırmızı kesildi.) gelip elinizi sıkmak için odamdan indim. Pek neşeli bir çocuksunuz!...”

Amerikalı elini uzatmış bekliyordu. Rouletabille kendini topladı. Gülerek Amerikalının elini sıktı. Bizi tanıştırdıktan sonra Amerikalıyı yemeğimizi paylaşmaya davet etti.

“Teşekkür ederim, fakat ben öğle yemeğini Mösyö Stangerson ile yiyeceğim.

Arthur Rance mükemmel Fransızca konuşuyordu. Rouletabille, “Sizi tekrar görmek şerefine erişeceğimi ummuyordum mösyö!” dedi. “Elysee Sarayı’ndaki davetten sonra memleketimizden hemen ayrılacaktınız değil mi?...” diye sordu.

İkimiz de kayıtsız görünmeye çalışarak Amerikalının her sözünü dikkatle dinliyorduk. Adamın sararmış yüzü, şiş gözkapakları, yüzündeki tikler onun bir alkolik olduğunu gösteriyordu. Böyle bir adamla, profesör nasıl arkadaşlık ediyordu?

Amerikalıyı şatoda görünce bizim gibi meraklanan ve hakkında bilgi edinen Mösyö Larson’dan sonradan öğrendiğimize göre Arthur Rance önceden alkolik değilmiş. On beş yıldan beri kendini içkiye vermiş. Yani profesörle kızı Amerika’dan ayrıldığından beri… Mösyö Stangerson Amerika’da iken dünyanın en tanınmış ilim adamlarından biri olan Arthur Rance ile sık sık görüşürmüş.

Bir gün Arthur Rance, Matmazel Stangerson’un hayatını kurtarmış, kullandığı arabanın atları ürkmüş ve Amerikalı hayatını tehlikeye atarak atları durdurmuş. O tarihten sonra dostlukları büsbütün gelişmiş hatta bir ara nişanlanacakları bile söylenmiş. Fakat aralarında aşk falan geçmemiş.

Frederic Larson’un bunları nereden öğrendiğini bilmiyorum, ama pek emin bir şekilde konuşuyordu. Arthur Rance, Burç Hanı’nda yanımıza geldiği zaman bunları bilmiş olsaydık. Onun şatoda bulunuşuna şaşmayacaktık. Amerikalı kırk beş yaşlarında görünüyordu. Rouletabille’in sorusuna gayet rahat cevap verdi, “Saldırı haberini alır almaz gitmekten vazgeçtim,” dedi. “Buradan ayrılmadan Matmazel Stangerson’un hayatının tehlikede olup

olmadığını öğrenmek istiyorum. Tamamen iyileşmeden buradan gitmeyeceğim!”

Arthur Rance arkadaşımın bazı sorularını cevapsız bırakarak sormadığımız halde saldırı hakkında ne düşündüğünü anlatmaya başladı. Ne yazık ki o da Larson gibi Robert Darzac’ın bu işle ilgili olduğunu düşünüyordu. Bunu açıkça söylemiyordu ama ne düşündüğünü anlamak güç değildi. Sarı Oda’nın esrarını aydınlatmak için genç arkadaşımın harcadığı çabayı bildiğini, “Anlaşılmaz Koridor” olayını da Mösyö Stangerson’un ona anlatmış olduğunu söyledi. Her sözünden Robert Darzac’tan şüphelendiği anlaşılıyordu. Şatoda böyle kötü olaylar geçerken onun orada bulunmayışını tuhaf buluyordu. Sonunda da onun Rouletabille’i şatoya almakla çok isabetli ve kurnazca bir iş yaptığını, çünkü genç arkadaşımın nasılsa bir saldırganı keşfedeceğinden emin olduğunu ekleyerek sözlerini bitirdi. Son cümleyi söylerken sesi alay doluydu.

Bunları söyledikten sonra selam verdi ve yanımızdan ayrıldı. Arkadaşım arkasından bakarak, “Acayip bir insan!...” diye söylendi.

“Bu gece şatoda mı kalacak dersiniz?” diye sordum.

Arkadaşım, bunun kendini hiç ilgilendirmediğini söyleyerek beni şaşırttı.

Öğleden sonra neler yaptığımızı uzun uzun anlatacak değilim. Rouletabille beni ormana sürükledi. Orada Saint Genevieve mağarasını gezdik. Yolda büsbütün başka konulardan söz ettik. Akşam olunca onun tahmin ettiğim gibi birtakım hazırlıklar yapmadığını görünce şaşırdım. Fakat o, her önlemi almış olduğunu ve bu sefer saldırganın artık elinden kurtulamayacağını söyledi. Ona

“Anlaşılmaz Koridor” olayını hatırlattım. Zaten böyle bir şey beklediğini, tekrar böyle bir olayla karşılaşmak istediğini anlatınca fazla ısrar etmedim. Israrın boş olacağını biliyordum. Sabahtan beri, şatonun kapıcılarla kendisi tarafından göz hapsinde tutulduğunu ve onun haberi olmadan kimsenin yaklaşamayacağını anlattı. Dışardan kimse gelmediği takdirde içerdekilerle başa çıkabileceğinden emin görünüyordu.

Saat 18.30 olmuştu. Kalktı, bana da işaret etti. Koridora çıktık. Yavaş yürümek lüzumunu bile hissetmiyordu. Sağ koridoru geçtik. Merdiven başına geldik. Oradan sol koridor boyunca devam ettik. Mösyö Stangerson’un dairesini geçtik. Koridorun bittiği yerde bir oda daha vardı. Mösyö Arhur Rance burada yatıyordu.

Öğleden sonra onu o odanın penceresinde görmüştük. Bu pencere şeref avlusuna bakıyordu. Odanın kapısı koridorun bittiği nokta idi. Sağ koridorun ucundaki doğu penceresinin tam karşısına geliyordu (Jacques Baba’nın beklemiş olduğu pencerenin). Bu odadan çıkınca bütün koridor önümüzde uzanıyordu. Yani sol koridor, merdiven sahanlığı ve sağ koridor. Sadece sağ kanattaki düz koridor görünmüyordu.

“Bu düz koridorda ben bekleyeceğim!” dedi. “Siz de işte burada bekleyeceksiniz!...”

Bunu söyleyerek beni üçgen şeklinde küçük bir aralığa soktu. Koridordan bölünmüş olan bu aralık Arhtur Rance’nin kapısının soluna çapraz geliyordu. Bu köşeden bütün koridoru rahatça görebiliyordum. Aynı zamanda Amerikalının kapısını da gözetleyebiliyordum. Kapının camları siyah olduğundan, koridor aydınlık olduğu halde burası zifiri karanlıktı. Bir casus için ideal bir

yerdi. Burada yapacağım iş casusluktan başka neydi? Adliyede benim böyle bir iş yaptığımı bilseler kim bilir hakkımda ne düşünürlerdi!...

Bana teklif ettiği işi kabul etmeyeceğim Rouletabille'in aklından bile geçmiyordu. Nitekim kabul de ettim. Bir kere beni korkak zannetmesini istemezdim. Sonra bir amatör gibi gerçeği aramak kötü bir şey değildi. Hem zaten o kadar ileri gitmiştim ki artık geri dönemezdim.

Neden daha önceden bunları düşünmemiştim? Çünkü merakım her şeyden üstün gelmişti. Hem bir kadının hayatını kurtarmaya yardım ettiğimi de söyleyebilirdim. Böylesine iyi bir niyeti hiçbir meslek yasaklayamaz.

Geri döndük. Matmazel Stangerson'un dairesi önünden geçerken yemek servisi yapan uşak, salonun kapısını açtı (Mösyö Stangerson üç günden beri kızının salonunda yemek yiyordu). Kapı açık kalmıştı. Uşağın içerde bulunmayışından faydalanan Matmazel Stangerson'un, babasının bir şey almak için yere eğildiği sırada bir şişeden onun bardağına bir şeyler boşalttığını gördük.

*

Beni son derece heyecanlandıran bu olaya Rouletabille aldırış bile etmedi. Odasına girdik. Gördüğümüz sahneden hiç söz etmeden bana gece için talimat verdi. Yemek yer yemez ben o aralığa gidecek ve bir şey görünceye kadar bekleyecektim.

“Eğer benden önce bir şey görürseniz bana hemen haber verin!” dedi. “Adam, düz koridordan başka her nereden gelirse gelsin siz mutlaka görürsünüz. Bütün koridor önümüzde uzanıyor. Oysa ben

ancak düz koridordan geçeni görebilirim. Bana haber vermek için sağ koridorun karanlık odaya en yakın penceresinin perdesindeki bağı açın, perde kendiliğinden kapanır. Koridor aydınlık olduğu için perde kapanınca pencereden dışarıya vuran ışık da kararır. Ben düz koridordan sol koridorun bütün pencerelerinden dışarıya vuran ışığı görebilirim. Sözünü ettiğimiz pencerenin ışığı kararınca bunun ne demek olduğunu anlarım."

"Sonra ne yapacaksınız?"

"Beni düz koridorun köşesinde göreceksiniz. Fakat ben o zamana kadar adamın önüne çıkmış olacağım ve yüzünün dairemin içine girip girmediğini anlayacağım..."

"'Mantığın doğru ucuyla çizilen daireye," diyerek gülümsedim.

"Neden gülüyorsunuz?... Buna hiç gerek yok... Neyse önümüzde kalan şu birkaç dakikadan faydalanarak gülün, eğlenin!... Çünkü biraz sonra gülmek fırsatını bulamayacaksınız!"

"Ya adam kaçarsa?..." dedim.

Rouletabille soğuk bir tavırla, "Daha iyi ya!..." dedi. "Onu yakalamak hevesinde değilim... Siz daha sahanlığa bile gelmeden o... Merdivenlerden üçer üçer atlayarak antreden sıvışıp gidebilir!... Ben yüzünü gördükten sonra onu yakalamaya çalışmayacağım, benim bütün istediğim yüzünü görebilmektir. Ondan sonra hayatta bile kalsa, Matmazel Stangerson'un uğruna onun ölmesi için elimden geleni yapacağım. Eğer onu diri diri yakalarsam Matmazel Stangerson ile Robert Darzac beni dünyada affetmezler. Onların güvenlerini kaybetmek istemem... Çünkü çok efendi insanlar."

“Bu gece, saldırgan ile konuşacağı şeyleri duymasın, diye babasının bardağına uyutucu bir ilaç attığını gördükten sonra, o saldırganı elleri bağlı fakat ağzı açık olarak babasının karşısına getirirsem bana pek minnettar kalmayacağını anlarsınız elbette. ‘Anlaşılmaz Koridor’ olayında adamın ortadan kayboluşu belki de çok iyi oldu. Bunu o gece Matmazel Stangerson’un yüzünden anladım. Saldırganın kaçmış olduğunu işittiği zaman, yüzü adeta sevinçle aydınlandı. İşte o zaman anladım ki, zavallı kadını kurtarmak için saldırganı ne şekilde olursa olsun konuşamayacak bir hale getirmek gerek. Zaten adam öldürmek kolay değildir! Hem de bana düşmez... Ama ister misin buna mecbur kalalım? Matmazel Stangerson bana açılmadığına göre, her şeyi göze almak gerekiyor... Her şeyi göze alarak mı ağzını açamaz bir hale getirmek!... Bereket versin ki ben her şeyi göze aldım. Bu gece bütün istediğim adamın yüzünü görebilmektir ki...”

“Dairenin içine girebilsin! Değil mi?”

“Tamam!... Ancak o zaman bu yüz beni şaşırtmayacak!”

“Fakat ben odaya atladığınız gece yüzünü gördünüz sanıyordum?”

“Pek az... Mum yerdeydi... Sonra sakalları...”

“Bu gece sakallı olmayacak mı?...”

“Olacak sanıyorum... Fakat koridor aydınlık... Hem şimdi artık biliyorum... Daha doğrusu zihnim bildiği için gözlerim de görecek!...”

“Sadece yüzünü görüp kaçmasına göz yumacaksak niye silahlandık?...”

“Çünkü azizim, ‘Sarı Oda’nın ve ‘Anlaşılmaz Koridor’un adamı, benim her şeyi bildiğimi anlarsa bir kaza yapabilir... O zaman kendimizi savunmamız gerekir.”

“Bu gece geleceğinden emin misiniz?...”

“Sizi karşımda gördüğüm kadar eminim. Matmazel Stangerson bu gece hastabakıcılarını uzaklaştırmak için sabahtan beri plan yapmakta. Onlara akla yakın sebepler gösterip 24 saat izin verdi. Oturma odasında yatacak olan babasından başkasının da onu beklememesini istedi. Zavallı adam kızının bu isteğini sevinçle kabul etti. Mösyö Darzac’ın söyledikleri ile Matmazel Stangerson’un herkesi etrafından uzaklaştırmaya çalışması yeterli bir kanıttır. Darzac saldırgan gelecek diye korkuyor, Matmazel Stangerson ise ona her türlü imkânı hazırlıyor!...”

“Korkunç bir şey bu!...”

“Evet... Öyle...”

“O gördüğümüz hareketi de babasını uyutmak için yaptı değil mi?...”

“Evet...”

“Yani bu geceki olayın karşısında yalnız ikimiz bulunacağız!...”

“Hayır, dördümüz! Kapıcılar da var. Onlar da bu gece bekleyecekler. Önceleri bunun gereksiz olduğunu sandım ama sonra!... Eğer öldürmek gerekirse onlara ihtiyacımız olacak...”

“İşin içinde öldürmek de var demek?...”

“Bu ona bağlı... Eğer isterse öldürülecek!...”

“Neden Jacques Baba’ya haber vermediniz? Bu gece ona ihtiyacınız yok mu?”

Rouletabille kısaca, “Hayır,” dedi.

Bir süre sesimi çıkarmadım. Sonra ne düşündüğünü iyice anlamak için birdenbire sordum, “Neden Arthur Rance’a haber vermiyorsunuz? Bize çok yardımı dokunabilirdi.”

Rouletabille aksi aksi, “Bir bu eksikti,” dedi. “Matmazel Stangerson’un sırrını herkes öğrensin mi istiyorsunuz?... Haydi gel, gidip yemek yiyelim!... Vakit geldi. Bu akşam Frederic Larson’un odasında yemek yiyeceğiz. Hâlâ Darzac’ın peşinde koşuyorsa onu bilmem. Peşini hiç bırakmıyor. Fakat ziyanı yok. Akşam burada bulunmasa bile, bu gece mutlaka bulunacaktır. İşte mat edeceğim bir insan!...”

O dakika içerdeki odada bir gürültü duyduk. Rouletabille, “Geldi galiba!” dedi. “Ha size söylemeyi unutmuştum... Polis memurunun yanında bu geceki hazırlıklardan sakın söz etmeyin!...”

“Tabii... Tabii... Bu gece yalnız hareket ediyoruz... Sırf kendi hesabımıza. Bütün şeref de bizim olacak,” dedim.

“Elbette, buyurduğunuz gibi efendim,” diye yanıtladı beni.

Frederic Larson’un odasında yemeğimizi yedik. Dışardan henüz geldiğini söyledi bize. Yemek gayet neşeli geçti. Larson da Rouletabille de kendilerine göre gerçeğe ulaştıklarını düşündüklerinden, keyifleri yerindeydi. Rouletabille, Büyük Fred’e; benim bugün kendisini görmeye geldiğimi ve gazetesi için bir yazı hazırlayacağından beni bu gece burada alıkoyduğunu söyledi. Ve

sabah on bir treniyle hareket ederek Glandier esrarı hakkında tefrika halinde çıkacak olan bir yazısını gazeteye götüreceğini anlattı. Larson bu sözlere inanmayan fakat nezaketen bir şey belli etmeyen bir insan tavrıyla gülümsedi. Üstüne vazife olmayan şeyler hakkında fikir yürütmek niyetinde değildi. Rouletabille ile Larson sözlerine ve tavırlarına çok dikkat ederek, Arhtur Rance'dan ve onun ev sahipleriyle olan ilişkilerinden söz ettiler. Bir ara hasta gibi görünen Larson büyük bir çabayla, "Öyle sanıyorum ki Mösyö Rouletabille artık Glandier'de yapacak fazla bir işimiz kalmadı," dedi. "Burada yatacağımız geceler de sayılı gibi geliyor bana."

"Ben de öyle sanıyorum Mösyö FredL."

"Bu işin artık bitmiş olduğuna inanıyorsunuz demek?"

Rouletabille, "Evet... Artık bittiğine ve öğrenecek hiçbir şey kalmadığına inanıyorum," diye cevap verdi.

"Suçluyu buldunuz mu?..."

"Ya siz?..."

"Ben buldum!..."

Rouletabille, "Ben de," dedi.

"Aynı adam mı acaba?..."

Genç gazeteci, "Eğer fikir değiştirmediyseniz, sanmıyorum," dedi.

Sonra kelimelerin üstünde durarak, "Mösyö Darzac namuslu bir adam," diye ekledi.

Larson, "Bundan emin misiniz?" dedi. "Ben ise aksine inanıyorum."

“Demek görüşlerimiz farklı.”

“Evet, çarpışacağız!... Ve sizi yeneceğim Mösyö Frederic Larson.”

Larson gülerek, “Şu gençler hiçbir şeyden şüphe etmez,” diye söylendi.

Rouletabille, “Hiçbir şeyden,” diye tekrarladı.

Bizimle vedalaşmak için ayağa kalkmış olan Larson birdenbire ellerini göğsüne bastırarak sendeledi ve düşmemek için Rouletabille’e tutunmak zorunda kaldı. Yüzü sapsarı kesilmişti.

“Aman tanrım. Neyim var böyle?... Zehirlendim mi yoksa?...” diye söylendi.

Şaşkın şaşkın bize baktı. Ona bir şeyler soruyorduk, ama artık bize cevap verecek halde değildi. Kendini bir koltuğun üstüne bırakmıştı. Ağzından tek kelime alamıyorduk. Şimdi endişelenme sırası bizdeydi. Çünkü onun yediklerini biz de yemiştik. Telaşla etrafında dönüyorduk. Fakat artık onun ıstırabı kalmamıştı. Başı omzuna düşmüş, gözleri kapanmıştı. Rouletabille başını göğsüne koyarak kalbini dinledi. Başını kaldırdığı zaman biraz önceki telaşlı halinden iz yoktu.

“Uyuyor,” dedi.

Ve beni odasına sürükledi. Larson’un kapısını kapadıktan sonra, “Uyku ilacı değil mi,” dedim. “Matmazel Stangerson herkesi uyutmak istiyor galiba!...”

Rouletabille, “Belki,” dedi. Ama başka şeyler düşündüğü belliydi.

“Ya biz?... Biz?...” diye bağırdım. “Bizim de uyku ilacı içmediğimiz ne malum.”

Rouletabille soğukkanlılıkla, “Kendinizi rahatsız hissediyor musunuz,” diye sordu.

“Hayır.”

“Uykunuz var mı?...”

“Hayır.”

“Öyleyse şu güzel sigarayı içiniz dostum!...” Bunu söyleyerek en iyisinden bir Havana purosunu bana uzattı. “Robert Darzac vermişti bunu.” Kendisi de o ünlü piposunu yaktı.

Saat ona kadar bir kelime söylemeden oturduk. Rouletabille koltuğa gömülmüş, gözleri bir noktaya dikilmiş, durmadan pipo içiyordu.

Saat on olunca ayakkabılarını çıkardı. Bana da öyle yapmamı işaret etti. Çorapla kalınca, Rouletabille’in gayet yavaş sesle “Tabanca,” dediğini işittim. O kadar yavaş söylemişti ki, onu işitmekten çok tahminle anlamıştım. Ceketimin cebinden tabancamı çıkardım. Yine aynı alçak sesle, “Doldurun,” dedi.

Doldurdum. Rouletabille kapıya doğru ilerledi. Yavaş yavaş açtı. Kapı hiç gürültü yapmadı. Düz koridora çıktık. Bana yine bir işaret yaptı. Karanlık odaya gideceğini anladım. Ondan uzaklaştığım sırada yanıma geldi, boynuma sarıldı ve beni öptü. Sonra odasına döndü. Bu öpüş beni hem şaşırtmış, hem endişelendirmişti.

Sağ koridoru geçtim. Sahanlığı da geçtikten sonra, sol koridor boyunca ilerledim. Karanlık odaya geldim. Odaya girmeden

perdenin bağını yakından kontrol ettim. Ona parmağımla dokunmam yetecekti. Kalın perde hızla kapanacak ve Rouletabille ışığı görmeyince, işareti anlayacaktı. Arthur Rance'ın kapısı önüne gelince, bir ayak tıkırtısı duyarak durakladım. Daha yatmamıştı demek. Hâlâ şatoda olmasına şaştım. Mösyö Stangerson ile beraber yemek yemediğini biliyordum. Matmazel Stangerson'un babasının bardağına ilaç attığı sırada o masada yoktu.

Karanlık odama girdim. Bulunduğum yerden gündüz gibi aydınlatılmış koridoru sonuna kadar görüyordum. Oradan geçecek bir şeyin, gözümden kaçmasına imkân yoktu. Fakat ne geçecekti acaba? Herhalde çok önemli bir şey!... Rouletabille'in beni öpmesini hatırlayınca tekrar içimi bir endişe kapladı.

İnsan bir arkadaşını, ancak büyük bir tehlikeye atıldığı zaman böyle öper!... Demek ki tehlikede idim.

Elim tabancamın kabzasını kavradı ve beklemeye başladım. Bir kahraman değildim ama korkak da değildim.

Bir saat böylece bekledim. Gözüme normal olmayan hiçbir şey ilişmedi. Akşam dokuza doğru başlayan yağmur dinmişti.

Arkadaşım, saat 24.00 ya da 01.00'den önce bir şey olacağını tahmin etmiyordu. Oysa ki, Arthur Rance'ın odasının kapısı açıldığında saat henüz 23.00'tü. Kapının hafif gıcırdadığını duydum. Sanki içerden biri onu dikkatle itiyordu. Kapı bana çok uzun gelen bir süre açık kaldı. Koridora doğru açıldığından ne odanın içini, ne de kapının öbür tarafını görebiliyordum. O sırada üçüncü kez garip bir ses duydum. Parktan geliyordu. Bunu, damda gezen kedilerin miyavlaması sanarak önem vermemiştim. Fakat bu seferki

miyavlama o kadar başka idi ki, bana Tanrı kedisinin sesi hakkında söylenenleri hatırlattı. Glandier'de yaşanan korkunç olayların hepsinde bu ses duyulduğundan, bütün vücudumu bir ürperti sardı. O sırada kapının önünde bir adam belirdi. Kapıyı kapadı. Arkadan gördüğüm için, kim olduğunu anlayamadım. Denk gibi bir şeyin l üstüne eğilmişti. Kapıyı kapadıktan ve yerden dengi aldıktan sonra, karanlık odaya doğru döndü ve o zaman kim olduğu gördüm. Bu saatte Arthur Rance'ın odasından çıkan, Yeşilli Adam'dı! Glandier'e ilk geldiğim gün, hanın penceresinden onu gördüğüm zaman da böyle giyinmişti. Bu sabah Rouletabille ile şatodan çıkarken ona rastladığımızda da üzerinde aynı kıyafet vardı. Korucuydu bu... Hiç şüphem yoktu. Çok iyi görmüştüm. Yüzü endişeli gibi geldi bana. Tanrı kedisinin sesi dördüncü kez duyulunca, dengi koridora bırakıp pencereye yaklaştı. Orada olduğumu belli etmemek için, en küçük bir hareket bile yapmıyordum.

Pencerenin önüne gelince, yüzünü cama dayadı ve parkın karanlıklarına baktı. Yarım dakika kadar orada durdu. Ortalık ara sıra aydınlanıyordu. Çünkü ay, bazen görünüyor, bazen kayboluyordu. Yeşilli Adam iki kere kollarını kaldırdı ve anlayamadığım birtakım işaretler yaptı. Sonra pencereden çekildi. Dengi aldı, merdivenin sahanlığına doğru ilerledi.

Rouletabille, 'Bir şey görecek olursanız, perdenin bağını çözün,' demişti.

Bir şey görüyorum ama acaba Rouletabille'in beklediği şey miydi bu? Ne olursa olsun, bana söyleneni yapmalıydım! Perdenin bağını çözdüm. Kalbim yerinden fırlayacakmış gibi atıyordu. Adam, merdivenin sahanlığına gelmiş, fakat yoluna devam edeceğine,

merdivenlerden inmeye başlamıştı. Hole iniyordu. Buna çok şaşırmıştım.

Şimdi ne yapmalıydım? Aptal aptal pencereyi örten kalın perdeye bakıyordum. İşaret vermiştim ama Rouletabille koridorun köşesinde görünmemişti. Gelen giden yoktu. Bana, yüzyıl kadar uzun gelen bir yarım dakika geçti. Ya başka bir şey daha görecek olursam ne yapmam gerekiyordu? İşaret vermiştim, ikinci defa veremezdim ya!... Koridora doğru gidecek olsam, Rouletabille'in planını bozabilirdim. Ben görevimi yapmıştım. Arkadaşımın beklemediği bir olay olmuştu. Ben de işareti vermiştim. Artık ona başka bir haber vermeme imkân olmadığından, ne olursa olsun diyerek karanlık odadan çıktım. Etrafa kulak kabartarak yavaş yavaş koridora doğru yöneldim.

Oval galeride kimseler yoktu. Rouletabille'in kapısına giderek dinledim. İçerden hiçbir ses gelmiyordu. Usulcacık kapıyı vurdum. Yine ses yok! Tokmağı çevirdim, kapı açıldı, içeri girdim. Rouletabille boylu boyunca yerde yatıyordu.

*

Merakla arkadaşımın üstüne eğildim ve uyumakta olduğunu görerek sevindim. Frederick Larson gibi, derin bir uykuya dalmıştı. Demek o da yemeklerimize katılan uyku ilacının kurbanı olmuştu. Nasıl olmuştu da ben bu işten kurtulmuştum. İlaç, içtiğimiz suya veya şaraba katılmış olacaktı. Ben yemekte hiçbir şey içmediğim için kurtulmuştum. Rouletabille'i bütün kuvvetimle sarsmaya başladım. Bir türlü uyandıramıyordum. Bu işte de Matmazel Stangerson'un parmağı vardı. Her şeyi gören ve her şeyi tahmin eden bu gencin babasından daha tehlikeli olacağını düşünmüş olmalıydı. Şu saatte

kesinlikle uyanık olmamız gerekiyordu. Bunun üzerine her türlü çareye başvurmaya karar verdim. Bir ibrik suyu Rouletabille'in başına boşalttım. Gözlerini güçlükle açtı ama bakışları donuk ve cansızdı.

Bu da bir başarı sayılırdı. Bu sefer yüzüne bir tokat indirdim ve onu kaldırmaya çalıştım. Çok şükür!... Kollarımın arasında gerildiğini duyumsadım. Bir ara mırıldandığını işittim, "Devam edin ama bu kadar gürültü yapmayın!..."

Gürültü etmeden onu tokatlayamazdım. Bunun yerine sarsmaya ve çimdiklemeye başladım. Nihayet ayağa kalktı!... Kurtulmuştuk!...

"Beni uyuttular," diye söylendi. "Uyumamak için ne kadar çabaladığımı bilemezsiniz!... Neyse artık geçti. Yalnız, yanımdan ayrılmayın!..."

O sözünü bitirmeden canhıraş bir çığlık duyduk. Çığlık şatonun içinde yankılandı. Bu, bir ölüm feryadıydı sanki.

Rouletabille, "Eyvah!... Geç kaldık," diye bağırdı.

Ve kapıya doğru atılmak istedi ama henüz kendine gelememişti, tekrar yere yuvarlandı. Ben koridora çıkmıştım bile. Elimde tabanca, deli gibi Matmazel Stangerson'un odasına koşuyordum. Sağ koridora döneceğim sırada Matmazel Stangerson'un dairesinden bir adam çıktı ve birkaç adımda sahanlığa ulaştı.

Kendimi tutamadım ateş ettim... Tabanca sesi koridorda yankılandı fakat adam, sıçramış, merdivenlerden koşarak iniyordu. Ben de arkasından koştum...

“Dur!... Dur!... Yoksa seni öldüreceğim,” diye bağırıyordum. Tam merdivenlerden ineceğim sırada, sol koridorun ucunda Arthur Rance göründü.

“Ne var?... Ne oluyor,” diye haykırıyordu. Hemen aynı anda hole indik. Holün penceresi açıktı. Kaçan adamın hayalini net olarak gördük. Tabancalarımızı üstüne boşalttık. Adamla aramızda ancak on metre vardı. Sendeledi, onu düşecek sandık. Biz de pencereden atlamıştık ama adam daha hızlı koşmaya başlamıştı. Ben çoraplaydım, Amerikalı ise yalınayaktı. Ona yetişmemiz olası değildi. Son kurşunlarımızı da harcadık. Fakat isabet ettiremedik.

O hâlâ koşuyordu. Şeref avlusunun sağına, şatonun sağ kanadının sonundaki küçük avluya doğru koşuyordu. Burası hendeklerle ve demir parmaklıklarla çevrilmişti. Oradan bir yere kaçamazdı. Kaçacak başka yeri olmayan bir köşeydi bu. Orada yalnız cumbalı küçük odanın, yani şimdi korucunun oturduğu odanın, kapısı vardı.

Adamın, attığımız kurşunlarla yaralanmış olması gerekiyordu. Şu anda bizden yirmi metre kadar ilerdeydi. Birden başımızın üstünde, koridorun bir penceresi açıldı ve Rouletabille’in acıyla bağırdığını duyduk, “Ateş et, Bernier. Ateş et...”

Aydınlık gecede bir şimşek çaktı. Onun ışığında Bernier Baba’yı elinde tabancası, burcun kapısında gördük.

İyi nişan almıştı. Gölge yuvarlandı. Fakat sağ kanadın köşesine kadar gelmiş olduğundan, binanın öteki tarafına düştü. Yani biz düştüğünü gördük ama yere uzandığını görmedik. Çünkü duvarın ötesini göremiyorduk.

Bernier, Arthur Rance ve ben yirmi saniye sonra duvarın öbür tarafına geçmiş bulunuyorduk. "Gölge, ayaklarımızın dibinde ölü" yatıyordu.

Tabanca sesleri Larson'u da derin uykusundan uyandırmış olacaktı. Odasının penceresini açtığını duyduk. O da tıpkı Arthur Rance gibi "Ne oldu? Ne var?" diye seslendi.

Bizler gölgenin üstüne, saldırganın esrarengiz ölü gölgesi üzerine ğilmiştik. Artık tamamıyla uyanmış olan Rouletabille de yanımıza gelmişti. Ona, "Öldü!... Öldü!..." diye bağırdım.

"Daha iyi ya!... Onu şatonun antresine getirin!" dedi. Sonra vazgeçerek, "Hayır, onu korucunun odasına yatıralım!" dedi.

Rouletabille korucunun kapısını vurdu. İçerden cevap veren olmadı. Ben buna şaşmadım tabii... Gazeteci, "Orada olmadığı anlaşılıyor!" Î dedi. Eğer olsaydı, şimdiye kadar çıkmış olması gerekirdi. Ölüyü şatonun antresine götürelim öyleyse..."

Gölgenin önüne geldiğimizden beri ay kocaman, siyah bir bulutun altına girmişti ve ortalık zifiri karanlık olduğundan, gölgenin yüzünü göremiyorduk, fakat görmek için de sabırsızlanıyorduk.

O sırada yanımıza gelen Jacques Baba, onu şatoya kadar taşımamıza yardım etti. Orada onu merdivenin ilk basamağı üstüne bıraktık. Yolda gelirken yarasından akan kanın sıcaklığını elimin üstünde hissetmiştim.

Jacques Baba, mutfaktan bir fener alarak geldi. Ölünün yüzüne doğru eğildi ve hancının "Yeşilli Adam" dediği korucuyu tanıdık. Bir saat önce Arthur Rance'ın odasından, elinde bir denkle çıktığını

görmüştüm. Fakat gördüklerimi Rouletabille'den başkasına anlatamazdım.

Rouletabille ile holde bize katılan Frederic Larson'un yüzündeki hayret ve düş kırıklığını, mümkün değil anlatamam. Bu cesedin her yanını yokluyor... bu ölü yüze... korucunun yeşil kostümüne bakıyor ve ikisi birden "Olamaz!... İşte bu olamaz!..." diye söyleniyorlardı.

Rouletabille, "İnsanın deli olacağı geliyor vallahi!..." diye mırıldandı.

Jacques Baba, aptalca bir kedere kapılmıştı. Gülünç bir şekilde ağlayıp sızlıyordu. Yanıldığımızı ve korucunun, hanımının saldırganı olamayacağını tekrarlıyordu. Onu susturmak zorunda kaldık. Ölen, oğlu olsaydı bundan fazla bağırıp çağıramazdı. Bu ölümün onu sevindirdiğini zannetmeyelim, diye böyle bir gösteride bulunuyordu galiba!... Çünkü Jacques Baba'nın korucudan nefret ettiğini bilmeyen yoktu. Hepimiz perişan bir haldeydik. Ya yalınayak ya da çorapla olduğumuz halde, Jacques Baba'nın tamamıyla giyinmiş olması, dikkatimi çekti.

Rouletabille cesetle işini bitirmemişti. Holün taşları üstüne diz çökmüş, Jacques Baba'nın tuttuğu fenerin ışığında korucuyu soyuyordu. Göğsünü açtı. Kan içindeydi. Sonra birden Jacques Baba'nın elinden feneri kaptığı gibi, açık yarayı aydınlattı ve ayağa kalkarak sesinde alaycı ve vahşi bir ifadeyle, "Tabanca kurşunu ile öldürmüş olduğunuzu sandığınız bu adam, kalbine yediği bir bıçak darbesiyle ölmüş!" dedi.

Bir kere daha arkadaşımın delirdiğini sandım ve cesedin üzerine eğildim. O zaman gördüm ki, korucunun vücudunda hiçbir kurşun yarası yoktu. Sadece kalbinin üstü keskin bir bıçakla yarılmıştı.

Şaşkınlıktan henüz kurtulamamıştım ki, genç arkadaşım, omzuma vurarak bana, “Arkamdan gelin!” dedi.

“Nereye?” diye sordum.

“Odama...”

“Ne yapacağız?...”

“Düşüneceğiz...”

İtiraf ederim ki, hiçbir şey düşünecek halde değildim. Çok müthiş, müthiş olduğu kadar da birbirini tutmayan olaylar karşısındaydık. Korucunun ölüsü ile belki de can çekişmekte olan Matmazel Stangerson ortada dururken, Rouletabille nasıl düşünmeye vakit ayırabilirdi kendine?... Buna aklım ermiyordu. Fakat o, savaş alanında ki bir kumandan soğukkanlılığı ile bunu yaptı. Odasının kapısını açtı, bana bir koltuk gösterdi, kendisi de geçip karşıma oturdu ve büyük bir soğukkanlılıkla piposunu doldurmaya başladı. Onu düşünceleriyle baş başa bırakarak, uyuklamaya başladım. Gözümü açtığım zaman, sabah olmuştu. Saatim 8.00’i gösteriyordu. Rouletabille orada yoktu. Koltuğu bomboştu. Ayağa kalktım. Uyuşukluğumu gidermek için gerinirken, arkadaşım içeri girdi. Ben uyurken, vaktini boşuna harcamadığını yüzünden anladım.

Hemen, “Matmazel Stangerson nasıl?” diye sordum.

“Durumu çok ağır ama ümitsiz değil...”

“Odadan ne zaman çıktınız....”

“Gün ışırken...”

“Çalıştınız mı?...”

“Çook...”

“Ne keşfettiniz?...”

“Dikkate değer bir çift ayak izi... Bunlar beni şaşırtabilirdi...”

“Artık şaşırtmıyor mu?...”

“Hayır...”

“Bari size bir şey açıklıyor mu?”

“Evet...”

“Korucunun inanılmaz ölümü ile mi ilgili?...”

“Evet, bu ölüm artık olanak çerçevesine girdi. Bu sabah şatonun etrafında dolaşırken yan yana yürüyen iki ayak izi keşfettim. Bu gece aynı anda bırakılmış izlerdi bunlar... Aynı anda diyorum, çünkü biri ötekinden sonra bırakılmış olsa, aynı yolu takip ettiklerine göre, birinin ötekinin üstüne basmış olması gerekirdi. Hayır, bunlar adeta birbiriyle konuşan adımlardı. Bu izler, şeref avlusunun ortalarına doğru öteki izlerden ayrılıyor ve avludan çıkarak meşeliğe doğru gidiyorlardı. Gözlerim izlerde... Ben de avludan çıktım. O sırada Frederic Larson’a rastladım. Hemen o da benim çalışmamla ilgilendi. Bu çift iz, meşgul olmaya değerdi doğrusu! Orada ‘Sarı Oda’ olayının ayak izlerini çift olarak buluyorduk. Kaba izlerle zarif izler... ‘Sarı Oda’ olayında kaba izler zarif izlerle ancak havuzun başında birleşiyor ve orada kayboluyordu. Bu yüzden de, gerek Larson, gerek ben, bu izlerin aynı adama ait olduklarını düşünmüştük. Adam havuz başında sadece ayakkabı değiştirmişti. Burada ise kaba ve zarif adımlar yan yana yürüyorlardı. Bu, önce edindiğim kanaati sarsacak bir şeydi!

Larson da benim gibi düşünüyordu. Onun için bu adımların üzerine eğilmiş, pusuya yatan köpekler gibi, onları kokluyorduk.

"İzlerin ölçüsünü aldım kâğıtları cüzdanımdan çıkardım. Kaba ayak izlerine tıpatıp uyduğu gibi, zarif ayak izleri de elimdeki ölçüye uyuyordu. Yalnız burun taraflarında ufak bir değişiklik vardı. Yani bu adımların havuzun başındaki adımlardan yalnız ayakkabılarının ucu farklı idi. Bu izlerin aynı kişiye ait olduğunu kesin olarak söylemeyeceğimiz gibi, olmadığını da iddia edemezdik. Bu kimse belki de bu sefer aynı ayakkabıları giymemişti.

"Larson'la izlerin arkasından giderek meşeliğe çıktık ve ilk olayda sözü geçen havuzun başına geldik. Fakat bu sefer adımlar burada kalmıyor... Epinay şosesine çıkan patikaya sapıyordu. Yeni yapılmış taşlık bir yol olduğu için, orada iz falan kalmamıştı. Hiç konuşmadan şatoya döndük.

"Şeref avlusuna gelince birbirimizden ayrıldık. Aynı şeyi düşünmüş olacağız ki, Jacques Baba'nın kapısı önünde tekrar karşılaştık. İhtiyar emektarı yatakta bulduk. Bir iskemle üstüne atmış olduğu elbiseleri berbat bir haldeydi. Ayakkabıları da çamur içindeydi. Korucunun cesedini küçük avludan şatoya taşırken veya mutfaktan fener almaya giderken, elbiselerinin böyle sırılsıklam olmasına ve pabuçlarının da çamurlanmasına imkân yoktu. Bir kere o sırada yağmur yağmıyordu. Fakat önce de, sonra da yağmur yağmamıştı.

Adamın yüzü de görülecek bir haldeydi. Son derece yorgun görünüyor ve gözlerini kırpıştırarak bize korku ile bakıyordu.

Jacques Baba doktoru getirdikten sonra hemen yattığını söyledi. Fakat onu öylesine sıkıştırdık, şaşırttık ki, şatodan çıkmış olduğunu

itiraf etti. Niçin çıktığını sorduk. Başı ağrıdığı için hava almak istemiş ve ancak meşeliğe kadar uzanmıştı. Biz sanki onu görmüş gibi, geçtiği yolları tarif edince, ihtiyar kalkıp oturdu. Tir tir titriyordu. Larson, “Hem de yalnız değildiniz,” diye bağırdı.

Jacques Baba, “Demek siz de gördünüz?...” diye sordu.

“Kimi?” dedim.

“Siyah hayaleti!...”

“Bunun üzerine bize birkaç geceden beri siyah bir hayalet gördüğünü anlattı. Tam gece yarısı parkta beliriyor ve inanılmayacak bir şekilde ağaçların arasından süzülüyordu. Sanki ağaçların bir tarafından öbür tarafına geçiyordu. Jacques Baba, bu hayaleti penceresinden ay ışığında görmüştü. Yatağından kalkarak onun peşinden gitmişti. Bir önceki gece tam onu yakalayacağı sırada burcun köşesinde gözden kaybolmuştu. Bu gece zihni hep bu yeni olayla meşgul, şatodan çıktığı sırada, onun birdenbire şeref avlusunda belirdiğini görmüştü. Önceleri ihtiyatla arkasından yürümüş, bir süre sonra ona büsbütün yaklaşmıştı. Böylece meşeliği ve havuzu geçip Epinay yolunun kenarına gelmişlerdi. Orada hayalet birdenbire gözden kaybolmuştu!...”

Larson, “Yüzünü görmediniz mi,” diye sordu. “Hayır, sadece siyah örtüler gördüm.” “Koridordaki olaydan sonra nasıl üzerine atılmadınız?...” “Yapamadım... Korkudan donmuş gibiydim... Arkasından bile zorla gidiyordum.”

Tehdit dolu bir sesle, “Arkasından gitmediniz!’ dedim. Hayaletle Epinay yoluna kol kola yürüdünüz.”

“Hayır!...” diye bağırdı. “Sağanak başlamıştı... Ben şatoya döndüm. Hayalet ne oldu bilmiyorum...”

Bunları söylerken yüzüme bakamıyordu. Yanından ayrıldık. Dışarı çıkınca ne düşündüğünü anlamak için dikkatle Larson’un yüzüne bakarak, “Suç ortağı mı?...” diye sordum.

Larson ellerini havaya kaldırarak, “Bilir miyim ben?...” dedi. “Böyle bir olayda insan bir şey bilemiyor...” Yirmi dört saat önce suç ortağı olmadığına dair yemin edebilirdim.

Hemen Epinay’a gideceğini söyleyerek benden ayrıldı. Rouletabille hikâyesini bitirmişti. Ona sordum, “Peki... Bütün bunlardan ne çıkarıyorsunuz?... Bana gelince... bir şey anlayamıyorum. Söyleyin, ne biliyorsunuz?...”

“Her şeyi dostum, her şeyi!...” diye bağırdı.

Yüzü sevinçten parlıyordu adeta... Onu hiç böyle görmemiştim. Ayağa kalkmış bütün kuvvetiyle elimi sıkıyordu.

“O halde bana da anlatın!” dedim.

Birdenbire lafı çevirerek, “Matmazel Stangerson nasıl oldu acaba?... Haydi gidip bir bakalım!...” dedi.

*

Matmazel Stangerson yine az kalsın ölüyordu. Bu sefer durumu daha da ağırdı. Adamın, göğsüne sapladığı üç bıçak darbesinden sonra uzun zaman ölümle hayat arasında bocaladı. Doktorlar hayatını kurtaracaklarından emin olmaya başladıkları zaman akli dengesinin yerine gelemeyeceğini anladılar. O korkunç faciaya

ilişkin en küçük bir ima onun tekrar krizler geçirmesine neden oluyordu. Öyle sanıyorum ki, korucunun öldürüldüğü gecenin ertesi günü Robert Darzac'ın tevkif edilmemesi, bu parlak zekânın büsbütün sarsılmasına neden oldu.

Mösyö Darzac şatoya geldiği zaman saat 9.30'tu. Onun üst baş ça> mur içinde, perişan bir halde şatoya doğru koştuğunu gördüm. Bir ölü gibi sapsarıydı. Roulatabille ile pencereye dayanmış duruyorduk. Bizi görünce derin bir kederle, "Çok geç kaldım!... Değil mi?..." diye haykırdı.

Rouletabille, "Merak etmeyin! Yaşıyor!" diye cevap verdi.

Bir dakika sonra Matmazel Stangerson'un yanındaydı. Dışardan hıçkırıklarını duyuyorduk.

Yanımda Rouletabille'in, "Ne kötü bir kader bu!..." diye söylendiğini duydum... "Cehennem Tanrıları bu ailenin felaketini mi istiyor bilmem ki!... Eğer beni uyutmamış olsalardı Matmazel Stangerson'u kurtaracak... Adamın ağzını da ebediyen kapatacaktım!... Ve korucu da ölmemiş olacaktı!..."

Mösyö Darzac yaşlı gözlerle yanımıza geldi. Rouletabille ona her şeyi anlattı: Onları kurtarmak için nasıl hazırlandığını, adamın yüzünü gördükten sonra onu nasıl uzaklaştıracağını ve bütün planlarının uyku ilacı yüzünden nasıl bozulduğunu anlattıktan sonra yavaş sesle, "Ah, neden bana güvenmediniz diye yakındı. Burada herkes birbirinden şüphe ediyor! Kızı babasından, nişanlı nişanlısından!... Siz, saldırganın gelmesine engel olmak için elimden geleni yapmamı bana tembih ederken Matmazel Stangerson da onun gelmesini kolaylaştırmaya çalışıyordu... Ne yazık ki çok geç

yetişebildim... Yarı uyur bir halde idim. Adeta sürüklenircesine odaya kadar gidebildim... Ancak, bahtsız kadını kanlar içinde yüzer görünce kendime gelebildim."

Mösyö Darzac her şeyi öğrenmek istediği için anlatmaya devam etti: Düşmemek için duvarlara tutuna tutuna genç kadının odasına kadar gitmişti. Küçük odanın kapısını açık bulmuş, içeri girmiş... Matmazel Stangerson masanın üstüne kapanmış, baygın bir haldeymiş. Gözleri kapalı... Sabahlığı göğsünden akan kandan kıpkırmızıymış. Hâlâ ilacın etkisi altında olan Rouletabille korkunç bir kâbus gördüğünü sanmış, bir otomat gibi hemen koridora fırlayıp, pencereyi açmış... "Saldırgan var!... Onu tutun!... Öldürün!..." diye bağırdıktan sonra tekrar odaya dönmüş, boş olan oturma odasından geçerek hâlâ kapısı açık duran salona dalmış ve bir kanepenin üstünde uyuyan profesörü tıpkı, benim ona biraz önce yaptığım gibi sarsmaya başlamış!... Mösyö Stangerson şaşkın şaşkın gözlerini açınca hemen onu kızının odasına sürüklemiş. Yaşlı adam, kızının kanlar içinde yüzdüğünü görünce acı bir çığlıkla üzerine atılmış... Bu şok onu iyice ayırttığından ikisi beraber zavallı kadını, yatağına taşımışlar... Sonra Rouletabille bizim yanımıza gelmeye hazırlanırken yazı masasının yanında, yerde bir paket görmüş... Denk gibi bir şeymiş! Eğilip bakmış... Bir sürü kâğıtlar ve fotoğraflar... Bunların çalınan belgeler olduğunu anlamış..."

Kaderin şu garip cilvesine bakın ki!... Bir yandan kızını öldürmeye kalkışıp bir yandan da profesöre çalınan belgeleri geri getiriyorlardı!.. Artık onları ateşte yakmaktan başka ne düşünebilirdi? Ne yapacaktı? Ertesi günü hepsini ateşe atacaktı!...

Bu müthiş gecenin sabahında, Mösyö De Marpuet, zabıt kâtibi ve jandarmalarla tekrar göründü ve henüz komadan çıkmamış olan Matmazel Stangerson'dan başka hepimizi sorguya çekti. Ne söyleyeceğimizi Rouletabille ile aramızda kararlaştırmıştık. Ne karanlık odadan ne de uyku ilacından söz ettim. Bir şeyler bildiğimizi, Matmazel Stangerson'un da saldırganı beklediğini ima edecek en ufak bir şey söylemedim. Mutsuz kadın!... Saldırganı bir esrar perdesi altında gizlemek için elinden geleni yapıyordu ve belki bunu hayatıyla ödeyecekti... Böylesine bir fedakârlığı boşa çıkarmak bize düşmezdi.

Arthur Rance, çok doğal bir şekilde öylesine doğaldı ki adeta şaştım. Korucuyu o akşam saat 23.00'e doğru gördüğünü söyledi. Ertesi sabah erkenden bavulunu Saint Michel istasyonuna götürecekti. Onu almak için odasına gelmiş ve bir süre odasında kalarak avcılıktan ve kaçakçılıktan söz etmişlerdi.

Arthur Rance erkenden şatodan ayrılacaktı ve yine her zaman yaptığı gibi de Saint Michel'e kadar yürüyecekti. Onun için, korucunun o sabah kasabaya inmesinden yararlanıp bavulunu onunla göndermek istemişti. Demek Yeşilli Adam'ın elinde gördüğüm şey, Arthur Rance'ın bavuluydu!... Mösyö Stangerson da onun bu sözlerini doğruladı. Akşam yemeğinde misafirini sofrasında görmek şerefine nail olamamıştı. Çünkü saat 17.00'de gelip, ona veda etmişti. Rahatsız olduğu için odasında sadece çay içmek istemişti.

Kapıcı Bernier, Rouletabille'in ona öğrettiği gibi cevap verdi. O gece korucunun gelip onu çağırdığını söyledi, nasılsa korucu onu yalanlayamazdı. Kaçakçıları yakalamalarını istiyordu. Meşelik

civarında buluşmaya karar vermişlerdi. Korucunun gelmediğini görünce onu aramaya çıkmıştı. Burcun hizasına gelince: Şeref avlusunun küçük kapısı önünden geçerken karşı taraftan birinin koşarak kaçtığını görmüştü. Tam şatonun sağ kanadının köşesinden kıvrılacağı sırada tabancalar patlamış ve Rouletabille koridorun penceresinden ona ateş etmesini emretmişti. O da, elinde hazır duran tüfeğiyle nişan almış ve kaçan adamı vurduğunu hatta öldürdüğünü sanmıştı. Rouletabille adamı soyup da bıçak yarasını meydana çıkarıncaya kadar da öyle sanmakta devam etmişti. Bıçak yarasını görünce şaşırmıştı. Bulunan ceset, kaçan adamın cesedi değildi, onun mutlaka civarda bir yerde olması gerekiyordu. Herkesin toplandığı bu avluda din veya ölü birini görmemeye imkân yoktu. Bernier Baba'nın söyledikleri bunlardı. Sorgu yargıcı itiraz etti: "Gece çok karanlıktı. Hatta o kadar karanlıktı ki korucunun yüzünü görebilmek için onu hole taşımaya mecbur olmuştuk. Başka birini de görmeyebilirdik."

Kapıcı buna karşılık, "Kaçan adamı diri veya ölü görmesek bile üstüne basmamız icap ederdi," dedi. Bu avuç içi kadar yerde ölüden başka beş kişi idik... Oradan kimse kaçamazdı. Korucunun odasına açılan kapıdan başka kapı da yoktu orada... O da kilitli idi. Anahtarını korucunun cebinde bulduk.

Bernier Baba çok doğru konuşuyordu. Fakat bu sözlerle, bıçak yarasıyla ölmüş birini tabanca ile öldürmüş olduğumuzu iddia eder gibi oluyorduk. Sorgu yargıcı fazla üstünde durmadı.

Öğleden sonra anladık ki sorgu yargıcı saldırganı elimizden kaçırdığımıza ve korucunun da bu işle bir ilgisi olmadığına inanıyordu. Korucunun davranışları hakkında yaptığı

incelemelerden sonra bu yargıya varmıştı. Hancının karısıyla olan ilgisini duymuş ve Mathieu Baba'nın da adamı ölümle tehdit ettiği kulağına gelmiş olacak ki Mathieu Baba'yı, karısının itirazlarına rağmen romatizma sancıları içinde alıp Korbey'e getirmişlerdi.

Evinde suçunu ispat edecek bir şey bulamadıkları halde ifadesini aleyhinde bir delil gibi kullanarak onu tutuklamışlardı.

Bu karışık ve feci olayların karşısında şaşırıp kalmıştık. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi; sorgu yargıcı ile konuştuktan sonra ortadan kaybolan Frederic Larson yanında bir istasyon memuru ile içeri girdi.

Biz o sırada Arthur Rance ile holde durmuş Mathieu Baba'nın suçlu olup olmadığını tartışıyorduk, yalnız Arthur Rance ile ikimiz konuşuyorduk. Rouletabille bizim konumuzla ilgilenmiyor, derin bir düşünceye dalmış görünüyordu. Sorgu yargıcı ile kâtibi yeşil salondaydı. (Glandier'e ilk geldiğimiz gün Mösyö Darzac'ın bizi kabul ettiği salondu bu!) Robert Darzac ise profesör ve doktorlarla beraber yukarda Matmazel Stangerson'un odasında bulunuyordu. Sorgu yargıcı çağırttığı için Jacques Baba yeşil odaya girdi. İşte tam o sırada Larson da istasyon memuru ile hole girdi. Rouletabille ile bu küçük sarı sakallı memuru hemen tanıdık.

"Epinay sur Orge istasyonundaki memur," dedim.

Larson gülerek tekrarladı, "Evet... Evet hakkınız var!... Ta kendisi!..."

Sonra salonun kapısına giderek jandarma ile yargıca haber yolladı. Onu hemen içeri aldılar. On dakika kadar geçti Rouletabille sabırsızlanıyordu. Nihayet salonun kapısı açıldı. Jandarma göründü. Yukarı çıktı... Biraz sonra tekrar aşağı indi. Salonun kapısını açarak

sorgu yargıcına, “Yargıç Bey, Mösyö Robert Darzac aşağıya inmek istemiyor!” dedi.

Mösyö De Marquet, “Nasıl istemezmiş!...” diye bağırdı.

“Bu durumda Matmazel Stangerson’un yanından ayrılamayacağını söylüyor efendim...”

Mösyö De Marquet, “Peki öyle ise... Madem o buraya gelmiyor... Biz ayağına gideriz!...” dedi.

Sorgu yargıcı jandarma ile merdivene doğru ilerledi. Larson’a da gelmesini işaret etti. Rouletabille ile biz de arkalarından yürüdük ve böylece Matmazel Stangerson’un kapısına kadar geldik. Mösyö De Marquet kapıyı vurdu. Bir oda hizmetçisi göründü. Bu Sylvie idi. Soluk sarı saçları şaşkın yüzünün etrafına dökülmüştü. Sorgu yargıcı, “Mösyö Stangerson orada mı?” diye sordu.

“Evet efendim...”

“Bir dakika kendisiyle görüşmek istediğimi söyleyin!...”

Sylvie gidip Mösyö Stangerson’a haber verdi. Profesör yanımıza geldi. Ağlıyordu... İç parçalayıcı bir manzaraydı bu!

“Yine benden ne istiyorsunuz?” dedi. “Böyle bir anda... Beni biraz olsun rahat bırakamaz mısınız?...”

Sorgu Yargıcı, “Hemen Mösyö Darzac’la görüşmem lazım efendim,” dedi. “Matmazel Stangerson’un odasından çıkmasını temin edemez misiniz?... Aksi takdirde arkamda adalet memurlarıyla ben içeri girmeye mecbur olacağım!...”

Profesör cevap vermedi. Yargıca, jandarmaya ve yanındakilere bir mahkûmun cellatlarına bakması gibi uzun uzun baktı ve sonra içeri girdi. Az sonra Robert Darzac göründü. Sapsarı ve perişandı. Fakat Larson'un yanındaki istasyon memurunu görünce yüzü büsbütün altüst oldu. Gözlerinde bir şaşkınlık ifadesi belirdi ve bir ıstırap sesi çıkarmaktan kendini alamadı. Mösyö Darzac'ın sonunu hazırlayan kesin bir şey geçtiğini anlıyor ve ona acımaktan kendimizi alamıyorduk. Yalnız Larson çok sevinçliydi. Avını yakalayan bir av köpeğine benziyordu.

Mösyö De Marquet ona küçük sarı sakallı memuru göstererek sordu, "Bu kişiyi tanıyor musunuz?"

Darzac titremesine mani olamadığı bir sesle cevap verdi, "Tanıyorum. Epinay sur Orge istasyonunda memurdur."

Mösyö De Marquet devam etti, "Bu delikanlı sizin Epinay'da trenden indiğinizi söylüyor..."

"Bu gece... 22.30'da... Doğrudur."

Bir sessizlik oldu. Sorgu yargıcı tekrar heyecanlı bir sesle sordu, "Mösyö Robert Darzac!" dedi. "Bu gece Epinay sur Orge'da, nişanlınızı öldürmeye çalıştıkları yerden birkaç kilometre ötede ne işiniz vardı?..."

Mösyö Darzac cevap vermedi. Gözlerini kapadı. Istırabını mı yoksa bir sırrı mı gizlemek istediği belli değildi.

Mösyö De Marquet tekrar sordu, "Mösyö Darzac!... Bu gece ne yaptığınızı bana anlatabilir misiniz?..."

Mösyö Darzac gözlerini açtı. Kendini tamamıyla toplamış gibiydi, “Hayır efendim,” dedi.

“İyi düşününüz... Susmakta devam ederseniz... Sizi gözaltına almaya mecbur olacağım...”

“Siz bilirsiniz efendim.”

“Mösyö Darzac!... Kanun namına sizi tutukluyorum!”

O bu sözleri söyler söylemez Rouletabille’in Mösyö Darzac’a doğru atıldığını gördüm. Mutlaka bir şeyler söyleyecekti. Fakat Darzac bir hareketle ağzını kapattı. Zaten jandarmalar da tutukluya yaklaşıyorlardı... Tam o sırada acıklı bir ses, “Robert!... Robert!...” diye bağırdı.

Matmazel Stangerson’un sesini hepimiz tanımıştık. Bu acıklı sesi duyunca içimizde ürpermeyen kalmadı. Bu sefer Larson bile sararmıştı. Darzac’a gelince; bu çağrıya koşmuş, odaya dalmıştı bile... Sorgu yargıcı, jandarma ve Larson da onun peşinden odaya girdiler. Ben Rouletabille ile kapının ağzında kaldım. Yürekler parçalayıcı bir manzaraydı bu... Matmazel Stangerson ölü gibi sapsarı yatağında doğrulmuştu. Babası ile doktorlar da ona mani olamamışlardı. Titreyen kollarını Darzac’a uzatıyordu. Jandarma ile Larson’un onu yakaladıklarını görünce gözleri kocaman kocaman açıldı... Görüyor ve anlıyordu. Dudakları bir şey mırıldanır gibi oldu... Fakat kelimeler bu soluk dudaklarda titredi kaldı... Söylediğini kimse duymadı... Ve tekrar yastıklarının üstüne düşerek bayıldı. Çabucak Darzac’ı odadan çekip çıkardılar. Larson’un gidip getirdiği arabanın sesini duyunca hepimiz holde durduk. Heyecanımız son haddini bulmuştu Mösyö De Marquet’in bile

gözleri yaşarmıştı. Rouletabille bu heyecan anından faydalanarak Darzac'a, "Kendinizi savunmayacak mısınız?" diye sordu.

Tutuklu, "Hayır!" dedi.

"Sizi ben savunacağım!..."

Talihsiz adam acı bir gülümseme ile, "Bunu yapamazsınız efendim..." dedi. "Matmazel Stangerson ile benim yapmak istemediğimiz bir şeyi siz de yapamazsınız elbette!..."

"Hayır, yapacağım!..."

Bunu söylerken Rouletabille çok sakin ve kendinden emin görünüyordu.

"Yapacağım Mösyö Darzac!..." diye devam etti. "Çünkü ben sizden fazlasını biliyorum!"

Darzac adeta öfke ile, "Amma yaptınız!..." dedi.

"Yalnız şunu söyleyeyim de içiniz rahat etsin!... Sizi kurtarmak için ne lazımsa o kadarını söyleyeceğim, fazlasını değil!"

Darzac, "Beni minnettar bırakmak istiyorsanız eğer... hiçbir şey bilmemeniz gerekir delikanlı!" dedi.

Arkadaşım yavaş sesle, "Söyleyeceğimi iyice dinleyin de içiniz rahat etsin!" dedi. "Siz sadece saldırganın ismini biliyorsunuz... Matmazel Stangerson ise saldırganın yarısını tanıyor... Bana gelince: ben onun iki yarısını da tanıyorum! Ben..."

Robert Darzac onun sözlerinden bir şey anlamıyormuş gibi gözlerini açtı. O sırada Larson'un getirdiği araba şatonun kapısına yanaştı.

Jandarma Darzac ile içine bindi. Larson arabacı yerinde kaldı ve tutukluyu Korbey'e götürdüler.

*

Glandier'den o gece ayrıldık. Oradan ayrıldığımıza ikimiz de çok memnunduk. Şato artık bizim için çekiciliğini yitirmişti. Ben bunca esrarı çözmekten vazgeçtiğimi anlattım. Rouletabille de omzuma vurarak Glandier'de öğreneceği bir şey kalmadığını söyledi. Saat 20.00'ye doğru Paris'e geldik. Acele bir akşam yemeği yedik ve çok yorgun olduğumuz için ayrıldık. Ertesi sabah benim evimde buluşacaktık.

Rouletabille tam kararlaştırdığımız saatte geldi. İngiliz kumaşı ekose bir kostüm giymişti. Kolunda bir pardösü, başında bir kasket ve elinde de bir çanta vardı. Yolculuğa çıkacağını söyledi.

"Yolculuğunuz ne kadar sürecek?" diye sordum.

"Bir veya iki ay... Duruma göre!..." dedi.

Fazla soru sormaya cesaret edemedim. O birdenbire, "Dün Matmazel Stangerson'un bayılmadan önce Darzac'a bakarak söylediği sözün ne olduğunu biliyor musunuz?" diye sordu.

"Hayır, dedim... Onu kimse anlayamadı ki..."

"Anladı!..." dedi. "Mesela ben anladım. 'Konuş!...' diyordu."

"Mösyö Darzac artık konuşacak mı?..."

"Hiçbir zaman!..."

Ben daha lafı uzatmak istiyordum. Fakat o elimi kuvvetle sıkarak bana veda etti. Ona ancak şu kadar sorabildim.

“Siz yokken... Yeni bir saldırı olmasından korkmuyor musunuz?...”

“Mösyö Darzac hapiste iken böyle bir şeyden korkum yok!...”

Ve bu garip söz üzerine benden ayrıldı. Onu ancak ağır ceza mahkemesinde, Darzac yargılanırken “anlaşılmazı anlatmaya” geldiği zaman görecektim.

15 Ocak’ta, yani anlattığım o kötü olaylardan iki buçuk ay sonra *Epoque* gazetesi, ilk sayfasının ilk sütununda, şu heyecan verici makaleyi yayınladı:

“Seineet Dise jürisi, adliye tarihinin en esrarlı olaylarından biri hakkında hüküm vermek üzere bugün toplandı. Hiçbir davada, akıl ve mantığa sığmayan böylesine karanlık ve anlaşılmaz noktalarla karşılaşılmamıştır.

Buna rağmen, iddia makamı; herkes tarafından sevilen, sayılan ve ilim dünyasının ümidi olan genç bir ilim adamını, bugüne kadar hayatı çalışmak ve dürüstlük içinde geçmiş olan bir adamı, cinayet sanıklarının sırasına oturtmaktan çekinmedi. Mösyö Robert Darzac’ın tutuklandığının Paris’e ulaşır ulaşmaz, her taraftan protesto sesleri yükseldi. Savcının bu beklenmedik hareketi karşısında bütün Sorbonne isyan ederek Matmazel Stangerson’un nişanlısının suçsuz olduğuna inandığını ilan etti. Mösyö Stangerson da adliyenin büyük bir hata yaptığını söyledi. Bu saldırıların kurbanı konuşacak durumda olsaydı eğer... İddia makamının darağacına göndermek istediği nişanlısını, gelip kendi savunurdu.

Glandier şatosunun o korkunç ve esrarengiz olaylarında akli dengesi bozulan Matmazel Stangerson'un yakında iyileşeceğini umuyoruz. Fakat acaba sevdiği adamın hayatına celladın eliyle son verildiğini haber aldığı zaman aynı uçuruma tekrar yuvarlanmayacak mı?... Bunun böyle olmasını istiyor musunuz?... Bu soruyu, bugün mahkemede karar verecek olan jüri heyetine soruyoruz.

Dürüstlüklerinden kuşku duyulmayan on iki kişinin feci bir adli hata işlememesi için elimizden her geleni yapacağız. Kötü rastlantılar, suçlayıcı deliller, sanığın susması, vaktini nerede geçirmiş olduğunu anlatamaması savcılığı böyle bir kanaate sürükledi ve başka yerlerde arayıp bulamadığı gerçeğin bu yönde olduğuna inandı.

Mösyö Darzac'ın aleyhindeki deliller görünüşte o kadar ağır ki... Mösyö Ferederic Larson gibi zeki, tecrübeli ve başarılı bir polis memurunun bile gözlerini kararttı. Bugüne kadar bütün deliller Mösyö Darzac'ı suçluyordu. Bugün jürinin önünde onu biz savunacağız ve mahkemeye öyle bir ışık tutacağız ki... Glandier esrarı tümüyle aydınlanacak. Zira biz gerçeği dile getireceğiz!

Bugüne kadar konuşmadık. Çünkü savunmak istediğimiz davanın menfaati bunu gerektiriyordu. Glandier faciası patlak verince: Çok genç olmasına rağmen başka cinayet vakalarında da üstün başarılar elde etmiş olan muhabirimizi, genç Joseph Rouletabille'i oraya gönderdik. O, bütün yasakları ve kapıları zorlamasını bildi. Başka gazeteciler kapıdan çevrildikleri halde o şatoya yerleşmeyi başardı ve Frederic Larson'un yanı başında gerçeği aradı. İşte o zaman bu ünlü polis memurunun ne kadar yanlış bir yola saptığını dehşetle gördü. Onu bu yanlış yoldan döndürmeye çok çalıştı. Fakat Büyük

Fred, çocuk yaştaki bu gazeteciden akıl almak istemedi. Sonunda bunun Mösyö Darzac'ı nerelere sürüklediğini gördük!

Şimdi sadece Fransa'nın değil bütün dünyanın da bilmesini istiyoruz ki: Mösyö Robert Darzac tutuklandığı akşam Rouletabille, müdürümüzün bürosuna gelerek şöyle söyledi:

"Yarın yola çıkıyorum... Bunun ne kadar süreceğini size söylemeyeceğim. Belki bir ay, belki iki... Belki de üç... Belki de hiç dönmeyeceğim... Size bir mektup bırakıyorum. Eğer Mösyö Robert Darzac, ağır ceza mahkemesinin huzuruna çıktığı zaman ben hâlâ dönmemişsem... Bütün tanıklar dinlendikten sonra mahkemede bu mektubu okuyun!... Bu hususta önceden Mösyö Darzac'ın avukatıyla da anlaşın! Mösyö Robert Darzac tamamen suçsuzdur. Bu mektupta saldırganın ismi yazılı. Deliller de var diyemeyeceğim. Çünkü ben onları aramaya gidiyorum. Yalnız olayın inkâr edilemez açıklamasını da bulacaksınız."

Bunları söyledikten sonra muhabirimiz çıkıp gitti. Uzun zaman ondan haber alamadık. Sekiz gün önce yabancı bir adam gelip müdürümüzle konuştu.

"Gerekirse Joseph Rouletabille'in söylediklerini yerine getirin. Çünkü gerçeği bu mektupta bulacaksınız!" dedi. Fakat ismini bir türlü açıklamak istemedi.

Bugün 15 Ocak. Mahkeme günündeyiz. Joseph Rouletabille dönmedi. Belki de onu bir daha hiç göremeyeceğiz. Her şeyin olduğu gibi basının da kahramanları ve fedaileri var. Onlar da görevleri uğruna canlarını feda ederler. Kim bilir... Belki o da bu saatte görev kurbanı olmuştur! İntikamını almak bize düşüyor.

Müdürümüz bugün Versailles ağır ceza mahkemesine elinde mektupla gidecek! Saldırganın ismini bildiren mektuplar

Makalenin başına Rouletabille'in bir resmini koymuşlardı.

"Sarı Oda'nın Esrarı" diye anılan davayı dinlemeye giden Parisliler o gün Saint Lazare garındaki kalabalığı asla unutmamışlardır. Trenlerde yer bulmak imkânsızdı. Ek seferler konmuştu. *Epoque* gazetesinin makalesi müthiş bir heyecan uyandırmış, tartışmaları adeta kavga haline getirmişti.

Frederic Larson ile Rouletabille'i tutanlar arasında dövüşenler bile olmuştu. Bu kavgalar bir suçsuzu savunmak kaygısından ziyade Sarı Oda'nın esrarı hakkındaki düşüncelerin ayrılığından çıkıyordu. Herkes olayı kendine göre izah ediyor ve kendi tezinin doğruluğuna inanıyordu. Larson'un görüşünü kabul edenler, bu ünlü polis memurunun düşüncesinden şüphe edilmesine tahammül edemiyor, başka türlü düşünenler ise, henüz tanımadıkları Rouletabille'in de öyle düşündüğünü iddia ediyorlardı.

Mahkeme salonuna giremeyerek, binanın etrafına toplanıp bekleyenleri, polisler güç zapt ediyordu. Bir an Mösyö Stangerson'un tutuklandığına dair bir söylenti bile çıktı. Sözüm ona kızına saldırdığını itiraf etmişti. Herkes aklına geleni uyduruyordu. Sinirler son derece gergindi.

Herkes Rouletabille'i bekliyordu. Arada bir... "İşte geldi! Rouletabille geldi!..." diye sesler duyuluyor, gazetedeki resme benzettikleri tanıkları bile ''Odur!" diye alkışlıyorlardı. Epoque gazetesinin müdürü geldiği zaman da oldukça büyük bir şamata koptu. Kimi alkışladı... Kimi yuhaladı... Kimi ıslık çaldı.

Ceza mahkemesindeki davaya Mösyö De Rocoux başkanlık ediyordu. Mesleğinin hükümlerini benimsemiş çok namuslu bir yargıçtı. Tanıklar duruşmaya çağrılmıştı. Glandier esrarıyla uzaktan ve yakından ilgili olan herkes gibi beni de çağırmışlardı.

On yıl ihtiyarlamış ve adeta tanınmaz bir hale gelmiş olan Mösyö Stangerson, Larson, Mösyö Arthur Rance, Jacques Baba, Mathieu Baba, Bernier, iki hastabakıcı, kâhya, şatonun bütün hizmetkârları, 40 numaralı büronun posta memuru, Epinay istasyonundaki memur, mösyö ve Matmazel Stangerson'un birkaç dostu, Mösyö Darzac lehindeki tanıklar, hepimiz oradaydık. Beni ilk tanıklar arasında salona aldıklarından davayı başından sonuna dek izleyebildim.

Size, kalabalıkta herkes birbirini eziyordu dersem şaşmazsınız herhalde. Avukatlar merdivenin basamaklarına oturmuşlardı. Onların arkasında yargıçlar, onların arkasında da civar mahkeme üyeleri vardı. Robert Darzac iki jandarma arasında geldi. Öylesine sakin... Öylesine kibar ve yakışıklıydı ki... İnsan ona acımaktan ziyade hayranlık duyuyordu. Avukatı Henri Robert'i eğilerek selamladı.

Çok kimse Mösyö Stangerson'un sanığın elini sıkmasını bekledi. Fakat tanıkları çağırmaya başlamışlardı. Bütün tanıklar salondan çıktılar. Jüri heyeti yerine geçerken Epoque gazetesinin müdürü de avukat Henri Robert ile konuşuyordu. Gazete müdürü sonradan gidip halkın arasında en ön sıraya geçip oturdu. Onun tanıkların beklediği salona gitmeyişine şaşıranlar oldu.

İddianamenin okunması her zamanki gibi olaysız geçti. Burada Mösyö Darzac'ın çok uzun süren sorgusunu anlatacak değilim. Hem

çok doğal, hem de esrarlı bir tarzda cevap veriyordu. Söyledikleri herkese çok doğal geliyor, fakat söylemek istemedikleri de suçsuzluğuna inananları üzüyordu. Önemli noktalarda susması aleyhine oluyordu. Bu şartlar altında susmasının, ölüm fermanını imzalamak olacağını ona hatırlattılar.

"Ne yapalım!... Öyle ise ölürüm... Yalnız yine de suçsuz olduğumu söylerim!" dedi.

Henri Robert çok güzel konuşan bir avukattı. Müvekkilinin ruh asaletini, yüksek karakterini belirtecek çok güzel cümleler buldu. Sükûtunun, ancak kahraman ruhlarda görülen bir feragat olduğunu söyledi. Bu güzel sözler Mösyö Darzac'ı tanıyanları kandırmıştı ama diğerleri tereddüt ediyorlardı.

Duruşmaya bir süre ara verildikten sonra tanıkların dinlenmesine geçildi.

Rouletabilie hâlâ ortalarda yoktu!

Her kapı açılışında bütün gözler oraya çevriliyor, sonra yerinde hareketsiz duran *Epoque* gazetesinin müdürüne bakıyorlardı. Nihayet onun cebini karıştırıp bir mektup çıkardığını gördüler. Salonu bir uğultu kapladı. Burada davanın bütün safhalarını anlatmak niyetinde değilim. Yalnız bu unutulmaz günün en dramatik anına gelmek için sabırsızlanıyorum.

Henri Robert, Mathieu Baba'ya bazı şeyler soruyordu. O da iki jandarma arasında, Yeşilli Adam'ı öldürmediğini söyleyerek kendini savunuyordu. Yüzleştirmek için karısını çağırdılar. Kadın hıçkıra hıçkıra ağlayarak korucunun metresi olduğunu itiraf etti! Fakat kocasının onun ölümünden suçlu olmadığını söyledi.

Henri Robert o sırada Mösyö Frederic Larson'un dinlenmesini istedi, "Mahkemeye ara verildiği sırada Mösyö Larson'la görüştüm ve bana Mathieu Baba hiç işe karışmadan korucunun ölümünü izah edebileceğini söyledi. Şimdi Mösyö Latson'u dinlemek ilginç olacak!" dedi.

Latson'u getirdiler.

"Bu meseleye Mathieu Baba'yı karıştırmaya lüzum görmüyorum! dedi. Bunu Mösyö De Marquet'e de söylemiştim ama Mathieu Baba'nın tehditleri onda başka bir kanaat uyandırmıştı! Bana kalırsa Matmazel Stangerson'a yapılan saldırıyla korucunun ölümü aynı meseledir... Matmazelin saldırganına, şeref avlusunda kaçarken arkasından ateş ettiler ve onu öldürdüklerini sandılar. Fakat o köşeyi dönerken sadece sendelemiş olabilir. Orada korucuya rastlar... Ve adam kaçmasına mani olmak isteyince... Matmazel Stangerson'u yaraladığı bıçağı hâlâ elinde tutan saldırgan bu sefer onu korucunun kalbine saplar. Olayın böyle geliştiğini sanıyorum."

Bu basit ve sade açıklamaya herkesin aklı yattı. Zaten Glandier şatosunun esrarıyla ilgili olanların çoğu bunun böyle olabileceğini düşünmüştü. Başkan, "Ya sonra, saldırgan ne oldu?..." diye sordu.

"Mutlaka bir yere saklanmış olacak başkanım!... Karanlık avlunun bir köşesine gizlenmiştir. Ve cesedi şatoya taşıyanlar içeri girdikten sonra rahat rahat oradan çıkıp kaçmıştır."

O sırada ayakta duran halkın arasından genç bir ses duyuldu. Ve bu sözlerle herkesi şaşırttı, "Kalbe indirilen bıçak konusunda Mösyö Larson'la aynı fikirdeyim, ama saldırganın avludan kaçması hakkında söylediklerini kabul etmiyorum!"

Herkes dönüp o tarafa baktı. Mübaşir halkı sükûnete davet etti. Başkan sinirlenerek kimin söze karıştığını sordu ve hemen onu salondan çıkarmalarını emretti. Fakat o genç ve berrak ses tekrar duyuldu, “Benim sayın başkanım!... Ben Joseph Rouletabille!

*

Müthiş bir karışıklık oldu, bağrışmalar duyuldu. Kadınlar fenalaştı. Herkes birbirini itip kakıyor, Rouletabille’i görmeye çalışıyordu. Başkan, salonu boşaltacağını, herkesi dışarı atacağını söylediği halde kimsenin aldırış ettiği yoktu. O sırada Rouletabille, oturanları ayakta duranlardan ayıran parmaklıkların üstünden atladı ve dirsekleriyle kendine yol açarak, sevinçle boynuna sarılan gazete müdürünün yanına geldi ve elindeki mektubu aldığı gibi cebine yerleştirdi. Sonra, bir çift iri gözün aydınlattığı kırmızı bir topa benzeyen yüzünde mutlu bir gülümseme ile yine ite, kaka, itile kakıla... tanıkların bulunduğu yere kadar ilerledi.

Üstünde, yola çıktığı gün gördüğüm giysileri vardı. (Fakat ne hale gelmişti ya rabbim!) Kolunda pardösüsü, elinde kasketi, öne doğru ilerleyerek, “Özür dilerim sayın başkan!” dedi. “Ben, Joseph Rouletabille’im. Amerika’dan geliyorum. Vapurum biraz gecikti de... Ben...”

Herkes kahkaha ile gülmeye başladı. Bu delikanlının gelişi herkesi sevindirmişti. Sanki omuzlarından ağır bir yük kalkmış gibiydi. Şimdi daha rahat nefes alıyorlardı. Onun gerçeği ortaya çıkaracağından emindiler!.. Nihayet her şeyi öğrenebileceklerdi. Yalnız başkan kızmıştı, “Ya öyle mi?... Siz demek Joseph Rouletabille’siniz? Öyle ise size adaletle alay etmenin ne demek

olduğunu öğreteyim... Mahkeme hakkınızda bir karara varıncaya kadar... adaletin emrinde kalacaksınız!...”

“Fakat sayın başkanım... Benim de istediğim bu zaten... Adaletin emrinde bulunmak... Mahkemeye girişim biraz gürültülü olduysa özür dilerim... Benden fazla adalete saygı gösteren biri olamaz... Fakat ne yapayım?... Ancak bu şekilde içeri girebildim...”

Bunları söylerken gülmeye başladı. Herkes de onunla beraber gülünce başkan yine kızdı, “Bu adamı alın götürün!...” diye emretti. Bu sefer avukat Henri Robert ortaya atıldı, ilk önce delikanlıyı mazur göstermeye çalıştı. O en iyi niyetlerle mahkemeye gelmişti... Onun gibi bir tanığı dinlemekten vazgeçilemezdi. Çünkü o... Esrarengiz haftayı Glandier şatosunda geçirmiş ve olaylara karışmıştı... Üstelik de sanığın suçsuz olduğunu ispat edecek deliller getirdiğini ve saldırganın ismini açıklayacağını da söylüyordu.

Başkan inanmak istemeyen bir tavırla, “Şimdi bize saldırganın ismini söyleyecek misiniz?” diye sordu.

Rouletabille, “Buraya bunun için geldim efendim...” dedi.

Onu alkışlamak istediler. Fakat mübaşir halkı susturdu.

Henri Robert, “Joseph Rouletabille tanık olarak gösterilmemişti, ama sayın başkanın yetkisini kullanarak onu dinleyeceğini umarım,” dedi.

Başkan, “Pekâlâ öyleyse. Onu sorguya çekeceğiz,” dedi. “Fakat önce bitirilecek...”

Başsavcı ayağa kalktı, “Önce bu delikanlının bize saldırganın ismini söylemesi belki daha doğru olur efendim...” dedi.

Başkan hafif alaycı bir tavırla, “Madem ki Sayın Savcı, Mösyö Joseph Rouletabille’in sözlerine bu kadar önem veriyor... Bu tanığın bize “saldırganın” ismini söylemesinde bir mahzur görmüyorum!...” dedi.

Salonda sinek uçsa duyulacaktı. Öylesine bir sessizlik çökmüştü. Rouletabille, mahkeme başladığından beri ilk defa heyecanlı ve endişeli görünen Mösyö Darzac’a sempati ile bakarak susuyordu. Başkan sabırsızlandı, “Sizi dinliyorum Mösyö Rouletabille!... Saldırganın ismini bekliyoruz!” dedi.

Rouletabille yeleğinin cebini karıştırarak soğan gibi yusyuvarlak bir saat çıkardı. Ona dikkatle baktıktan sonra, “Size saldırganın ismini ancak saat 6.30’da söyleyebilirim sayın başkan!...” dedi. Önümüzde daha dört saat var!...

Salonda hoşnutsuzluk ve hayal kırıklığı ifade eden sesler duyuldu. Yüksek sesle, “Bizimle alay ediyor!...” diyenler bile oldu. Başkan pek memnun görünüyordu. Avukatlar, Henri Robert ile Andre Hesse’nin canları sıkılmıştı. Başkan, “Bu şaka oldukça uzun sürdü... Artık tanıkların odasına çekilebilirsiniz mösyö!...” dedi.

Rouletabille o berrak sesiyle itiraz etti, “Sayın başkanım... Emin olun ki size saldırganın ismini söylediğim zaman onu niçin ancak saat 6.30’da açıkladığımı anlayacaksınız!...”dedi. “Her şeyi açıklayacağıma namusum üstüne söz veririm!... Ama şimdilik korucunun nasıl öldürüldüğünü size açıklayabilirim... Benim Glandier’de nasıl çalıştığımı görmüş olan Mösyö Frederic Larson, bu olayı ne kadar dikkatle incelediğimi size söyleyebilir... Onunla aynı fikirde olmayabilirim.. Mösyö Darzac’ı tutuklattırmakla bir suçsuzu tutuklatmış olduğunu söyleyebilirim, ama o benim iyi niyetimden

şüphe edemez ve buluşlarımın önemli olduğunu da inkâr edemez... Çünkü çok kere aynı sonuçlara vardık...”

Frederic Larson, “Sayın Başkan, Mösyö Joseph Rouletabille’i dinlemek ilginç olur sanırım,” dedi. “Benimle aynı fikirde olmadığı için daha da ilginç olur.”

Polis müfettişinin bu sözleri alkışlarla karşılandı. Bu düelloyu tam bir sporcu gibi kabul ediyordu. Bu feci sorunun üstüne aynı titizlikle eğilmiş ve ayrı ayrı sonuçlar almış olan bu iki adamın çarpışması pek ilginç olacaktı. Başkanın sustuğunu görünce Larson devam etti, “Korucuyu kalbine bıçak saplayarak öldürenin, Matmazel Stangerson’a saldıran kişi olduğunu ikimiz de kabul ediyoruz. Fakat madem ki saldırganın ‘o küçük avludan’ nasıl kaçtığı hakkında aynı fikirde değiliz... Mösyö Rouletabille’in bunu nasıl açıklayacağını dinlemek pek ilginç olacak!...” dedi.

Arkadaşım, “Elbette ki ilginç olur!...” dedi.

Salonda yine bir kahkaha koptu. Başkan biraz önceki tehdidini tekrarladı. Ve, “Böylesine feci bir olay karşısında gülünecek ne var anlayamıyorum!...” dedi.

Rouletabille aynı ciddiyetle, “Ben de anlamıyorum...” diye tekrarladı.

Önümde oturanlar gülmemek için mendillerini ağızlarına tıkadılar. Başkan, “Mösyö Larson’un söylediklerini duydunuz... Haydi! Saldırganın o küçük avludan nasıl kaçtığını siz söyleyin bakalım!...” dedi.

Rouletabille ona mahzun mahzun gülümseyen Madam Mathieu'ya bakarak söze başladı, "Madem ki Madam Mathieu korucuyla olan ilişkisini açıkladı..."

Mathieu Baba oradan, "Kaltak," diye bağırdı.

Başkan, "Mathieu Baba'yı dışarı atın!..." dedi.

Onu alıp götürdüler... Rouletabille devam etti, "Evet madem ki itiraf etti... Artık onun, geceleri sık sık, burcun birinci katında korucu ile buluştuğunu söyleyebilirim. Eskiden dua odası olan odada buluşuyorlardı. Bu buluşmalar, Mathieu Baba romatizmadan yattığından beri daha da sıklaşmıştı. Ağrısını dindirmek için Mathieu Baba'ya yapılan morfin iğnesi, onun ağrısını uyuşturduğu gibi, karısına da rahatça oradan birkaç saat uzaklaşmak imkânını hazırlıyordu. Madam Mathieu tanınmamak için büyük siyah bir şala bürünerek şatoya geliyordu. Bu kıyafetle bir hayalete benzediğinden bazı geceler Jacques Baba'nın uykusunu kaçırıyordu. Sevgilisine geldiğini haber vermek için, Saint Genevieve des Bois'da oturan ihtiyar büyücünün, Agenoux Ana'nın kedisinin korkunç sesini taklit ediyordu. Korucu bunu işitir işitmez burcundan aşağı inerek ona kapıyı açıyordu. Son zamanlar burçta onarmalar başlayınca, yine korucunun burçtaki eski odasında buluşmaya devam ettiler. Çünkü ona verilen yeni oda şatonun sağ kanadında bulunuyor ve kâhya ile aşçı kadının yattığı odadan ince bir tahta bölme ile ayrılıyordu. Ve bu ince bölmeden bir odada söylenenler öteki odadan duyuluyordu.

"O gece, Madam Mathieu ile burçtan beraber çıkmışlardı. Korucu Madam Mathieu'den ayrılarak yerine döndüğü sırada, facia meydana geldi. Ben bunları ertesi sabah, şeref avlusundaki ayak izlerinden öğrendim sayın başkan... Gözcü olarak tüfeği ile burcun

arkasına yerleştirdiğim kapıcı Bernier, (bunu size kendisi de açıklayacağı gibi) şeref avlusunda meydana gelenleri göremezdi. Oraya ancak tabanca seslerini duyunca geldi ve ateş etti. Madam Mathieu ile korucu, karanlık şeref avlusunda bir an sessizce durup vedalaştılar. Madam Mathieu aralık duran demir kapıya doğru gitti, korucu da şatonun sağ kanadının sonundaki cumbalı odasına doğru yürüdü. Tam odasının kapısına geldiği sırada silah seslerini duydu. Endişeyle geri döndü. Şatonun sağ kanadının köşesine kıvrılırken bir gölge üzerine atılarak onu bıçakladı. Yere düştü ve öldü... Ve saldırganı yakaladıklarını sanarak maktulü içeri taşıdılar...

“Gelelim Madam Mathieu’ye, silah seslerini duymuştu. Avluda koşuşan insanları görünce şaşırdı ve avlunun karanlık bir köşesine büzüldü. Bu avlu çok büyüktür... Sokak kapısına yakın bir yerde de olduğundan onu kimse görmedi... Fakat çıkıp gitmedi. Orada durup bekledi... Ölüyü taşıdıklarını gördü. Bir önsezi ile kalbi burkularak şatonun antresine kadar sokuldu. Jacques Baba’nın aydınlattığı merdivenlere doğru bir göz attı... Sevgilisinin cesedini gördü ve kaçtı... Jacques Baba’nın dikkatini mi çekmişti?... Orasını bilemem... Fakat onun birkaç gecedir uykusunu kaçıran hayaletin arkasından gittiği muhakkak. O gece de zaten Tanrı kedisinin sesiyle uyanmış ve pencereden siyahlı hayaleti görünce, acele giyinmişti. Cesedi getirdikleri zaman, onu giyimli bulmalarının nedeni buydu. O gece şeref avlusundaki hayaletin yüzünü ne olursa olsun görmek istedi ve onu tanıdı? Jacques Baba, Madam Mathieu ile eskiden beri dosttur. Genç kadın, ona her şeyi itiraf etti. Ve onu bu güç durumdan kurtarması için yalvardı. Sevgilisinin öldüğünü gören Madam Mathieu, acınacak bir haldeydi!... Jacques Baba, ona acıdı ve meşeliğe kadar birlikte yürüdüler. Parktan çıktılar... Havuzu geçerek

Epinay yoluna kadar geldiler. Artık oradan Burç Hanı birkaç metre ilerdeydi. Jacques Baba ondan ayrılarak şatoya döndü... O feci gecede şatoda bulunduğu öğrenilirse Madam Mathieu için iyi olmayacağını düşündüğünden ve o gecenin facialarına bir yenisini eklemek istemediğinden, bu olayı bizden gizledi. Bunun böyle olup olmadığını Madam Mathieu'ye veya Jacques Baba'ya sormaya gerek görmüyorum. Çünkü bunun böyle olduğunu biliyorum... Sadece Mösyö Larson'un belleğine başvuracağım. O bunları nasıl keşfetmiş olduğumu anlamıştır. Ertesi sabah yan yana giden iki ayak izini incelerken, beni gördü. Bunlar Jacques Baba ile madamın ayak izleriydi.

Bu noktada Rouletabille, orada duran Madam Mathieu'ya dönerek, "Madam, ayak izleriniz saldırganın 'zarif ayak izlerine' şaşılacak derecede benziyor..."

Madam Mathieu'nün bütün vücudu ürpredi ve genç adama dehşetle baktı... Ne demek istiyordu?

"Madamın zarif fakat bir kadın için biraz büyük ayakları var. Ayakkabılarının sivri burnundan başka her tarafı saldırganın izlerine uyuyordu."

Dinleyiciler arasınada bir gürültü oldu. Rouletabille eliyle onları susturdu. Sanki dinleyicileri o idare ediyordu.

"Şunu söylemek isterim ki... Bu izler büyük bir şey ifade etmezler... Sırf bu dış işaretlere dayanarak... onları genel bir fikre bağlayıp hareket eden bir polis memuru adli bir hataya düşer... Mösyö Darzac'ın ayakları da saldırganın ayak izlerine benziyor... Oysa ki saldırgan o değil!..."

Tekrar halkta bir kımıldanma oldu... Başkan Madam Mathieu'ye sordu, "O gece her şey, anlattığı gibi mi geçti?..."

"Evet sayın başkan!... Mösyö Rouletabille'in adeta bizi adım adım izlediğine inanacağım geliyor..."

"Demek ki, saldırganın sağ köşeye kadar koştuğunu gördünüz öyle mi madam?..."

"Evet... Bir dakika sonra korucunun cesedini götürdüklerini gördüğüm gibi..."

"Öyleyse saldırgana ne oldu?... Şeref avlusunda yalnız kalmıştınız... Onu görmüş olmanız gerekir... Sizin orada olduğunuzu bilmiyordu... Tabii ki bir fırsattan faydalanarak kaçmak isteyecekti.

"Bir şey görmedim efendim... O sırada etraf çok karanlıktı..."

Başkan, "Demek ki saldırgan nasıl kaçtığını bize Mösyö Rouletabille anlatacak!..." dedi.

Genç gazeteci kendinden emin bir şekilde, "Elbette!" dedi.

Bu sefer başkan bile gülmekten kendini alamadı.

Rouletabille anlatmaya başladı, "Saldırganın o küçük avludan kaçmasına imkân yoktu. Onu mutlaka görürdük. Görmesek bile ona çarpmamız gerekirdi. Çünkü burası avuç içi kadar bir yerdir, etrafı yüksek parmaklıklar ve hendeklerle çevrilmiştir. Saldırgan orada olsaydı, karanlıkta birbirimizi görmesek bile birbirimize çarpardık. Bu küçücük yerde öylesine sıkışık bir haldeydik ki..."

"Madem ki bu küçük yerde kapalı kalmıştı... Onu nasıl olup da bulamazdınız?... Yarım saatten beri size bunu sormaktayım..."

Rouletabille soğana benzeyen saatini bir kere daha cebinden çıkardı. Ve gayet sakin, "Sayın başkan!" dedi. "Bunu daha üç buçuk saat sorabilirsiniz ve ben size ancak 18.30'da cevap verebilirim."

Bu sefer hoşnutsuzluk mırıltıları duyulmadı. Halk Rouletabille'e inanmaya başlamıştı. Onun, bir arkadaşına randevu verir gibi başkana bir saat tayin etmesi, hoşlarına gidiyordu. Başkana gelince, ne yapacağını bilemiyordu. Nihayet o da herkes gibi bu delikanlının sözlerine gülmeye karar verdi.

Rouletabille'de şeytan tüyü vardı. Herkesi kendine çekiyordu. Başkan onun etkisinden kurtulamadı. Madam Mathieu'nün o geceki rolünü çok açık ve güzel anlatmıştı. Mösyö Rocoux da artık onu ciddiye alabilirdi.

"Peki, Mösyö Rouletabille... Dediğiniz gibi olsun... Yalnız 18.30'dan önce gözüme görünmeyin!" dedi.

Rouletabille başkana selam verdi ve kocaman kafasını sallayarak tanıkların beklediği odaya doğru yürüdü.

Gözleriyle de beni arıyordu. Göremedi. Etrafımı saran kalabalıktan sıyrılarak mahkeme salonundan Rouletabille ile hemen aynı anda çıktım. Dostum beni candan karşıladı. Geveze ve mutlu bir hali vardı. Ellerimi neşe ile sıktı, "Niçin Amerika'ya gittiğinizi sormuyorum!" dedim. "Çünkü bana da 18.30'dan önce size cevap veremeyeceğim! Diyeceksiniz."

"Hayır azizim... hayır, azizim Sinclair. Amerika'ya ne yapmaya gittiğimi size hemen söyleyeceğim!" dedi. "Çünkü siz bir dostsunuz. Saldırganın ikinci yarısının adını öğrenmeye gittim."

“Ne diyorsunuz? İkinci yarısının adını mı?...”

“Evet dostum. Son olarak Glandier’den ayrıldığımız zaman, saldırganın iki yarısını da tanıyordum. Fakat bir yarısının ismini biliyordum. İşte Amerika’ya öteki yarısının ismini de öğrenmeye gittim!...”

O sırada tanıkların bulunduğu salonuna giriyorduk. Herkes Rouletabille’in etrafını çevirdi. Gazeteci onlara çok nazik davrandı. Sadece Arthur Rance’a karşı soğuk davrandı.

O sırada Larson içeri girdi. Rouletabille hemen yanına gitti ve âdeti olduğu gibi parmaklarını ezercesine elini sıktı. Ona karşı bu kadar sempati göstermesi için onu mat edeceğinden emin olması gerekirdi. Larson da kendinden emin bir tarzda gülümseyerek ona, Amerika’ya ne yapmaya gittiğini sordu. O zaman Rouletabille gayet nazik koluna girerek yolculuğuna ait çeşitli fıkralar anlatmaya başladı. Bir ara daha ciddi bir şeyler konuşarak uzaklaştılar... Ben de onları rahatsız etmemek için, oradan uzaklaştım. Zaten tanıkları dinlemekte oldukları mahkeme salonuna dönmek için sabırsızlanıyordum. Eski yerime geçtiğim zaman farkına vardım ki, halk artık duruşmayı ilgiyle izlemiyordu. Sabırsızlıkla saatin 18.30 olmasını bekliyorlardı.

18.30’da Rouletabille’i içeri aldılar. Onu gözleriyle takip eden halktaki heyecanı tarif etmek imkânsızdı. Nefes almaya bile korkuyorlardı. Mösyö Robert Darzac da ayağa kalkmıştı. Benzi kül gibi olmuştu.

Başkan büyük bir ciddiyetle, “Size yemin ettirmiyorum Mösyö... Çünkü buraya resmen çağrılmadınız... Ama şunu hatırlatmak

isterim ki... Burada söyleyeceğiniz her sözün önemi çok büyüktür. Bu sözler... Başkaları için olmasa bile, sizin için çok önemli olabilirler," dedi.

Rouletabille son derece sakin cevap verdi, "Evet efendim..."

Başkan devam etti, "Biraz önce konumuz o küçük avluydu. Ve siz de saldırganın oradan nasıl kaçtığını ve kim olduğunu şimdi söyleyeceğinizi vaat ettiniz... İşte saat 18.30... Bunları açıklamanızı bekliyoruz."

Eşine rastlamadığım bir sessizlik içinde genç dostumun sesi yükseldi, "Avlunun bu bölümünün her yandan kapalı olduğunu ve saldırganın görünmeden buradan kaçmasına imkân olmadığını söylemiştim. Ve bu gerçekti... Hepimiz orada, o dört köşe avluda bulunduğumuz sırada saldırgan da bizimle beraberdi.

"Öyle olduğu halde onu görmediniz öyle mi?..."

Rouletabille, "Hayır başkanım, onu hepimiz gördük!..." diye bağırdı.

"Gördünüz de neden yakalamadınız?"

"Onun saldırgan olduğunu bilen bir ben vardım da ondan. Saldırganın hemen yakalanması işime gelmiyordu. Zaten o sırada elimde mantığımdan başka hiçbir kanıtım yoktu. Evet, saldırganın orada olduğunu ve hepimizin onu gördüğünü bana yalnız mantığım söylüyordu. Bugün bu mahkemeye inkâr edilmez bir kanıtla çıkabilmek için vakit kazanmam gerekiyordu. Hem öylesine sarsılmaz bir kanıt ki, herkesi memnun edeceğine eminim.

Başkan, "Söyleyin mösyö!... Bize saldırganın ismini söyleyin!" diye bağırdı.

Hiç acelesi yokmuş gibi görünün Rouletabille, “Onu küçük avluda bulunanların isimleri arasında bulacaksınız!” dedi.

Salonda sabırsızlık alametleri belirmeye başlamıştı. Her yönden, “İsmini!... İsmini!...” diye bağırıyorlardı.

Rouletabille tokatlanmayı hak eden bir tavırla, “Bunu biraz geciktiriyorum sayın başkan!... Çünkü nedeni var...” dedi.

Halk yine, “İsmini!... İsmini!...” diye bir uğultu kopardı.

Mübaşir, “Susun!...” diye bağırdı.

Başkan, “Bize hemen ismini söylemelisiniz mösyö!” dedi. “O küçük avluda bulunanlar şunlardı: Birincisi ölen korucu... Saldırgan o mu?...”

“Hayır efendim.”

“Jacques Baba?”

“Hayır efendim.”

“Kapıcı Bernier mi?”

“Hayır efendim.”

“Mösyö Sinclair mı?”

“Hayır efendim.”

“O halde Mösyö Arthur Rance’dır. Çünkü onunla sizden başka kimse kalmadı. Saldırgan siz değilsiniz herhalde?...”

“Hayır efendim.

“Demek Mösyö Arthur Rance’ı suçluyorsunuz?”

“Hayır efendim.”

“Vallahi hiçbir şey anlamıyorum... Ne demek istiyorsunuz? Bu avlu parçasında başka kimse yoktu ki...”

“Vardı efendim... Altında kimse yoktu ama üstünde biri vardı... Pencereden küçük avluya doğru uzanan biri...”

Başkan, “Frederic Larson!” diye bağırdı.

Rouletabille etrafı çınlatan bir sesle, “Frederic Larson!” diye cevap verdi. Sonra itiraz mırıltıları duyulan halka dönerek ondan ummadığım bir kuvvetle, “Frederic Larson!.. Yani saldırgan!...” diye bağırdı.

Salonda bir itiraz uğultusu yükseldi. Bu gürültüde; hayret, şaşkınlık, öfke, inanmazlık... her şey vardı. Bazıları, böyle bir suçlamada bulunmaya cesaret eden bu küçük adama karşı bir hayranlık duymaktan kendilerini alamıyorlardı. Başkan bu heyecanı dindirmeye çalışmadı. Gürültü kendi kendine kesildi. Halk, sonunu dinlemek için sabırsızlanıyordu. Ortaya birdenbire çöken sessizliğin içinde... kendini önündeki sıranın üstüne bırakan Mösyö Robert Darzac’ın, “İşte bu olamaz!... adam aklını kaçırmış!...” diye söylendiği duyuldu.

“Frederic Larson’u suçlamaya cesaret ediyorsunuz mösyö!... Böyle bir suçlamanın bıraktığı etkiye bir bakın!... Mösyö Darzac bile size deli diyor... Eğer deli değilseniz, söylediğinizi ispat edin!... Kanıt gösterin!...”

“Kanıt... kanıt istiyorsunuz öyle mi efendim?... İşte size sarsılmaz bir delil!... Mösyö Frederic Larson’u çağırsınlar lütfen...”

Başkan, “Mösyö Frederic Larson’u çağırın,” diye emretti.

Mübaşir küçük kapıya doğru koştu, kapıyı açtı ve gözden kayboldu. Küçük kapı aralık kalmıştı. Bütün gözler bu kapıya çevrilmiş bekliyordu. Mübaşir yalnız göründü Yargıcın önüne geldi ve, “Mösyö Frederic Larson ortada yok efendim...” dedi. “Saat 16.00’ya doğru gitmiş ve onu bir daha gören olmamış.”

Rouletabille muzaffer bir eda ile, “İşte aradığınız kanıt,” dedi. Başkan, “Daha açık konuşun!... Hangi kanıt?...” diye sordu. “Larson’un kaçmasından daha sağlam bir kanıt olur mu efendim?... Mösyö Larson’u bir daha görmeyeceğimize yemin edebilirim.”

Salonda yine uğultular duyuldu. Başkan, “Siz adaletle alay ediyorsunuz mösyö,” dedi. “Larson biraz önce sizinle tanık mevkiinde iken onu neden yüzüne karşı suçlamadınız? Hiç olmazsa size cevap verecek durumda olurdu.”

“Bundan daha iyi bir cevap alabilir miydim sayın başkan?... Bana cevap vermiyor ve hiçbir zaman da vermeyecek. Larson’u saldırgan olmakla suçluyorum ve kaçıyor. Bu cevap size yetmiyor mu?”

“Biz dediğiniz gibi Larson’un kaçmış olduğuna inanmıyoruz. Nasıl kaçabilir ki, onu itham edeceğinizden haberi bile yoktu.”

“Haberi vardı efendim... Bunu biraz önce kendisine ben haber verdim.”

“Bunu da mı yaptınız?... Larson’u saldırgan sandığınız halde kaçmasına fırsat verdiniz öyle mi?...”

Rouletabille gururla, “Evet başkanım, bunu yaptım,” dedi. “Ben hukukçu değilim. Polis de değilim. Basit bir gazeteciyim. Mesleğim

insanları tutuklamak değildir... Gerçeğin meydana çıkmasına keyfimin istediği gibi yardım ederim. Bu benim bileceğim iştir. Siz, toplumu bildiğiniz gibi koruyun!... Bu da sizin bileceğiniz iştir. Ben cellada baş teslim edemem... Eğer dürüst bir insansanız, ki öylesinizdir, bana hak verirsiniz. Niçin biraz önce saldırganın ismini ancak 6.30'da söyleyebilirim dediğimi anlıyorsunuz ya... Ona haber verdikten sonra Larson'un 4.17 treniyle Paris'e kaçabileceğini... Paris'e varması için bir saat kendine ait bütün izleri ortadan yok etmesi için de 1.5 saate ihtiyacı olacağını düşündüm. Bu süre de 18.30'da sona eriyordu."

Rouletabille, Darzac'a bakarak, "Larson'u bulamayacaksınız!" diye devam etti. "O çok kurnazdır. Ve her zaman da elinizden kaçmıştır. Yıllardır peşinde koşuyorsunuz..."

Sonra gülerek ilave etti. Fakat bu sefer yalnız o güldü. Çünkü kimsenin gülmeye hevesi kalmamıştı.

"O, benim kadar güçlü olmasa bile, yeryüzündeki polis müfettişlerinin hepsinden güçlüdür!... Dört yıldır emniyete girmeyi başaran ve Frederic Larson ismiyle büyük bir şöhret kazanan bu adam, çok iyi bildiğiniz başka bir isimle de bir tür şöhret kazanmıştır sayın başkan... Frederic Larson... Ballmeyer'dir!..."

Başkan, "Ballmeyer mi dediniz?" diye bağırdı.

Darzac yerinden fırlayarak şöyle söylendi, "Ballmeyer!... Ballmeyer ha!... Demek söyledikleri doğruydu!..."

Rouletabille, "Odur... odur... Mösyö Darzac!... Benim artık deli olmadığımı anladınız galiba!" dedi.

Ballmeyer!... Ballmeyer!.. Artık salonda bu isimden başka bir şey duyulmaz olmuştu. Başkan celseye ara verdi.

Bu aranın ne derece hareketli geçtiğini tahmin edersiniz. Halk oyalanacak bir konu bulmuştu artık... Ballmeyer!... Bu çocuk gerçekten yamandı! Ballmeyer!... Fakat daha birkaç hafta önce onun öldüğü söylentileri ortada dolaşıyordu. Demek ömrü boyunca jandarmaların elinden kaçıp kurtulduğu gibi, ölümden de yakayı sıyırmıştı. O adliyeyi uğraştırırken, maceraları günlerce gazetelere konu olmuştu... Okuyucularımın bazıları "Sarı Oda'nın Esrarı"nı unutmuş olsalar bile, Ballmeyer'in ismini muhakkak ki unutmamışlardır. Çünkü o yüksek sosyete hırsızıydı! Ondan daha kibar beyefendi birine rastlanamazdı. Onun kadar becerikli bir hokkabaz bulunamazdı. Ondan küstah ve ondan müthiş bir külhanbeyi görülmemişti. Yüksek sosyeteye girmiş, en kibar kulüplere üye olmuştu. Ailelerin namusunu, kumar düşkünlerinin parasını, eşine rastlanmamış bir ustalıkla çalmıştı. Zora gelince, silah olarak bıçak veya koyun kemiği kullanmaktan çekinmemişti. Zaten hiçbir şey karşısında tereddüt etmez ve hiçbir şey ona imkânsız gelmezdi. Bir kere adaletin pençesine düştü, fakat duruşmaya çıkacağı sabah, onu mahkemeye götüren gardiyanın gözlerine biber atarak kaçmayı başardı. Sonradan öğrenildiğine göre, kaçtığı gün, bütün polis kuvvetleri peşindeyken o, kıyafet değiştirmeye bile gerek görmeden, Fransız tiyatrosunda sakin sakin bir piyes seyretmişti. Ondan sonra da Fransa'dan ayrılarak Amerika'da çalışmaya gitmişti. Ohio eyaletinde bu eşi görülmemiş haydudu bir gün yakalamayı başarmışlar fakat o yine ertesi sabah kaçmıştı. Ballmeyer! Onun maceralarını burada anlatmaya kalksak, bir kitap olur.

İşte bu adam, sonradan Frederic Larson kimliğine bürünmüştü! Bunu da çocuk denecek yaşta olan Rouletabille meydana çıkarmıştı. Ballmeyer'in bütün geçmişini bildiği halde onun bir kere daha toplumun elinden sıyrılmasına yine bu çocuk yardım etmişti.

Bu noktada Rouletabille'e hayran olmamak elde değildi. Çünkü biliyordum ki, onun bütün amacı, Matmazel Stangerson ile Robert Darzac'a hizmet etmekti. Ve saldırganın ağzını açmasına meydan vermeden onları onun elinden kurtarmak istiyordu.

Tekrar mahkeme başladığı sırada, bazılarının şöyle söylediklerini duydum.

"Saldırganın Frederic Larson olduğunu kabul etsek bile, bu bize onun Sarı Oda'dan nasıl kaçtığını açıklamıyor ki...

Rouletabille hemen salona çağrıldı ve sorgusuna devam edildi. Buna bir tanıklıktan ziyade, bir sorgu demek daha yerinde olur.

Başkan, "Biraz önce bize küçük avludan kaçılamaz, demiştiniz mösyö... Larson penceresinden avluya doğru eğildiği için onun da dediğiniz gibi bu avluda olduğunu kabul edelim... Fakat bu pencerede bulunması için de yine avludan çıkmış olması gerekiyor... Bunu nasıl yaptı?"

"Ben, normal bir tarzda kaçılamaz demiştim. O da anormal bir şekilde kaçtı. Sarı Oda tamamen kapalıydı, fakat küçük avlu kısmen kapalı bulunuyordu. Çünkü buradan duvara tırmanılabilirdi. Sarı Oda'da buna imkân yoktu. Evet... Duvardan terasa atlar, orada yere uzanır ve biz korucunun cesedinin üstüne eğilmişken, terastan pencereye tırmanarak koridora geçer ve oradan da odasına girip pencereyi açar ve bizimle konuşabilir... Ballmeyer gibi usta bir

cambaz için bunu yapmak, işten bile değildir. İddiamın da delili işte burada!...”

Bunu söyleyerek Rouletabille ceketinin cebinden bir paket çıkardı. Paketi açtı. İçinde bir cıvata vardı.

“Bu cıvata, cumbanın üstündeki terası tutan pervazın üzerindeki deliğe tamtamına uyuyor. Larson her ihtimali düşündüğü ve odasından kaçış olanaklarını hazırladığı için, bu cıvatayı önceden pervaza çakmıştı. Bir ayağını şatonun köşesindeki çıkıntıya, öbür ayağını da bu cıvataya dayadı, bir eliyle kapıcının kapısı üstündeki kornişe, öbür eliyle de terasa tutundu ve hooop!...

“Havada kayboluverdi. Unutmayalım ki, Larson çok çevikti. Ve bizi inandırmaya çalıştığı gibi, uyku ilacı da almamıştı. Akşam yemeğini beraber yemiştik ve bize uyku ilacı alıp sızan bir adam rolünü oynamıştı. Benim Larson ile yemek yedikten sonra uyutulmuş olmam, şüphe uyandırmasın diye, onun da uyutulmuş olması gerekiyordu. İkimiz de uyutulmuş olursak, şüpheler başka tarafa çevrilecekti. Beni uyutan Larson’du Sayın Başkan... Eğer bu hazin duruma düşmemiş olsaydım, Larson dünyada Matmazel Stangerson’un odasına yaklaşamayacak, bu facialar da olmayacaktı!...”

Bir hıçkırık sesi duyuldu. Artık kederini gizleyemeyen Mösyö Darzac’ın sesiydi bu!...

Rouletabille devam etti, “Yanındaki odada yattığım için Larson’un işine engel oluyordum. Çünkü o gece uyumayıp bekleyeceğimi biliyor veya tahmin ediyordu. Tabii ki ondan şüphelenebileceğim aklından bile geçmiyordu ama Matmazel Stangerson’un odasına

girerken onu görebilirdim. Odaya gitmek için benim uyumamı ve arkadaşımın da beni uyandırmakla meşgul olmasını bekledi. On dakika sonra Matmazel Stangerson'un acı çığlığı duyuldu.

Başkan sordu, "Frederic Larson'dan nasıl şüphe ettiniz?" "Mantığımın doğru ucu bana o yolu gösteriyordu. Zaten gözüm hep üstündeydi. Çok kuvvetli bir adam o!... Doğrusu uyku ilacı hiç aklıma gelmemişti. Evet... evet... Mantığımın doğru ucu beni hep o tarafa yöneltiyordu. Fakat elle tutulur bir kanıt gerekti. Yani onu mantığımla gördüğüm gibi, gözlerimle de görmem gerekiyordu!..."

"Mantığımın doğru ucu sözüyle ne demek istiyorsunuz?" "Sayın başkanım... Mantığın iki ucu vardır. Biri doğru, biri yanlış! Yalnız bir ucuna dayanabilirsiniz ki, o da doğru ucudur. Ne yapsanız, ne söyleseniz o daima sizi doğru yola yöneltir...

"Anlaşılmaz Koridor olayının ertesi günü, mantığını kullanmasını bilmeyen bir aptal gibi yere eğilmiş "en küçük izleri" incelerken, mantığımın doğru ucuna dayanarak birden doğruldum ve koridora koştum. Orada, kovaladığımız saldırganın ne normal, ne de anormal bir şekilde kaçamayacağını anladım. O zaman mantığımın doğru ucuyla bir daire çizdim. Ve sorunu bu dairenin içine kapadım. Dairenin dışına da zihnen şu sözleri yazdım. Madem ki saldırganın dairenin dışında olmasına imkân yok. O halde içindedir. Bu dairenin içinde kimler vardı. Tabii ilk önce saldırgan... Sonra Mösyö Stangerson, Jacques Baba, Larson ve ben... Saldırgana beraber beş kişi olmamız gerekiyordu. Oysa ki... Dairenin içinde yalnız dört kişi görebiliyordum. Beşincinin bu dairenin dışına çıkmasına imkân olmadığı da anlaşılmıştı. Demek ki, bu dairenin içinde bir kişi iki kişi oluyordu. Yani kendi kişiliğinden başka bir de saldırganın kişiliğini

taşıyordu. Neden bunu daha önceden fark etmemiştim? Şimdi saldırgan, dairenin içinde ben farkına varmadan kimin kişiliğine bürünebiliyordu? Bunu bulmak gerekiyordu. Bu, aynı anda beraber gördüğüm kimseler olamazdı!...

"Koridorda aynı zamanda şu kimseleri görmüştüm. Mösyö Stangerson ile saldırgan, ben ve saldırgan, Jacques Baba ile saldırgan. Demek saldırgan ne Mösyö Stangerson, ne Jacques Baba, ne de ben olabilirdik!... Hem saldırgan ben olsaydım bunu her şeyden önce benim bilmem gerekirdi, öyle değil mi sayın başkanım?... Larson ile saldırganı bir arada gördüm mü? Hayır!... Saldırganı iki saniye kadar gözden kaybetmiştim. Kâğıtlarımda not ettiğim gibi saldırgan, koridorların birleştiği yere Mösyö Stangerson'dan, Jacques Baba'dan ve benden iki saniye önce gelmişti. Bu iki saniyede Larson'un düz koridora saparak hemen eğreti sakalını çıkarıp, saldırganı kovalıyormuş gibi gelip bize çarpmasına yeterdi. Ballmeyer daha buna benzer neler yapmadı!.. Kâh Matmazel Stangerson'a kırmızı bir sakalla, kâh istasyon memuruna, Mösyö Darzac gibi kumral ince bir sakalla görünmek Larson için işten bile değildi. Evet, mantığımın doğru ucu bu iki kişiyi birleştiriyordu veya daha doğrusu bir arada görmediğim Frederic Larson ile kovaladığım yabancıyı birleştiriyor ve ortaya aradığım o esrarlı ve muazzam kişi yani cinayet zanlısı ortaya çıkıyordu. Bu keşif beni altüst etti. Taze izlerle uğraşarak kendimi toplamaya çalıştım. Beni şimdiye kadar şaşırtmış olan bu dış işaretleri de mantığımın doğru ucuyla çizdiğim dairenin içine sığdırmak gerekiyordu.

Önce, Larson'dan şüphelenmeme mani olan dış işaretler nelerdi?

1) Yabancıyı Matmazel Stangerson'un odasında görünce koşarak Larson'm odasına gitmiş ve onu uykudan henüz uyanmış bir halde bulmuştum!

2) Merdiven.

3) Larson'u düz koridorun sonuna yerleştirerek, ona saldırganı yakalamak için Matmazel Stangerson'un odasına atlayacağımı söylemiştim. Bunun üzerine Matmazel Stangerson'un odasına dönmüş ve saldırganı orada bulmuştum.

"Birinci işaret üstünde durmaya değmezdi. Ben merdivenden inerken yabancı da işini bitirmiş olduğundan bu odadan çıkıp Larson'm odasına girmiş, acele soyunmuş ve ben kapısını vurduğum zaman bana uykulu gözlerle kapıyı açmış olabilir.

"İkinci işaret üstünde de fazla durmaya lüzum yoktu. Saldırgan Larson ise şatoya girmek için merdivene ihtiyacı olmayacağı pek tabiiydi. Yalnız merdiven, saldırganın buradan girmiş olduğunu ve dışardan geldiğini gösterecekti. Bu Larson için çok önemliydi. Çünkü Mösyö Darzac önce şatoda bulunmuyordu. Aynı zamanda bu merdiven gerektiğinde Larson'un kaçmasına da yardım edebilirdi.

"Fakat üçüncü işaret beni adamakıllı şaşırtıyordu. Latson'u düz koridorun sonunda bırakmıştım. Ben şatonun sol kanadına gidip Mösyö Stangerson ile Jacques Baba'yı buluncaya kadar onun Matmazel Stangerson'un odasına girmiş olmasına aklım ermiyordu. Bu çok tehlikeli bir oyundu!... Her saniye yakalanabilirdi... Bunu o da biliyordu. Nitekim az kalsın da yakalanıyordu... Çünkü umduğu yere kadar gidecek vakit bulamamıştı.

“Odaya tekrar gitmeyi göze alması için mutlaka çok önemli bir sebep olmalıydı. Öyle olmasa bana tabancasını vermezdi!... Ben Jacques Baba’yı yerine yerleştiririrken Latson’u da yerinde, düz koridorun ucunda sanıyordum. Jacques Baba’nın da bir şeyden haberi olmadığı için o da Larson’un düz koridorda olup olmadığına bakmamıştı. Latson’u tekrar odaya dönmeye mecbur eden sebep ne olabilirdi? Evet ne alabilirdi?... Odaya girdiğini ispat edecek bir delil olabileceğini düşündüm. Odada son derece önemli bir şey unutmuş olacaktı. Fakat ne?... Acaba aradığını bulmuş muydu? Yerdeki mum ve adamın yere eğilişi gözümün önüne geldi... Odayı toplayan kapıcı kadına her tarafı iyice aramasını tembih ettim... Bir gözlük bulup getirdi!... İşte gözlük sayın başkan!...”

Rouletabille elindeki paketten bildiğimiz gözlüğü çıkardı.

“Bu gözlüğü gördüğüm zaman şaşırdım kaldım... Larson’un gözlük kullandığını hiç görmemiştim... Demek ki ihtiyacı yoktu. Serbest kalmak, rahat etmek mecburiyetinde olduğu bir sırada neden ona ihtiyaç hissetsindi? Bu gözlüğün anlamı neydi?... Dairemin içine girmiyordu... Sonra birden ‘bir presbit gözlüğü ise o başka!...’ diye söylendim. Latson’u yazı yazar ve okurken hiç görmemiştim. Presbit olabilirdi. Emniyette onun presbit olduğunu bilirlerdi herhalde... Belki gözlüğünü de tanırlardı... Presbit olan Larson’un gözlüğü Matmazel Stangerson’un odasında bulunursa... Bu... Anlaşılmaz Koridor olayından sonra Larson için müthiş bir şey olurdu!... O zaman Larson’un odaya niçin dönmüş olduğu anlaşılırdı.

“Larson yani Ballmeyer gerçekten presbittir... Ve bu da onun gözlüğüdür. Belki emniyette de tanırlar. Çalışma sistemimin ne olduğunu görüyorsunuz efendim. Ben dış işaretlerde gerçeği

aramam!... Sadece onların mantığımın doğru ucuna götürdüğü gerçeğe tamamıyla zıt olmamalarına dikkat ederim.

“Larson hakkındaki tahminimden büsbütün emin olmak için yüzünü görmek istedim. Bu bir hata idi... Cezasını da çektim. Anlaşılmaz Koridor olayından sonra ona dayanmadığım, ona itimat etmediğim için adeta mantığım benden öç aldı. Mantığımın gösterdiği delillerden başka deliller aramaya koyuldum ve bu sırada Matmazel Stangerson yaralandı.”

Rouletabille sustu. Burnunu sildi. Son derece heyecanlanmıştı.

Başkan, “Fakat Larson bu odada ne arıyordu? Niçin iki kez Matmazel Stangerson’u öldürmeye çalıştı?”

“Onu çok seviyordu da onun için efendim...”

“Yapmayın!... Böyle bir neden olabilir mi?”

“Evet sayın başkanım!... Çok önemli bir neden bu!... Onu deli gibi seviyordu. Bu yüzden ve daha başka nedenlerden de her türlü saldırıyı gerçekleştirmeye hazırdı.”

“Matmazel Stangerson bunu biliyor muydu?...

“Evet efendim... Yalnız peşini bırakmayan bu adamın Frederic Larson olduğunu bilmiyordu. Bilmiş olsaydı Larson şatoya gelip yerleşemezdi. O Anlaşılmaz Koridor olayından sonra da bizimle birlikte odasına gidemezdi. Zaten hep gölgeli yerlere çekildiğine ve başını yerden kaldırmadığına dikkat etmiştim. Herhalde gözlüğünü arıyordu. Matmazel Stangerson’a daima bizim bilmediğimiz fakat onun tanıdığı bir kıyafette görünüyordu.”

Başkan, Darzac'a döndü, "Ya siz?" dedi... "Matmazel Stangerson size mutlaka açılmıştır. Nasıl oluyor da kimseye bir şey söylemiyorsunuz? Eğer söyleseydiniz... Adalet peşini bırakmaz... Siz de boş yere suçlanıp bu acıları çekmezdiniz!..."

Darzac, "Matmazel Stangerson bana bir şey söylemedi efendim," dedi.

Başkan tekrar, "Bu delikanlının söylediklerine aklınız yatıyor mu7" diye sordu.

Robert Darzac yine, "Matmazel Stangerson bana bir şey söylemedi," dedi.

Başkan, Rouletabille'e dönerek, "Korucunun öldürüldüğü gece saldırganın çaldığı belgeleri Mösyö Stangerson'a geri getirmesini nasıl açıklıyorsunuz?" diye sordu. "Saldırgan Matmazel Stangerson'un kilitli odasına nasıl girdi?"

"Bu son soruya cevap vermek kolaydır sanırım. Larson, Ballmeyer gibi bir adam için istediği anahtarı yaptırmak çok kolaydı. Belgelerin çalınmasına gelince: Zannedersem Larson bunu önceden tasarlamış değildi. Matmazel Stangerson'un Mösyö Robert Darzac ile evlenmesine engel olmaya karar verdiğinden beri Matmazel Stangerson'un peşini hiç bırakmıyordu. Böylece bir gün, Louve mağazasına gittikleri zaman da arkalarına takıldı ve her nasılsa matmazelin çantasını eline geçirdi. İçinde bakır başlı bir anahtar buldu. Önceleri buna önem vermedi ama gazetelerde ilanı görünce onun kıymetli bir şey olduğunu anladı ve Matmazel Stangerson'a bir mektup yazarak ondan bir randevu istedi ve anahtarla çantanın bir zamandan beri peşine düşen adamın elinde olduğunu da bildirdi.

Cevap alamayınca 40 numaralı posta kutusuna giderek mektubun alındığını öğrendi. Yalnız postaneye giderken Mösyö Darzac'ın kıyafetine girmişti. Maksadı bir şey olduğu takdirde suçu onun üzerine atmaktı. Matmazel Stangerson'un sevdiği bu adamdan şiddetle nefret ediyor ve onu mahvetmek istiyordu. "Bir şey olduğu takdirde" dedim ama Larson henüz bir cinayet işlemeyi düşünmüyordu. Sadece Darzac'ın kılığına girerek Matmazel Stangerson'un ismini lekelemeye çalışıyordu. Larson'un boyu, poşu, ayak ölçüsü Mösyö Darzac'ınkine uyuyordu. Onun ayakkabılarının modelini çizerek kendine bir çift ayakkabı yaptırması güç değildi.

"Mektubuna cevap gelmediği gibi randevu ümidi de suya düşmüştü. Kıymetli anahtar da hâlâ cebindeydi. Peki öyle olsun... Madem ki Matmazel Stangerson ona gelmek istemiyor... Kendisi gidip onunla görüşecekti. Planını yaptı. Glandier şatosu ile Müştemilat hakkında bilgi edindi... Bir öğleden sonra, Mösyö ve Matmazel Stangerson'un parkta gezinmeye çıktığı ve Jacques Baba'nın da müştemilattan uzaklaştığı bir sırada holün penceresinden müştemilata girdi. Orada yalnızdı ve bol bol vakti vardı. Laboratuvara girdi. Etrafına bakındı. Dolabın bir tanesi tuhafına gitti. Tıpkı bir kasa gibi sağlam yapılmıştı. Küçücük bir de kilidi vardı. Bakır başlı anahtar cebinde olduğundan bir denemek istedi... Dolabın kapısı açıldı... İçi belge doluydu... Bu kadar sağlam bir yere kapatılmış olmalarından ve anahtarına da çok önem vermelerinden bunların kıymetli şeyler oldukları anlaşılıyordu.... Bunlar pekâlâ işine yarayabilirdi... Belgeleri hemen bir paket yaparak tuvalete bıraktı. O geceden korucunun öldürüldüğü geceye kadar Larson bu kâğıtları gözden geçirecek vakit bulmuştur elbette... Onları tehlikeli bulmuş olacak ki... O gece şatoya geri getirdi... Yirmi

yıllık çalışmanın ürünü olan bu kâğıtları geri getirmekle belki de Matmazel Stangerson'un minnettarlığını kazanacağını umuyordu... Her neyse... Maksadı ne olursa olsun... Belgeleri geri getiriyor ve onlardan kurtuluyor..."

Burada Rouletabille bir iki kere öksürdü. Bu öksürüğün anlamını biliyordum... Larson'u o korkunç saldırılara sürükleyen gerçek sebebi açıklamak istemiyor ve ne söyleyeceğini bilemiyordu. Çünkü yaptığı açıklamaların herkesi tatmin etmeyeceğini anlıyordu. Başkanın ona bunu hatırlatmasına meydan vermemek için bir tilki gibi kurnaz davranarak, "Artık 'Sarı Oda'nın Esrarı'nı anlatmaya sıra geldi!" diye bağırdı.

Salonda iskemle gürültüleri, mırıltılar duyuldu, bir kaynaşma oldu. Herkesin merakı son haddini bulmuştu. Başkan, "Sizin ortaya attığınız varsayıma göre "Sarı Oda'nın Esrarı" açıklanmış oluyor zannedersem!..." dedi. "Zaten bunu Larson da açıklamıştı... Yalnız kendi yerine Robert Darzac'ı koyarak, odanın Mösyö Stangerson'un yalnız bulunduğu sırada açıldığı anlaşılıyor. Profesör, kızının odasından çıkan adamın, belki de kızının ricası üzerine, kaçmasına göz yummuştur!"

Gazeteci kuvvetle, "Hayır sayın başkanım!" diye bağırdı. "Unutmayın ki Matmazel Stangerson ağır yaralıydı... Ne bir ricada bulunacak, ne de kapıyı kilitleyecek durumdaydı!... Ve yine unutmayın ki Mösyö Stangerson kapının açılmadığına dair, ölüm halinde bulunan kızının başı üzerine yemin etti!..."

"Öyle ama durum başka türlü açıklanamaz ki... Sarı Oda bir kasa kadar sıkı kapalı idi sizin sözlerinizi kullanarak: "Saldırganın normal veya anormal bir şekilde kaçmasına da olanak yoktu!...

Odaya girdikleri zaman onu bulmadıklarına göre kaçmış olması gerekiyor.” “Buna hiç lüzum yok efendim.” “Nasıl yok?...”

“İçeride olmazsa kaçmaya gerek kalmaz! Salonda mırıltılar başladı. “Ne dediniz? İçerde yok muydu?...

“Elbette yoktu! Madem ki bulunmadı demek ki yoktu!... Sayın başkan... Daima mantığın doğru ucuna dayanmak gerekir...” Başkan, “Ya bıraktığı izler ne oluyor?...” diye sordu. “Bu... Mantığın kötü ucudur... İnsanı yanıltan o belirgin izler!... insanları adli hatalara sürükleyen işaretler!... Çünkü insana istedikleri şeyleri söyletirler... Yine tekrar ediyorum, onlara dayanarak hüküm vermek hatadır. Önce “Mantıkla bir karara varmak, sonra da bunun mantığın çizdiği dairenin içine sığıp sığmadığına bakmak gerekir. Saldırgan Sarı Oda’da değildi! Fakat onun orada olduğuna inandılar. Çünkü orada izler bırakmıştı!... Önceden kalmasına imkân var mı? Yani matmazel Stangerson, babasıyla Jacques Baba’nın önünde gidip odasına kilitlenmeden önce...

“Matin gazetesinin makalesini okuduktan ve Paris’ten Epinay sur Orge’a giderken trende sorgu yargıcıyla görüştükten sonra ve ‘Sarı Oda’nın sımsıkı kapalı olduğunu anladıktan sonra... Saldırganın, Matmazel Stangerson gece yarısı odasına girmeden önce kaçtığına kanaat getirdim.

“O sırada dış işaretler benim düşüncemin tamamen tersine idi. Matmazel Stangerson kendi kendini yaralamış olamazdı. Bunun bir intihar olamayacağı da meydandaydı... Demek ki saldırgan önce gelmişti. Fakat nasıl olmuştu da matmazel sonra yaralanmıştı. Veya sonra yaralanmış gibi görünmüştü? Bu işi iki kısma ayırmam gerekiyordu. Birbirinden iki saat ara ile geçen iki kısma... Birinci

fasılda Matmazel Stangerson'u gerçekten öldürmeye çalışmış ve o bunu gizlemişti. İkinci fasılda ise bir kâbus gördüğünden yandaki odadakiler onu o sırada boğuyorlar sanmışlardı.

"O zaman henüz Sarı Oda'yı görmemiştim. Matmazelin yaraları nelerdi? Şakağında bir delik ile boynunda parmak izleri... Boynundaki parmak izleri beni düşündürüyordu. Onlar önceden yapılmış ve matmazel onları bir yaka veya bir kürkle gizlemiş olabilirdi. Bu olayı ikiye ayırmaya mecbur olduğumdan beri kendi kendime şöyle bir karar vermiştim. Matmazel Stangerson birinci kısımda geçen olayları gizlemişti. Babasına hiçbir şey söylememiş ve saldırganın geldiğini gizleyemediği için de bu olayı sorgu yargıcına gece olmuş gibi anlatmıştı. Böyle yapması için mutlaka önemli nedenler vardı. Buna mecburdu. Çünkü babası ona: "Bizden sakladığın nedir?... Böyle bir saldırıya uğradıktan sonra susmanın anlamı nedir?" diye soracaktı.

"Boynundaki parmak izlerini gizlemeye mecbur olmuştu. Fakat şakağında derin bir yara vardı. Bunu anlayamıyordum. Bu yaranın olayın birinci kısmında meydana gelmiş olması gerekiyordu. Ama bunu gizleyemezdi. Önceleri yaranın çok hafif bir şey olduğunu sandım ve Matmazel Stangerson'un saçlarını başının etrafına dolayarak bunu gizlediğini düşündüm.

"Saldırganın duvardaki el izine gelince: O da birinci kısımdan, saldırganın elinden yaralandığı zamandan kalmıştı... Yani odada olduğu zamandan... Tabii ki birinci kısımda bırakılmış olan bütün izler olduğu gibi kalmıştı... Koyun kemiği, siyah leke izleri, bere, mendil ile yerde, kapıda ve duvardaki kan izleri... Kimsenin bir şey öğrenmemesini isteyen Matmazel Stangerson bunları ortadan

kaldırmaya vakit bulamadığından onlar hâlâ orada duruyorlardı. Onun için de ikinci kısmın birinci kısımdan az sonra geçmiş olması gerekiyordu. Birinci kısımdan sonra yani saldırgan kaçtıktan sonra acele laboratuvara dönmüştü. Babasının onu orada çalışır bulmasını istiyordu. Eğer vakit bulsaydı bu izleri elbette ki ortadan kaldırırdı. Fakat babası hiç yanından ayrılmadığı için bunu yapamadı. Birinci kısımdan sonra odaya ancak gece yarısı girdi. Saat 22.00'de Jacques Baba içeri girmiş ve her geceki gibi kepenkleri kapamış ve gece lambasını yakmıştı.

"Matmazel Stangerson bitkin bir halde kendini babasının kollarına attığı zaman Jacques Baba'nın içeri gireceğini unutmuş olmalıydı. Onun için Jacques Baba'ya rahatsız olmamasını ve odaya girmesine gerek olmadığını söyledi. Jacques Baba yine de içeri giriyor ve hiçbir şeyin farkına varmıyor. Çünkü Sarı Oda çok karanlıktır. O içerde iken Matmazel Stangerson çok heyecanlı dakikalar geçirmiş olacak. Buna rağmen o sırada bu kadar çok iz kaldığını da belki bilmiyordu. Ancak boynundaki parmak izlerini gizleyerek laboratuvara gidecek kadar vakit bulabilmişti. Eğer kemiğin, berenin ve mendilin orada kaldığını bilmiş olsaydı gece saat 24.00'de içeri girdiği zaman onları kaldırırdı. Fakat onları görmedi ve gece lambasının hafif ışığında soyundu. Yorgun ve bitkin bir halde kendini yatağa attı. Korkusundan odaya mümkün olduğunca geç girmişti.

"Böylece facianın ikinci kısmına: Saldırgan bulunmadığına göre Matmazel Stangerson'un odada yalnız kaldığı zamana geldim. Dış işaretleri mantığımın çizdiği daireye sığdırmam lazımdı.

"Bunlardan başka dış işaretler de vardı. İkinci kısımda, tabanca sesleri ile, "İmdat!... İmdat!..." diye çığlıklar duyulmuştu. Bu hususta

mantığımın doğru ucu beni ne tarafa yöneltiyordu? Madem ki odada saldırgan yoktu... Demek ki kâbus vardı! Büyük bir gürültü ve eşyaların devrildiği duyulmuştu. Bunun karşısında şöyle düşündüm veya düşünmeye mecbur oldum: Matmazel Stangerson o gün akşamüstü geçen olayın hâlâ etkisi altındaydı ve o hisle uyudu... Rüya gördü. Rüyası bir kâbus halini aldı. Saldırganın üzerine hücum ettiğini görerek; katil!... Katil!... İmdat!... diye bağırdı ve farkına varmadan eli, çekmecesine yerleştirdiği tabancaya gitti. Fakat elini masaya çarptığından gece lambası yere yuvarlandı. Tabanca da düştü ve patladı. Kurşun da gidip tavana saplandı. Daha ilk bakışta tavandaki kurşun yerinin bir kaza ile meydana geldiğini anlamıştım.

“Bu kaza olasılığı kâbus tasarımı o kadar uygun geldi ki artık saldırının önce işlenmiş olduğundan şüphem kalmadı. Az görülen bir iradeye sahip olan Matmazel Stangerson yara izlerini gizlemişti. Ruhen müthiş bir kriz geçirdiğinden birdenbire uyandı. Kalkmaya çalıştı. Fakat bacakları onu taşımadı, eşyalara çarptı ve onları devirerek yere yuvarlandı... inliyordu... “Katıl var!... imdat!...” diye bağırdıktan sonra da bayıldı.

“İki tabanca sesi duyulmuştu. Benim tezimde de iki tabanca sesi vardı ama bu tabancaların biri birinci kısımda öteki ikinci kısımda patlamıştı. Birincisi saldırganı yaralamak için önce çekilmişti. İkincisi de kâbustan sonra...

“Gece iki el silah atıldığı doğru muydu acaba? Tabanca sesi devrilen eşyanın gürültüsü arasında duyulmuştu. Mösyö Stangerson önce boğuk, sonra kuvvetli gelen bir sesten bahsediyor, ilki acaba üstü mermer olan gece masasının devrilmesiyle ortaya çıkan ses olamaz

mıydı? Bu düşüncemin doğru olduğunu sonradan, kapıcılar yalnız bir tabanca sesi duyduklarını iddia ettikleri zaman anladım. Müştemilatın yanı başında oldukları halde bir tabanca sesi duymuşlardı.

"Ve işte Sarı Oda'ya ilk girdiğim zaman faciayı böylece iki devreye ayırmış bulunuyordum. Yalnız şakaktaki yaranın derinliği çizdiğim daireye sığmıyordu. Bu yara birinci devrede koyun kemiğiyle yapılmış olamazdı. Çünkü çok ağır bir yaraydı ve Matmazel Stangerson onu gizleyemezdi. Demek bu yara ikinci kısımda... Yani kâbus zamanında meydana gelmişti. İşte Sarı Oda'dan öğrenmek istediğim buydu. Onu da öğrendim."

Rouletabille elindeki paketten bu sefer de bir tel saç çıkardı.

"Sayın başkanım... Bu, kanlı bir tel sarı saçtır. Matmazel Stangerson'un saçıdır. Gece masasının mermerinin bir köşesine yapışmış buldum onu. Mermerin bir köşesi de kanlı idi. Küçücük bir leke ama çok önemli idi... Çünkü bana Matmazel Stangerson'un yatağından korku içinde fırladığını ve mermerin bu köşesine başını çarparak yaralandığını gösteriyordu. Saçının teli de oraya yapışıp kalmıştı. Doktorlar Matmazel Stangerson'un yuvarlak bir şeyle yaralandığını söylemişlerdi. Onun için de akılları koyun kemiğine gitmişti. Fakat mermer bir gece masasının köşesi de yuvarlaktır. Bunu ne doktorlar, ne de sorgu yargıcı düşünmüştü. Mantığımın doğru ucu beni oraya sürüklemese belki ben de akıl etmeyecektim!"

Salonda tekrar bir alkış tufanı kopacaktı ama Rouletabille sözlerine devam edince tekrar etrafa bir sessizlik çöktü.

“Şimdi artık saldırganın isminden başka onu da birkaç gün sonra öğrenebildiğim ilk kısmın ne vakit geçtiğini bulmak kalıyordu. Matmazel Stangerson’un cevapları Mösyö Stangerson ile sorgu yargıcını aldattığı halde beni aydınlattı.

“Saldırganın saat 17.00 ile 18.00 arası müştemilata girdiğine karar vermiştik. Profesör 18.30’da çalışmaya başladıysa, bu olayı 17.00 ile 18.15 arasına sıkıştırmak gerekir. Saat 17.00 mi dedim? Olamaz, çünkü o saatte profesör kızıyla beraberdir. Facia, profesör yokken geçmiştir. Onun için profesörle kızının ayrıldıkları kısa zamanı bulmalı. Onu da “Matmazel Stangerson’un sorgusu sırasında buldum. Orada profesörle kızının müştemilata saat 18.00’e doğru geldikleri yazılıdır. Mösyö Stangerson: ‘Korucu o sırada yanıma geldi ve beni bir an lafa tuttu,’ diyor. Demek korucu ile konuşmuş. Korucu Mösyö Stangerson’a, kesilecek ağaçlardan ve kaçakçılardan söz ediyor. Matmazel Stangerson o sırada babasından ayrılmış ve laboratuvara dönmüştür. Çünkü Mösyö Stangerson, ‘Korucudan ayrılınca, laboratuvara gidip kızımı buldum,’ diyor.

“Demek facia bu kısa dakikalar içinde geçti. Başka türlü olamaz. Matmazelin müştemilata girdiğini görür gibi oluyorum. Bir an şapkasını bırakmak için odasına girdi ve saldırganla karşılaştı. Adam, bir süreden beri orada beklemekteydi. O her şeyi gece için hazırlamıştı. Jacques Babanın ayakkabılarını sorgu yargıcına söylediğim gibi, çıkarıp tuvalete bırakmıştı. Belgeleri çalmış, yatağın altına gizlenmişti. Ondan sonra da Jacques Baba gittikten sonra yatağın altından çıkmış, laboratuvarda ve holde dolaşmış, pencereden bakmış ve o sırada Matmazel Stangerson’un tek başına geldiğini görmüştü.

“Mösyö Stangerson ile korucu, bir ağaç kümesinin bulunduğu köşede konuşuyorlardı herhalde. Onları göremedi ve hemen planını hazırladı. Gece yerine o anda harekete geçmek daha iyi olacaktı. Müştemilatta yalnızdılar. Oysa ki, gece tavan arasında Jacques Baba olacaktı. Holün penceresini kapadı. Mösyö Stangerson ile korucu bunun için silah sesini duymadılar.

“Sonra Sarı Oda’ya girdi. Matmazel Stangerson içeri geldi. Her şey bir şimşek gibi çabucak olup bitti. Matmazel Stangerson bağırmak isteyince, adam onu boğazından yakaladı. Belki de onu boğarak, öldürecekti!... Fakat Matmazel Stangerson komodinin çekmecesindeki tabancayı eline geçirdi. Saldırgan koyun kemiğini başına indirmeye hazırlanırken, o tabancayı çekti. Silah patladı ve saldırganı elinden yaraladı. Kemik yere düştü. Saldırganın elinden kemik de kanlandı. Sendeleyen saldırgan duvara tutundu. Ve orada elinin izini bıraktı. Tekrar vurulmaktan korkarak kaçtı.

“Matmazel Stangerson onun laboratuvarı geçtiğini görüyor, dinliyor... Holde ne yapıyor öyle?... Neden pencereden atlamakta gecikiyor?... Nihayet atladığını işitince, koşup pencereyi kapıyor. Acaba babası gördü mü?... İşitildi mi?... Şimdi tehlike uzaklaşınca, babasını düşünmeye başlıyor... İnsanüstü bir enerji harcayarak ondan her şeyi saklayacaktı. Mösyö Stangerson gelince, Sarı Oda’nın kapısını kapalı, kızını da laboratuvarda yazı masasının üstüne eğilmiş çalışıyor bulacaktı.”

Rouletabille Mösyö Darzac’a dönerek bağırdı, “Siz her şeyi biliyorsunuz... Bunların doğru olduğunu söyleyin!...”

Darzac, “Bir şey bilmiyorum,” diye cevap verdi.

Rouletabille kollarını kavuşturarak, “Siz bir kahramansınız,” dedi. “Eğer Matmazel Stangerson sizi suçladıklarını anlayacak durumda olsaydı, size söylediklerini burada tekrarlamanızı, kendisi rica ederdi. Ne diyorum?... Sizi savunmak için buraya kadar gelirdi.”

Mösyö Darzac ne bir hareket yaptı, ne bir söz söyledi. Mahzun mahzun Rouletabille’e baktı.

Rouletabille, “Madem Matmazel Stangerson burada bulunamıyor... Benim bulunmam gerekiyor... Fakat Mösyö Darzac inanın ki Matmazel Stangerson’u akli dengesine yeniden kavuşturmanın tek yolu sızı tahliye ettirmektir.”

Bu sözleri üzerine bir alkış tufanı koptu. Başkan, halkın heyecanını dindirmeye çalışmadı. Robert Darzac kurtulmuştu. Bunu anlamak için jüri heyetinin yüzlerine bakmak yeterliydi. Başkan, “Fakat, Matmazel Stangerson’u öldürmeye çalıştıkları halde, onun bunu babasından gizlemeye çalışmasındaki esrar nedir?...” diye bağırdı.

Rouletabille, “Orasını bilmiyorum efendim,” dedi. “Bu beni ilgilendirmez!...”

Başkan, bir kere daha Darzac’ı söyletmeye çalıştı, “Matmazel Stangerson’u öldürmeye çalışırken, nerede olduğunuzu bize söylememekte hâlâ ısrar ediyor musunuz?...” diye sordu. “Size bir şey söyleyemem efendim!...”

Başkan, bunun cevabını Rouletabille’den bekliyormuş gibi, onun yüzüne baktı, “Mösyö Darzac’ın şatodan uzaklaşmaları Matmazel Stangerson sırrı ile ilgili gibi görünüyor,” dedi. “Mösyö Darzac onun için bir şey söylemek istemiyor.”

Rouletabille, “Her üç olayda da suçu Mösyö Darzac’ın üstüne yüklemek isteyen Larson, belki de her üçünde de Mösyö Darzac’a şüpheli yerlerde randevu verdi. Mösyö Darzac, Matmazel Stangerson’un sırrını ele verecek bir söz söylemek veya bir hareket yapmaktansa, ölmeye razıdır. Larson durumu bu şekle sokacak kadar da kurnazdır.”

Başkan artık inanmıştı ama merakını yenemediğinden, tekrar sordu, “Peki ama bu sır ne olabilir?”

Rouletabille başkanın önünde eğilerek, “İşte bunu söyleyemeyeceğim efendim,” dedi. Artık Mösyö Darzac’ı serbest bırakacak kadar bilgi edindiniz!... Meğer ki Larson çıkagelsin... Eh, buna da hiç ihtimal vermiyorum.”

Bunu söyleyerek keyifli keyifli güldü.

Başkan, “Bir şey daha soracağım mösyö,” dedi. “Sizin tezinize göre, suçu Mösyö Darzac’ın üstüne atmak için Larson elinden geleni yapmıştır. Fakat Jacpues Baba’yı da suçlu gibi göstermekte ne menfaati vardı?”

“O da meslek gururu efendim... Topladığı bütün delilleri sonradan birer birer çürüterek şeref kazanmak istiyordu. Şüpheleri başkalarının üzerine çevirmek, çok iyi başardığı bir oyundu. Larson bunu önceden kim bilir nasıl planlamıştır!... Her şeyi inceledikten ve iyice öğrendikten sonra, ortaya atılan bir insandır o...

“Nereden bilgi edindiğini soracak olursanız, size şu kadarını söyleyeyim ki: Mösyö Stangerson ile ondan ara sıra bazı ‘denemeler’ isteyen ‘Emniyet laboratuvarı’ arasında bir müddet komisyonculuk vazifesini gördü ve böylece iki kere müştemilata girmeyi de başardı.

Kıyafet değiştirmekte o kadar ustadır ki, Jacques Baba onu tanıyamadı. O sıralarda bir fırsatını bulup Jacques Baba'nın fakir köylülere vermek üzere bir kenara ayırdığı eski ayakkabılarını da aşırdı. Olay meydana çıkınca, Jacques Baba bunları tanımış, fakat korkarak sesini çıkarmamıştı. Ona, bunlardan söz ettiğimiz zamanki şaşkınlığı da bundan ileri geliyordu.

"Larson bana hepsini itiraf etti. Ve bunu adeta zevkle yaptı. Çünkü o bir haydut olmakla beraber bundan artık kimsenin şüphesi kalmadığını umarım mükemmel bir aktördür. Özel bir tarzı, bir davranışı vardır. Suçu başkasına gayet kolaylıkla yükler. Bunu, başka olaylarda da yapmıştır.

"Bu işi biraz kurcalamanız gerekir Sayın Başkan... Çünkü Ballmeyer Larson poliste görev aldığından beri, hapishanede suçsuz yatanların sayısı kesinlikle çoğalmıştır."

*

Etrafta büyük bir heyecan görülüyor, her yandan bravo sesleri yükseliyordu. Avukat Henri Robert, ek bilgi edinilmesi için bunun başka bir celsede görüşülmesini teklif etti. İsteği kabul edildi ve ertesi günü Mösyö Robert Darzac'ı geçici olarak serbest bıraktılar. Mathieu Baba da beraat etti. Larson'u boş yere arayıp durdular. Nihayet Darzac'ın suçsuz olduğuna karar verildi ve kendini bekleyen kötü sondan böylece kurtuldu.

Matmazel Stangerson'un bir gün iyileşebileceğini ve böyle bakıldığı takdirde aklının da yerine geleceğini söylüyorlardı.

Rouletabille'e gelince: Günün adamı olmuştu. Versailles adliye sarayından çıkarken halk ona müthiş tezahürat yaptı. Bütün dünya

gazeteleri resimlerini bastı ve büyük başarısını öve öve bitiremedi. Eskiden tanınmış kişilerle o söyleşi yaparken, şimdi gazeteciler onunla söyleşi yapmak için adeta yarışıyorlardı. Bütün bunlar onu asla gururlandırmadı.

Versailles'dan ayrılmadan beraber yemek yemiştik. Ona sormak istediğim birçok şey vardı. Fakat yemekte bunlardan hiç söz etmedim. Onun yemek yerken işten söz edilmesinden hoşlanmadığını bilirdim. Trende yerlerimize oturunca, "Bu Larson işi!... Tam senin büyük zekâna layık bir başarı oldu dostum!" dedim.

Burada sözümü keserek daha sade bir şekilde konuşmamı rica etti. Benim gibi zeki bir insanın duyduğu hayranlık yüzünden aptallık uçurumuna yuvarlanmasına razı olamayacağını söyledi. Biraz bozulmadım dersem yalan olur.

"O halde kısaca sorayım," dedim. "Bütün bu anlattıklarınız... Amerika'ya niçin gittiğinizi bana açıklamadı. Eğer yanılmıyorsam... Glandier'den ayrılırken Frederic Larson hakkında her şeyi biliyordunuz?..."

"Tamamen," dedi. "Ya siz?... Hiçbir şeyden şüphelenmediniz mi?..."

"Hayır, hiçbir şeyden!..."

"İnanılacak şey değil doğrusu..."

"İyi ama dostum... Siz bana düşüncelerinizi açmadınız ki... Nasıl tahmin edebilirdim? Ben tabancalarla Glandier'e geldiğim zaman, siz Larson'dan şüphe ediyor muydunuz?"

"Evet... O zaman artık 'Anlaşılmaz Koridor' olayının sırrını çözmüş bulunuyordum. Yalnız Larson'un oraya niçin döndüğünü

anlayamamıştım. Presbit gözlüğü de henüz elime geçmemişti. Onun için matematiksel bir kesinlikle bir şey söyleyecek durumda değildim. Hem sonra Larson'un saldırgan olması ihtimali bana öylesine olmayacak bir şey gibi görünüyordu ki, 'kesin deliller' elde etmedikçe üzerinde durmak istemiyordum. Ama bu şüphe durmadan zihnimi kurcalıyor ve size ara sıra Larson hakkında öyle şeyler söylüyordum ki, pekâlâ şüphenizi uyandırabilirdi. Hatırlarsanız, artık onun 'iyi niyetinden' hiç söz etmez olmuştum. 'Yanılıyor' demekten de vazgeçmiştim. Sadece sisteminin berbat olduğunu söylüyordum, hatta Darzac'ın aleyhine biriken delillerden bahsettiğimiz sırada size dedim ki, 'Bütün bunlar Fred'in düşüncesini doğruluyor gibi görünüyorsa da, bunun onu yanlış bir yola götüreceğine eminim. Larson da gerçekten buna inanıyor muydu acaba?... Bütün mesele burada...'

"Bu cümle bütün şüphelerimi belirtiyordu. 'O aldanmıyor, bizi aldatmaya çalışıyor...' demek istemiştim. O sırada yüzünüze baktım. Hiçbir değişiklik göremedim. Ne demek istediğimi anlamamıştınız. Bir yandan buna memnun oldum. Çünkü gözlük elime geçinceye kadar Larson'un saldırgan olabileceği bana da saçma geliyordu. Fakat gözlük bulunduktan ve Larson'un niçin odaya döndüğü anlaşıldıktan sonra ne kadar sevindim!... Odanın içinde deli gibi dolaşıyor ve size, 'Büyük Fred'i mat edeceğim!... Göreceksiniz nasıl mat edeceğim,' diyordum.

"O akşam, Mösyö Darzac tarafından Matmazel Stangerson'un odasını beklemeye memur edildiğim halde, hiçbir önlem almaya

gerek görmeden saat 22.30'a kadar rahat rahat Larson ile yemek yememiz de siz de bir şüphe uyandırabilirdi.

"O, karşımda olduğundan içim rahattı. Saldırganın gelip gelmeyeceğinden bahsettiğimiz zaman, size, 'Ooo... Larson'un bu gece burada bulunacağına eminim!...' demiştim, unuttunuz mu?

"Yalnız, her ikimizin de üstünde durmamakla hata ettiğimiz bir nokta var: Çünkü bu Latson'u ele verecek bir şeydi! Sizin de, benim de gözümüzden kaçtı. Baston hikâyesini unuttunuz mu?... Larson'un bu bastonu Darzac aleyhine bir delil olarak kullanmamasına şaşıyordum. Bu baston Darzac'a benzeyen biri tarafından satın alınmamış mıydı?... Bunu ona sonradan sordum. Bastonu Darzac'ın aleyhine kullanmayı hiçbir zaman düşünmediğini söyledi. Ve ona yalan söylediğini ispat ettiğimiz zaman da, çok şaşırdığını itiraf etti.

"Üstünde Paris damgası bulunan bir bastonu niçin Londra'dan aldığını söylüyordu. Ve niçin biz 'madem bu bastonu Paris'te satın aldı, o halde o sırada Londra'da olamazdı!' diye düşünmedik. Fred'in yalan söylemesi ve saldırı sırasında Paris'te bulunması pekâlâ şüpheyi davet edebilirdi.

"Postaneye giden adamın da Darzac'ın kıyafetinde olduğunu öğrendikten sonra, Darzac kıyafetine giren ve bastonu satın alan adam kim olabilir?... 'Sakın Larson olmasın?' diye düşünebilirdik.

"Onun polis müfettişi olması böyle bir şüpheye düşmemizi engelliyordu ama onun Darzac'ı mahkûm ettirmek için ne kadar çabaladığını gördükten sonra, bu olayları birbirine ekleyebilirdik. Şefleri onu Londra'da sanırken, Paris'te bir baston satın alıyordu. Sonra da neden bu bastonu Darzac'ın aleyhine kullanmıyordu?

Bunun sebebi çok basit: Matmazel Stangerson'un tabancası onu elinden yaralamıştı ve bu bastonu sadece daima elini kapalı tutacak bir bahane bulmak ve yarasını gösterecek şekilde elini açmaya mecbur olmamak için satın almıştı. Bunu kendisi de bana itiraf etti.

"Hatırlar mısınız? Size birkaç kere bu bastonu hiç elinden düşürmemesine şaştığımı söylemiştim. Yemek yediğimiz zaman bile bastonu bırakır bırakmaz, eline ya çatalı ya da bıçağı alıyordu. Bütün bunlar, ondan şüphelenmeye başladıktan sonra dikkatimi çekti. Bize uyku numarası yaptığı akşam, üzerine eğildim ve o farkına varmadan elini gözden geçirdim. Avucunda, artık geçmek üzere olan yarayı örten sadece bir yara bandı vardı. Zaten kendi söylediğine göre, yara pek öyle derin değilmiş. Yalnız fazla kanamış."

"İyi ama" dedim." Bu bastonu Darzac'ın aleyhine kullanmak niyetinde değilse, ne diye onu satın alırken Darzac'ın kıyafetine girdi?"

"Saldırıdan dönüyordu. Bu gibi olaylardan sonra daima Darzac'ın kıyafetinde görünmeyi âdet edinmişti. Elinin yarası onu düşündürüyordu. Opera meydanından geçerken, bir baston almayı düşündü. Saat 20.00'yi gösteriyordu. Bastonu Larson'un elinde görünce ben, saldırının aynı saatte gerçekleştiğini keşfeden ve Darzac'ın suçsuz olduğuna inanan ben, nasıl oldu da Larson'dan şüphelenmedim? Öyle anlar oluyor ki insan..."

Sözünü kestim, "Öyle anlar oluyor ki, en büyük zekâlar bile..."

Rouletabille ağzımı kapattı. Yüzüne baktığım zaman, artık beni dinlemediğini gördüm. Uyuyordu. Paris'e geldiğimizde onu

uyandırıncaya kadar akla karayı seçtim.

*

Ondan sonra da daha kaç kere ona, “Amerika’ya ne yapmaya gittiğini,” sordumsa da, araya hep laf karıştırdı. Nihayet bir gün, “Larson’un gerçek kişiliğini öğrenmem gerekiyordu anlamıyor musunuz?” dedi.

“Evet, ama bunu öğrenmek için neden Amerika’ya gittiğinizi anlamıyorum,” dedim.

Piposunu tüttürerek bana arkasını döndü... Matmazel Stangerson’un sırrı ile ilgili bir noktaya dokunduğumu anladım.

Matmazel Stangerson ile Larson’u böylesi onulmaz şekilde birleştiren sırrı, Matmazel Stangerson’un Fransa’daki hayatında bulamayınca, onu Amerika’daki hayatında aramaya karar vererek, bir vapura atlayıp oraya gitmişti. Larson’un kim olduğunu orada öğrenecek ve onun ağzını kapatmak için gereken bilgiyi de orada toplayacaktı. Doğru Philadelphia’ya gitmişti.

Mösyö Darzac ile Matmazel Stangerson’u böyle susmaya zorlayan sır, acaba neydi? Üzerinden bunca yıl geçtikten gazeteler bu skandalı yayınladıktan ve Mösyö Stangerson hepsini öğrenip bağışladıktan sonra her şeyi açıklayabiliriz. Bu uzun sürmeyecek... Yalnız bu feci olayda her şey yerli yerine oturacak.

Bu hazin macerada, Matmazel Stangerson’u suçlu bulan bazı olumsuz insanlar bulunabilir ama zavallı kadın daha başından beri hep hadiselerin kurbanı olmuştur.

Başlangıç çok eskiye, Matmazel Stangerson'un babasıyla Philadelphia'da oturduğu zamana kadar uzanır.

Orada bir akşam, babasının bir dostunun evinde bir Fransızla tanışmıştı. Adam esprisi, nezaketi, ince davranışları, sevgisi ve şefkatiyle genç kızı âdeta büyülemişti. Zengin olarak tanınmış bir adamdı. Ünlü profesörden kızını istedi. Profesör Jean Russel hakkında bir soruşturma yaptı. Onun tanınmış bir sanayici olduğunu öğrendi. Aslında Fransa'da arandığı için Amerika'ya kaçan Ballmeyer isminde bir sabıkalıydı.

Mösyö Stangerson bunu bilmediği halde, kızını ona vermek istemedi. Hatta onu evine gelmekten bile men etti. Oysa ki, kalbi aşka yeni açılan genç Mathilde'nin gözü Jean'dan başkasını görmüyordu. Onu herkesten yakışıklı, herkesten zeki buluyordu. Babasının bu davranışı, onu çok üzdü ve bu hissini babasından gizlemedi. Profesör biraz oyalanması için, kızını Ohio kıyılarında Cincinnati'de oturan halasının yanına gönderdi.

Jean da genç kızın arkasından gitti. Mathilde babasını çok sevmek ve saymakla beraber, ihtiyar halasını aldatarak Jean ile kaçmaya karar verdi. Jean, Amerikan kanunlarından yararlanarak, hemen evlenmelerini istiyordu. Ve böyle yaptılar. Kaçtıkları yer pek uzak değildi. Lomisoille'e gitmişlerdi. Orada bir sabah kapıları çalındı. Gelen polisti... Jean Russel'ı yakalamaya gelmişlerdi. Jean'ın karşı koymalarına ve genç kızın gözyaşlarına rağmen, onu tutukladılar. Mathilde kocasının adının Ballmeyer olduğunu o gün öğrendi.

Büyük bir üzüntüye kapılarak intihara kalkıştı, fakat onu kurtardılar. Cincinnati'ye halasının yanına döndü. İhtiyar kadın, onu görünce çok sevindi. Bir haftadan beri her tarafta genç kızı aramıştı.

Henüz babasına da haber vermemişti. Mathilde babasına bir şey söylemeyeceğine dair halasına yemin ettirdi. Bu işte kendini de suçlu bulan ihtiyar kadın, bir şey söylememeye yemin etti. Matmazel Mathilde yaptığı işten çok pişman olarak bir ay sonra babasının yanına döndü. Artık kalbi aşka kapanmıştı. Şimdi bir tek amacı vardı: Bir daha Ballmeyer'in adını duymamak!

Kendi kendini affedebilmek için, hayatını yalnız çalışmakla geçirmeye ve babasına hudutsuz bir sadakatle yardım etmeye karar verdi.

Bu sözünde durdu. Nihayet Ballmeyer'in öldüğünü işitince Robert Darzac'a her şeyi itiraf etti. Ve bunca sıkıntıdan sonra güvendiği ve beğendiği bir dostla hayatını birleştirmeye karar verdi. Fakat kaderin şu cilvesine bakın ki, Jean Russel'i, gençlik günlerinin Ballmeyer'ini diriltip karşısına çıkarmıştı!

Jean, Robert Darzac ile evlenmesine asla izin vermeyeceğini ve onu hâlâ sevdiğini Matmazel Stangerson'a bildirdi. Ne yazık ki, doğru söylüyordu. Mathilde'yi gerçekten seviyordu.

Matmazel Stangerson her şeyi Robert Darzac'a anlatmaktan çekinmedi. Hatta ona adamın yazdığı mektubu da gösterdi. Bu mektupta, ilk evlilik günlerini, geçirdikleri papazın sevimli evini hatırlatıyor, "Papazın evi cazibesinden, bahçe de parlaklığından bir şey kaybetmemiş!..." diyordu. Artık zengin olduğunu ve onu tekrar oraya götürmek istediğini de ilave ediyordu.

Genç kadın, Mösyö Darzac'a babası bu hatasını öğrendiği takdirde kendisini öldüreceğini söyledi. Mösyö Darzac da bu adamın ağzını kapatmak için elinden gelen her şeyi yapacağına söz verdi.

Gerekirse onu zorlayacak, korkutacak, hatta cinayeti bile göze alacaktı. Fakat Darzac bu adamla boy ölçüşecek kuvvette değildi. Eğer bu küçük Rouletabille olmasa, bir şey yapamayacaktı.

Matmazel Stangerson'a gelince; böyle bir canavarın karşısında ne yapabilirdi? Birçok tehditten sonra, aldığı önlemlere rağmen, "Sarı Odada" onu karşısında görünce, öldürmeye çalışmıştı. Fakat ne yazık ki, bu işi başaramamıştı. Şimdi bu görünmez düşmanın kurbanı olmuştu. Yaptığı şantajlara katlanıyor ve farkında olmadan onun yanı başında yaşıyordu. Adam, durmadan aşkları adına ondan randevular istiyordu. 40 numaralı posta kutusu ile gönderdiği mektupta istediği ilk randevuyu kabul etmeyince, sonucu "Sarı Oda" faciası olmuştu. Posta ile aldığı ikinci mektuptaki randevuyu oturma odasına, hizmetçilerinin yanına giderek atlatmıştı. Çünkü bu mektubunda, genç kadının hastalığı dolayısıyla bu randevuya gelemeyeceği için, kendisinin onu odasında görmeye geleceğini bildiriyordu. Bir skandala meydan vermemek için de tedbirli davranmasını tavsiye ediyordu. Ballmeyer gibi bir adamdan her şey beklenirdi. Bu nedenle Mathilde, odasını terk etmişti. Bu da "Anlaşılmaz Koridor" olayına sebep oldu. Üçüncü kez randevuyu kabul etmeye mecbur oldu. "Anlaşılmaz Koridor" olayının geçtiği gece, Larson'un genç kadına bir mektup yazdığını elbette hatırlarsınız. Bu mektubu, kurbanının yazı masasının üstüne bırakmıştı. Bu sefer kesin bir randevu istiyor, buluşacakları günü ve saati de bildiriyordu. Babasının belgelerini geri getireceğine söz veriyordu ve eğer bu randevuya gelmeyecek olursa, bu belgeleri yakacağını söylüyordu. Matmazel Stangerson, kâğıtları onun çalmış olduğunu biliyordu. Vaktiyle, Philadelphia'da babasının çekmecesinden kaybolan belgeyi de onun çalmış olduğuna emindi.

Bu işte kendisi de farkına varmadan ona yardımcı olmuştu. Adamı iyice tanıdığı için, dediğini yapacağını da biliyordu. Bunca yıllık bir çaba ve çalışmanın eseri ve ilmin ümidi olan belgeler bir yığın kül haline gelecekti!...

Vaktiyle kocası olan bu adamla bir kez daha yüz yüze gelmeye ve onu yumuşatmaya karar verdi. Aralarında neler geçtiği tahmin edilebilir. Mathilde'nin yalvarmaları, Larson'un insafsızlığı!... O, Darzac'tan vazgeçmesini istedi. Genç kadın Darzac'ı sevdiğini söyledi. Larson da onu bıçakladı. Gayesi de kendi yerine Darzac'ı dar ağcına göndermekti. Bunu becereceğine inanıyordu. Çünkü yüzüne geçirdiği polis maskesi altında, kendisini güvende hissediyordu. Öteki... Öteki, bu sefer de olay esnasında nerede bulunduğunu söyleyemeyecekti!... Çünkü Ballmeyer bu hususta bütün önlemleri almıştı. Genç Rouletabille'in tahmin ettiği gibi, Larson, Mathilde'ye değil, Darzac'a da şantaj yapmaktaydı. Daima aynı silahlar ve aynı ısrarla hareket ediyordu.

Bir emir havası taşıyan mektuplarında anlaşmak niyetinde olduğunu, istediği parayı verdikleri takdirde, eski aşk mektuplarını getirerek ortadan kaybolacağına söz veriyor ve tayin ettiği randevulara Darzac'ı gitmeye mecbur ediyordu. Gitmediği takdirde ertesi günü her şeyi açığa vuracağını söylüyordu.

Ballmeyer'in saldırıyı gerçekleştirdiği saatte Robert, Epinay'da trenden iniyor. Orada Larson'un bir suç ortağı onu zorla alıkoyuyordu. Bu adamı ilerde bulacağız. Ballmeyer planını yapmış, yalnız Rouletabille'i hesaba katmamıştı!

"Sarı Oda'nın Esrarı" anlaşıldıktan sonra Rouletabille'in Amerika yolculuğunu adım adım izleyecek değiliz. Genç gazeteciyi artık iyice

tanıyoruz ve onun Matmazel Stangerson ile Jean Russel'in macerasını tümüyle öğrenmekte gecikmediğini tahmin edebiliyoruz. Philadelphia'da Arthur Rance hakkında bütün istediklerini öğrendi. Onun yaptığı fedakârlığı ve bunu kendisine nasıl ödetmek istediğini de öğrenmişti. Bir ara Mathilde ile nişanlandıkları söylentileri bile yayılmıştı. Genç ilim adamının, lüzumsuz gevezeliklerini, Matmazel Stangerson'u sarkıntılıkları ile rahatsız edişini... Avrupa'ya kadar peşinden gelişini... sözde acılarını unutmak bahanesiyle geçirdiği sefih hayatı öğrenmişti.

Bütün bunlar Arthur Rance'ı, Rouletabille'e sempatik gösterecek şeyler değildi. Tanıklar salonunda ona karşı soğuk davranmasının nedeni anlaşılıyordu. Larson Stangerson olayında Rance'ın bir rolü olmadığını hemen anlamıştı. Matmazel Stangerson ile Jean Russel'ın flört ettiklerini Philadelphia'da öğrenmişti. Bu Jean Russel kimdi? Oradan Cincinnati'ye gitti. Orada ihtiyar halayı buldu ve onu konuşturdu.

Oradan Louisville'e giderek gerçekten cazibesini kaybetmemiş olan papazın evini buldu. Oradan Ballmeyer'in izini takip etmeye başladı. Girdiği hapishaneleri, işlediği cinayetleri, her şeyi öğrendi.

Rouletabille, New York rıhtımından Avrupa'ya dönmek üzere vapura binerken... Ballmeyer'in de beş yıl önce, cebinde Larson isminde birine ait kâğıtlarla vapura bindiğini öğrenmiş bulunuyordu. Larson, Meudorlion'da öldürdüğü namuslu bir tüccardı.

Şimdi artık Matmazel Stangerson'm sırrını öğrendiniz mi? Hayır, henüz hepsini öğrenmediniz... Matmazel Stangerson'un Jean Russell'den bir oğlu olmuştu. Bu çocuk ihtiyar halanın evinde

doğmuş ve hala bunun duyulmaması için gereken tüm önlemleri almıştı. Bu çocuk acaba ne olmuştu? Bu başka bir hikâyedir. Onu da size bir gün anlatacağım!

SON

NOTLAR

Notlar

[←1]

Piyes yazarı olarak kullandığı takma isim

[←2]

Bir cins av köpeği.

[←3]

Bir tur posta kutusu adresi.

[←4]

Gözde kırk beş yaşında başlayıp, altmış yaşına kadar süren, yakındaki nesneleri net görmeme hastalığı.

[←5]

Rouletabille o harikulade mantığıyla bunu ispat edince gördüler ki katil ne kapıdan, ne pencereden ne de merdivenden kaçmıştı. Mahkeme bunu bir türlü kabul etmek istemedi.

[←6]

Rouletabille bunları yazdığı zaman on dokuz yaşındaydı. Arkadaşımın yazılarına saygı gösterdiğim için hiçbir noktasını değiştirmiyorum. Yalnız okuyucularıma şunu söylemek istiyorum ki: "Siyahlı kadın" mutlaka "Sarı Oda'nın Esrarı" ile ilgili değildir. Buraya geçirdiğim belgelerde Rouletabille ara sıra gençliğine ait hatıralara dönerse, bunda benim hiçbir suçum yok.